

ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ

ΣΧΟΛΗ ΑΓΡΟΝΟΜΩΝ ΚΑΙ ΤΟΠΟΓΡΑΦΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ

ΤΟΜΕΑΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ

Διπλωματική Εργασία

ΣΕΝΑΡΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΧΩΡΙΚΗΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΠΟΛΟΥ ΑΡΓΟΥΣ-ΝΑΥΠΛΙΟΥ

Εκπόνηση
ΜΕΛΑΝΗ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ

Επιβλέπουσα
ΣΤΡΑΤΗΓΕΑ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ
Επικ. Καθηγ. Ε.Μ.Π.

ΑΘΗΝΑ
ΙΟΥΛΙΟΣ 2010

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	viii
PREFACE.....	x
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	xi
1. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΣΤΟΧΟΥ ΚΑΙ ΥΠΟΣΤΟΧΩΝ	1
1.1 Η Περιοχή Μελέτης	1
1.2 Μεθοδολογική Προσέγγιση	2
1.3 Καθορισμός Στόχου και Υποστόχων	4
2. ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ ΚΑΙ ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ.....	8
2.1 Η Έννοια της Βιώσιμης ή Αειφόρου Ανάπτυξης	8
2.2 Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη και Ευρωπαϊκή Πολιτική	11
2.3 Ο Πολεοδομικός Σχεδιασμός ως Εργαλείο Προώθησης της Βιώσιμης Ανάπτυξης.....	14
2.4 Θεσμικό Πλαίσιο Χωροταξικού και Πολεοδομικού Σχεδιασμού στην Ελλάδα	15
2.4.1 Ο Ν. 2742/1999 «Χωροταξικός Σχεδιασμός και Αειφόρος Ανάπτυξη»	16
2.4.2 Ο Ν. 2508/1997 για τη «Βιώσιμη Οικιστική Ανάπτυξη των Πόλεων και Οικισμών της Χώρας»	19
2.4.3 Τα Νέα ΓΠΣ και ΣΧΟΟΑΠ.....	22
2.4.4 Προδιαγραφές εκπόνησης ΓΠΣ/ΣΧΟΟΑΠ.....	24
2.5 Η Συμβολή της Τοπικής Κοινωνίας στη Διαδικασία Σχεδιασμού	27
3. ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΥΠΑΡΧΟΥΣΑΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ.....	31
3.1 Γεωγραφική Θέση.....	31
3.2 Φυσικό Περιβάλλον	32
3.2.1 Κλίμα	32
3.2.2 Μορφολογία.....	33
3.2.3 Υδρολογικά στοιχεία	33
3.2.4 Έδαφος.....	36
3.2.5 Χλωρίδα και πανίδα.....	36
3.2.6 Περιοχές φυσικής ομορφιάς	37
3.3 Ανθρωπογενές Περιβάλλον	37
3.3.1 Πληθυσμιακά στοιχεία.....	38
3.3.2 Πυραμίδες ηλικιών.....	39
3.3.3 Μορφωτικό επίπεδο	41
3.3.4 Απασχόληση	42
3.4 Τομείς Οικονομικής Δραστηριότητας	44
3.4.1 Πρωτογενής τομέας	46
3.4.2 Δευτερογενής τομέας.....	47
3.4.3 Τριτογενής τομέας	50
3.5 Δίκτυα και Τεχνικές Υποδομές.....	54
3.5.1 Δίκτυα μεταφορών	54
3.5.2 Δίκτυα τηλεπικοινωνιών	57
3.5.3 Ενεργειακά δίκτυα	58
3.5.4 Δίκτυο ύδρευσης – αποχέτευσης	59

3.6 Κοινωνικές Υποδομές.....	60
3.6.1 Υγεία και πρόνοια.....	60
3.6.2 Εκπαίδευση.....	61
3.6.3 Αθλητισμός.....	61
3.7 Διαχείριση Απορριμμάτων.....	62
3.8 Ιστορία και Πολιτισμός.....	63
3.8.1 Αρχαιολογικοί και ιστορικοί χώροι.....	65
3.8.2 Μουσεία και χώροι πολιτισμού.....	68
3.9 Υλοποιούμενα Έργα.....	69
3.10 Το Αστικό Δίπολο Άργους-Ναυπλίου.....	70
3.11 Το Οικιστικό Δίκτυο της Ζώνης Επιρροής του Αστικού Δίπολου Άργος - Ναύπλιο.....	73
4. ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΧΩΡΙΚΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΥΤΕΡΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΤΟΥ ΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΠΟΛΟΥ ΑΡΓΟΥΣ - ΝΑΥΠΛΙΟΥ.....	83
4.1 Σχέδιο Ανάπτυξης του Κοινοτικού Χώρου (ΣΑΚΧ).....	83
4.2 Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς 2007-2013 (ΕΣΠΑ).....	85
4.3 Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δυτικής Ελλάδας - Πελοποννήσου - Ιονίων Νήσων 2007-2013.....	86
4.4 Εθνικός Χωροταξικός Σχεδιασμός και Αειφόρος Ανάπτυξη.....	89
4.4.1 Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης.....	89
4.4.2 Οι κατευθύνσεις των Ειδικών Πλαισίων για την ευρύτερη περιοχή του αστικού δίπολου Άργους –Ναυπλίου.....	91
4.4.3 Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Περιφέρειας Πελοποννήσου.....	94
4.5 Χωροταξική θεώρηση αστικού δίπολου Άργους – Ναυπλίου σε σχέση με τους εθνικούς πόλους και άξονες ανάπτυξης της χώρας και της Π. Πελοποννήσου.....	99
5. ΤΑΣΕΙΣ ΕΞΕΛΙΞΗΣ – ΠΡΟΒΟΛΕΣ.....	101
5.1 Πληθυσμιακή Εξέλιξη.....	101
5.2 Δυναμική Ανάπτυξης Παραγωγικών Τομέων.....	101
5.3 Τάσεις Εξέλιξης Υφιστάμενων Υποδομών – Δικτύων.....	103
5.4 Τοπικοί και Περιφερειακοί Άξονες Σύνδεσης.....	104
5.5 Αξιοποίηση Φυσικών και Πολιτιστικών Πόρων.....	105
6. ΣΕΝΑΡΙΑ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΔΙΠΟΛΟΥ ΑΡΓΟΥΣ - ΝΑΥΠΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΖΩΝΗΣ ΕΠΙΡΡΟΗΣ ΤΟΥ.....	107
6.1 Εισαγωγή.....	108
6.2 Σενάριο 1: Ισόρροπη Τουριστική Ανάπτυξη - Αξιοποίηση φυσικών και πολιτιστικών πόρων.....	110
6.3 Σενάριο 2: Ισόρροπη Ανάπτυξη Όλων των Παραγωγικών Τομέων.....	120
7. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΣΕΝΑΡΙΩΝ ΧΩΡΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΠΟΛΟΥ ΑΡΓΟΥΣ – ΝΑΥΠΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΖΩΝΗΣ ΕΠΙΡΡΟΗΣ ΤΟΥ – ΤΟ ΥΠΟΜΟΝΤΕΛΟ MULTIPOL.....	Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.
7.1 Περιγραφή Υπομοντέλου MULTIPOL.....	132
7.2 Εφαρμογή MULTIPOL στο Αστικό Δίπολο Άργους – Ναυπλίου και στην Περιοχή της Ζώνης Επιρροής του.....	133
7.2.1 Περιγραφή δεδομένων μεθόδου MULTIPOL.....	133

7.2.2 Αποτελέσματα εφαρμογής MULTIPOL.....	138
7.2.3 Σχολιασμός αποτελεσμάτων	143
7.3 Συμπεράσματα	148
8. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	150
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι.....	154
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ	161
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ.....	164
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙV	174

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 2.1: Το θεσμικό πλαίσιο που συνέβαλε στην εξέλιξη του πολεοδομικού σχεδιασμού στην Ελλάδα.....	20
Πίνακας 2.2 : Δομή του ΓΠΣ ή ΣΧΟΟΑΠ σύμφωνα με τις προδιαγραφές εκπόνησης (ΦΕΚ 209/Δ/7.4.2000).....	27
Πίνακας 3.1: Πληθυσμός Δήμου Άργους και Ναυπλίου ανά Δ. διαμέρισμα.....	38
Πίνακας 3.2: Πληθυσμός ανά διοικητική ενότητα.	39
Πίνακας 3.3: ΑΕΠ Νομών Περιφέρειας Πελοποννήσου και συμμετοχή τους στο ΑΕΠ της περιφέρειας και της χώρας (2004).....	45
Πίνακας 3.4: Διάρθρωση του ΑΕΠ ανά τομέα οικονομικής δραστηριότητας (2002)..	45
Πίνακας 3.5: Γεωργική έκταση Ν. Αργολίδας ανά είδος καλλιέργειας	46
Πίνακας 3.6: Κύρια προϊόντα πρωτογενούς τομέα (2002).....	47
Πίνακας 3.7: Κυριότεροι κλάδοι στο δευτερογενή τομέα και αξία πωλήσεων για το νομό Αργολίδας (2001).....	48
Πίνακας 3.8: Παραγόμενα προϊόντα δευτερογενούς τομέα στον νομό Αργολίδας και αριθμός βιομηχανικών-βιοτεχνικών μονάδων ανά κατηγορία.	49
Πίνακας 3.9: Σύνολο τουριστικών επιχειρήσεων στο νομό Αργολίδα.....	53
Πίνακας 3.10: Αριθμός επιχειρήσεων εμπορίου και υπηρεσιών στο Νομό Αργολίδας (ΕΣΥΕ, 2001).....	54
Πίνακας 3.11: Κατανάλωση ηλεκτρικού ρεύματος συνολικά στο νομό Αργολίδας και σύνολο κατανάλωσης για κάθε χρήση.....	58
Πίνακας 3.12: Μονάδες παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ στο νομό Αργολίδας.	59
Πίνακας 3.13: Έργα υποδομής στο Δ. Άργους και Δ. Ναυπλίου που έχουν ενταχθεί στο Γ΄ ΚΠΣ	70
Πίνακας 3.14 : Πληθυσμός Δήμου Ν. Τίρυνθας ανά δ. διαμέρισμα.	74
Πίνακας 3.15 : Πληθυσμός Δήμου Μιδέας ανά δ. διαμέρισμα.	75
Πίνακας 3.16 : Πληθυσμός Δήμου Μυκηνών ανά δ. διαμέρισμα.	76
Πίνακας 3.17 : Πληθυσμός Δήμου Κουτσοποδίου ανά δ. διαμέρισμα.....	77
Πίνακας 3.18 : Πληθυσμός Δήμου Λυρκείας ανά δ. διαμέρισμα.....	78
Πίνακας 3.19 : Πληθυσμός Δήμου Λέρνας ανά δ. διαμέρισμα.	80
Πίνακας 3.20 : Πληθυσμός Δήμου Ασίνης ανά δ. διαμέρισμα.	81
Πίνακας 4.1: Πληθυσμός δήμων που περιλαμβάνονται στη ζώνη επιρροής του δίπολου Άργος – Ναύπλιο.	98

Πίνακας 6.1: Συνοπτική παρουσίαση σεναρίων ολοκληρωμένης χωρικής ανάπτυξης της περιοχής μελέτης.	109
Πίνακας 7.1: Απόδοση δράσεων ως προς τις πολιτικές	139
Πίνακας 7.2: Απόδοση πολιτικών ως προς τα σενάρια	142
Πίνακας 7.3: Πολιτικές και πακέτα δράσεων που συμβάλλουν στην προώθηση του σεναρίου 1	146
Πίνακας 7.4: Πολιτικές και πακέτα δράσεων που συμβάλλουν στην προώθηση του σεναρίου 2.....	147
Πίνακας 3-1: Μορφωτικό επίπεδο πληθυσμού στο Δ. Άργους, στο Δ. Ναυπλίου, στο Ν. Αργολίδας, στην Π. Πελοποννήσου και στο σύνολο της χώρας.	155
Πίνακας 3-2: Αριθμός και ποσοστό μη απασχολούμενων στο Δ. Άργους και στο Δ. Ναυπλίου ανά φύλλο	156
Πίνακας 3-3: Απασχόληση των κατοίκων στο Δ. Άργους, στο Δ. Ναυπλίου, στο Ν. Αργολίδας, στην Π. Πελοποννήσου και στο σύνολο της χώρας	156
Πίνακας 3-4: Αριθμός και ποσοστό απασχολούμενων στο Δ. Άργους, στο Δ. Ναυπλίου και στο Ν. Αργολίδας ανά θέση στο επάγγελμα.....	157
Πίνακας 3-5: Απασχόληση κατοίκων στο Δ. Άργους, στο Δ. Ναυπλίου, στο Ν. Αργολίδας, στην Π. Πελοποννήσου και στο σύνολο της χώρας ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας και επάγγελμα.	158
Πίνακας 3-6: Πλήθος ανά είδος των οικόσιτων ζώων στις κτηνοτροφικές μονάδες στο Ν. Αργολίδας.	158
Πίνακας 3-7: Έργα ενταγμένα στο πρόγραμμα Θησέας στο Δ. Άργους και στο Δ. Ναυπλίου	160
Πίνακας 4 -1: Στόχοι του ΣΑΚΧ για ένα πιο ισόρροπο και πολυκεντρικό σύστημα πόλεων και μία νέα σχέση πόλεων-υπαίθρου και επιλογές πολιτικής για την επίτευξη κάθε στόχου.	163
Πίνακας 7-1: Οι υποστόχοι και τα κριτήρια που απορρέουν από αυτούς.	165
Πίνακας 7-2: Κριτήρια αξιολόγησης και περιγραφή αυτών.....	167
Πίνακας 7-3: Πολιτικές υλοποίησης σεναρίων και περιγραφή αυτών	168
Πίνακας 7-4: Πίνακας δράσεων – μέτρων	169
Πίνακας 7-5: Πίνακας βαρών κριτηρίων	170
Πίνακας 7-6: Πίνακας βαρών πολιτικών	170
Πίνακας 7-7: Πίνακας βαρών σεναρίων	171
Πίνακας 7-8: Πίνακας βαρών Κριτηρίων	171
Πίνακας 7-9: Πίνακας αξιολόγησης πολιτικών ως προς τα κριτήρια.....	172
Πίνακας 7-10: Πίνακας αξιολόγησης σεναρίων ως προς τα κριτήρια.....	172
Πίνακας 7-11: Πίνακας αξιολόγησης δράσεων ως προς τα κριτήρια.....	173

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΝΩΝ

Εικόνα 3.1: Χάρτης Ν. Αργολίδας.....	32
Εικόνα 3.2: Η πηγή του ποταμού Ερασίνου και ο ναός της Ζωοδόχου Πηγής στο Κεφαλάρι.	34
Εικόνα 3.3: Η πηγή της Λέρνας.....	36
Εικόνα 3.4: Αρχαίο Θέατρο Άργους.....	65
Εικόνα 3.5: Το Μπούρτζι.....	67
Εικόνα 3.6: Ζώνη επιρροής Άργους και ζώνη επιρροής Ναυπλίου.....	72
Εικόνα 6.1: Η περιοχή μελέτης.....	107

Εικόνα 6.2: Πρότυπο χωρικής ανάπτυξης - ισόρροπη τουριστική ανάπτυξη (σενάριο 1)	112
Εικόνα 6.3: Πρότυπο χωρικής ανάπτυξης - ισόρροπη ανάπτυξη όλων των παραγωγικών τομέων (σενάριο 2)	122

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Διάγραμμα 3.1: Πληθυσμός κατά φύλλο και ομάδες ηλικιών Δ. Άργους.....	40
Διάγραμμα 3.2: Πληθυσμός κατά φύλλο και ομάδες ηλικιών Δ. Ναυπλίου.....	40
Διάγραμμα 3.3: Μορφωτικό επίπεδο πληθυσμού Δήμου Άργους.....	41
Διάγραμμα 3.4: Μορφωτικό επίπεδο πληθυσμού Δήμου Άργους.....	41
Διάγραμμα 3.5: Απασχόληση των κατοίκων στο Δ. Άργους.	42
Διάγραμμα 3.6: Απασχόληση των κατοίκων στο Δ. Ναυπλίου.....	43
Διάγραμμα 3.7: Απασχόληση κατά τομέα οικονομικής δραστηριότητας στο Δ. Άργους	44
Διάγραμμα 3.8: Απασχόληση κατά τομέα οικονομικής δραστηριότητας στο Δ. Ναυπλίου.....	44
Διάγραμμα 3.9: Απασχόληση κατά κλάδο στο δευτερογενή τομέα στο Δ Άργους. ...	49
Διάγραμμα 3.10: Απασχόληση κατά κλάδο στο δευτερογενή τομέα στο Δ.Ναυπλίου	49
Διάγραμμα 3.11: Απασχολούμενοι κατά κλάδο στον τριτογενή τομέα στο Δ. Άργους.	51
Διάγραμμα 3.12: Απασχολούμενοι κατά κλάδο στον τριτογενή τομέα στο Δ. Ναυπλίου.....	51

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΣΧΗΜΑΤΩΝ

Σχήμα 1.1: Τα στάδια της διαδικασίας σχεδιασμού	3
Σχήμα 2.1: Το τρίπτυχο της Αειφόρου (Βιώσιμης) Ανάπτυξης	9
Σχήμα 7.1: Σενάρια, πολιτικές και δράσεις για τη χωρική ανάπτυξη και ολοκλήρωση του αστικού δίπολου Άργους – Ναυπλίου και της ευρύτερης περιοχής του	138
Σχήμα 7.2: Χάρτης πολιτικών – δράσεων (A1 – A8).....	139
Σχήμα 7.3: Χάρτης πολιτικών - δράσεων (A9 – A16)	139
Σχήμα 7.4: Χάρτης πολιτικών – σεναρίων	142

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΧΑΡΤΩΝ

Χάρτης Δ.1: Χάρτης απεικόνισης μεταβολής πληθυσμού 1991 – 2001 ανά κατοδοστριακό δήμο της Π. Πελοποννήσου.....	175
Χάρτης Δ.2 :Πρότυπο χωρικής ανάπτυξης Π. Πελοποννήσου.....	176
Χάρτης Δ.3: Οικιστικό Δίκτυο (διάρθρωση – ιεράρχηση – πολιτική) και Χωρική δομή οικισμών Π. Πελοποννήσου.	177
Εικόνα Δ.4: Οι νέοι δήμοι του Ν. Αργολίδας σύμφωνα με το σχέδιο Καλλικράτης.	178

Η παρούσα διπλωματική εργασία εκπονήθηκε στον Τομέα Γεωγραφίας και Περιφερειακού Σχεδιασμού της Σχολής Αγρονόμων και Τοπογράφων Μηχανικών του Ε.Μ.Π. και έχει ως περιοχή μελέτης το αστικό δίπολο Άργους – Ναυπλίου και την ευρύτερη περιοχή που εντάσσεται στη ζώνη επιρροής του. Συγκεκριμένα η περιοχή μελέτης περιλαμβάνει τους δήμους Άργους, Ναυπλίου, Νέας Κίου, Λέρνας, Λυρκείας, Κουτσοποδίου, Μυκηνών, Μιδέας, Νέας Τίρυνθας και Ασίνης του Νομού Αργολίδας.

Οι παραπάνω δήμοι αποτελούν μια ενιαία λειτουργική περιφέρεια σε επίπεδο νομού, πυρήνας της οποίας είναι το αστικό δίπολο Άργους – Ναυπλίου. Το αστικό δίπολο Άργους – Ναυπλίου αναπτύσσεται μέσα στο Αργολικό Πεδίο και εξυπηρετεί μια ευρύτερη περιοχή που διαχωρίζεται σε παράκτια, πεδινή, ημιορεινή και ορεινή ζώνη. Η οικονομική ανάπτυξη συνολικά της περιοχής στηρίζεται στην αγροτική εκμετάλλευση των πλούσιων πεδινών εδαφών και την αξιοποίηση των φυσικών και πολιτιστικών διαθέσιμων προς όφελος της τουριστικής δραστηριότητας.

Ωστόσο η απαίτηση για βιώσιμη διαχείριση των πόρων επιβάλλουν την υιοθέτηση ενός νέου πρότυπου ανάπτυξης και χωρικής οργάνωσης, το οποίο προωθείται μέσα από το νέο θεσμικό πλαίσιο και συγκεκριμένα το Ν. 2742/1999 «Χωροταξικός Σχεδιασμός και Αειφόρος Ανάπτυξη» και το Ν. 2508/1997 «Βιώσιμη Οικιστική Ανάπτυξη των Πόλεων και Οικισμών της Χώρας» που θεσπίστηκαν για την προώθηση της ευρωπαϊκής στρατηγικής για τη βιώσιμη ανάπτυξη του κοινοτικού χώρου. Στα πλαίσια των παραπάνω, εκπονήθηκαν και εκπονούνται χωροταξικά και πολεοδομικά σχέδια, μέσα από τα οποία δίνονται οι βασικές κατευθύνσεις ανάπτυξης και χωρικής οργάνωσης της περιοχής μελέτης.

Σύμφωνα με τα παραπάνω, στόχος της εργασίας είναι η *ανάπτυξη και χωρική ολοκλήρωση του αστικού δίπολου Άργους – Ναυπλίου και της ευρύτερης περιοχής, που αποτελεί τη ζώνη επιρροής του*. Βασική επιδίωξη είναι η ισόρροπη ανάπτυξη του συνόλου της περιοχής αυτής, μέσα από την ορθολογική αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων κάθε χωρικής ενότητας, την ανάπτυξη δικτύων μεταφορών για την καλύτερη σύνδεση του περιαστικού αγροτικού χώρου με τα αστικά κέντρα, την ενίσχυση των λειτουργικών σχέσεων μεταξύ τους και τη διάχυση της ανάπτυξης από τον αστικό χώρο προς την ύπαιθρο.

Στο πλαίσιο αυτό, δομούνται σενάρια για την επιλογή εκείνου του προτύπου ανάπτυξης και χωρικής οργάνωσης της περιοχής που θα προωθεί την ισόρροπη ανάπτυξη για το σύνολο των περιοχών, μέσα από τη βιώσιμη διαχείριση των φυσικών και πολιτιστικών πόρων και την υλοποίηση έργων υποδομής, την τόνωση των σχέσεων μεταξύ πόλης και υπαίθρου και την ενδυνάμωση του ρόλου του αστικού δίπολου στον περιφερειακό χώρο.

Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω ιδιαίτερος την κα Αναστασία Στρατηγέα, Επίκουρη Καθηγήτρια του Ε.Μ.Π., για την καθοδήγηση και διαρκή εποπτεία της, η οποία συνέβαλε στην ολοκλήρωση της παρούσας διπλωματικής εργασίας, τη Χρυσάϊδα-Αλίκη Παπαδοπούλου, υποψήφια διδάκτορα του Ε.Μ.Π για την πολύτιμη βοήθειά της στο στάδιο αξιολόγησης των σεναρίων, την οικογένειά μου για τη στήριξή της

κατά τη διάρκεια των σπουδών μου, τον σύντροφό μου για την πολύτιμη βοήθειά του στην ολοκλήρωση των σπουδών μου και τους φίλους μου για την υποστήριξη και ενθάρρυνσή τους.

Αθήνα,

Ιούλιος 2010

PREFACE

The present Diploma Thesis was carried out at the Department of Geography and Regional Planning, School of Rural and Surveying Engineering, National Technical University of Athens. The study region refers to the dipole of Nafplio - Argos as well as the surrounding peri-urban and rural areas that are functionally linked to these urban settlements. More specifically, the study region consists of the municipalities of Argos, Nafplio, Nea Kios, Lerna, Lirkia, Koutsopodi, Mycenae, Midea, Nea Tirintha, and Assini, which are located at the nomos of Argolida – Region of Peloponnisos.

The above municipalities form a functional region, having as core settlements the cities of Argos and Nafplio. The local economic structure is dominated by the agricultural and the tourist sector, based on the exploitation of the rich soils in lowlands and the natural and cultural resources of the region. However, the effort for a more rational exploitation of resources and a better spatial integration of the spatial units of the area at hand to the dipole of Nafplio - Argos, stress the need for a new approach to the development and spatial organization of the region, which has been also supported by the new tools provided by the Greek legislative framework (Law 2742/1999 “Spatial Planning and Sustainable Development” and 2508/1997 for “Sustainable Residential Development of Towns and Villages of the Country”). Based on the new legislative framework, are currently carried out urban and regional studies that provide the key directions for the future development and the spatial organization of the study region.

In such a context, the goal of the present Diploma Thesis is the development and spatial integration of the cities of Argos and Nafplio and their surrounding settlements. Along these lines, the objectives pursued refer to: the balanced development of the region as a whole, based on the comparative advantage of each spatial unit; the development of network infrastructure that will improve intra- and inter-region accessibility; the improvement of the functional relationships among the various spatial units of the study region; and the diffusion of development from the urban centres to the periphery.

Towards this end, the present Diploma Thesis focuses on developing scenarios for the future development of the region at hand that fulfil the above objectives. Emphasis is placed on the sustainable exploitation of natural and cultural resources of the study region; the spatial integration of peri-urban and rural areas to the cities of Argos and Nafplio by means of network infrastructure (both transport and ICTs); the strengthening of the role of Nafplio and Argos in the area of Peloponnisos.

Finally, I would like to thank Ms Anastasia Stratigea, Assistant Professor of NTUA, Dept. of Geography and Regional Planning, School of Surveying Engineering, for her guidance and continuous support that contributed to the realization of the present Diploma Thesis, Mrs Chryssa Papadopoulou, NTUA Phd candidate for her valuable assistance in running the scenarios’ evaluation module, my family for their support throughout my studies, my partner in life for his support and help towards completing my studies and my friends for their encouragement.

Athens,
July 2010

Η παρούσα διπλωματική εργασία εκπονείται για την περιοχή του αστικού διπόλου Άργος – Ναύπλιο και τη ζώνη επιρροής του, την οποία αποτελούν ο Δ. Άργους, ο Δ. Μυκηνών, ο Δ. Κουτσοποδίου, ο Δ. Λυρκείας, ο Δ. Λέρνας, ο Δ. Νέας Κίου, ο Δ. Μιδέας, ο Δ. Ναυπλίου, ο Δ. Νέας Τίρυνθας και ο Δ. Ασίνης, δηλαδή οι 10 από τους συνολικά 16 ΟΤΑ του Νομού Αργολίδας. Το αστικό δίπολο είναι ο πυρήνας ανάπτυξης της ευρύτερης περιοχής και αποτελεί μία δυναμικά αναπτυσσόμενη αστική ενότητα στην Περιφέρεια Πελοποννήσου. Για την αντιμετώπιση των υπαρχόντων αναπτυξιακών προβλημάτων και την αξιοποίηση της δυναμικής του αστικού διπόλου προς όφελος της μελλοντικής εξέλιξης της περιοχής, είναι σημαντικό να υπάρξει ένας ολοκληρωμένος ενιαίος χωροταξικός σχεδιασμός για την αστική, περιαστική και αγροτική ζώνη της ευρύτερης περιοχής του αστικού διπόλου, που αποτελεί τη ζώνη επιρροής του.

Η παρούσα εργασία κινείται στα πλαίσια που ορίζονται από το στόχο της βιώσιμης ή αιεφόρου ανάπτυξης, που αποτελεί βασική κατεύθυνση για κάθε χωροταξική – αναπτυξιακή μελέτη, λαμβάνοντας υπόψη τις κατευθύνσεις που δίνονται από τα ανώτερα επίπεδα σχεδιασμού, όπως το εθνικό επίπεδο, τα ειδικά και περιφερειακά χωροταξικά πλαίσια, αλλά και τις δεσμεύσεις της χώρας σε ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο.

Βασική επιδίωξη - στόχος της εργασίας είναι η χωρική οργάνωση και η ισορροπη ανάπτυξη του αστικού διπόλου Άργος – Ναύπλιο και της ευρύτερης περιοχής που αποτελεί τη ζώνη επιρροής του, έτσι ώστε να αντιμετωπιστούν τα πολυδιάστατα αναπτυξιακά προβλήματα που αντιμετωπίζει η περιοχή, να αξιοποιηθεί επαρκώς η δυναμική της σε κάθε τομέα και να επιτευχθεί η βιώσιμη ανάπτυξή της. Στα πλαίσια αυτά, έμφαση δίνεται στην ενδυνάμωση του ρόλου του αστικού διπόλου στην περιοχή και στην ενίσχυση των λειτουργικών σχέσεων του με τη ζώνη επιρροής του, ώστε να υπάρξει μια ισορροπημένη αναπτυξιακή πορεία για όλη την περιοχή μελέτης και άμβλυση των τοπικών ανισοτήτων. Έμφαση δίνεται επίσης στη χωρική οργάνωση, την ενίσχυση της αλληλεπίδρασης μεταξύ των επιμέρους χωρικών ενότητων και την αναβάθμιση των παραγωγικών τομέων δραστηριότητας, κυρίως του πρωτογενή και τριτογενή και ιδιαίτερα των τομέων της γεωργίας, του τουρισμού και του εμπορίου, που αποτελούν το μοχλό της οικονομική ανάπτυξης για την περιοχή.

Η παρούσα διπλωματική εργασία αποτελείται από 8 κεφάλαια και έχει την ακόλουθη δομή:

Στο **πρώτο** κεφάλαιο αναλύεται ο στόχος της εργασίας και οι επιμέρους υποστόχοι, στους οποίους εξειδικεύεται ο στόχος, η επίτευξη των οποίων θα συμβάλει στην υλοποίηση του επιδιωκόμενου στόχου. Επίσης γίνεται μια συνοπτική περιγραφή της περιοχής μελέτης και της μεθοδολογικής προσέγγισης που ακολουθείται στην παρούσα εργασία.

Το **δεύτερο** κεφάλαιο πραγματεύεται θέματα που αφορούν στη βιώσιμη ανάπτυξη και τη σχέση της με το σχεδιασμό του χώρου, με έμφαση στον πολεοδομικό σχεδιασμό. Συγκεκριμένα αναλύεται η έννοια της βιώσιμης ανάπτυξης, μελετάται η ευρωπαϊκή πολιτική που αφορά σε θέματα βιώσιμης αστικής ανάπτυξης, αλλά και το ισχύον θεσμικό πλαίσιο της χώρας, που ρυθμίζει το χωροταξικό και πολεοδομικό σχεδιασμό, ενώ στο τέλος γίνεται αναφορά στη συμβολή της τοπικής κοινωνίας στο σχεδιασμό στα πλαίσια του συμμετοχικού σχεδιασμού.

Στο **τρίτο** κεφάλαιο αναλύεται η υπάρχουσα κατάσταση της περιοχής μελέτης, με έμφαση στους 2 μεγαλύτερους πληθυσμιακά δήμους, το Δ. Άργους και το Δ. Ναυπλίου. Μελετάται το φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον, τα πληθυσμιακά και κοινωνικοοικονομικά δεδομένα της περιοχής, τα χαρακτηριστικά των παραγωγικών τομέων, οι υποδομές κ.ά.

Στο **τέταρτο** κεφάλαιο μελετούνται οι κατευθύνσεις που δίνονται γενικά για την εκάστοτε σχεδιαστική ενότητα, αλλά και ειδικότερα για την περιοχή μελέτης από χωροταξικές και αναπτυξιακές μελέτες που έχουν εκπονηθεί στα ανώτερα επίπεδα σχεδιασμού (Γενικό, Ειδικό, Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου ανάπτυξης, κ.ά.)

Στο **πέμπτο** κεφάλαιο εξετάζεται η δυναμική ανάπτυξης της περιοχής μελέτης και η τάσεις εξέλιξής της, έτσι όπως αυτές προκύπτουν από τη μελέτη της υπάρχουσας κατάστασης και των κατευθύνσεων που δίνονται για την περιοχή από τα ανώτερα επίπεδα σχεδιασμού.

Στο **έκτο** κεφάλαιο δομούνται 2 σενάρια για την ανάπτυξη και χωρική ολοκλήρωση του αστικού δίπολου Άργους – Ναυπλίου και της ευρύτερης περιοχής που εντάσσεται στη ζώνη επιρροής του και την επίτευξη ισόρροπης ανάπτυξης και κοινωνικής και οικονομικής συνοχής συνολικά της περιοχής αυτής. Η δόμηση των σεναρίων στηρίζεται κυρίως στην ορθολογική αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της περιοχής μελέτης, με έμφαση στα φυσικά και πολιτιστικά διαθέσιμα, για την ενίσχυση των κλάδων εκείνων που συμβάλουν στην ανάπτυξη του συνόλου της περιοχής, έχοντας πάντα ως γνώμονα τις αρχές της βιωσιμότητας.

Στο **έβδομο** κεφάλαιο γίνεται η αξιολόγηση των σεναρίων με τη βοήθεια της μεθόδου MULTIPOL, η οποία στηρίζεται στην πολυκριτηριακή ανάλυση. Η συγκεκριμένη μέθοδος έχει ως αποτέλεσμα τον καθορισμό των πολιτικών αλλά και των δράσεων (μέτρων πολιτικής) που είναι κατάλληλα για την υλοποίηση κάθε σεναρίου, αφήνοντας ανοικτή την επιλογή του επιθυμητού σεναρίου στην τοπική κοινωνία και τους αρμόδιους φορείς της. Τέλος στο κεφάλαιο αυτό καταγράφονται τα συμπεράσματα της παρούσας εργασίας.

Αθήνα,

Ιούλιος 2010

1. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΣΤΟΧΟΥ ΚΑΙ ΥΠΟΣΤΟΧΩΝ

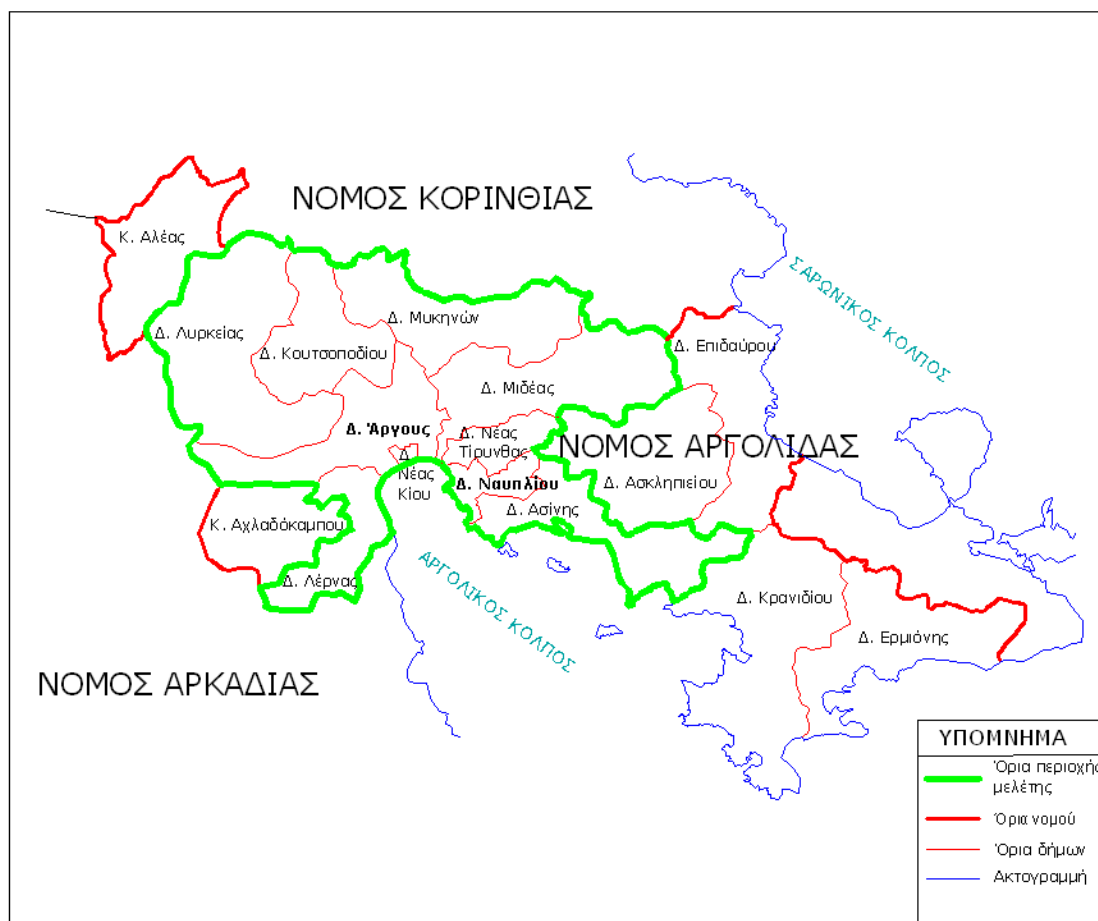
Στο παρόν κεφάλαιο γίνεται αρχικά μία συνοπτική περιγραφή των χαρακτηριστικών της περιοχής μελέτης, παρουσιάζεται η μεθοδολογική προσέγγιση μέσα από τα επιμέρους στάδια που ακολουθήθηκαν για την εκπόνηση της εργασίας και τέλος αναλύονται ο στόχος και οι επιμέρους υποστόχοι της εργασίας, οι οποίοι αφορούν σε συγκεκριμένους τομείς παρέμβασης.

1.1 Η Περιοχή Μελέτης

Η περιοχή μελέτης είναι το αστικό δίπολο Άργος - Ναύπλιο και η ευρύτερη περιοχή γύρω από αυτό (γειτονικοί δήμοι), που αποτελούν τη ζώνη επιρροής του. Οι δύο πόλεις και η ευρύτερη περιοχή καταλαμβάνουν το δυτικό τμήμα του Νομού Αργολίδας της Περιφέρειας Πελοποννήσου και περιλαμβάνουν το Αργολικό Πεδίο και τη δυτική παράκτια ζώνη του νομού.

Τη ζώνη επιρροής του Άργους αποτελούν οι δήμοι Ν. Κίου, Λέρνας, Λυρκειάς, Κουτσοποδίου, Μυκηνών και Μιδέας, ενώ του Ναυπλίου οι δήμοι Ν. Τίρυνθας και Ασίνης. Το Άργος είναι η μεγαλύτερη πόλη του νομού και έχει οικοδομηθεί μέσα στον Αργολικό κάμπο. Το Ναύπλιο είναι η πρωτεύουσα του νομού και το λιμάνι της περιοχής. Οι περισσότεροι και μεγαλύτεροι οικισμοί της περιοχής μελέτης, συμπεριλαμβανομένων των πόλεων του Άργους και του Ναυπλίου, αναπτύσσονται μέσα στην Αργολική πεδιάδα. Οι τουριστικά ανεπτυγμένες περιοχές αναπτύσσονται στα παράλια του Αργολικού κόλπου, ενώ στο ορεινό τμήμα, που περικλείει το Αργολικό Πεδίο και εντάσσεται στην περιοχή μελέτης, υπάρχουν μικροί ημιορεινοί και ορεινοί οικισμοί.

Στο αστικό δίπολο Άργους – Ναυπλίου κυρίαρχος τομέας οικονομικής δραστηριότητας είναι ο τριτογενής και περιλαμβάνει κυρίως τις υπηρεσίες, το εμπόριο και τον τουρισμό. Ο τουρισμός είναι ο πλέον δυναμικά αναπτυσσόμενος κλάδος του τριτογενή τομέα στην πόλη του Ναυπλίου, ενώ στην πόλη του Άργους περισσότερο ανεπτυγμένοι και σταθερά εξελισσόμενοι είναι οι κλάδοι του εμπορίου και των υπηρεσιών. Στους δήμους που αποτελούν τη ζώνη επιρροής του αστικού δίπολου, κυρίαρχος τομέας είναι ο πρωτογενής και συγκεκριμένα ο κλάδος της γεωργίας, δεδομένου ότι μεγάλο τμήμα των περισσότερων από αυτούς καταλαμβάνει η αργολική πεδιάδα, με κύρια προϊόντα τα εσπεριδοειδή (κυρίως πορτοκάλια) και διάφορα εποχικά κηπευτικά όπως ντομάτες, μαρούλια, αγκινάρες κ.α. Τα τελευταία χρόνια στις παράκτιες αγροτικές περιοχές παρουσιάζονται αυξητικές τάσεις ανάπτυξης της τουριστικής δραστηριότητας.

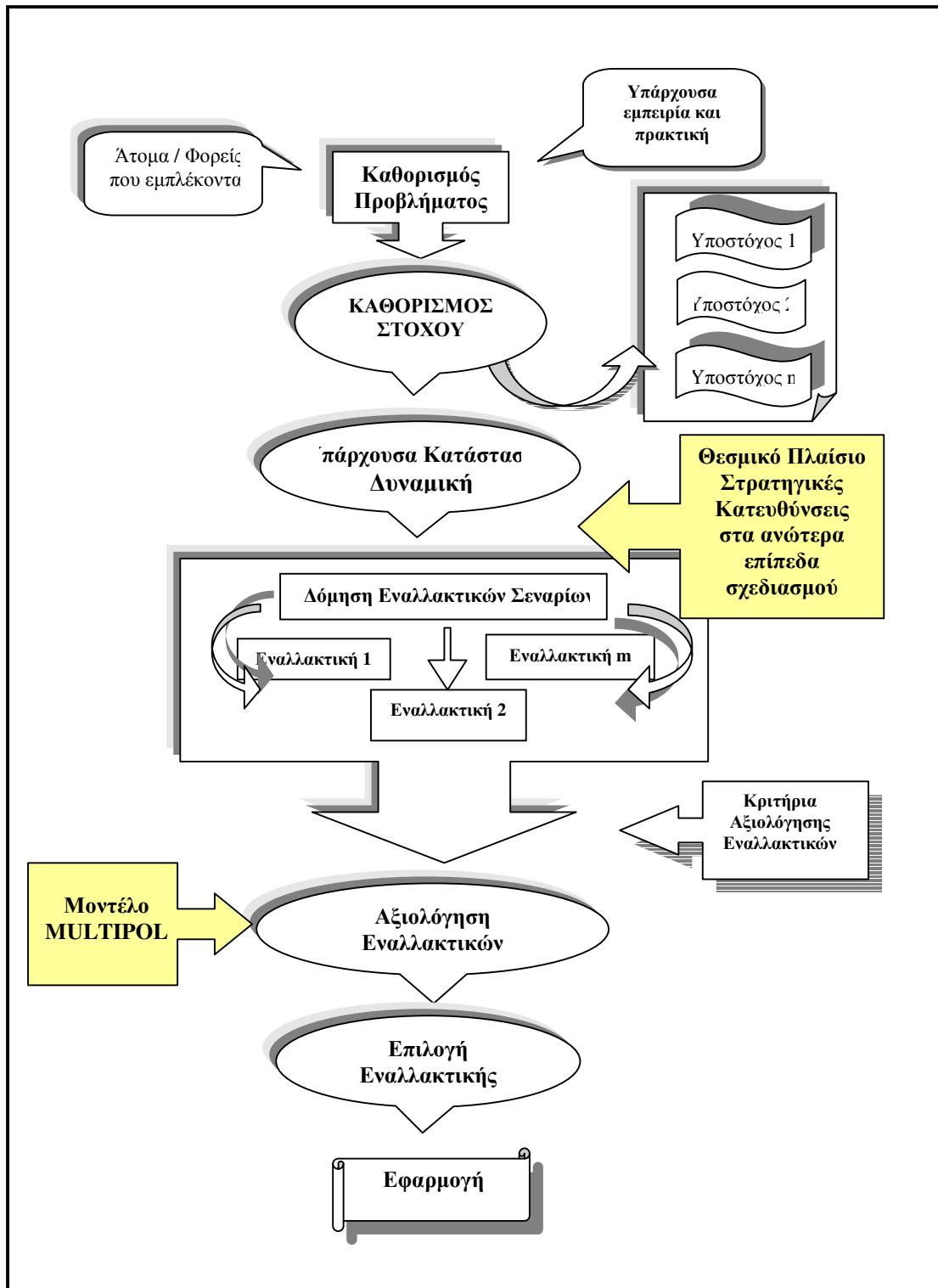

Εικόνα 1.1: Η περιοχή μελέτης στο Ν. Αργολίδας

1.2 Μεθοδολογική Προσέγγιση

Η παρούσα διπλωματική εργασία έχει ως στόχο την εκπόνηση ενός σχεδίου ανάπτυξης και χωρικής ολοκλήρωσης για την περιοχή μελέτης. Η μεθοδολογική προσέγγιση που ακολουθείται κατά την εκπόνησή της βασίζεται στα στάδια της διαδικασίας σχεδιασμού. Ο σχεδιασμός αποτελεί «μία διαδικασία παρέμβασης, η οποία αποβλέπει στην επίλυση παρόντων ή μελλοντικών προβλημάτων» (Γιαουτζή και Στρατηγέα, 2005) και μέσα από αυτόν επιδιώκεται η επίτευξη συγκεκριμένων στόχων που τίθενται και αφορούν στη χωρική ενότητα που μελετάται. Τα στάδια υλοποίησης της διαδικασίας σχεδιασμού είναι (Σχήμα 1-1):

- ◆ Διερεύνηση του προβλήματος
- ◆ Καθορισμός επιστημονικής μεθόδου
- ◆ Διατύπωση στόχου προς επίλυση
- ◆ Μελέτη της υπάρχουσας κατάστασης
- ◆ Προβολή της υπάρχουσας κατάστασης
- ◆ Δόμηση εναλλακτικών λύσεων/σεναρίων
- ◆ Αξιολόγηση των εναλλακτικών λύσεων
- ◆ Λήψη απόφασης – επιλογή εναλλακτικής λύσης
- ◆ Σύνταξη πακέτων πολιτικής
- ◆ Εφαρμογή

Σχήμα 1.1: Τα στάδια της διαδικασίας σχεδιασμού
 Πηγή: Γιαουτζή και Στρατηγέα, 2005.

Σύμφωνα λοιπόν με τη διαδικασία σχεδιασμού που ακολουθείται κατά την εκπόνηση της παρούσας μελέτης, τίθεται αρχικά ο *στόχος* της εργασίας και οι *υποστόχοι* οι οποίοι εξειδικεύουν το στόχο στους τομείς που αποτελούν τους κύριους άξονες παρέμβασης για την επίτευξη αυτού.

Στη συνέχεια αναλύεται η *υπάρχουσα κατάσταση* της περιοχής μελέτης, με ιδιαίτερη έμφαση στους δήμους Άργους και Ναυπλίου, που αφορούν στο αστικό δίπολο ανάπτυξης της ευρύτερης περιοχής. Κατά την ανάλυση της υπάρχουσας κατάστασης διερευνάται το φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον, οι παραγωγικοί τομείς δραστηριότητας, τα δημογραφικά δεδομένα, οι κοινωνικές υποδομές και οι τεχνικές και παραγωγικές υποδομές (π.χ. δίκτυα μεταφορών, ενέργειας, τηλεπικοινωνιών, παρουσία ΒΙ.ΠΕ., κ.α). Μέσα από τη μελέτη της υπάρχουσας κατάστασης, διαπιστώνονται τα προβλήματα της περιοχής, αλλά και η *δυναμική* της και έτσι παρέχεται η δυνατότητα πρόβλεψης της *τάσης εξέλιξης* διαφόρων φαινομένων στην περιοχή.

Πριν από το στάδιο δόμησης σεναρίων, παρέχεται το θεωρητικό πλαίσιο που αφορά στο στόχο της εργασίας. Δεδομένης της σπουδαιότητας της βιώσιμης ανάπτυξης, που αποτελεί τον κατευθυντήριο άξονα κάθε χωροταξικής μελέτης, αναλύεται το πλαίσιο στρατηγικών κατευθύνσεων, έτσι όπως έχει διαμορφωθεί σε παγκόσμιο, ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο και διερευνώνται οι κατευθύνσεις που δίνονται για τη χωροταξική οργάνωση της περιοχής σε όλα τα επίπεδα σχεδιασμού. Με βάση τα παραπάνω, αλλά και τη μελέτη της υπάρχουσας κατάστασης και των τάσεων και προοπτικών ανάπτυξης της περιοχής μελέτης, δομούνται σενάρια μελλοντικής εξέλιξης της περιοχής μελέτης, τα οποία σηματοδοτούν εναλλακτικές κατευθύνσεις επίτευξης του στόχου και των υποστόχων που έχουν τεθεί στα πλαίσια της εργασίας.

Τη *δόμηση* σεναρίων ακολουθεί η *αξιολόγησή* τους. Κατά το στάδιο της αξιολόγησης, κάθε σενάριο αξιολογείται στη βάση συγκεκριμένων κριτηρίων αξιολόγησης, με τη βοήθεια των οποίων εκτιμάται η απόδοσή του σε σχέση με το στόχο και τους υποστόχους που έχουν τεθεί, εκτιμώντας τις επιπτώσεις που θα έχει η εφαρμογή του στην εξέλιξη της περιοχής μελέτης. Στο στάδιο της αξιολόγησης γίνεται χρήση της μεθόδου πολυκριτηριακής αξιολόγησης MULTIPOL. Κύριο χαρακτηριστικό της μεθόδου είναι ότι δεν οδηγεί στην επιλογή ενός σεναρίου, ως επικρατέστερου στη βάση των κριτηρίων αξιολόγησης, αλλά αφήνει ανοικτή την επιλογή στα κέντρα λήψης αποφάσεων και τις τοπικές κοινωνίες, αξιολογώντας για κάθε σενάριο τις πολιτικές και τις δράσεις εκείνες που συμβάλλουν στην υλοποίησή του.

1.3 Καθορισμός Στόχου και Υποστόχων

Στόχος της παρούσας εργασίας είναι η ανάπτυξη και χωρική ολοκλήρωση του αστικού διπόλου Άργους – Ναυπλίου και της ευρύτερης περιοχής, που αποτελεί τη ζώνη επιρροής του και η επιδίωξη της ισόρροπης ανάπτυξης και της κοινωνικής και οικονομικής συνοχής συνολικά της περιοχής αυτής. Το αστικό δίπολο λειτουργεί ως ένας κεντρικός πόλος ανάπτυξης για την ευρύτερη περιοχή που το περιβάλλει. Μεταξύ αυτού και των γύρω οικισμών που εντάσσονται στη ζώνη επιρροής του, αλλά και μεταξύ των οικισμών, αναπτύσσονται ισχυροί δεσμοί αλληλεξάρτησης και παρατηρείται υψηλού βαθμού αλληλεπίδραση σε όλους τους τομείς. Οι θετικές και

αρνητικές επιπτώσεις της αστικής ανάπτυξης των δύο πόλεων διαχέονται στις γύρω περιοχές και επηρεάζουν την αναπτυξιακή πορεία τους.

Το Ναύπλιο είναι ένα δυναμικά αναπτυσσόμενο τουριστικό κέντρο και το Άργος ένα δυναμικά αναπτυσσόμενο εμπορικό κέντρο, που τείνουν να γίνουν μία ενιαία αστική ενότητα. Την ενιαία αυτή αστική ενότητα περιβάλλει ένα δίκτυο αγροτικών, κυρίως, οικισμών, οι οποίοι διαθέτουν αξιόλογους φυσικούς και πολιτιστικούς πόρους, μη επαρκώς αξιοποιημένους. Οι κατευθύνσεις που δίνονται για τη χωρική οργάνωση της περιοχής μελέτης και τον καθορισμό του αναπτυξιακού χαρακτήρα της θα πρέπει: α) να προωθούν τις αρχές της βιώσιμης ανάπτυξης, δίνοντας έμφαση στους δύο βασικούς κλάδους οικονομικής δραστηριότητας, τον τουρισμό και τη γεωργία και β) να προωθούν παρεμβάσεις που θα συμβάλλουν στην ισόρροπη ανάπτυξη της περιοχής και την οικονομική και κοινωνική συνοχή, προωθώντας την επαρκή σύνδεση και αλληλεπίδραση του αγροτικού με τον αστικό χώρο και την ορθολογική αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων κάθε επιμέρους χωρικής ενότητας της περιοχής.

Με βάση το στόχο που τέθηκε και αναλύθηκε παραπάνω, προκύπτουν επιμέρους υποστόχοι, οι οποίοι εξειδικεύουν το στόχο σε διάφορους τομείς παρέμβασης, που κρίνονται ως οι πιο κρίσιμοι για την επίτευξη του πρωταρχικού στόχου. Ουσιαστικά οι υποστόχοι αναφέρονται στους τομείς αυτούς που συμβάλουν στην ενδυνάμωση του ρόλου του αστικού δίπολου στην περιοχή και την περιφέρεια, στην ισόρροπη κατανομή των πλεονεκτημάτων σε όλη την περιοχή μελέτης, στην ενδυνάμωση των κλάδων που μπορούν να αποτελέσουν σημαντική πηγή οικονομικής ανάπτυξης και στην προστασία και διαφύλαξη του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος. Οι υποστόχοι αυτοί είναι:

- *Αναβάθμιση των μεταφορικών και τηλεπικοινωνιακών δικτύων.* Αφορά τόσο σε ενδοπεριφερειακές όσο και σε διαπεριφερειακές συνδέσεις. Η αναβάθμιση του οδικού δικτύου στο εσωτερικό της περιοχής μελέτης για την επίτευξη επαρκούς δικτύωσης μεταξύ των οικισμών και η εξασφάλιση εύκολης πρόσβασης προς τα δύο μεγάλα αστικά κέντρα, συμβάλουν στην ανάπτυξη σχέσεων συνεργασίας και αλληλεπίδρασης μεταξύ όλων των περιοχών, διευκολύνουν τις μετακινήσεις και την εξυπηρέτηση των λειτουργιών μεταξύ αστικού και αγροτικού χώρου. Επίσης η βελτίωση της διασύνδεσης της περιοχής μελέτης με το εθνικό οδικό και σιδηροδρομικό δίκτυο και τους κύριους οδικούς άξονες περιφερειακής εμβέλειας τονώνουν την εξωστρέφεια της περιοχής. Η αναβάθμιση των τηλεπικοινωνιακών δικτύων και η τόνωση της ευρυζωνικότητας στην περιοχή συμβάλουν στη βελτίωση της ποιότητας ζωής των πολιτών, στην ανάπτυξη και εξέλιξη όλων των τομέων της τοπικής κοινωνίας και την ίση δυνατότητα πρόσβασης πολιτών και επιχειρήσεων σε ευκαιρίες (πρόσβαση σε γνώση, δικτύωση, συνεργασίες κ.λπ.).
- *Τόνωση της διασύνδεσης μεταξύ των τομέων οικονομικής δραστηριότητας.* Τα προϊόντα που παράγονται στον πρωτογενή τομέα μπορούν να αξιοποιηθούν από τους άλλους δύο τομείς. Για παράδειγμα η μεγάλη παραγωγή εσπεριδοειδών στην περιοχή μπορεί να αποτελέσει προϊόν αξιοποίησης στο δευτερογενή τομέα (π.χ. χυμοποιεία και συσκευαστήρια). Επίσης ο αγροτικός χαρακτήρας της περιοχής συμβάλει στην ανάπτυξη του αγροτουρισμού, ενώ η αυξημένη τουριστική κίνηση ευνοεί και τον κατασκευαστικό τομέα.

- *Αναβάθμιση ανθρώπινου δυναμικού και προώθηση καινοτομίας και τεχνολογίας.* Η αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού και η εξοικείωσή του με τις νέες τεχνολογίες συμβάλει στην υιοθέτηση καινοτόμων δράσεων για την ανάπτυξη νέων καινοτόμων δραστηριοτήτων. Σε διοικητικό επίπεδο και επίπεδο δημόσιων υπηρεσιών, η επιμόρφωση των στελεχών πάνω σε νέες τεχνολογίες κρίνονται απαραίτητες για την ομαλή λειτουργία και οργάνωση όλων των δημόσιων φορέων και τη γρήγορη και μικρότερου κόστους παροχή βελτιωμένων υπηρεσιών. Έμφαση δίνεται στην εξ αποστάσεως παροχή υπηρεσιών (ηλεκτρονική διακυβέρνηση). Στον αγροτικό τομέα, η αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού μπορεί να συμβάλει στην προώθηση νέων καλλιεργητικών πρακτικών, φιλικών προς το περιβάλλον, διευρύνοντας την παραγωγική βάση του πρωτογενούς τομέα και διασφαλίζοντας την ορθολογική αξιοποίηση των φυσικών πόρων (έδαφος, νερό). Στον τουριστικό τομέα μπορεί να γίνει χρήση νέων τεχνολογιών για την εξοικονόμηση ενέργειας και την καλύτερη προώθηση του τουριστικού προϊόντος.
- *Ανάπτυξη επιχειρηματικότητας στον αγροτικό και τουριστικό τομέα.* Επιδιώκεται η προώθηση της επιχειρηματικότητας στον αγροτικό τομέα, με σκοπό την ενασχόληση των αγροτών, εκτός από την καλλιεργητική ασχολία, με την έρευνα αγοράς για την καλύτερη προώθηση των προϊόντων τους, την αναζήτηση και υιοθέτηση καινοτόμων καλλιεργητικών πρακτικών, την ανάπτυξη νέων δυναμικών καλλιεργειών και την πιστοποίηση των προϊόντων τους, δίνοντας έτσι ώθηση σε ένα άλλο πρότυπο άσκησης της αγροτικής δραστηριότητας, με σημαντικές προοπτικές για την ανάπτυξη του τομέα. Η ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας στον τουρισμό αφορά στην υιοθέτηση ενεργειακά βιώσιμων πρακτικών στις ξενοδοχειακές μονάδες, την προώθηση του τουριστικού προϊόντος της περιοχής μέσα από σύγχρονα μέσα και την αναζήτηση νέων τουριστικών αγορών για τη διάθεση του τουριστικού προϊόντος, την αναβάθμιση των τουριστικών μονάδων σύμφωνα με τα νέα δεδομένα και τις νέες τεχνολογίες, κ.λπ.
- *Ανάπτυξη ήπιων μορφών ενέργειας.* Αφορά στην αξιοποίηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας που ευychάνεται με τη χωροθέτηση αιολικών πάρκων στις περιοχές με αξιόλογο αιολικό δυναμικό, την εγκατάσταση φωτοβολταϊκών πάρκων για τη δέσμευση της ηλιακής ενέργειας σε επιλεγμένες περιοχές και την επεξεργασία υπολειμάτων αγροτικής παραγωγής για την παραγωγή βιοκαυσίμων. Επίσης επιδιώκεται η επέκταση της εγκατάστασης συστημάτων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ (π.χ. φωτοβολταϊκά στοιχεία) στις τουριστικές μονάδες και τα δημόσια κτίρια για την εξυπηρέτηση των ενεργειακών αναγκών των εγκαταστάσεών τους, αλλά και την εξοικονόμηση αυτής μέσα από το βιοκλιματικό σχεδιασμό των κτιριακών υποδομών τους και την αξιοποίηση σύγχρονων τεχνολογιών για την εξοικονόμηση ενέργειας στις κτιριακές εγκαταστάσεις.
- *Ορθολογική αξιοποίηση και προστασία φυσικών πόρων.* Η εκτεταμένη και αλόγιστη χρήση φυτοφαρμάκων και η κατασπατάληση των υδάτινων αποθεμάτων στο Αργολικό πεδίο έχουν ως αποτέλεσμα την υποβάθμιση της ποιότητας και απόδοσης των εδαφών και τη ρύπανση του υδροφόρου ορίζοντα. Αποτέλεσμα των παραπάνω είναι η Αργολίδα να συγκαταλέγεται

στις περιοχές υψηλού κινδύνου προς ερημοποίηση. Η ορθολογική αξιοποίηση και προστασία των φυσικών πόρων είναι πρωταρχικής σημασίας για τη βιώσιμη ανάπτυξη της περιοχής.

- *Ανάδειξη και προστασία πολιτιστικών πόρων.* Τα σπουδαία αρχαιολογικά και ιστορικά μνημεία που είναι διάσπαρτα σε όλη την έκταση της περιοχής μελέτης, εθνικής και διεθνούς εμβέλειας, αποτελούν πόλο έλξης ημεδαπών και αλλοδαπών τουριστών καθ'όλη τη διάρκεια του έτους. Παρόλα αυτά σε πολλές περιοχές παραμένουν αναξιοποίητα και απροστάτευτα. Η συνετή όμως διαχείριση της πολιτιστικής κληρονομιάς λειτουργεί υπέρ της ανάπτυξης της περιοχής και η ανάδειξή της συμβάλει στην ενίσχυση της πολιτιστικής ταυτότητας και ιστορικότητας της περιοχής. Στο πλαίσιο του παρόντος υποστόχου επιδιώκεται η δημιουργία πολιτιστικού δικτύου, το οποίο διασυνδέει όλους τους πόρους της περιοχής, διασφαλίζοντας την πρόσβαση, αναβάθμιση και προστασία τους, ενώ ταυτόχρονα προσφέρει τη δυνατότητα ανάδειξής του μέσα από την ανάπτυξη πολιτιστικού τουρισμού.
- *Ενδυνάμωση του ρόλου του αστικού δίπολου Άργος – Ναύπλιο στο νομό και την περιφέρεια και τόνωση της εξωστρέφειάς του.* Στα πλαίσια του παρόντος υποστόχου επιδιώκεται η ενδυνάμωση του αστικού δίπολου με την ανάπτυξη νέων υποδομών και την αναβάθμιση των ήδη υπαρχόντων, με έμφαση στην υλοποίηση έργων αστικής ανάπτυξης για την ενίσχυση και ανάδειξη της ταυτότητας του αστικού κέντρου, την προστασία και ανάδειξη του αστικού περιβάλλοντος, καθώς και την ανάπλαση και πολεοδομική ρύθμιση των ιστορικών κέντρων. Έμφαση πρέπει να δοθεί επίσης στη βελτίωση της διασύνδεσης του αστικού δίπολου με τα διάφορα δίκτυα του περιφερειακού και εθνικού χώρου για την προώθηση του ρόλου του στην ευρύτερη περιοχή και τη διευκόλυνση των συνεργασιών με άλλα αστικά κέντρα της περιφέρειας, αλλά και το μητροπολιτικό κέντρο της Αθήνας, αναπτύσσοντας στο πλαίσιο αυτό σχέσεις συμπληρωματικότητας με άλλα κοντινά αστικά κέντρα της ευρύτερης περιοχής.

2. ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ ΚΑΙ ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

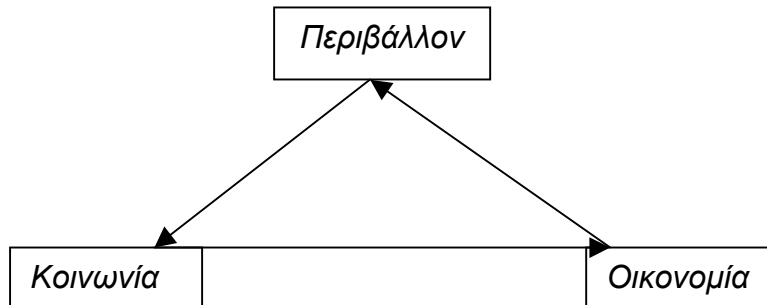
Το παρόν κεφάλαιο αναφέρεται στο σχεδιασμό του χώρου και τη βιώσιμη ανάπτυξη. Συγκεκριμένα γίνεται ανάλυση του όρου 'βιώσιμη ανάπτυξη' και πως αυτός διαμορφώθηκε και εξελίχθηκε σταδιακά σε παγκόσμιο και ευρωπαϊκό επίπεδο, εξετάζεται η συμβολή των αστικών συστημάτων στην επίτευξη του στόχου της βιώσιμης ανάπτυξης και ο ρόλος του σχεδιασμού ως εργαλείο για την προώθηση των αρχών της βιωσιμότητας. Στη συνέχεια εξετάζεται η ευρωπαϊκή πολιτική, τα σχέδια δράσης και τα προγράμματα που απορρέουν από αυτή για τη ρύθμιση θεμάτων προς μια βιώσιμη αστική ανάπτυξη στον κοινοτικό χώρο, ενώ στη συνέχεια αναλύεται το θεσμικό πλαίσιο χωροταξικού και πολεοδομικού σχεδιασμού που ισχύει στην Ελλάδα, με ιδιαίτερη έμφαση στα εργαλεία υλοποίησής του και τις προδιαγραφές εκπόνησής του. Τέλος εξετάζεται η συμβολή των πολιτών στο σχεδιασμό που επιτυγχάνεται μέσα από την προώθηση συμμετοχικών διαδικασιών στο σχεδιασμό.

2.1 Η Έννοια της Βιώσιμης ή Αειφόρου Ανάπτυξης

Ο όρος *βιώσιμη ανάπτυξη*, ως σχεδιαστικός στόχος, έχει ήδη 'ζωή' δύο περίπου δεκαετιών. Ο όρος αρχικά εμφανίστηκε και χρησιμοποιήθηκε στην επιστήμη της βιολογίας και της γεωπονίας, περίπου από το 18^ο αιώνα, αλλά καθιερώθηκε ως επιστημονικός όρος που έχει διάσταση κοινωνική, οικονομική και περιβαλλοντική (Σχήμα 1) μέσα από την έκθεση της επιτροπής Brundtland στον ΟΗΕ το 1987. Σύμφωνα με το κείμενο της έκθεσης αυτής, ως βιώσιμη ανάπτυξη ορίζεται η ανάπτυξη η οποία «ικανοποιεί τις ανάγκες του παρόντος χωρίς να διακυβεύεται η ικανότητα των μελλοντικών γενεών να καλύψουν τις δικές τους ανάγκες» (Brundtland Report, 1987). Βασικός στόχος της βιώσιμης ανάπτυξης είναι η επίτευξη μιας υψηλής ποιότητας ζωής για όλους τους πολίτες της γης, τόσο των παρόντων όσο και των μελλοντικών γενεών. Βασικό μέλημα της επιδίωξης του στόχου της βιώσιμης ανάπτυξης είναι η ορθολογική διαχείριση των διαθέσιμων πόρων ώστε αφενός μεν να καλύπτονται οι παρούσες ανάγκες της σημερινής γενιάς, αφετέρου δε να εξασφαλίζεται η ύπαρξή τους σε τέτοια ποιότητα και ποσότητα ώστε να είναι σε θέση και οι μελλοντικές γενεές να καλύψουν τις ανάγκες τους.

Μέχρι τα τέλη της δεκαετίας του '80, οπότε και εμφανίστηκε ο όρος βιώσιμη ανάπτυξη, η ανάπτυξη ήταν συνυφασμένη κυρίως με την οικονομική ανάπτυξη. Τα κράτη 'μάχονταν' για την οικονομική ευημερία τους, παραβλέποντας τις επιπτώσεις που είχε αυτή στο φυσικό περιβάλλον, αλλά και στην ίδια την κοινωνία. Οι φυσικοί πόροι κατασπαταλήθηκαν, ο αστικός ιστός σε πολλές περιπτώσεις αναπτύχθηκε άναρχα, δημιουργήθηκαν μεγάλης κλίμακας αστικά κέντρα, όπου συγκεντρώθηκε σημαντικό τμήμα του πληθυσμού και το περιβάλλον επιβαρύνθηκε με ρυπογόνα στοιχεία. Επιπλέον, αυτό το μοντέλο ανάπτυξης οδήγησε στην ανάπτυξη οικονομικών και κοινωνικών ανισοτήτων, που οδήγησαν σε διεθνείς εντάσεις και διαφορές, οι οποίες πολλές φορές εκδηλώνονται με καταστροφικούς πολέμους. Χαρακτηριστικό είναι ότι ο κύριος και μοναδικός δείκτης μέτρησης της ανάπτυξης ενός κράτους ήταν, και ακόμα αποτελεί ένα από τους βασικότερους αναπτυξιακούς δείκτες, το ΑΕΠ (Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν), το οποίο είναι το σύνολο όλων των προϊόντων και αγαθών που παράγει μια οικονομία εκφρασμένο σε χρηματικές μονάδες, δηλαδή

αποτελεί έναν καθαρά οικονομικό και μόνο όρο. Όλα τα παραπάνω οδήγησαν στην αμφισβήτηση του μέχρι τότε μονοδιάστατου μοντέλου της οικονομικής ανάπτυξης και την ανάγκη εξεύρεσης ενός νέου πολυδιάστατου μοντέλου, σύμφωνα με το οποίο η ανάπτυξη επιδιώκεται μέσα από την κοινωνική πρόοδο, που αναγνωρίζει και λαμβάνει υπόψη τις ανάγκες όλων των πολιτών, την αποτελεσματική περιβαλλοντική διαχείριση και την ανταγωνιστικότητα του παραγωγικού συστήματος.

Σχήμα 2.1: Το τρίπτυχο της Αειφόρου (Βιώσιμης) Ανάπτυξης

Η πρόοδος πλέον μίας χώρας δεν εξετάζεται μόνο στη βάση οικονομικών μεταβλητών και με μοναδικό δείκτη ευημερίας το ΑΕΠ, αλλά λαμβάνοντας υπόψη όλους τους παράγοντες που οδηγούν στη βιωσιμότητα. Για την αξιολόγηση της προόδου αυτής αναπτύχθηκαν επιπλέον «κοινωνικοί δείκτες», ενώ αργότερα περιελήφθησαν και «περιβαλλοντικοί δείκτες». Σημαντικές προσπάθειες γίνονται την τελευταία δεκαετία από την Επιτροπή του ΟΗΕ για την Αειφόρο Ανάπτυξη για την ανάπτυξη κοινώς αποδεκτών «δεικτών βιώσιμης ανάπτυξης». Η πρώτη προσπάθεια της Επιτροπής προς αυτή την κατεύθυνση έγινε το 1996, όπου καταρτίστηκε ένας πίνακας με το σύνολο μερικών δεικτών, ενώ έγιναν 2 αναθεωρήσεις αυτών το 2001 και το 2006. Η τελευταία αναθεώρηση του κειμένου που καταγράφει το σύνολο των δεικτών και έγινε το 2006, περιλαμβάνει 50 βασικούς δείκτες και 46 που αποτελούν υποσύνολο των βασικών, άρα συνολικά 96 δείκτες. Οι δείκτες αυτοί ομαδοποιούνται σε 14 κατηγορίες όπως φτώχεια, φυσικές καταστροφές, έδαφος, ατμόσφαιρα, οικονομική ανάπτυξη, διακυβέρνηση κ.ά.

Σήμερα το σύνολο των ανεπτυγμένων και αναπτυσσόμενων χωρών έχουν εντάξει τη βιώσιμη ανάπτυξη στην πολιτική τους και την έχουν θέσει ως βασικό σχεδιαστικό στόχο. Σε διεθνές επίπεδο, υπάρχει σημαντική κινητοποίηση προς την κατεύθυνση της βιώσιμης ανάπτυξης από οργανισμούς όπως ο ΟΗΕ και η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ), μέσα από την οργάνωση παγκόσμιων συνεδρίων και διασκέψεων με κύριο θέμα συζήτησης την προστασία του περιβάλλοντος σε συνδυασμό με την ανάπτυξη και την κοινωνική συνοχή. Οι ευρύτερες συζητήσεις γύρω από την έννοια της βιώσιμης ανάπτυξης στο πλαίσιο αυτό έχουν οδηγήσει στη σταδιακή εμβάθυνση στην εν λόγω έννοια, στην αποσαφήνιση των διαστάσεων της και των πολιτικών με τις οποίες μπορεί να επιτευχθεί, ενώ έχουν υπογραφεί συνθήκες δέσμευσης των κρατών για την υιοθέτηση μιας παγκόσμιας στρατηγικής προς την κατεύθυνση της βιώσιμης ανάπτυξης. Οι σημαντικότερες διασκέψεις σχετικά με το ζήτημα της βιώσιμης ανάπτυξης είναι :

- Το Παγκόσμιο Συνέδριο για το Περιβάλλον το 1982, στο οποίο αποφασίστηκε να συσταθεί μία Επιτροπή για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη η οποία

ολοκλήρωσε την έρευνά της το 1987 και κατέθεσε την έκθεση «*Το κοινό μας Μέλλον*» («Our Common Future») ή έκθεση Brundland, στα κείμενα της οποίας εισάγεται και περιγράφεται για πρώτη φορά ο όρος «βιώσιμη ανάπτυξη».

- Η παγκόσμια συνάντηση για το περιβάλλον που έγινε στο Ρίο Ντε Τζανέιρο της Βραζιλίας το 1992, με θέμα «Περιβάλλον και Ανάπτυξη», η οποία αποτελεί ορόσημο στην εξέλιξη του διεθνούς περιβαλλοντικού δικαίου και το σημαντικότερο επίτευγμα της ήταν η «*Ατζέντα 21*», ένα ολοκληρωμένο σχέδιο δράσης που αναφέρεται τους στόχους της Διεθνούς Κοινότητας για την επίτευξη μίας καλύτερης ζωής και στους στόχους της αειφορίας για τον 21^ο αιώνα και στοχεύει μεταξύ άλλων, στην άμεση ενημέρωση σχετικά με την κρισιμότητα της κατάστασης και την επιτακτική ανάγκη για την επιδίωξη του στόχου της βιώσιμης ανάπτυξης τον 21^ο αιώνα. Συνέχεια της συνάντησης του Ρίο αποτέλεσαν η Ειδική Σύνοδος των Ηνωμένων Εθνών για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη το 1997 (Ρίο+5) και η Παγκόσμια Σύνοδος Κορυφής για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη στο Γιохάνεσμπουργκ της Ν. Αφρικής το 2002 (Ρίο+10).
- Η διάσκεψη του Κιότο που έλαβε χώρα το 1997, στη πόλη Κιότο της Ιαπωνίας κατά την οποία συνάφθηκε το Πρωτόκολλο του Κιότο, ένα σημαντικό νομικό εργαλείο για τον έλεγχο των εκπομπών αερίων που συμβάλλουν στο φαινόμενο του θερμοκηπίου. Το πρωτόκολλο αυτό προέκυψε από τη Σύμβαση - Πλαίσιο για τις Κλιματικές Αλλαγές που είχε υπογραφεί στη Διάσκεψη του Ρίο και τέθηκε σε ισχύ το 2005.
- Το Εαρινό Συμβούλιο Κορυφής που πραγματοποιήθηκε το 2000 στη Λισσαβόνα, όπου η ΕΕ υιοθέτησε τη «Στρατηγική της Λισσαβόνας», στόχος της οποίας είναι η επίτευξη μίας υγιούς και δυνατής οικονομίας, η οποία θα έχει σαν αποτέλεσμα τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας παράλληλα με την ανάπτυξη κατάλληλης κοινωνικής και περιβαλλοντικής πολιτικής, ώστε να εξασφαλίζεται η βιώσιμη ανάπτυξη στην ΕΕ, καθώς και η εξάλειψη του κοινωνικού αποκλεισμού. Η στρατηγική αυτή αναπτύχθηκε στο πλαίσιο πολλών Ευρωπαϊκών Συμβουλίων που διεξήχθησαν μετά το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισσαβόνας και συγκεκριμένα στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Γκέτεμποργκ (2001), στο οποίο δόθηκε η περιβαλλοντική διάσταση στη Στρατηγική της Λισσαβόνας και εγκρίθηκε η *Στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη*, και τέλος στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο το 2006, στο οποίο έγινε επανεξέταση της Στρατηγικής και τελικά εγκρίθηκε η *Αναθεωρημένη Ευρωπαϊκή Στρατηγική για την Αειφόρο Ανάπτυξη* και δεσμεύτηκαν τα κράτη μέλη να επεξεργαστεί το καθένα την Εθνική Στρατηγική του για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη.

Μέσα από τις παραπάνω διασκέψεις-σταθμούς για την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης, αλλά και από σειρά άλλων διασκέψεων για το θέμα αυτό, έχει διαμορφωθεί το διεθνές και ευρωπαϊκό θεσμικό πλαίσιο που ισχύει σήμερα για τη διαφύλαξη του περιβάλλοντος και την προώθηση των αρχών της βιωσιμότητας. Δεδομένου των ραγδαίων εξελίξεων στα περιβαλλοντικά θέματα και των κινδύνων που συνεπάγονται οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, που γίνονται ολοένα και περισσότερο εμφανείς και αντιληπτοί, ο ΟΗΕ συγκαλεί συνεχώς νέες διασκέψεις όπου καλούνται οι ηγέτες όλων των κρατών να συμφωνήσουν σε νέα δεσμευτικά

κείμενα και να συναποφασίσουν σε πλαίσια δράσης για την αντιμετώπιση των κινδύνων αυτών και την περαιτέρω εμβάθυνση του στόχου βιώσιμης ανάπτυξης.

2.2 Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη και Ευρωπαϊκή Πολιτική

Οι πόλεις έχουν ισχυρή επίδραση στη διαμόρφωση των περιβαλλοντικών συνθηκών, καθώς η συμβολή τους στη δημιουργία των περιβαλλοντικών προβλημάτων, όπως η ρύπανση της ατμόσφαιρας και η κατασπατάληση πόρων και γης, υπήρξε καθοριστική. Αρχικά οι δυσμενείς αυτές επιπτώσεις περιορίζονταν σε τοπική κλίμακα, οι αυξανόμενοι όμως ρυθμοί αστικοποίησης όξυναν τα προβλήματα και την έντασή τους, με αποτέλεσμα να επηρεαστεί η ισορροπία του περιβάλλοντος σε παγκόσμιο επίπεδο. Εκτός όμως από τη συμβολή των πόλεων στην υποβάθμιση του περιβάλλοντος, αντίστροφα το περιβάλλον αυτό καθορίζει ως ένα βαθμό την ανάπτυξη των πόλεων και την ποιότητα ζωής σε αυτές. Και αυτό διότι οι αστικές ενότητες είναι αυτές που αντιμετωπίζουν τα σοβαρότερα και περισσότερα περιβαλλοντικά προβλήματα, τα οποία δημιουργούν τις περισσότερες φορές οι ίδιες, με αποτέλεσμα το περιβάλλον, έτσι όπως διαμορφώνεται μέσα στις πόλεις, να επηρεάζει σημαντικά την ποιότητα ζωής σε αυτές αλλά και την ανάπτυξή τους. Πέραν της καθοριστικής συμβολής τους στη μεγέθυνση των περιβαλλοντικών προβλημάτων, τα αστικά σύνολα είναι ο χώρος στον οποίο αναπτύσσονται και εξελίσσονται οι ανθρώπινες κοινωνίες και αποτελούν το μοχλό οικονομικής ανάπτυξης των εθνών. Δεδομένου ότι οι τρεις συνιστώσες της βιώσιμης ανάπτυξης είναι κοινωνική συνοχή, οικονομική ευημερία και προστασία του περιβάλλοντος, οι πόλεις παίζουν καθοριστικό ρόλο στην επίτευξη των στόχων προς τη βιώσιμη ανάπτυξη και αυτό αποτελεί κοινή πεποίθηση όλων των φορέων άσκησης πολιτικής σε παγκόσμιο, ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση και τα θεσμικά όργανά της, αντιλαμβανόμενοι τη σημασία των αστικών συνόλων για την αειφορία και δεδομένου ότι 4 στους 5 ευρωπαίους πολίτες ζουν και εργάζονται στις πόλεις, προσάρμοσαν την κοινοτική πολιτική τους, δίνοντας ιδιαίτερη βαρύτητα σε θέματα διαχείρισης και οργάνωσης του αστικού χώρου και γενικότερα αστικής ανάπτυξης, μέσα σημαντικές αποφάσεις, ανακοινώσεις και πλαίσια δράσης για το καθορισμό στρατηγικών κατευθύνσεων προς μια βιώσιμη αστική ανάπτυξη. Το πρώτο βήμα προς αυτή την κατεύθυνση έγινε το 1990, με την έκδοση της Πράσινης Βίβλου για το Αστικό Περιβάλλον, στην οποία αναλύονται τα αστικά περιβαλλοντικά προβλήματα, γίνεται εκτίμηση της εξέλιξής τους και των επιπτώσεών τους στο μέλλον και προτείνεται μία ολοκληρωμένη προσέγγιση των αστικών προβλημάτων και υιοθέτηση δράσεων πολιτικής σε ευρωπαϊκό επίπεδο, τονίζοντας τη σημασία της συνεργασίας και της ολοκλήρωσης των διαφόρων πολιτικών. Το 1991 συγκροτείται μία ομάδα εμπειρογνομόνων της ΕΕ για το αστικό περιβάλλον, οι εργασίες της οποίας κατέληξαν το 1996 στην εκπόνηση της έκθεσης «Ευρωπαϊκές αειφόρες πόλεις», μέσα από την οποία παρέχεται το πλαίσιο δράσης σε τοπική κλίμακα, που ορίζει τα θέματα αστικής διαχείρισης, ολοκλήρωσης πολιτικών, συνεργασίας, σύμπραξης και ορθολογικής διαχείρισης των οικοσυστημάτων, ως βασικές αρχές της πορείας προς την αειφορία στις αστικές περιοχές. Σε αυτή την Έκθεση στηρίχτηκε το 1997 η ανακοίνωση που εξέδωσε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών με τίτλο «Προς ένα πρόγραμμα για το αστικό περιβάλλον στην Ευρωπαϊκή Ένωση», θέλοντας να εξετάσει τις επιπτώσεις των

πολιτικών της ΕΕ στον αστικό χώρο και να βελτιώσει την πολιτική της για την αστική ανάπτυξη. Την ανακοίνωση αυτή ακολούθησε η έκδοση του Πλαισίου Δράσης της ΕΕ για την αειφόρο αστική ανάπτυξη, σκοπός του οποίου είναι να συμβάλει στην αύξηση της αποτελεσματικότητας των πολιτικών της ΕΕ, οι οποίες προβλέπονται από τη Συνθήκη της Λισσαβόνας, σε θέματα του αστικού χώρου και τη διευκόλυνση, μέσω αυτών, της ολοκληρωμένης αστικής ανάπτυξης. Το Πλαίσιο Δράσης επικεντρώνεται γύρω από 4 προτεραιότητες για την αστική ανάπτυξη, που είναι:

- η ενδυνάμωση της οικονομικής ευημερίας και της απασχόλησης σε μικρά και μεγάλα αστικά κέντρα,
- η προώθηση της ισότητας, της κοινωνικής ένταξης και της αναζωογόνησης των υποβαθμισμένων αστικών ζωνών,
- η προστασία και βελτίωση του αστικού περιβάλλοντος: τοπική και παγκόσμια αειφορία, και
- η συμβολή στην καλή διακυβέρνηση των αστικών περιοχών και στην ενίσχυση του τοπικού δυναμικού.

Οι ενέργειες που προτείνονται από το πλαίσιο Δράσης για την επίτευξη των παραπάνω στόχων πρέπει να διέπονται, σύμφωνα με αυτό, από επικουρικότητα, ολοκλήρωση, εταιρική σχέση, βιωσιμότητα του περιβάλλοντος και επάρκεια αγοράς. Η *επικουρικότητα* προβλέπει τη λήψη αποφάσεων στο κατώτερο επίπεδο σχεδιασμού. Η *ολοκλήρωση* αφορά στη συνεργασία ανάμεσα στους διάφορους τομείς, αλλά και στα διάφορα επίπεδα άσκησης πολιτικής και σχεδιασμού. Η *εταιρική σχέση* αναφέρεται στην ανάγκη αντιμετώπισης των προβλημάτων όχι μόνο από τους κυβερνητικούς φορείς, αλλά και από άλλους παράγοντες όπως η τοπική κοινωνία, ο ιδιωτικός τομέας, οι τοπικές αρχές αυτοδιοίκησης, αλλά και γενικότερα όλοι οι εμπλεκόμενοι κατά περίπτωση φορείς και ομάδες. Η *βιωσιμότητα του περιβάλλοντος* αφορά στην ορθολογική χρήση των φυσικών πόρων, την προστασία των ευαίσθητων οικοσυστημάτων, τον περιορισμό της ρύπανσης και γενικότερα τον περιορισμό των αρνητικών επιπτώσεων στο περιβάλλον από την ανθρώπινη δραστηριότητα. Τέλος, η *επάρκεια της αγοράς* δίνει έμφαση στη βέλτιστη αξιοποίηση των μηχανισμών της αγοράς για την ανάπτυξη της οικονομικής δυναμικής των αστικών συστημάτων και την ικανοποίηση των εμφανιζόμενων κάθε φορά οικονομικών τάσεων και κοινωνικών προτιμήσεων.

Το 2004 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προέβει σε προσωρινή ανακοίνωσή της «*σχετικά με μια θεματική στρατηγική για το αστικό περιβάλλον*» που θα έχει ως στόχο τη βελτίωση της ποιότητας του αστικού περιβάλλοντος, ώστε να καταστούν οι πόλεις πιο ελκυστικοί και υγιεινοί τόποι διαβίωσης, εργασίας και επένδυσης και να μειωθούν οι δυσμενείς περιβαλλοντικές επιπτώσεις των πολεοδομικών συγκροτημάτων. Η θεματική στρατηγική για το αστικό περιβάλλον εντάσσεται στα πλαίσια του 6^{ου} Προγράμματος Δράσης για το Περιβάλλον "Περιβάλλον 2010: Το μέλλον μας, η επιλογή μας" (6^ο ΠΔΠ) και είναι μία από τις 7 θεματικές στρατηγικές του προγράμματος, που αποβλέπουν στην ολοκληρωμένη αντιμετώπιση των σύγχρονων περιβαλλοντικών προβλημάτων. Τη βάση της θεματικής στρατηγικής αποτέλεσαν οι πολιτικοί στόχοι του Πλαισίου Δράσης για την προστασία και βελτίωση του αστικού περιβάλλοντος σε τοπικό και παγκόσμιο επίπεδο. Στην ανακοίνωση γίνεται ανάλυση των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι αστικές περιοχές και προτείνονται δράσεις σε 4 τομείς προτεραιότητας που είναι:

- η διαχείριση του αστικού χώρου,
- οι βιώσιμες μεταφορές,

- η δόμηση και ο πολεοδομικός σχεδιασμός, και
- η ένταξη ορθών πρακτικών και των ευρωπαϊκών υποχρεώσεων στον σχεδιασμό σε τοπικό επίπεδο.

Μετά από ανάλυση όλων των θεμάτων που τέθηκαν σύμφωνα με αυτή την ανακοίνωση και συχνές διαβουλεύσεις μεταξύ των αρμόδιων οργάνων, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή Κοινοτήτων το 2006 εξέδωσε τελική ανακοίνωση προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σχετικά με «*μια θεματική στρατηγική για το αστικό περιβάλλον*». Σκοπός της στρατηγικής αυτής είναι η πρόταση μέτρων που θα συμβάλουν στην εφαρμογή των πολιτικών και της νομοθεσίας για το περιβάλλον και στην ολοκληρωμένη διαχείριση του αστικού χώρου από τις τοπικές αρχές, ώστε να βελτιωθεί το αστικό περιβάλλον και οι συνθήκες διαβίωσης, να γίνουν οι πόλεις πιο ελκυστικές ως τόποι διαβίωσης, εργασίας και επένδυσης, αλλά και να περιοριστούν οι επιπτώσεις των περιβαλλοντικών προβλημάτων που δημιουργούν οι αστικές ενότητες στο ευρύτερο περιβάλλον. Η ευρωπαϊκή στρατηγική για το αστικό περιβάλλον επικεντρώνεται:

- Στην επίτευξη ολοκληρωμένης περιβαλλοντικής διαχείρισης του αστικού χώρου.
- Στην προώθηση βιώσιμων αστικών μεταφορών.
- Στην ανταλλαγή εμπειριών και καλών πρακτικών μεταξύ ευρωπαϊκών πόλεων, μέσα από έργα δικτύωσης και επίδειξης και τη δημιουργία εθνικών σημείων επαφής για θέματα αστικού περιβάλλοντος.
- Στην κατάρτιση των τοπικών φορέων και των αρμόδιων οργάνων σε θέματα που θα συμβάλουν στη ολοκληρωμένη προσέγγιση στη διαχείριση του αστικού χώρου.
- Στη δημιουργία θεματικής διαδικτυακής πύλης της Επιτροπής ώστε να ενημερώνονται οι τοπικές αρχές.
- Στην αξιοποίηση άλλων κοινοτικών προγραμμάτων στήριξης.

Επίσης η στρατηγική προσβλέπει στη συνεργασία των διάφορων πολιτικών και πρωτοβουλιών, αλλά και των διαφόρων επιπέδων σχεδιασμού για την επιτυχή και ολοκληρωμένη αντιμετώπιση και ρύθμιση των θεμάτων που σχετίζονται με τη βιώσιμη αστική ανάπτυξη.

Συνέχεια των παραπάνω αποτελεί ο Χάρτης της Λειψίας, που υπογράφηκε το 2007 από τα κράτη μέλη, μέσα από τον οποίο τονίζεται η σημασία των πόλεων στη διαμόρφωση των ευρωπαϊκών πολιτικών. Ο Χάρτης της Λειψίας δεσμεύει τους υπουργούς να θέσουν προς συζήτηση στη χώρα τους θέματα που αφορούν στον τρόπο ένταξης της αστικής διάστασης στα διάφορα επίπεδα πολιτικής και προτρέπει στην εφαρμογή μιας ολοκληρωμένης πολιτικής αστικής ανάπτυξης που θα δίνει έμφαση:

- α) στη δημιουργία και διασφάλιση δημόσιων χώρων υψηλής ποιότητας,
- β) στον εκσυγχρονισμό των δικτύων υποδομής και τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης,
- γ) στις πολιτικές καινοτομίας και εκπαίδευσης, και
- δ) στην υποστήριξη των παραμελημένων γειτονιών.

Επίσης ορόσημα για τη διαμόρφωση της Ευρωπαϊκής πολιτικής για τη βιώσιμη αστική ανάπτυξη αποτέλεσαν το 1^ο Ευρωπαϊκό Συνέδριο για τις Βιώσιμες Πόλεις, που έλαβε χώρα στο Άαλμποργκ της Δανίας το 1994 και το Συνέδριο της Λισσαβόνας που διεξήχθη το 1996. Στο 1^ο Ευρωπαϊκό Συνέδριο για τις Βιώσιμες Πόλεις συντάχθηκε η Χάρτα του Άαλμποργκ, η οποία δεσμεύει τις τοπικές κοινωνίες να

πορευθούν μέσα από δράσεις και σχέδια προς την αειφορία και την έχουν υπογράψει μέχρι σήμερα περισσότεροι από 1300 φορείς από 38 χώρες, ενώ στο συνέδριο της Λισσαβόνας επικεντρώθηκε το ενδιαφέρον των συμμετεχόντων στην υλοποίηση των αρχών της Χάρτας, στη διαδικασία έναρξης και διεξαγωγής ενός προγράμματος Τοπικής Agenda 21 και στην πραγματοποίηση του τοπικού σχεδίου για τη βιωσιμότητα, ενώ εκπονήθηκε ακόμη το *Σχέδιο Δράσης της Λισσαβόνας* για τις βιώσιμες πόλεις. Το 2000 συγκαλείται ένα ακόμα Ευρωπαϊκό Συνέδριο με θέμα τις Βιώσιμες Πόλεις, το οποίο έλαβε χώρα στο Ανόβερο της Γερμανίας. Κατά τη διάρκεια του συνεδρίου, 62 Ευρωπαϊκές τοπικές και περιφερειακές αρχές υπέγραψαν τη Χάρτα του Άαλμποργκ, παρουσιάστηκε η στρατηγική για την επόμενη φάση της εκστρατείας και έγινε πρόταση για ένα Κοινοτικό Πλαίσιο και μια Συνεργασία ώστε να προωθηθεί η αστική βιώσιμη ανάπτυξη των Ευρωπαϊκών πόλεων.

2.3 Ο Πολεοδομικός Σχεδιασμός ως Εργαλείο Προώθησης της Βιώσιμης Ανάπτυξης

Σε κάθε στάδιο σχεδιασμού απώτερος στόχος θα πρέπει να είναι η επίτευξη της βιωσιμότητας της σχεδιαστικής χωρικής ενότητας. Ο πολεοδομικός σχεδιασμός επηρεάζει άμεσα την πλειονότητα των περιβαλλοντικών παραμέτρων, μέσα από τον σαφή προσδιορισμό των χρήσεων γης, τους κανόνες οικοδόμησης των οικιστικών ενότητων, την ανάδειξη περιοχών περιβαλλοντικής και πολιτιστικής σημασίας και τη θέσπιση όρων για την προστασία τους. Αποτελεί έτσι τον πιο άμεσο και αποτελεσματικό τρόπο για τη δημιουργία βιώσιμων περιοχών. Ο σχεδιασμός του χώρου έχει στενή σχέση με το σχεδιασμό του περιβάλλοντος, αφού η έννοια χώρος ταυτίζεται πολλές φορές με την έννοια περιβάλλον. Ως εκ τούτου ο πολεοδομικός και χωροταξικός σχεδιασμός αποτελούν τα σημαντικότερα εργαλεία στα χέρια της Πολιτείας και των θεσμοθετημένων φορέων της, τόσο σε κεντρικό όσο και σε αποκεντρωμένο επίπεδο, προκειμένου να επιτευχθεί ο στόχος της αειφόρου ανάπτυξης. Η παράμετρος βιώσιμη ανάπτυξη και οι αρχές της θα πρέπει να αποτελούν το θεωρητικό υπόβαθρο για τα σχέδια οργάνωσης του χώρου και τον προσδιορισμό των αναπτυξιακών κατευθύνσεων κάθε χωρικής ενότητας.

Το 2002 συντάχθηκε η Εθνική Στρατηγική για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη με την οποία εξειδικεύονται οι στόχοι και οι στρατηγικές της βιώσιμης ανάπτυξης για τη χώρα μας. Σύμφωνα λοιπόν με αυτήν, η οικιστική ανάπτυξη θα πρέπει να στηρίζεται πάνω σε 3 βασικούς άξονες:

- την αρχή της «συμπαγούς πόλης»,
- την αποφυγή των επεκτάσεων των οικισμών προς την περιαστική ζώνη, και
- την προώθηση νέων μορφών οικιστικής ανάπτυξης για τη δημιουργία νέων προτύπων οργάνωσης.

Συμπληρωματικά με τα παραπάνω, για την προστασία της περιαστικής ζώνης από την υποβάθμιση οι κατευθύνσεις πολιτικής πρέπει να προωθούν:

- την καταστολή και την πρόληψη της αυθαίρετης δόμησης,
- την σταδιακή κατάργηση της νόμιμης εκτός σχεδίου δόμησης, και
- την προώθηση σχεδίων που ρυθμίζουν θέματα σχετικά με τις χρήσεις γης της περιαστικής ζώνης (ΠΟΑΠΔ, ΠΕΧΠ, ΖΟΕ, κ.ά)

Στη χώρα μας, η έλλειψη ενός σαφούς και αποτελεσματικού θεσμικού πλαισίου για την οικιστική οργάνωση οδήγησε στην έξαρση του φαινομένου της αυθαίρετης

δόμησης, τις συγκρούσεις των χρήσεων γης, την αλλοίωση και καταστροφή του τοπίου και των οικοτόπων, τη ρύπανση του περιβάλλοντος και πολλών άλλων φαινομένων, που έχουν άμεσο αρνητικό αντίκτυπο στο περιβάλλον. Η πολεοδομική πολιτική που ακολουθήθηκε μέχρι σήμερα, χαρακτηρίζεται από τη διευκόλυνση της δόμησης σε αναντιστοιχία με τη φέρουσα ικανότητα πολλών περιοχών και την αναποτελεσματική ρύθμιση των χρήσεων γης, με αποτέλεσμα να έχουν δημιουργηθούν σοβαρά προβλήματα οργάνωσης, λειτουργίας και υποβάθμισης των αστικών συστημάτων, που επηρεάζουν άμεσα την ανάπτυξή τους, αλλά και επιβαρύνσεις στον εξωαστικό χώρο. Τα τελευταία χρόνια η χώρα μας, σε μια προσπάθεια εναρμόνισης με τις κατευθύνσεις που δίνονται από τα ευρωπαϊκά σχέδια δράσης και τις κοινοτικές πρωτοβουλίες, αλλά και από τους διεθνείς οργανισμούς για την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης, δημιουργεί σταδιακά το δικό της θεσμικό πλαίσιο ή αναπροσαρμόζει το ήδη υπάρχον για τη στήριξη και προώθηση των δράσεων που συμβάλουν προς αυτή την κατεύθυνση. Για το σχεδιασμό του χώρου στην Ελλάδα, σε μια προσπάθεια ανταπόκρισης προς τις νέες προκλήσεις και στρατηγικές ανάπτυξης, θεσπίστηκαν και ισχύουν ο Ν. 2742/1999 «Χωροταξικός Σχεδιασμός και Αειφόρος Ανάπτυξη» για το χωροταξικό σχεδιασμό και ο Ν. 2508/1997 «Βιώσιμη Οικιστική Ανάπτυξη των Πόλεων και Οικισμών της Χώρας» για τον πολεοδομικό σχεδιασμό, που αναλύονται στην επόμενη ενότητα.

Συνοψίζοντας, ο πολεοδομικός σχεδιασμός που διέπεται από τις αρχές της αειφορίας συμβάλει καθοριστικά:

- στη δημιουργία βιώσιμων οικισμών και στην αναβάθμιση του αστικού περιβάλλοντος,
- στη προστασία του περιβάλλοντος από την άναρχη δόμηση,
- στο σαφή καθορισμό των χρήσεων γης και στην αποφυγή σύγκρουσης μεταξύ αυτών, και
- στη προστασία των ευαίσθητων οικοσυστημάτων και βιότοπων.

Με το νόμο 2805/97 που ισχύει σήμερα για την οικιστική οργάνωση και τον πολεοδομικό σχεδιασμό επαναπροσδιορίζεται το περιεχόμενο και ο τρόπος κατάρτισης των μέσων άσκησης πολεοδομικού σχεδιασμού για τη χώρα μας, έτσι ώστε να εμπεριέχουν και την περιβαλλοντική διάσταση τόσο σε επίπεδο επιπτώσεων τους στην διαμόρφωση και οργάνωση του χώρου όσο και σε επίπεδο αναπτυξιακών στόχων που τίθενται μέσα από αυτά.

2.4 Θεσμικό Πλαίσιο Χωροταξικού και Πολεοδομικού Σχεδιασμού στην Ελλάδα

Η βασική χωροταξική και πολεοδομική νομοθεσία στην Ελλάδα βασίζεται σε 2 νόμους, τον Ν. 2742/1999 «Χωροταξικός Σχεδιασμός και Αειφόρος Ανάπτυξη» για το χωροταξικό σχεδιασμό και το Ν. 2508/1997 «Βιώσιμη Οικιστική Ανάπτυξη των Πόλεων και Οικισμών της Χώρας» για τον πολεοδομικό σχεδιασμό. Οι νόμοι αυτοί θέτουν τις βάσεις για το σχεδιασμό του χώρου, ώστε η χώρα να μπορεί να ανταποκριθεί στις σύγχρονες απαιτήσεις της αειφόρου ανάπτυξης. Το θεσμικό πλαίσιο που διαμορφώθηκε από τους 2 αυτούς νόμους συμβάλει στην αντιμετώπιση των χωρικών και αναπτυξιακών προβλημάτων της χώρας, θέτοντας πάντα ως βασική αρχή την προστασία του περιβάλλοντος. Μέσα από το θεσμικό πλαίσιο για το

χωροταξικό και πολεοδομικό σχεδιασμό διαμορφώνεται ένα ιεραρχημένο σύστημα 3 διακεκριμένων επιπέδων:

- ο *στρατηγικός χωροταξικός σχεδιασμός*, εθνικής και περιφερειακής εμβέλειας, που περιλαμβάνει την κατάρτιση πλαισίων χωροταξικού σχεδιασμού (γενικό, ειδικά και περιφερειακά πλαίσια),
- ο *τοπικός χωρικός και αναπτυξιακός σχεδιασμός* διαδημοτικής και τοπικής εμβέλειας, που περιλαμβάνει τα Ρυθμιστικά Σχέδια και τα Γενικά Πολεοδομικά Σχέδια και ΣΧΟΟΑΠ στο επίπεδο του καποδιστριακού δήμου, και
- ο *πολεοδομικός σχεδιασμός* στο επίπεδο του οικισμού, που περιλαμβάνει κυρίως, τις πολεοδομικές μελέτες επέκτασης - αναθεώρησης, τις πράξεις εφαρμογής και τις αναπλάσεις κρισίμων ή υποβαθμισμένων περιοχών.

Στη συνέχεια αναλύεται το περιεχόμενο των 2 νόμων δίνοντας έμφαση στα εργαλεία σχεδιασμού που εισάγει.

2.4.1 Ο Ν. 2742/1999 «Χωροταξικός Σχεδιασμός και Αειφόρος Ανάπτυξη»

Τα τεράστια περιβαλλοντικά προβλήματα που αντιμετωπίζει τα τελευταία χρόνια ο πλανήτης μας και οφείλονται στην ανεξέλεγκτη οικονομική ανάπτυξη των κρατών, που ως μοναδικό σκοπό είχαν τη μεγέθυνση των οικονομικών τους μεγεθών, κατασπαταλώνοντας έτσι τους φυσικούς πόρους και επιβαρύνοντας το περιβάλλον, ανάγκασαν τα έθνη να υιοθετήσουν ένα νέο μοντέλο ανάπτυξης που θα διέπεται από τις αρχές της αειφορίας. Υπό το φως των νέων δεδομένων δημιουργήθηκε ένα νέο θεσμικό πλαίσιο τόσο σε παγκόσμιο όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο, με βάση το οποίο δεσμεύεται η χώρα μας να προωθήσει πολιτικές που θα συμβάλουν στη βιώσιμη ανάπτυξή της.

Βασική παράμετρος για την επίτευξη των στόχων που τίθενται είναι ο σωστός σχεδιασμός δράσεων και στρατηγικών σε κάθε τομέα και επίπεδο. Στα πλαίσια αυτά συντάχθηκε ο Ν. 2742/1999 που αφορά στο χωροταξικό σχεδιασμό και την αειφόρο ανάπτυξη και έχει σκοπό *«τη θέσπιση θεμελιωδών αρχών και θεσμοθέτηση σύγχρονων οργάνων, διαδικασιών και μέσων άσκησης χωροταξικού σχεδιασμού που προωθούν την αειφόρο και ισόρροπη ανάπτυξη, κατοχυρώνουν την παραγωγική και κοινωνική συνοχή, διασφαλίζουν την προστασία του περιβάλλοντος στο σύνολο του εθνικού χώρου και στις επιμέρους ενότητες του και ενισχύουν τη θέση της χώρας στο διεθνές και ευρωπαϊκό πλαίσιο»* (αρθ.1).

Ως εργαλεία άσκησης χωροταξικού σχεδιασμού προσδιορίζονται:

- το *Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης (ΓΠΧΣΑΑ)*, το οποίο είναι ένα σύνολο κειμένων και διαγραμμάτων μέσα από τα οποία προσδιορίζονται οι βασικές προτεραιότητες και οι στρατηγικές κατευθύνσεις για την ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη και την αειφόρο οργάνωση του εθνικού χώρου για χρονικό ορίζοντα 15ετίας
- τα *Ειδικά Πλαίσια Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης*, τα οποία αναφέρονται σε συγκεκριμένους τομείς, για τους οποίους εξειδικεύουν και συμπληρώνουν τις κατευθύνσεις του ΓΠΧΣΑΑ.

- τα Περιφερειακά Πλαίσια Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης, τα οποία εξειδικεύουν τις κατευθύνσεις του Γενικού και των Ειδικών πλαισίων σε επίπεδο περιφέρειας και καταρτίζονται για κάθε μία περιφέρεια της χώρας.

Αναλυτικότερα, το Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης (ΓΠΧΣΑΑ), σύμφωνα με το άρθρο 6 του Νόμου 2742/1999, είναι ένα σχέδιο για τη χωροταξική οργάνωση του εθνικού χώρου, μέσα από το οποίο προσδιορίζονται οι βασικές προτεραιότητες και οι στρατηγικές κατευθύνσεις χωροταξικής οργάνωσης που θα συμβάλουν στην προώθηση της αειφόρου ανάπτυξης σε εθνικό επίπεδο.

Οι κατευθύνσεις που δίνονται στο Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης αφορούν:

- τη χωρική διάρθρωση των εθνικών πόλων και αξόνων ανάπτυξης και των διαπεριφερειακών εισόδων – πυλών και συνδέσεων της χώρας, των σημαντικότερων για τη χώρα δικτύων υποδομών, μεταφορών και διευρωπαϊκής σημασίας κόμβων, καθώς επίσης και των παραγωγικών τομέων.
- την ενίσχυση και προσδιορισμό του ρόλου των σημαντικών αστικών κέντρων της χώρας στον εθνικό χώρο, αλλά και την ευρύτερη περιοχή επιρροής τους, τη χωρική διάρθρωση του αστικού δικτύου, καθώς και τη χωρική οργάνωση και ανάπτυξη κρίσιμων ζωνών της χώρας (ορεινές, αγροτικές, παράκτιες, νησιωτικές).
- την προστασία, ανάδειξη και ορθολογική αξιοποίηση του φυσικού πλούτου της χώρας και της πολιτιστικής κληρονομιάς.
- τη γεωγραφική ανασυγκρότηση της χώρας με σκοπό τη δημιουργία βιώσιμων διοικητικών και αναπτυξιακών ενοτήτων σε διαπεριφερειακό επίπεδο (άρθρο 6, παρ.1).

Τον Ιούλιο του 2008 εγκρίθηκε από την Ολομέλεια της Βουλής με την υπ' αριθμ. 6876/4871 πράξη (ΦΕΚ 128/3.7.2008) το Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τη χώρα μας, το οποίο αποτελεί από τότε και στο εξής τη βάση αναφοράς για το συντονισμό και την εναρμόνιση των επιμέρους πολιτικών, προγραμμάτων και επενδυτικών σχεδίων του κράτους, των δημοσίων νομικών προσώπων και των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτου και δεύτερου βαθμού, που έχουν σημαντικές επιπτώσεις στη συνοχή και ανάπτυξη του εθνικού χώρου.

Τα Ειδικά Πλαίσια Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης καταρτίζονται για συγκεκριμένους τομείς, για τους οποίους εξειδικεύουν τις κατευθύνσεις του ΓΠΧΣΑΑ. Συγκεκριμένα τα Ειδικά Πλαίσια Χωροταξικού σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης καταρτίζονται με σκοπό την εξειδίκευση των κατευθύνσεων του ΓΠΧΣΑΑ:

- για τη χωρική διάρθρωση ορισμένων τομέων ή κλάδων παραγωγικών δραστηριοτήτων εθνικής σημασίας, των δικτύων και υπηρεσιών τεχνικής, κοινωνικής και διοικητικής υποδομής εθνικού ενδιαφέροντος, αλλά και την κατανομή των υποδομών γνώσης και καινοτομίας στον εθνικό χώρο.

- για την οργάνωση, διαχείριση και αειφόρο ανάπτυξη των παράκτιων, ορεινών, νησιωτικών περιοχών και αυτών που υπάγονται σε διεθνείς ή ευρωπαϊκές συμβάσεις για την προστασία του περιβάλλοντος, καθώς και άλλων προβληματικών χωρικών ενοτήτων, οι οποίες παρουσιάζουν αναπτυξιακά, κοινωνικά και περιβαλλοντικά προβλήματα (άρθρο 7, παρ.1).

Μέχρι σήμερα έχουν τεθεί σε ισχύ 3 Ειδικά Πλαίσια Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης, το *Ειδικό Πλαίσιο για την Βιομηχανία*, το *Ειδικό Πλαίσιο για τον Τουρισμό* και το *Ειδικό Πλαίσιο για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας* (ΑΠΕ).

Τα Περιφερειακά Πλαίσια Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης προσδιορίζουν τις βασικές προτεραιότητες και τις στρατηγικές επιλογές για την ολοκληρωμένη και αειφόρο ανάπτυξη του χώρου στο επίπεδο της περιφέρειας. Τα παραπάνω προσδιορίζονται, αφού πρώτα αξιολογηθεί η θέση της περιφέρειας στον εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνή χώρο, οι υπάρχουσες λειτουργίες διαπεριφερειακού χαρακτήρα και η δυνατότητα ανάπτυξης άλλων, οι παράγοντες που επηρεάζουν την μακροπρόθεσμη ανάπτυξη και διάρθρωση του χώρου της επικράτειας της περιφέρειας και αποτιμώνται οι χωρικές επιπτώσεις στην περιφέρεια διαφόρων πολιτικών και προγραμμάτων.

Τα Περιφερειακά Πλαίσια Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης υποδεικνύουν, πιο συγκεκριμένα, τις κατευθύνσεις;

- για τη χωρική διάρθρωση των βασικών δικτύων και υπηρεσιών διοικητικής, κοινωνικής και τεχνικής υποδομής περιφερειακού και διανομαρχιακού ενδιαφέροντος, καθώς και τις κατευθύνσεις για τη διοικητική και οικονομική ανασυγκρότηση του περιφερειακού χώρου και ιδίως αυτές που αφορούν στη δημιουργία βιώσιμων διοικητικών και αναπτυξιακών ενοτήτων σε ενδοπεριφερειακό επίπεδο.
- για τη χωροθέτηση των βασικών παραγωγικών δραστηριοτήτων του πρωτογενούς, δευτερογενούς και τριτογενούς τομέα και ιδίως τις περιοχές, υπό μορφή εναλλακτικών δυνατοτήτων, στις οποίες θα αναζητηθεί κατά προτεραιότητα ο καθορισμός Περιοχών Οργανωμένης Ανάπτυξης Παραγωγικών Δραστηριοτήτων, καθώς και τις περιοχές για τις οποίες αντίστοιχα απαιτείται ο καθορισμός Περιοχών Ειδικών Χωρικών Παρεμβάσεων και Σχεδίων Ολοκληρωμένων Αστικών Παρεμβάσεων
- για την ισόρροπη και αειφόρο διάρθρωση του περιφερειακού οικιστικού δικτύου, καθώς και τις βασικές προτεραιότητες για την προστασία, διατήρηση και ανάδειξη της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς της περιφέρειας (άρθρο 8, παρ1).

Το Γενικό και τα Ειδικά πλαίσια καταρτίζονται από το Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, σε συνεργασία με άλλα αρμόδια υπουργεία και οργανισμούς του ευρύτερου δημοσίου τομέα και εγκρίνονται από την ολομέλεια της Βουλής, ενώ τα Περιφερειακά εκπονούνται είτε από το Υπουργείο είτε από την Περιφέρεια και εγκρίνονται με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων. Όλα τα χωροταξικά πλαίσια μπορούν να αναθεωρούνται ανά πενταετία, εφόσον κριθεί απαραίτητο από τα συμπεράσματα που προκύπτουν από την αξιολόγηση που γίνεται κάθε 2 χρόνια από το υπουργείο Περιβάλλοντος Χωροταξίας

και Δημοσίων Έργων. Τα σχέδια που καταρτίζονται στα χαμηλότερα επίπεδα σχεδιασμού και αφορούν στον καθορισμό των χρήσεων γης και την πολεοδομική οργάνωση μιας ενιαίας διοικητικής χωρικής ενότητας, πρέπει να εναρμονίζουν τις κατευθύνσεις τους και τις προτεινόμενες δράσεις με αυτές των εγκεκριμένων Περιφερειακών, Γενικού και Ειδικών Πλαισίων.

Επίσης ο ν. 2742/1999 προσδιορίζει τους μηχανισμούς εφαρμογής, ελέγχου και υποστήριξης του χωροταξικού σχεδιασμού και αναφέρεται συγκεκριμένα στις Περιοχές Οργανωμένης Ανάπτυξης Παραγωγικών Δραστηριοτήτων (ΠΟΑΠΔ), τις Περιοχές Ειδικών Χωρικών Παρεμβάσεων, τα Σχέδια Ολοκληρωμένων Αστικών Παρεμβάσεων, τους μηχανισμούς χρηματοδότησης ενώ προβλέπει επίσης την ανάπτυξη Εθνικού Δικτύου Πληροφοριών για το Χωροταξικό Σχεδιασμό, για την υποστήριξη της διαδικασίας του εθνικού και περιφερειακού χωροταξικού σχεδιασμού και την αξιολόγηση της πορείας υλοποίησης των σχεδίων. Τέλος περιλαμβάνει διατάξεις που αναφέρονται στη διοίκηση και διαχείριση των προστατευόμενων περιοχών.

2.4.2 Ο Ν. 2508/1997 για τη «Βιώσιμη Οικιστική Ανάπτυξη των Πόλεων και Οικισμών της Χώρας»

Η επίτευξη των εθνικών στόχων που τίθενται για χωρική ολοκλήρωση και αειφόρο ανάπτυξη, αλλά και για την αντιμετώπιση των περισσότερων κοινωνικών, οικονομικών και αναπτυξιακών προβλημάτων, μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνο αν γίνει ολοκληρωμένος σχεδιασμός σε επίπεδο τοπικών αυτοδιοικήσεων. Η πολυπλοκότητα των προβλημάτων που αντιμετωπίζει κάθε περιοχή, αλλά και η διαφορετικότητα των γεωγραφικών, αναπτυξιακών και πληθυσμιακών χαρακτηριστικών μεταξύ διαφορετικών περιοχών, επιβάλλει την ανάγκη σχεδιασμού σε τοπική κλίμακα, που περιλαμβάνει όσο κατά το δυνατόν περιοχές με ομοιογενή χαρακτηριστικά. Λαμβάνοντας υπόψη τα χαρακτηριστικά και τις ανάγκες κάθε περιοχής δίνει τις στρατηγικές κατευθύνσεις οργάνωσης και ανάπτυξής της. Η μικρότερη χωρική μονάδα, η οποία παρουσιάζει ομοιογένεια και συνοχή και στην οποία μπορεί να υλοποιηθεί σχεδιασμός είναι οι δήμοι. Δεδομένου ότι οι τοπικές αυτοδιοικήσεις αποτελούν τα κύτταρα της πολιτείας και καθορίζουν σε μεγάλο βαθμό την αναπτυξιακή πορεία της χώρας, ο σχεδιασμός δράσεων για την επίτευξη των εθνικών αναπτυξιακών στόχων πρέπει να ξεκινά από το επίπεδο αυτό.

Με τη θέσπιση του ν. 2508/1997 η πολιτεία θέλησε να δημιουργήσει ένα πλαίσιο αρχών, κανόνων και διαδικασιών που αφορά στο κατώτερο επίπεδο σχεδιασμού και συγκεκριμένα τον πολεοδομικό σχεδιασμό. Προγενέστερος του ν. 2508/1997 υπήρξε ο ν. 1337/83 «Επέκταση των πολεοδομικών σχεδίων, οικιστική ανάπτυξη και σχετικές ρυθμίσεις» ο οποίος εισήγαγε τα ΓΠΣ, το σημαντικότερο εργαλείο πολεοδομικού σχεδιασμού, τα οποία στην αρχική τους μορφή περιείχαν τις γενικές αρχές και κατευθύνσεις για ανάπλαση, ανάπτυξη και πολεοδομική επέκταση μίας περιοχής και αφορούσαν καθαρά και μόνο στον αστικό ιστό. Πριν το ν. 1337/83 υπήρξαν ο ν. 947/79 «περί οικιστικών περιοχών» και το ν. δ. 17.7.1923, που εισήγαγαν τα πρώτα ρυθμιστικά πλαίσια για την οργάνωση των οικισμών και κανόνες πολεοδόμησης. Στον Πίνακα 2.1 που ακολουθεί καταγράφεται το θεσμικό πλαίσιο που συνέβαλε στην εξέλιξη του πολεοδομικού σχεδιασμού στην Ελλάδα τα τελευταία 100 χρόνια και οι βασικές ρυθμίσεις κάθε νόμου.

Το ν. δ. 17.7.1923 και ο ν. 947/79 αντιμετώπισαν την εξέλιξη των πόλεων και οικισμών ως μια τεχνική διαδικασία, χωρίς ιδιαίτερες απαιτήσεις ολοκληρωμένου σχεδιασμού. Με το ν. 1337/83 άρχισε πλέον να εισάγεται η έννοια του πολεοδομικού σχεδιασμού για την οργάνωση του συνόλου της αστικής ενότητας. Όμως η ανάγκη για ολοκληρωμένη διαχείριση και σχεδιασμό του χώρου, που θα δίνει τις κατευθυντήριες αρχές, τις διαδικασίες και τους κανόνες οργάνωσης και ανάπτυξης τόσο της αστικής όσο και της περιαστικής ζώνης, θέτοντας ως βασική παράμετρο την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος που τις περιβάλλει, οδήγησαν στη δημιουργία του νέου θεσμικού πλαισίου για την βιώσιμη οικιστική ανάπτυξη, όπως αυτό διατυπώνεται στο ν. 2508/1997.

Έτος	Νόμος	Βασικές Ρυθμίσεις
1923	Ν.Δ 17.7.1923	<ul style="list-style-type: none"> - Εισάγει την έννοια σχέδιο πόλης και ρυμοτομικό σχέδιο και καθορίζει τις διαδικασίες εφαρμογής τους. - Καθιερώνει τη σύνταξη πράξεων αναλογισμού και τακτοποίησης οικοπέδων. - Διατυπώνει διατάξεις για την εκτός σχεδίου δόμηση. - Καθιερώνει τη ζώνη των 500μ γύρω από τους οικισμούς.
1979	Ν. 947/79 «Περί οικιστικών περιοχών»	<ul style="list-style-type: none"> - Καθιερώνει τη μελέτη οικιστικής ανάπτυξης και αναμόρφωσης. - Θεσμοθετεί χρήσεις γης στις υπό επέκταση περιοχές. - Προσδιορίζει το μέγιστο σ.δ.
1983	Ν. 1337/83 «Επέκταση των πολεοδομικών σχεδίων, οικιστική ανάπτυξη και σχετικές ρυθμίσεις»	<ul style="list-style-type: none"> - Καθιερώνει το ΓΠΣ ως το βασικό εργαλείο του κατώτερου επιπέδου σχεδιασμού και την πολεοδομική μελέτη για κάθε γειτονιά. - Θεσπίζει διάφορες ειδικές ζώνες (Ζ.Ο.Ε., Ζ.Ε.Π., Ζ.Α.Α., Ζ.Ε.Ε., Ζ.Ε.Κ). - Περιέχει διατάξεις για την αυθαίρετη δόμηση. - Αποτέλεσε τη βάση για την "Επιχείρηση Πολεοδομικής Ανασυγκρότησης".
1997	Ν. 2508/97 «Βιώσιμη Οικιστική Ανάπτυξη των Πόλεων και Οικισμών της Χώρας»	<ul style="list-style-type: none"> - Επαναπροσδιορίζει το περιεχόμενο των ΓΠΣ, τα οποία καταρτίζονται για τον αστικό και περιαστικό χώρο και αποτελούν το αναπτυξιακό πλαίσιο ενός καποδοστριακού δήμου, καταρτίζονται με γνώμονα τη βιώσιμη ανάπτυξη και εξειδικεύουν τις κατευθύνσεις των εθνικών και περιφερειακών χωροταξικών και αναπτυξιακών πλαισίων. - Καθιερώνει τα ΣΧΟΟΑΠ κατά αντιστοιχία με τα ΓΠΣ για τους δήμους με οικισμούς κάτω των 2000 κατοίκων. - Εισάγει τις Πολεοδομικές μελέτες ανάπλασης και μελέτες που αφορούν στο σχεδιασμό ειδικών περιοχών. - Εισάγει τα Ρυθμιστικά Σχέδια για τα μεγάλα αστικά συγκροτήματα της χώρας

Πίνακας 2.1: Το θεσμικό πλαίσιο που συνέβαλε στην εξέλιξη του πολεοδομικού σχεδιασμού στην Ελλάδα

Σύμφωνα με το άρθρο 1, παρ.1 του ν. 2508/1997, σκοπός του είναι «ο καθορισμός των κατευθυντήριων αρχών, των όρων, των διαδικασιών και των μορφών πολεοδομικού σχεδιασμού για τη βιώσιμη οικιστική ανάπτυξη των ευρύτερων περιοχών

των πόλεων και οικισμών της χώρας» (άρθρο 1, παρ.1). Ειδικότερα, οι δράσεις και οι κατευθύνσεις που προβλέπονται από τον οικιστικό νόμο 2508/1997 στόχο έχουν την:

- Ανάδειξη και οργάνωση του μη αστικού χώρου με την επαρκή δικτύωση των επιμέρους οικισμών, τη δημιουργία «ανοιχτών πόλεων» και την ανασυγκρότηση του αστικού και περιαστικού χώρου.
- Οργάνωση του οικιστικού δικτύου και τον περιορισμό της άναρχης δόμησης.
- Αναβάθμιση υποβαθμισμένων περιοχών.
- Προστασία και ανάδειξη του φυσικού και πολιτιστικού πλούτου των πόλεων οικισμών και περιαστικών ζωνών.

Τα όργανα άσκησης πολεοδομικού σχεδιασμού πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τους τις κατευθύνσεις που δίνονται από τον εθνικό αναπτυξιακό προγραμματισμό και τις χωροταξικές μελέτες που εκπονούνται σε εθνικό, περιφερειακό επίπεδο και επίπεδο νομού, αλλά και τους όρους για την προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος και να εναρμονίζονται με αυτές.

Σύμφωνα με το άρθρο 1, παρ.3, ο πολεοδομικός σχεδιασμός γίνεται σε 2 επίπεδα:

- το 1^ο επίπεδο περιλαμβάνει τα **Ρυθμιστικά Σχέδια (Ρ.Σ.)** και σχέδια προστασίας περιβάλλοντος, τα οποία εκπονούνται για τα μεγάλα αστικά κέντρα της χώρας και την ευρύτερη περιαστική ζώνη αυτών και αναφέρονται συνήθως σε περισσότερους από έναν δήμους, τα **Γενικά Πολεοδομικά Σχέδια (ΓΠΣ)** για τον αστικό και περιαστικό χώρο και τα **Σχέδια Χωρικής και Οικιστικής Οργάνωσης Ανοιχτής Πόλης (ΣΧΟΟΑΠ)** για τον μη αστικό χώρο, που αφορούν ένα μόνο καποδιστριακό δήμο.
- το 2^ο επίπεδο περιλαμβάνει **Ειδικές Πολεοδομικές Μελέτες (ΕΠΜ)**, που εκπονούνται για ένα τμήμα ή μια ζώνη του δήμου, με σκοπό την εφαρμογή των δράσεων που προτείνονται από το ΓΠΣ ή το ΣΧΟΟΑΠ.

Τα **Ρυθμιστικά Σχέδια** και σχέδια προστασίας του περιβάλλοντος σκοπεύουν στο σχεδιασμό του χώρου, την οικιστική οργάνωση και την προστασία του περιβάλλοντος των μεγάλων αστικών συγκροτημάτων της χώρας και της γύρω περιοχής τους. Ο ν. 2508/1997 προβλέπει την κατάρτιση Ρ.Σ για τα αστικά συγκροτήματα της Πάτρας, του Ηρακλείου Κρήτης, της Λάρισας, του Βόλου, της Καβάλας και των Ιωαννίνων, ενώ τα Ρ.Σ. της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης έχουν καταρτιστεί και εγκριθεί σύμφωνα με τους ειδικούς νόμους, τον ν.1515/1985 (ΦΕΚ 18 Αύ) και ν. 1561/1985 (ΦΕΚ 148 Αύ) αντίστοιχα. Ρυθμιστικά Σχέδια μπορούν επίσης να εκπονηθούν και για άλλα μεγάλα αστικά συγκροτήματα που εμφανίζουν διεθνή, διαπεριφερειακή ή ειδική σημασία. Τα Ρυθμιστικά Σχέδια εγκρίνονται με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων. Στις περιοχές όπου υπάρχουν Ρυθμιστικά Σχέδια, προβλέπεται από το νόμο η ίδρυση ειδικού οργανισμού για την παρακολούθηση της εφαρμογής του.

Τα **Γενικά Πολεοδομικά Σχέδια** καταρτίζονται για το σύνολο της εδαφικής περιφέρειας ενός δήμου που περιλαμβάνει τουλάχιστον έναν οικισμό με πληθυσμό μεγαλύτερο των 2000 κατοίκων, με σκοπό την οικιστική οργάνωση του αστικού και περιαστικού χώρου. Για τους δήμους, που δεν υπάρχει στην επικράτειά τους αστικό κέντρο με πληθυσμό μεγαλύτερο των 2000 κατοίκων, εκπονούνται **Σχέδια Χωρικής και Οικιστικής Οργάνωσης Ανοιχτής Πόλης** για την οικιστική οργάνωση του μη αστικού χώρου. Το περιεχόμενο των ΣΧΟΟΑΠ είναι ταυτόσημο με αυτό των ΓΠΣ.

Με τα ΓΠΣ\ΣΧΟΟΑΠ η εδαφική επικράτεια του δήμου διαχωρίζεται σε ζώνες που περιλαμβάνουν:

- Περιοχές ειδικής προστασίας, στις οποίες δεν επιτρέπεται η δόμηση (ΠΕΠ, ΠΕΡΠΟ).
- Περιοχές γύρω από τα οικιστικά σύνολα, στις οποίες απαιτείται έλεγχος και περιορισμός της οικιστικής εξάπλωσης, συμπεριλαμβανομένων και των Ζωνών Οικιστικού Ελέγχου (Ζ.Ο.Ε.).
- Περιοχές με ιδιαίτερες χρήσεις.
- Πολεοδομημένες και προς πολεοδόμηση περιοχές.
- Τμήματα οικισμού που έχουν ανάγκη ανάπλασης η αναμόρφωσης, καθώς και Ζώνες Ειδικής Ενίσχυσης (ΖΕΕ).
- Πολεοδομημένες περιοχές σύμφωνα με παλαιότερα εγκεκριμένα ΓΠΣ.

Επίσης στα ΓΠΣ\ΣΧΟΟΑΠ καθορίζονται οι χρήσεις γης για το σύνολο των περιοχών του δήμου, τα πολεοδομικά κέντρα, το κύριο δίκτυο κυκλοφορίας, η πυκνότητα και ο μέσος συντελεστής δόμησης κατά πολεοδομική ενότητα ή τμήμα της, οι απαγορεύσεις δόμησης και χρήσης, οι γενικές κατευθύνσεις και το γενικό πλαίσιο προστασίας των περιοχών ειδικής προστασίας (Π.Ε.Π).

Τα ΓΠΣ\ΣΧΟΟΑΠ εγκρίνονται από το Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας που υπάγεται ο δήμος και μπορούν να αναθεωρηθούν μετά από μια πενταετία από την έγκρισή τους. Επίσης προτείνεται από το νόμο να υπάρχει σε κάθε νομαρχία ένα νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου που θα παρακολουθεί την εφαρμογή και τήρηση των ΓΠΣ, ΣΧΟΟΑΠ και Ζ.Ο.Ε. του νομού.

Στο κατώτερο επίπεδο σχεδιασμού εκπονούνται οι **Πολεοδομικές μελέτες**, οι οποίες αφορούν στις περιοχές πολεοδόμησης, όπως αυτές καθορίζονται στο ΓΠΣ\ΣΧΟΟΑΠ και εκπονούνται για μικρότερα τμήματα αυτών. Με τις πολεοδομικές μελέτες οριστικοποιούνται τα όρια των προς πολεοδόμηση ζωνών του ΓΠΣ\ΣΧΟΟΑΠ και καθορίζουν, στην περιοχή για την οποία εκπονούνται, τις χρήσεις γης, τους περιορισμούς δόμησης, τους κοινόχρηστους και κοινωφελείς χώρους, τα δίκτυα υποδομών, όλους τους οικοδομήσιμους χώρους, τις εισφορές σε γη και χρήμα και όλα τα σχετικά για την οικιστική οργάνωση και τους όρους πολεοδόμησης κάθε πολεοδομικής ενότητας. Επίσης, ο ν. 2508/1997 εισάγει ένα νέο εργαλείο σχεδιασμού, τις **πολεοδομικές μελέτες ανάπλασης**, για την αναβάθμιση υποβαθμισμένων αστικών περιοχών. Η πολεοδομική μελέτη ανάπλασης αφορά σε μία ή περισσότερες πολεοδομικές ενότητες ΓΠΣ\ΣΧΟΟΑΠ, που εμφανίζουν προβλήματα υποβάθμισης ή αλλοίωσης του οικιστικού περιβάλλοντος. Τέλος, εκπονούνται μελέτες που αφορούν το **σχεδιασμό ειδικών περιοχών**, δηλαδή περιοχών που προορίζονται για συγκεκριμένη χρήση σύμφωνα με το ΓΠΣ\ΣΧΟΟΑΠ, όπως Περιοχές Ειδικά Ρυθμιζόμενης Πολεοδόμησης (ΠΕΡΠΟ), Περιοχές Οργανωμένης Ανάπτυξης Παραγωγικών Δραστηριοτήτων (ΠΟΑΔΠ), Περιοχές Ολοκληρωμένης Τουριστικής Ανάπτυξης (ΠΟΤΑ), κ.ά. Όλες οι πολεοδομικές μελέτες που εκπονούνται στο κατώτερο επίπεδο σχεδιασμού εγκρίνονται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της αρμόδιας Περιφέρειας.

2.4.3 Τα Νέα ΓΠΣ και ΣΧΟΟΑΠ

Το Γενικό Πολεοδομικό σχέδιο ως εργαλείο πολεοδομικού σχεδιασμού ορίζεται το 1983 από το ν. 1334/83 και, σύμφωνα με αυτόν, για κάθε περίπτωση ένταξης ή

επέκτασης πόλης ή οικισμού καταρτίζεται ΓΠΣ που αναφέρεται σε ένα δήμο ή κοινότητα. Συγκεκριμένα στο ν. 1334/83 αναφέρεται ότι το «ΓΠΣ περιλαμβάνει τους απαραίτητους χάρτες, σχέδια διαγράμματα και κείμενα, ώστε να περιέχει όλα τα απαιτούμενα κατά το νόμο αυτό στοιχεία και ιδιαίτερα τα όρια κάθε πολεοδομικής ενότητας, της περιοχής επέκτασης, την υποδιαίρεση της περιοχής επέκτασης σε ζώνες πυκνοδομημένες, αραιοδομημένες, ή αδόμητες, τη γενική εκτίμηση των αναγκών των πολεοδομικών ενοτήτων σε κοινόχρηστους χώρους, κοινωφελείς εξυπηρετήσεις και δημόσιες παρεμβάσεις ή ενισχύσεις στον τομέα της στέγης, τη γενική πρόταση πολεοδομικής οργάνωσης των πολεοδομικών ενοτήτων, σε συνάρτηση με τις παραπάνω ανάγκες που αναφέρονται στις χρήσεις γης, τα κέντρα, το κύριο δίκτυο κυκλοφορίας, την πυκνότητα και το μέσο συντελεστή δόμησης και περιλαμβάνει τις τυχόν απαγορεύσεις δόμησης και χρήσης, την επιλογή των τρόπων ανάπτυξης ή αναμόρφωσης με τον καθορισμό των αντίστοιχων ζωνών και την εκτίμηση των αναμενόμενων επιπτώσεων στο περιβάλλον. Επίσης είναι δυνατό να προσδιορίζει και συγκεκριμένες περιοχές, στις οποίες κατά προτεραιότητα διοχετεύονται στεγαστικά δάνεια και ενισχύσεις (Ζώνες Ειδικής Ενίσχυσης – ΖΕΠ), καθώς και πόροι για την εφαρμογή της πολεοδομικής μελέτης» (άρθρο 2, παρ.2).

Το θεσμικό πλαίσιο του ν. 1337/83 που χαρακτηρίστηκε ως μεταβατικός, αφορά κατά κανόνα σε πολεοδομικές αναπτύξεις νομίμων οικισμών και επέκταση σχεδίου πόλης, εντάσσοντας στο σχέδιο πόλης είτε αυθαίρετους οικισμούς, είτε κάνοντας μικρές επεκτάσεις του υφισταμένου πολεοδομημένου οικιστικού ιστού σε αδόμητες περιοχές. Το Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο, στην αρχική μορφή του, περιέχει γενικές αρχές και κατευθύνσεις για ανάπλαση, ανάπτυξη και πολεοδομική επέκταση μίας περιοχής, τα όρια της οποίας ταυτίζονταν με τα όρια ενός δήμου ή κοινότητας, με τη μορφή που είχαν πριν τη συνένωση και τη δημιουργία των Καποδιστριακών δήμων. Αξίζει να σημειωθεί ότι τα παλιά όρια των δήμων και κοινοτήτων περιορίζονταν στην εδαφική περιφέρεια ενός οικισμού. Δηλαδή κάθε ενιαίο αστικό σύνολο ή αλλιώς κάθε πόλη ήταν ένας δήμος και κάθε χωριό ή μία συστάδα μικρών γειτονικών οικισμών ήταν μία κοινότητα. Επομένως η σχεδιαστική ενότητα για κάθε ΓΠΣ ήταν πολύ μικρή και η δημιουργία ενός πλαισίου χωρικής οργάνωσης του δήμου ή της κοινότητας θα ήταν άτοπη. Το 1997, με το ν. 2539/97, τα όρια των δήμων διευρύνθηκαν, οι κοινότητες καταργήθηκαν, εκτός από ελάχιστες εξαιρέσεις, και οι νέοι πλέον δήμοι αποτελούνται από έναν κεντρικό οικισμό και ένα δίκτυο μικρότερων γειτονικών οικισμών, που εμφανίζουν μεταξύ τους λειτουργικές και συμπληρωματικές σχέσεις και συγκροτούν μια ενιαία λειτουργική εδαφική περιφέρεια. Έτσι πλέον δημιουργείται η ανάγκη προσαρμογής των ΓΠΣ στις νέες συνθήκες και προκλήσεις που παρουσιάστηκαν με τη σύσταση των νέων διευρυμένων δήμων και πλέον υφίσταται η δυνατότητα δημιουργίας ενός πλαισίου, που θα περιέχει ρυθμίσεις κανονιστικού χαρακτήρα. αλλά και ρυθμίσεις κατευθυντήριες και προγραμματικές.

Το περιεχόμενο του ΓΠΣ αναθεωρείται με το ν. 2508/1997. Ο νέος οικιστικός νόμος προβλέπει την εκπόνηση ΓΠΣ για τους μεγαλύτερους πληθυσμιακά δήμους και ΣΧΟΟΑΠ για τους μικρότερους. Τα νέα ΓΠΣ/ΣΧΟΟΑΠ εκπονούνται για τον αστικό, περιαστικό και αγροτικό χώρο και σκοπεύουν στη σύνθεση των αναπτυξιακών, κοινωνικών, περιβαλλοντικών και οικιστικών παραμέτρων του συνόλου της εδαφικής περιφέρειας των πρωτοβαθμίων ΟΤΑ. Με λίγα λόγια αποτελούν ένα «τοπικό χωροταξικό πλαίσιο ανάπτυξης» για κάθε δήμο. Οι βασικές καινοτομίες των

ΓΠΣ/ΣΧΟΟΑΠ του Ν.2508/1997 είναι (Ινστιτούτο Τοπικής Αυτοδιοίκησης, Έκθεση επιστημονικής επιτροπής, 2006):

- η *αποκέντρωση* των διαδικασιών κατάρτισης και έγκρισης των ΓΠΣ/ΣΧΟΟΑΠ.
- η δυνατότητα *ενεργού συμμετοχής του κοινού και των τοπικών αρχών* σε όλα τα στάδια του σχεδιασμού.
- η *ρύθμιση και οργάνωση του συνόλου της εδαφικής περιφέρειας* του πρωτοβάθμιου ΟΤΑ (αστικός, περιαστικός, αγροτικός, ορεινός, παράκτιος χώρος).
- η διαμόρφωση ενός *τοπικού αναπτυξιακού πλαισίου* και όχι απλώς ενός σχεδίου που περιέχει μόνο κανονιστικές διατάξεις.
- η ενσωμάτωση στο σχεδιασμό της *περιβαλλοντικής διάστασης* και των αρχών της αειφορίας.

Όμως τα προβλήματα που παρουσιάζονται κατά την εκπόνηση και έγκριση των νέων ΓΠΣ/ΣΧΟΟΑΠ είναι μεγάλα και πολυδιάστατα, με αποτέλεσμα να παρατηρείται μεγάλη καθυστέρηση στην ολοκλήρωσή τους. Η καθυστέρηση αυτή οδηγεί σε μη αναστρέψιμες επιπτώσεις για το χώρο, την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη και την προστασία του περιβάλλοντος, αλλά και σε οικονομικές επιπτώσεις, λόγω σπατάλης πόρων και ανθρώπινου δυναμικού, αλλά και αδυναμίας απορρόφησης κονδυλίων από τα τρέχοντα κοινοτικά πλαίσια. Οι δυσχέρειες που απαντώνται κατά τη διαδικασία κατάρτισης των ΓΠΣ και ΣΧΟΟΑΠ αναδεικνύουν προβλήματα θεσμικής, διοικητικής και οργανωτικής μορφής και καθιστούν αναγκαία τη λήψη μέτρων για την αντιμετώπιση αυτών, ώστε να ολοκληρώνονται οι μελέτες έγκαιρα και να αποφεύγονται οι δυσμενείς επιπτώσεις για την αναπτυξιακή πορεία του ΟΤΑ.

2.4.4 Προδιαγραφές εκπόνησης ΓΠΣ/ΣΧΟΟΑΠ

Οι προδιαγραφές εκπόνησης των ΓΠΣ/ΣΧΟΟΑΠ έχουν οριστεί με το ΦΕΚ 209/Δ/7.4.2000. Σύμφωνα με αυτό, τα ΓΠΣ/ΣΧΟΟΑΠ εκπονούνται σε 2 φάσεις. Η πρώτη φάση περιλαμβάνει την ανάλυση της υπάρχουσας κατάστασης, τη διάγνωση των προβλημάτων, προοπτικών και τάσεων του νέου Δήμου και τη διατύπωση της πρότασης ή των εναλλακτικών προτάσεων ρύθμισης της περιοχής, ενώ στη δεύτερη φάση γίνεται η λεπτομερής επεξεργασία του ΓΠΣ ή του ΣΧΟΟΑΠ, με βάση την πρόταση που θα γίνει από τη διευθύνουσα υπηρεσία.

Παρακάτω αναλύεται το περιεχόμενο κάθε κεφαλαίου για το πρώτο στάδιο.

- Στο Κεφάλαιο Α.1 γίνεται η χωροταξική θεώρηση της περιοχής μελέτης, δηλαδή μελετάται η θέση του ΟΤΑ στο νομό και την περιφέρεια, οι σχέσεις και ο ρόλος της με τα άλλα σημαντικά οικιστικά κέντρα του νομού και της περιφέρειας, η σχέση της και η σύνδεσή της με τα οδικά δίκτυα εθνικής και διεθνούς εμβέλειας, αναφέρονται οι συνδέσεις μεταξύ των οικισμών του ΟΤΑ και άλλων οικισμών γειτονικών ΟΤΑ και μελετάται η συμμετοχή σε ευρωπαϊκά και διεθνή προγράμματα ή δίκτυα πόλεων.
- Στο Κεφάλαιο Α.2 αναλύεται η αναπτυξιακή φυσιογνωμία του ΟΤΑ σύμφωνα με τα δημογραφικά χαρακτηριστικά, τις οικονομικές δραστηριότητες και την απασχόληση, την αναπτυξιακή δυναμική του δήμου και τα συγκριτικά του πλεονεκτήματα. Επίσης γίνεται αναφορά στο βιοτικό επίπεδο της περιοχής, τις υποδομές, τη φυσιογνωμία της περιοχής και την ποιότητα του οικιστικού

περιβάλλοντος, αλλά και τα ιστορικά-πολιτιστικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά της, ενώ τέλος αναλύεται το επίπεδο διακυβέρνησης και η συλλογική δράση των φορέων, ώστε να διερευνηθεί η ικανότητα αξιοποίησης των αναπτυξιακών προοπτικών που παρουσιάζονται στην περιοχή μέσα από τις διαμορφούμενες τάσεις αλλά και τα προγραμματικά πλαίσια.

- Στο Κεφάλαιο Α.3 αναλύονται όλα τα δεδομένα του περιβάλλοντος και του χώρου, γίνεται δηλαδή περιγραφή της υφιστάμενης κατάστασης. Αναλύεται το φυσικό, το πολιτιστικό - ιστορικό και αρχιτεκτονικό περιβάλλον της περιοχής, ώστε να επισημανθούν τα σημαντικά οικοσυστήματα και οι περιοχές που χρήζουν ειδικής προστασίας, διερευνούνται οι επιπτώσεις σε αυτό από την οικιστική ανάπτυξη και την οικονομική δραστηριότητα και επίσης επισημαίνονται οι αξιόλογοι πολιτιστικοί - ιστορικοί πόροι και τα ιδιαίτερα αρχιτεκτονικά σύνολα. Η ανάλυση των παραπάνω στοιχείων είναι ιδιαίτερα σημαντική για τη μελέτη, διότι βάση των συμπερασμάτων θα οριστούν οι Περιοχές Ειδικής Προστασίας (ΠΕΠ) και θα καθοριστούν οι ζώνες οικιστικής ανάπτυξης και χωροθέτησης παραγωγικών και άλλων δραστηριοτήτων. Επίσης αναλύεται η χωροταξική οργάνωση του ΟΤΑ και οι υφιστάμενες χρήσεις γης και συγκεκριμένα γίνεται αναφορά στην οικιστική δομή, τις λειτουργικές σχέσεις μεταξύ των οικισμών και των παραγωγικών δραστηριοτήτων, στις σχέσεις αστικού, περιαστικού και αγροτικού χώρου του ΟΤΑ, διερευνούνται οι χρήσεις γης, όπως έχουν διαμορφωθεί και οι τάσεις σε κάθε περιοχή για οικιστική ανάπτυξη ή ανάπτυξη παραγωγικών δραστηριοτήτων, καθώς επίσης και τα υφιστάμενα ή προγραμματιζόμενα βασικά δίκτυα υποδομής στον ΟΤΑ. Τέλος, γίνεται γεωλογική διερεύνηση και καταλληλότητα όλης της εδαφικής έκτασης του ΟΤΑ.
- Στο Κεφάλαιο Α.4 αναλύεται η πολεοδομική δομή και οργάνωση όλων των οικισμών του ΟΤΑ. Συγκεκριμένα για κάθε οικισμό του ΟΤΑ μελετάται η λειτουργική δομή του αστικού χώρου, οι υφιστάμενες χρήσεις και συγκρούσεις χρήσεων, η μεταφορική υποδομή και όλα τα δίκτυα υποδομής που διαμορφώνουν το επίπεδο της ποιότητας ζωής σε κάθε οικισμό, οι υφιστάμενες πυκνότητες / ΣΔ και το σχετικό θεσμικό πλαίσιο για τη δόμηση στην περιοχή μελέτης μας. Ιδιαίτερη βαρύτητα στο παρόν κεφάλαιο δίνεται και στην ανάλυση της ποιότητας του οικιστικού περιβάλλοντος και της φυσιογνωμίας των οικισμών, ειδικά στην περίπτωση που στον ΟΤΑ υπάρχει οικισμός μεγάλης πληθυσμιακής πυκνότητας (πόλη), ώστε να προταθούν για συγκεκριμένες περιοχές ειδικές πολεοδομικές παρεμβάσεις, όπως αναπλάσεις ή άλλες ειδικές πολεοδομικές ρυθμίσεις.
- Στο Κεφάλαιο Α.5 γίνεται αξιολόγηση των δεδομένων που αναλύθηκαν στα παραπάνω κεφάλαια, καθώς και των προβλημάτων και προοπτικών που προέκυψαν από την ανάλυση των δεδομένων αυτών. Τα αποτελέσματα της αξιολόγησης και ανάλυσης θα αποτελέσουν τη βάση για τη διατύπωση των προτάσεων του μελετητή για τις βασικές αρχές, τα προγραμματικά μεγέθη της πρότασης και των εναλλακτικών προτάσεων αναπτυξιακού χαρακτήρα, προτάσεων για τη χωροταξική ρύθμιση των περιοχών του ΟΤΑ και τον καθορισμό των ζωνών, για την οργάνωση του αστικού και περιαστικού χώρου και τέλος για την πολεοδομική οργάνωση, αναβάθμιση και ρύθμιση όλων των οικισμών, αλλά και όλων των προς πολεοδόμηση περιοχών του ΟΤΑ.

- Στο Κεφάλαιο Α.6 αναπτύσσονται η προκαταρκτική πρόταση ή εναλλακτικές προτάσεις του μελετητή. Αναλύονται τα σενάρια ρύθμισης του χώρου του υπό μελέτη ΟΤΑ και διατυπώνονται οι προτάσεις που αντιστοιχούν σε κάθε σενάριο, οι οποίες αναλύονται και αξιολογούνται βάση κάποιων κριτηρίων (κόστος, κάλυψη κοινωνικών αναγκών, αναπτυξιακές προοπτικές περιοχής, κ.ά.), αλλά και σύμφωνα με τις απαιτήσεις για τη βιώσιμη ανάπτυξη, έτσι όπως αυτές προκύπτουν από τις διεθνείς και ευρωπαϊκές δεσμεύσεις της χώρας μας.

Στη συνέχεια αναλύεται η δομή και το περιεχόμενο του δεύτερου σταδίου εκπόνησης ΓΠΣ/ΣΧΟΟΑΠ.

- Στο Κεφάλαιο Π.1 αναφέρεται αναλυτικά το δομικό σχέδιο χωρικής οργάνωσης του ΟΤΑ. Συγκεκριμένα περιγράφεται το πρότυπο οικιστικής ανάπτυξης κάθε περιοχής του ΟΤΑ, τα προγραμματικά μεγέθη για το σύνολο του ΟΤΑ και για κάθε οικισμό ξεχωριστά, έτσι όπως αυτά προκύπτουν από τις χωροταξικές και προγραμματικές κατευθύνσεις και από τις δυνατότητες της περιοχής, οι σχέσεις και ο ρόλος των οικισμών στο οικιστικό δίκτυο και τέλος οι αρχές οργάνωσης του αστικού, εξωαστικού και αγροτικού χώρου του δήμου.
- Στο Κεφάλαιο Π.2 αναφέρεται αναλυτικά η οργάνωση των χρήσεων γης και καθορίζονται τα όρια των 3 βασικών κατηγοριών που προβλέπονται από το ν. 2508/1997 και είναι οι Περιοχές Ειδικής Προστασίας (ΠΕΠ) και οι περιοχές περιορισμού ή ελέγχου δόμησης, οι περιοχές οικιστικής ανάπτυξης και οι ζώνες παραγωγικών δραστηριοτήτων.
- Στο Κεφάλαιο Π.3 περιέχονται οι κατευθύνσεις και τα προγραμματικά μεγέθη για την πολεοδομική αναβάθμιση των υαρχόντων πολεοδομημένων περιοχών, αλλά και οι πολεοδομικές ρυθμίσεις των περιοχών προς πολεοδόμηση που προβλέπονται από το νέο ΓΠΣ/ΣΧΟΟΑΠ, με στόχο την αναβάθμιση της ποιότητας ζωής των κατοίκων.
- Στο Κεφάλαιο Π.4 περιέχονται οι προτάσεις σχετικά με την ίδρυση φορέα εφαρμογής του ΓΠΣ/ΣΧΟΟΑΠ, την ανάγκη εκπόνησης ειδικών μελετών, την υλοποίηση των απαραίτητων έργων και παρεμβάσεων και τη ρύθμιση θεσμικών θεμάτων, ενώ επίσης αναφέρονται οι εμπλεκόμενοι φορείς και το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης αυτών. Στο κεφάλαιο αυτό περιέχεται και ο προϋπολογισμός υλοποίησης των απαιτούμενων έργων, αλλά και οι πιθανές πηγές χρηματοδότησης.

Τα ΓΠΔ/ΣΧΟΟΑΠ αποτελούνται από κείμενο, που έχει τη δομή η οποία αναλύθηκε παραπάνω, αλλά και αντίστοιχους χάρτες και πίνακες, το περιεχόμενο και η κλίμακα των οποίων προβλέπεται λεπτομερώς στις προδιαγραφές εκπόνησης. Οι χάρτες εκπονούνται σε ψηφιακά υπόβαθρα που παραδίδονται στους μελετητές από τις αναθέτουσες αρχές ή από ψηφιοποίηση χαρτογραφικού υλικού, το οποίο προέρχεται από τη ΓΥΣ, τον ΟΚΧΕ ή άλλη δημόσια υπηρεσία, ενώ ως προβολικό σύστημα ορίζεται το ΕΓΣΑ.

Στον Πίνακα 2.2 φαίνεται συνοπτικά η δομή ενός ΓΠΣ ή ΣΧΟΟΑΠ, έτσι όπως ορίζεται από τις προδιαγραφές εκπόνησης.

A' Φάση : ΑΝΑΛΥΣΗ	
A.1	Χωροταξική Θεώρηση ΟΤΑ
A.2	Αναπτυξιακή Φυσιογνωμία ΟΤΑ
A.3	Δεδομένα του Χώρου και του Περιβάλλοντος της Περιοχής Μελέτης
A.3.1	Φυσικό Περιβάλλον ΟΤΑ
A.3.3	Πολιτιστικό / Ιστορικό Περιβάλλον του ΟΤΑ
A.3.2	Χωροταξική Διάρθρωση νέου Δήμου - Χρήσεις Γης
A.3.4	Γεωλογική Διερεύνηση του ΟΤΑ - Ασφάλεια, Προστασία
A.4	Πολεοδομική Οργάνωση
A.5	Αξιολόγηση Δεδομένων Υπάρχουσας Κατάστασης -Τάσεων - Κατευθύνσεων
A.5.1	Αξιολόγηση αναπτυξιακών δυνατοτήτων και προοπτικών
A.5.2	Αξιολόγηση χωροταξικών δεδομένων
A.5.3	Αξιολόγηση προβλημάτων πολεοδομική δομής - αστικής ποιότητας ζωής
A.6	Προκαταρκτική Πρόταση ή Εναλλακτικές Προτάσεις και Βασικά Προγραμματικά Μεγέθη
B' Φάση : ΠΡΟΤΑΣΗ	
Π.1	Δομικό Σχέδιο Χωρικής Οργάνωσης του νέου Δήμου
Π.2	Οργάνωση των Χρήσεων γης και Προστασία Περιβάλλοντος ΟΤΑ
Π.3	Γενική Πολεοδομική Οργάνωση και Ρύθμιση των Οικιστικών Υποδοχέων
Π.4	Πρόγραμμα Ενεργοποίησης του ΓΠΣ ή ΣΧΟΟΑΠ

Πίνακας 2.2 : Δομή του ΓΠΣ ή ΣΧΟΟΑΠ σύμφωνα με τις προδιαγραφές εκπόνησης (ΦΕΚ 209/Δ/7.4.2000)

2.5 Η Συμβολή της Τοπικής Κοινωνίας στη Διαδικασία Σχεδιασμού

Η συμβολή της συμμετοχής του κοινού στο σχεδιασμό συνήθως δεν είναι εύκολα αντιληπτή από τους φορείς αυτοδιοίκησης, αλλά πολλές φορές και από τους ίδιους τους πολίτες. Αυτό οφείλεται στο ότι επικρατεί η άποψη πως η βέλτιστη λύση σε ένα πρόβλημα που προκύπτει μπορεί να επιτευχθεί μόνο από έναν ειδικό, του οποίου η εξειδίκευση σχετίζεται με τη φύση του προβλήματος ή έχει πολλές γνώσεις πάνω σε αυτό. Το σύνηθες κατά τη διαδικασία σχεδιασμού είναι να διαπιστώνεται το πρόβλημα, να ανατίθεται σε έναν ειδικό να εκπονήσει μία μελέτη πάνω σε αυτό και να εξάγει τα συμπεράσματά του. Οι αρμόδιοι φορείς εξουσίας οριστικοποιούν και εγκρίνουν το σχέδιο, που στηρίζεται στη μελέτη του ειδικού-εμπειρογνώμονα, δίχως πολλές φορές να κοινοποιούν τις αποφάσεις τους στους πολίτες και να ζητούν την

έγκρισή τους ή τη γνώμη τους πάνω σε αυτές. Η διαδικασία αυτή οδήγησε στην υιοθέτηση μορφών σχεδιασμού, οι οποίες δεν μπορούν να ανταποκριθούν στις κοινωνικές ανάγκες. Ο σχεδιασμός όμως δεν είναι μόνο *τεχνική διαδικασία* με σκοπό την εκπόνηση μιας μελέτης, αλλά και *πολιτική διαδικασία*, αφού συμβάλει ουσιαστικά στην αναπτυξιακή πορεία της σχεδιαστικής ενότητας και ως εκ τούτου οι πολίτες των δημοκρατικών κοινωνιών θα πρέπει να συμμετέχουν ενεργά. Σίγουρα ένας ειδικός έχει πολλές περισσότερες γνώσεις και εμπειρίες πάνω σε ένα θέμα από ότι ο απλός πολίτης και διαθέτει τεχνικές γνώσεις όσον αφορά στο σχεδιασμό. Όμως ο απλός πολίτης έρχεται αντιμέτωπος καθημερινά με αυτό, είναι αποδέκτης των συνεπειών του και σίγουρα η εμπειρία του και η άποψή του είναι σημαντική. Επίσης ο πολίτης είναι ο αποδέκτης των μέτρων και των παρεμβάσεων που αποφασίζονται, άρα η επίτευξη κοινωνικής συναίνεσης θα συμβάλει στην επιτυχή υλοποίηση αυτών.

Ο συμμετοχικός σχεδιασμός προβλέπει στη συνεργασία ανάμεσα στους ειδικούς, τους πολίτες και τις τοπικές αρχές. Οι τρεις αυτοί παράγοντες, ειδικοί επιστήμονες, τοπική κοινότητα και κέντρα χάραξης πολιτικής θα πρέπει να βρίσκονται σε διαρκή επικοινωνία και συνεργασία, ώστε να ανταλλάσσουν γνώσεις και εμπειρίες. Αυτό θα συμβάλει ώστε να γίνει ολοκληρωμένη επιστημονική ανάλυση και τεκμηρίωση, σωστός σχεδιασμός και δράσεις αποτελεσματικές και αποδεκτές από το σύνολο των πολιτών, ώστε η διαδικασία σχεδιασμού να μπορεί να ανταποκριθεί στις κοινωνικές ανάγκες.

Με τον όρο τοπική κοινότητα νοούνται τους πολίτες κάθε κοινωνικής διαστρωμάτωσης και μορφωτικού επιπέδου, κάθε τοπική οργάνωση πέραν των πολιτικών φορέων, επιχειρήσεις οι οποίοι δραστηριοποιούνται στη περιοχή και όλοι όσοι ζουν, εργάζονται ή έχουν συμφέροντα στην περιοχή. Όλοι αυτοί έχουν δικαίωμα συμμετοχής για τη χάραξη μιας κοινής πολιτικής, βάση της οποίας θα επιτευχθούν οι στόχοι τους, έτσι όπως διαμορφώνονται από τις ανάγκες τους και τις επιθυμίες τους για το μέλλον της περιοχής τους. Πολλές φορές τα συμφέροντα μεταξύ των μελών της κοινότητας είναι αλληλοσυγκρουόμενα και η επίτευξη ενός κοινά αποδεκτού σχεδίου, που θα περιλαμβάνει δράσεις στις οποίες θα είναι σύμφωνοι όλοι, είναι ιδιαίτερα δύσκολη. Μέσα όμως από τις διαδικασίες διαβούλευσης και τις συνεχείς δημόσιες συζητήσεις και με πρωταρχικό στόχο τη βιώσιμη ανάπτυξη, αυτό μπορεί να επιτευχθεί.

Σε επίπεδο πολεοδομικού σχεδιασμού, η έννοια της συμμετοχής των πολιτών έχει ακόμα μεγαλύτερη σημασία και μπορεί ευκολότερα να επιτευχθεί. Στη χώρα μας η συμμετοχή των πολιτών σε αυτό το επίπεδο σχεδιασμού αναφέρεται για πρώτη φορά στο νόμο 1334/83, δηλαδή τον πρώτο νόμο που ψηφίστηκε στη χώρα μας και αφορά στον πολεοδομικό σχεδιασμό. Συγκεκριμένα, το άρθρο 30 αναφέρεται στη σύσταση *Πολεοδομικής Επιτροπής Γειτονιάς (ΠΕΓ)* από τους κατοίκους κάθε πολεοδομικής ενότητας, για την οποία εκπονείται πολεοδομική μελέτη. Η Πολεοδομική Επιτροπή Γειτονιάς είναι ουσιαστικά ένα συμβούλιο πολιτών, μέσα από το οποίο οι κάτοικοι εκφράζουν τη γνώμη τους σχετικά με τα πολεοδομικά και λειτουργικά προβλήματα της γειτονιάς τους, έτσι όπως τα βιώνουν αυτοί στην καθημερινότητά τους και προτείνουν μέτρα για την αντιμετώπισή τους. Οι θέσεις των πολιτών γνωστοποιούνται στα δημοτικά συμβούλια του δήμου μέσω της επιτροπής γειτονιάς. Στο νέο οικιστικό νόμο 2805/97 στο άρθρο 1 παρ.5 αναφέρεται ότι «*η πραγμάτωση των σκοπών του νόμου επιδιώκεται με διαδικασίες συμμετοχής και αποκέντρωσης που εκτός από τις πρωτοβουλίες, τη σύμπραξη και τις αρμοδιότητες της τοπικής*

αυτοδιοίκησης, περιλαμβάνουν κατά το δυνατό την ενεργό συμμετοχή του πολίτη και των κοινωνικών φορέων στη διαμόρφωση των επιλογών, των στόχων και προτεραιοτήτων, στη διάρθρωση των επιμέρους σχεδίων και προγραμμάτων και στην παρακολούθηση της εφαρμογής τους». Προβλέπεται δηλαδή η συμμετοχή των πολιτών στο σχεδιασμό, ώστε από κοινού να διαμορφωθεί ένα κοινό πλαίσιο, χωρίς όμως να αναφέρεται ο τρόπος και ο βαθμός συμμετοχής τους ή να προτείνεται ο τρόπος οργάνωσής τους και οι αρμοδιότητές τους στα διάφορα στάδια πολεοδομικού σχεδιασμού. Δηλαδή στο νομικό πλαίσιο δεν δίνονται σαφείς κατευθύνσεις, οι οποίες θα βοηθούσαν του πολίτες να οργανωθούν και να λειτουργήσουν και αυτό λειτουργεί ως κατασταλτικός παράγοντας στη δημιουργία τοπικών συμβουλίων, μέσα από τα οποία οι πολίτες θα συμμετέχουν ενεργά στο σχεδιασμό.

Η συνεργασία κοινού και θεσμικών φορέων εξουσίας για την από κοινού χάραξη πολιτικής, που αφορά στην ανάπτυξη της περιοχής, επιφέρει οφέλη τόσο για τις τοπικές αρχές όσο και για την τοπική κοινότητα. Οι τοπικές αρχές και οι φορείς χάραξης πολιτικής, οι οποίοι δρομολογούν δράσεις και λαμβάνουν τις τελικές αποφάσεις, μέσα από το διάλογο με τους πολίτες γνωρίζουν τα ζητήματα που είναι σημαντικά για αυτούς και πως αυτοί τα αντιλαμβάνονται στην καθημερινότητά τους. Έτσι διαμορφώνουν μια πιο πλήρη και αληθινή εικόνα για τις ανάγκες και τα προβλήματα της περιοχής, γεγονός που συμβάλλει έτσι ώστε να λάβουν σωστές αποφάσεις και να προωθήσουν αποτελεσματικότερες δράσεις για την επίτευξη των στόχων που έχουν θέσει. Από την άλλη η τοπική κοινότητα και κάθε πολίτης που μετέχει σε αυτή έχει το δικαίωμα να έχει άποψη για τις αποφάσεις που θα επηρεάσουν την ποιότητα της ζωής τους. Έτσι η κοινότητα, ως μέρος της διαδικασίας λήψης αποφάσεων, είναι πιο πιθανό να ενθαρρύνει ενεργά βιώσιμες λύσεις ενεργοποιώντας τα άτομα που την αποτελούν, προς την κατεύθυνση όλων των απαραίτητων αλλαγών στον τρόπο ζωής του. Θα πρέπει να επισημανθεί ότι οι συμμετοχικές διαδικασίες, όπου οι πολίτες έχουν λόγο, δεν υποκαθιστούν το ρόλο των θεσμικών οργάνων της τοπικής αυτοδιοίκησης, αλλά συμβάλουν δημιουργικά και αποτελεσματικά στο έργο τους, ώστε αυτά να πάρουν σωστές αποφάσεις, που θα στηρίζονται κυρίως στις θέσεις και τις απόψεις των πολιτών.

Σύμφωνα με τα παραπάνω, τα οφέλη από τη συμμετοχή του κοινού στη διαδικασία σχεδιασμού συνοψίζονται στα εξής:

- Γίνεται σε βάθος ανάλυση των θεμάτων με αποτέλεσμα να λαμβάνονται ορθότερες αποφάσεις.
- Οι πολίτες νιώθουν ότι αποκτούν δύναμη, αφού μπορούν άμεσα να επηρεάσουν τη λήψη αποφάσεων που αφορούν στη ζωή τους, κάνοντάς τους έτσι περισσότερο υπεύθυνους.
- Μπορεί ευκολότερα να επιτευχθεί συσπείρωση των πολιτών και συμφωνία αυτών προς ένα κοινό όραμα.
- Επιτυγχάνεται ευαισθητοποίηση των πολιτών σε θέματα για τα οποία πιθανόν να είχαν άγνοια των επιπτώσεών τους.
- Δίνεται η δυνατότητα σε όλους να συμμετάσχουν ενεργά στη χάραξη πολιτικής.
- Λαμβάνονται αποφάσεις που είναι κοινά αποδεκτές από το σύνολο της τοπικής κοινότητας.

Η σωστή ενημέρωση και η διαρκής εκπαίδευση όλων σε θέματα σχεδιασμού και βιώσιμης αστικής ανάπτυξης είναι σημαντική για την επιτυχή έκβαση των ενεργειών που γίνονται για τη δημιουργία ενός χωροταξικού και αναπτυξιακού πλαισίου. Ο

πολίτης που θα συμμετάσχει δημιουργικά στις δημόσιες διαβουλεύσεις, πέραν από την ανάπτυξη περιβαλλοντικής συνείδησης, θα πρέπει να είναι σωστά ενημερωμένος για τα προβλήματα τις περιοχής και τη διάστασή τους και να έχει θέληση να συμβάλει για την αντιμετώπισή τους. Η άγνοια της πραγματικής κατάστασης και πως αυτή έχει προκύψει δημιουργεί καχυποψία απέναντι σε προτεινόμενες λύσεις, το αποτέλεσμα των οποίων δεν είναι άμεσα αντιληπτό και πυροδοτεί συγκρούσεις ανάμεσα σε μέλη της κοινότητας, κάνοντας δύσκολη και αναποτελεσματική τη δημοκρατική διαδικασία της δημόσιας διαβούλευσης. Στην εκπαίδευση και ενημέρωση της τοπικής κοινότητας μπορούν να συμβάλουν και οι τοπικές αρχές αυτοδιοίκησης, οργανώνοντας συναντήσεις με τους πολίτες, όπου θα τους ενημερώνουν ειδικοί για διάφορα θέματα, ώστε όλοι να έχουν όσο το δυνατόν πιο πλήρη εικόνα και γνώση των επιπτώσεων των διαφόρων προβλημάτων. Επίσης το κοινό μπορεί να ενημερώνεται μέσα από τον έντυπο και ηλεκτρονικό τύπο, με διάφορα άρθρα ενημερωτικού αλλά και εκπαιδευτικού χαρακτήρα.

3. ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΥΠΑΡΧΟΥΣΑΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

Στο παρόν κεφάλαιο μελετάται και αναλύεται η υπάρχουσα κατάσταση της περιοχής μελέτης, που είναι η ευρύτερη περιοχή των δύο γειτονικών δήμων του νομού Αργολίδας, του Δήμου Ναυπλίου και του Δήμου Άργους, που περιλαμβάνει τα δύο κύρια αστικά κέντρα του νομού, την πόλη του Άργους και την πόλη του Ναυπλίου. Πιο συγκεκριμένα, εξετάζεται το φυσικό περιβάλλον και οι φυσικοί πόροι της περιοχής, το ανθρωπογενές περιβάλλον, τα δημογραφικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά, η τοπική οικονομική δομή, τα δίκτυα υποδομής, οι πολιτιστικοί πόροι, κ.α. Πολλά από τα παραπάνω δεν εξετάζονται μόνο στο επίπεδο των δύο πόλεων, αλλά μελετώνται με χωρική αναφορά την ευρύτερη περιοχή, ακόμα και το νομό Αργολίδος, καθώς αλληλεπιδρούν, επηρεάζουν και επηρεάζονται από την ευρύτερη χωρική ενότητα στην οποία εντάσσονται. Η ανάλυση της υπάρχουσα κατάστασης δίνει μία ολοκληρωμένη εικόνα της αναπτυξιακής προοπτικής και των προβλημάτων της περιοχής μελέτης.

3.1 Γεωγραφική Θέση

Η πόλη του Άργους και η πόλη του Ναυπλίου βρίσκονται στο νομό Αργολίδας της Περιφέρειας Πελοποννήσου. Το Άργος είναι η μεγαλύτερη πόλη του νομού, με πληθυσμό 25.068 κατοίκους. Απέχει από την Αθήνα 140χλμ και από την πρωτεύουσα του νομού, το Ναύπλιο, 12χλμ. Η πόλη έχει οικοδομηθεί μέσα στον Αργολικό κάμπο, περιοχή η οποία χαρακτηρίζεται από την έντονη γεωργική δραστηριότητα. Είναι επίσης το βιομηχανικό και εμπορικό κέντρο της Αργολίδας. Το Άργος είναι η αρχαιότερη πόλη της Ευρώπης, με πλούσια πολιτιστική και αρχαιολογική κληρονομιά. Η πόλη αποτελεί δημοτικό διαμέρισμα του Δήμου Άργους, στο οποίο υπάγονται εκτός από το Άργος, τα δημοτικά διαμερίσματα Δαλαμανάρας, Πυργέλας, Λάλουκα, Κουρτακίου, Ήρας, Ινάχου, Κεφαλαρίου και Ελληνικού. Ο δήμος Άργους αριθμεί 29.505 κατοίκους και έχει έκταση 138.000 στρέμματα, το 54% της οποίας είναι πεδινή.

Το Ναύπλιο βρίσκεται στα νοτιοδυτικά του νομού, στις βόρειες ακτές του Αργολικού κόλπου, ο πληθυσμός του είναι 13.124 κάτοικοι και είναι η πρωτεύουσα του νομού Αργολίδας. Η πόλη, ως πρωτεύουσα του νομού, είναι το διοικητικό κέντρο της Αργολίδας, παρουσιάζει έντονη τουριστική δραστηριότητα και αποτελεί ένα από τα πιο τουριστικά μέρη της χώρας. Το Ναύπλιο ήταν η πρώτη πρωτεύουσα του νεοσύστατου Ελληνικού κράτους, διαθέτει πλούσια πολιτιστική κληρονομιά και ιδιαίτερη αρχιτεκτονική φυσιογνωμία, κυρίως στο τμήμα της παλαιάς ιστορικής πόλης. Συνολικά, ο δήμος Ναυπλίου αριθμεί 16.113 κατοίκους, έχει έκταση 33.619 στρέμματα και υπάγονται σε αυτόν τα δημοτικά διαμερίσματα Ναυπλίου, Άριας, Λευκακίων και Πυργιώτικων (Εικόνα 3.1).

Εικόνα 3.1: Χάρτης Ν. Αργολίδας
Πηγή: www.argolidalife.gr

3.2 Φυσικό Περιβάλλον

Η παρούσα ενότητα αναφέρεται στο φυσικό περιβάλλον της περιοχής μελέτης, αλλά και της ευρύτερης περιοχής των δύο δήμων, Άργους και Ναυπλίου. Πιο συγκεκριμένα παρουσιάζει τα κλιματολογικά δεδομένα, τη μορφολογία, τους φυσικούς πόρους, τη χλωρίδα και την πανίδα της περιοχής.

3.2.1 Κλίμα

Το κλίμα του Ν. Αργολίδας είναι εύκρατο μεσογειακό, με ήπιους χειμώνες και δροσερά καλοκαίρια. Ο χειμώνας είναι ήπιος, με αραιές βροχοπτώσεις, η θερμοκρασία στις ορεινές περιοχές είναι χαμηλή, σπάνια όμως παρατηρούνται χιονοπτώσεις στις ψηλότερες βουνοκορφές του νομού, ενώ στις πεδινές και τις παραθαλάσσιες περιοχές ο καιρός είναι ήπιος καθόλη τη διάρκεια του έτους. Στην περιοχή επικρατούν άνεμοι ήπιας έντασης, με μέση ταχύτητα από 0 - 5m/s, ενώ στα ψηλότερα σημεία του νομού, κυρίως στο δυτικό τμήμα, οι άνεμοι είναι ισχυρότεροι, μέσης ταχύτητας έως και 9m/s. Ο νομός έχει ξηρό κλίμα εξαιτίας των μικρής έκτασης βροχοπτώσεων, των οποίων το μέσο ετήσιο ύψος ανέρχεται στα 300-500 χιλιοστά και, μαζί με την Αττική, είναι οι ξηρότερες περιοχές της ηπειρωτικής Ελλάδας.

Η πόλη του Άργους είναι μία από τις θερμότερες ελληνικές πόλεις, στην οποία σημειώνονται, κατά τους θερινούς μήνες, πολύ υψηλές θερμοκρασίες. Χαρακτηριστικό είναι ότι κατά τους μήνες αυτούς η θερμοκρασία ξεπερνά πολλές φορές τους 40°C, ενώ σε ημέρες θερινού καύσωνα έχει αγγίξει ακόμα και τους 47°C. Αλλά και ο χειμώνας στην περιοχή είναι ήπιος, με βροχοπτώσεις να σημειώνονται σε αραιά χρονικά διαστήματα. Οι άνεμοι είναι μικρής έντασης στο πεδινό τμήμα της περιοχής, δεν ισχύει όμως το ίδιο και στο ορεινό βορειοδυτικό τμήμα του νομού. Εκεί η μέση ετήσια ταχύτητα ανέμου κυμαίνεται από 5m/s έως και 9m/s στις υψηλότερες βουνοκορφές, δημιουργώντας ένα αξιόλογο αιολικό δυναμικό.

3.2.2 Μορφολογία

Το έδαφος του νομού Αργολίδας είναι κυρίως ορεινό, με μόνη εξαίρεση την κλειστή πεδιάδα του Άργους και μερικές παράκτιες πεδινές λωρίδες. Το ανάγλυφο της περιοχής διαμορφώνουν τα Αργολιδοαρκαδικά όρη, που αρχίζουν από την περιοχή της Κυλλήνης. Στα δυτικά του νομού, στα σύνορα με το νομό Κορινθίας, βρίσκεται το όρος Τραχύ, το μεγαλύτερο μέρος του οποίου βρίσκεται στην Αρκαδία, η ψηλότερη όμως κορυφή του, το Κουρούμπαλο, ύψους 1.808 μ., βρίσκεται στην Αργολίδα, το όρος Λύρκειο (1.755 μ.), το Αρτεμίσιο (1.771 μ.), το Κρείον ή Κτενιάς (1.634 μ.), το Παρθένιο (1.215 μ.), που κατευθύνεται στα Νότια, όπου ως συνέχειά του υψώνεται ο Πάρνωνας, ο Ολίγυρτος (1.935 μ.), που είναι το βορειότερο βουνό της κορυφογραμμής και βρίσκεται στο βορειοδυτικό άκρο του νομού, με προεκτάσεις που ακολουθούν ανατολική κατεύθυνση. Στα σύνορα με το Ν. Κορινθίας εκτείνονται το όρος Φαρμακάς (1.616 μ.), το Μεγαλοβούνι (1.273 μ.) και το Κορακοβούνι, μετά το οποίο η οροσειρά χαμηλώνει προς τη διάβαση των Δερβενακίων (318 μ.). Η σειρά αυτών των ορεινών σχηματισμών αποτελεί και τον υδροκρίτη μεταξύ Κορινθιακού και Αργολικού κόλπου. Το καθαυτό όμως αργολικό βουνό είναι το Αραχναίο (1.199 μ., Προφήτης Ηλίας), που βρίσκεται στο κεντρικό τμήμα του νομού με κατεύθυνση προς τα ανατολικά. Στα νοτιοανατολικά του Αραχναίου υψώνονται τα μικρότερα βουνά Δίδυμο (1.113 μ.) και Φορβάντιο ή Αδέρες (721 μ.), που κατεβαίνει έως το ακρωτήριο Σκύλαιο.

Η σημαντικότερη και μεγαλύτερη πεδιάδα στο νομό είναι η πεδιάδα του Άργους, που απλώνεται από τον Αργολικό κόλπο έως τα Δερβανάκια. Το μεγαλύτερο μέρος της αργολικής πεδιάδας είναι καλυμμένο με φυτείες εσπεριδοειδών, κυρίως πορτοκαλιές, με ελαιώνες, αλλά και κηπευτικά είδη. Υπάρχουν όμως και μικρότερες πεδιάδες, κυρίως κατά μήκος των ακτών στην περιοχή του Κρανιδίου, της Ερμιόνης και του Λυγουριού, που καλύπτονται με κηπευτικά και ελαιώνες, καθώς και ο κάμπος των Ιρίων, στο μεγαλύτερο τμήμα του οποίου καλλιεργούνται αγκινάρες και κηπευτικά.

Η Αργολίδα δεν έχει πλούσιο υπέργειο υδατικό δυναμικό, αφού δεν υπάρχει κάποιος σημαντικός ποταμός ή λίμνη. Υπάρχουν μόνο μικρά υδατικά ρέματα και κυρίως χειμάρροι, η κοίτη των οποίων γεμίζει νερό για πολύ μικρό χρονικό διάστημα το χειμώνα. Τα σημαντικότερα από αυτά είναι ο ποταμός Ίναχος, που διασχίζει την πεδιάδα του Άργους, ο Χάραδρας (ή Ξεριάς) και ο Ερασινός, οι οποίοι βρίσκονται στο δυτικό τμήμα του νομού, στην ευρύτερη περιοχή του Άργους.

3.2.3 Υδρολογικά στοιχεία

Το υπέργειο υδατικό δυναμικό της Αργολίδας αποτελείται κυρίως από λίγα και μικρά ρέματα, ενώ δεν περιλαμβάνει κάποια λίμνη. Τα περισσότερα εντοπίζονται στην ευρύτερη περιοχή της επαρχίας του Άργους και τροφοδοτούνται από τα αργολιδοαρκαδικά όρη και τις πηγές που αναβλύζουν στους πρόποδες τους. Η περιοχή όμως έχει σημαντικά υπόγεια αποθέματα και αυτό οφείλεται στο καρστικό της έδαφος, που ευνοεί τη δημιουργία υπόγειων δεξαμενών, οι οποίες γεμίζουν με τη διείσδυση των υδάτων των κλειστών οροπεδίων των Αργολιδοαρκαδικών ορεινών όγκων και αναβλύζουν στην επιφάνεια.

Ποτάμια

Ο μεγαλύτερος ποταμός είναι ο Ίναχος (ή Πάνιτσα), χείμαρρος περιοδικής ροής που πηγάζει από το Λύρκειο όρος, στη θέση Κολιμπούγα. Η κοίτη του ποταμού δέχεται επίσης νερά από το Αρτεμίσιο και από τα όρη γύρω από την Αλέα. Τα νερά από τα 3 αυτά μέρη ενώνονται στο χωριό Στέρνα, όπου από εκεί ο ποταμός Ίναχος διαρρέει την πεδιάδα του Άργους, διέρχεται ανατολικά της πόλης του Άργους και εκβάλλει στον Αργολικό κόλπο, στην περιοχή της Ν. Κίου. Κατά τους προϊστορικούς χρόνους τα Αρκαδικά όρη ήταν καλυμμένα από δάση, γεγονός που ενισχύει την άποψη ότι ο Ίναχος την εποχή εκείνη είχε μόνιμη ροή, συμβάλλοντας έτσι στη δημιουργία πλούσιας βλάστησης και εύφορων εδαφών, κατάλληλων για καλλιέργεια. Η σημαντικότητα του ποταμού φαίνεται και από το γεγονός ότι ολόκληρη η Πελοπόννησος ονομάζονταν στην αρχαιότητα «Ινάχου γη».

Ένας ακόμα σημαντικός ποταμός είναι ο Ερασίνοσ, ο οποίος πηγάζει από υπόγεια πηγή στην περιοχή του Κεφαλαρίου και εκβάλλει στη θάλασσα μεταξύ του Τημένιου και της Λέρνης. Τα νερά του ποταμού αυτού εκρέουν και σχηματίζουν έξι ρεύματα. Το ένα απομακρύνεται από τα άλλα προς τα δυτικά και αποξηλώνεται από τη γενική κοίτη του ποταμού, ενώ τα άλλα χρησιμοποιούνται για την άρδευση των κτημάτων. Ο Ερασίνοσ ποταμός έχει την πηγή του στους πρόποδες του κρημνώδους λόφου «Χάον» (Νερομάνα), όπου βρίσκεται και ο ιερός ναός της Ζωοδόχου Πηγής (Εικόνα 3.2). Στα έγκατα του λόφου και ακριβώς κάτω από το ναό υπάρχουν σπήλαια. Από τα σπηλαιώδη αυτά έγκατα και από τις υπόγειες ροές των μεγάλων οροσειρών της Αρκαδίας ξεχύνεται ο Ερασίνοσ.

Εικόνα 3.2: Η πηγή του ποταμού Ερασίνοσ και ο ναός της Ζωοδόχου Πηγής στο Κεφαλάρι.
Πηγή: www.panoramio.com

Τέλος, υπάρχει ο χείμαρρος Χάραδρας (ή Ξεριάς), ο οποίος πηγάζει από το όρος Κτενιά και το Μαλεβό, διέρχεται από τους πρόποδες της Λάρισσας (το κάστρο του Άργους) και του λόφου της Ασπίδος, ενώνεται με τον ποταμό Ίναχο νοτιοανατολικά της πόλης και εκβάλλει στον Αργολικό κόλπο. Ο Χάραδρας αποτελεί το φυσικό όριο του συνεχόμενου οικιστικού ιστού της πόλης του Άργους στα βόρεια και ανατολικά (www.argos.gr).

Τα υπόλοιπα ρέματα στο νομό είναι μικρότερα και λιγότερο σημαντικά, με μόνη ίσως εξαίρεση τον ποταμό Ράδο, που εκβάλλει στην περιοχή των Ιρίων στο νοτιοανατολικό τμήμα του νομού, τα νερά του οποίου έχουν μειωθεί αρκετά τα τελευταία χρόνια, ενώ κατά τους καλοκαιρινούς μήνες ο ποταμός στερεύει.

Πηγές

Ο νομός Αργολίδος διαθέτει ικανοποιητικές ποσότητες υπόγειων υδατικών αποθεμάτων, αν και η υπεράντλησή τους και η μη ορθολογική χρήση τους έχει οδηγήσει στην υποβάθμιση της ποιότητας και στη μείωση της ποσότητας των εν λόγω αποθεμάτων, δημιουργώντας έτσι σοβαρό πρόβλημα τόσο στην εξυπηρέτηση των αναγκών του πληθυσμού όσο και στην εξυπηρέτηση των αρδευτικών αναγκών των καλλιεργειών της περιοχής.

Σύμφωνα με πρόσφατη μελέτη του ΙΓΜΕ (2008), στο νομό Αργολίδας αναπτύσσονται 11 διακριτά υδροσυστήματα, από τα οποία το σημαντικότερο, τόσο από την άποψη της ποσότητας των υδατικών αποθεμάτων όσο και από αυτή της ποιότητας, είναι αυτό της δυτικής Αργολίδας. Στη μελέτη επισημαίνεται ότι «*το υδροσύστημα της Δυτικής Αργολίδας αποτελεί ίσως ένα από τα σημαντικότερα υδροσυστήματα όχι μόνο της Πελοποννήσου, αλλά ολόκληρης της χώρας και θα πρέπει με κάθε δυνατό μέσο να προστατευτεί από την περαιτέρω ποιοτική και ποσοτική του υποβάθμιση*» (ΙΓΜΕ, 2008). Το υδροσύστημα της Δυτικής Αργολίδας εκφορτίζει σε πολλές πηγές, οι σημαντικότερες από τις οποίες είναι αυτές του Κεφαλαρίου, από όπου εκβάλλει και ο ποταμός Ερασίνος, της Αμυμώνης ή Κρόης, της Λέρνης, του Μποτίνου και του Αγ. Γεωργίου Κιβερίου ή Αναβάλου.

Η πιο πλούσια πηγή της περιοχής είναι η πηγή του Αναβάλου. Το γλυκό νερό της πηγής του Αναβάλου αναβλύζει μέσα από τη θάλασσα, σε απόσταση μικρότερη των 400 μ. από την ακτή, στα όρια του Ν. Αργολίδας με το Ν. Αρκαδίας και νότια του οικισμού Κιβερίου. Στην περιοχή έχει κατασκευαστεί φράγμα για τη συλλογή ποσότητας νερού από την πηγή, η οποία διοχετεύεται για άρδευση σε ένα μικρό τμήμα του Αργολικού κάμπου και στην περιοχή του Δήμου Ασίνης. Ο μεγαλύτερος όμως όγκος νερού χάνεται στη θάλασσα, αν και μελέτες έχουν δείξει ότι το νερό της πηγής αρκεί να καλύψει τις ανάγκες άρδευσης αλλά και ύδρευσης, μετά από κατάλληλη επεξεργασία, ολόκληρου του νομού Αργολίδας.

Πλούσια σε υδατικά αποθέματα είναι και η μυθική πηγή της Λέρνης (Εικόνα 3.3) που βρίσκεται 7 χλμ. νότια του Άργους, στην περιοχή των Μύλων. Από τα άφθονα νερά της, καθώς και τα νερά άλλων παρακείμενων πηγών, σχηματίζονταν κατά την αρχαιότητα πολλά τέλματα από τα οποία και γεννήθηκε ο μύθος της Λερναίας Ύδρας. Στη Λέρνη κατά τη μυθολογία, ζούσε η Λερναία Ύδρα, το μυθικό τέρας που σκότωσε ο Ηρακλής αλληγορικά και αποξήρανε τη περιοχή, στον δεύτερο από τους άθλους του. Η περιοχή της Λέρνης ήταν στενότατα συνδεδεμένη με την αρχαία λατρεία του υγρού στοιχείου, όπου και γιορτάζονταν τα Λέρνια. Σήμερα, τα νερά της πηγής είναι αρκετά καλής ποιότητας και ικανοποιητικής ποσότητας και χρησιμοποιούνται για την ύδρευση πολλών περιοχών, μεταξύ αυτών και των δύο αστικών κέντρων του νομού, του Άργους και του Ναυπλίου. Λόγω όμως της υπερεκμετάλλευσης και της ρύπανσής της από τα λιπάσματα και τα φυτοφάρμακα και σε συνδυασμό με τις κλιματικές αλλαγές, η ποιότητα του νερού της πηγής έχει υποβαθμιστεί και η ποσότητα έχει μειωθεί δραματικά. Το πρόβλημα ήταν ιδιαίτερα οξύ το καλοκαίρι του 2008, όταν η στάθμη της λίμνης που σχηματίζουν τα νερά της πηγής έπεσε δραματικά, με αποτέλεσμα να εισχωρήσει στη λίμνη το αλμυρό νερό της θάλασσας και τα δύο αστικά κέντρα του νομού να αντιμετωπίσουν μεγάλο πρόβλημα με την ύδρευσή τους.

*Εικόνα 3.3: Η πηγή της Λέρνας
Πηγή: www.panoramio.com*

Ο νομός Αργολίδας και ιδιαίτερα η δυτική Αργολίδα και η ευρύτερη περιοχή της επαρχίας του Άργους, διαθέτουν ένα σημαντικό υδατικό πλούτο, η διαχείριση του οποίου όλα αυτά τα χρόνια έγινε με μη ορθολογικό τρόπο. Το αποτέλεσμα είναι σήμερα η περιοχή, που είναι μία αγροτική και τουριστική περιοχή, να αντιμετωπίζει μεγάλο πρόβλημα στην κάλυψη των αναγκών της για ύδρευση και άρδευση. Η μακροχρόνια και αλόγιστη χρήση φυτοφαρμάκων και λιπασμάτων στις καλλιέργειες ρύπαναν τα ύδατα, υποβαθμίζοντας την ποιότητά τους και καθιστώντας αυτά ακατάλληλα προς πόση. Επιπλέον, οι ανεξέλεγκτες γεωτρήσεις για άρδευση είχαν ως αποτέλεσμα την υφαλμύρωση των υπόγειων υδάτων. Η βιώσιμη αγροτική ανάπτυξη της περιοχής, η δημιουργία κατάλληλων έργων υποδομής και η ορθολογική χρήση των υδατικών πόρων κρίνονται απαραίτητα σε μια περιοχή, όπου ο κίνδυνος ερημοποίησης είναι ιδιαίτερα υψηλός.

3.2.4 Έδαφος

Το μεγαλύτερο τμήμα του εδάφους του νομού είναι ορεινό και ημιορεινό. Αναλυτικά η κατανομή του σε κατηγορίες έχει ως εξής: 12% πεδινό, 27,3% ημιορεινό και 60,7% ορεινό. Το έδαφος στην ευρύτερη περιοχή του Δήμου Άργους και του Δήμου Ναυπλίου είναι κυρίως πεδινό και σε λίγες περιοχές ημιορεινό. Οι κλειστή πεδιάδα του Άργους έχει σχηματιστεί από προσχωματικά υλικά του τεταρτογενούς. Ο νομός Αργολίδας εμφανίζει μεγάλο κίνδυνο ερημοποίησης. Τα εδάφη, κυρίως της Αργολικής πεδιάδας, έχουν υποστεί σημαντική υποβάθμιση από την υπερεντατική γεωργική τους εκμετάλλευση. Στο Αργολικό πεδίο, λόγω εντατικών αντλήσεων νερού για άρδευση, σημειώνεται εξάντληση των υπόγειων υδροφόρων οριζώντων από γλυκό νερό και εισχώρηση αλμυρού νερού, με αποτέλεσμα οι καλλιέργειες να ποτίζονται με υφάλμυρο νερό. Η άρδευση με χαμηλής ποιότητας νερό εξαιτίας της υπεράντλησης των υπόγειων υδάτων και της υφαλμύρωσής τους, οι κακές συνθήκες στράγγισης και οι ξηρές κλιματικές συνθήκες οδήγησαν στην αλάτωση των εδαφών μεγάλου τμήματος της Αργολικής πεδιάδας.

3.2.5 Χλωρίδα και πανίδα

Το σχετικά ξηρό κλίμα της περιοχής και το πεδινό έδαφος καθορίζει το είδος της βλάστησης. Η πεδιάδα του Άργους καλύπτεται κυρίως από καλλιέργειες, ενώ η άγρια βλάστηση περιορίζεται στους γύρω βραχώδεις λόφους και στις ψηλότερες βουνοκορφές. Οι καλλιέργειες αποτελούνται από εποχιακά κηπευτικά είδη, λίγα αμπέλια και δενδρώδεις καλλιέργειες, κυρίως εσπεριδοειδή και ελιές. Οι χαμηλοί

βραχώδεις λόφοι καλύπτονται από ξυλώδη φυτά, όπως η λαδανιά, το θυμάρι, η ασφάκα, η αφάνα, η ρίγανη, η σκυλοκρεμμύδα, ο ασφόδελος, η λεβάντα, η γαλατσίδα κ.ά. Στις λιγότερο ξηρές περιοχές και στα ασβεστολιθικά εδάφη ευδοκιμούν τα αείφυλλα – σκληρόφυλλα, όπως αγριελιά, πουρνάρι, σκίνος, χαρουπιά, κουμαριά, πικροδάφνη κ.ά. Στις παραποτάμιες και παραλίμιες περιοχές συναντώνται σχηματισμοί πλατανιού, λεύκας και ιτιάς. Στα ψηλότερα τμήματα της ευρύτερης περιοχής ευδοκιμούν μεσογειακά πευκοδάση με χαλέπιο πεύκη και βελανιδιά.

Στην περιοχή παρουσιάζεται η τυπική πανίδα των μεσογειακών πεδινών και ημιορεινών οικοσυστημάτων, με είδη όπως λαγός, αλεπού, ασβός, σαύρα, κουνάβι, χελώνα, σκατζόχοιρος, πτηνά όπως κοτσύφια, τσίχλες, αλλά και διάφορα είδη εντόμων, μέλισσες, πεταλούδες, πασχαλίτσες, σκαθάκια και ακρίδες που κάνουν αισθητή τη παρουσία τους ανάμεσα στην ποικιλία των φυτικών ειδών την άνοιξη και το καλοκαίρι. Εκτός από τα άγρια ζώα υπάρχουν και οικόσιτα, κυρίως όρνιθες, αιγοπρόβατα και χοίροι.

3.2.6 Περιοχές φυσικής ομορφιάς

Στο νομό Αργολίδας υπάρχουν πολλές περιοχές ιδιαίτερης φυσικής ομορφιάς που περιλαμβάνουν κυρίως όμορφα ακρογιάλια και παραλίες, ενώ ξεχωρίζουν λίγες μόνο ορεινές περιοχές στο δυτικό και κεντρικό τμήμα του νομού. Στο φυσικό περιβάλλον της περιοχής μελέτης κυριαρχούν οι μεγάλες πεδιάδες του Αργολικού κάμπου, μέσα στον οποίο είναι χτισμένη η πόλη του Άργους. Στα διοικητικά όρια του Δ. Ναυπλίου βρίσκονται 2 παραλίες, η παραλία της Αρβανιτιάς και η παραλία της Καραθώνας. Η παραλία της Αρβανιτιάς εκτείνεται σε μήκος 200 μ. στη πίσω πλευρά της Ακροναυπλίας, ενώ δίπλα της εκτείνεται σε μήκος 3 χλμ η παραλία της Καραθώνας. Το παραλιακό τμήμα του Δ. Άργους είναι μικρό σε έκταση και εξαιτίας των πολύ ρηχών νερών και του λεπτόκοκκου υλικού που επικρατεί στην περιοχή, η ακτή είναι βαλτώδης και χρησιμοποιείται μόνο για λασπόλουτρα.

Περιοχή σπουδαίου φυσικού πλούτου αποτελεί ο βιότοπος που βρίσκεται ανάμεσα στο Ναύπλιο και τη Ν. Κίο, στην περιοχή Καλυβίων και είναι γνωστός με το όνομα Αλίπεδα Καλυβίων και ο βάλτος Ρουμάνι, που αναπτύσσεται στις εκβολές του ποταμού Ερασινού. Και οι δύο βιότοποι έχουν υποβαθμιστεί σημαντικά και χρήζουν προστασίας. Τα Αλίπεδα Καλυβίων απειλούνται με εξαφάνιση και σε αυτό έχουν συμβάλει η κατασκευή της παραλιακής οδού Ναυπλίου – Ν. Κίου που διέκοψε την επικοινωνία με τη θάλασσα και η απόθεση μεγάλης ποσότητας μπαζών. Ο βάλτος Ρουμάνι έχει περιοριστεί σημαντικά μετά από την εξάλειψη υδάτων με σκοπό τη δημιουργία καλλιεργήσιμων εδαφών, ενώ και οι δύο βιότοποι έχουν υποστεί ρύπανση από τα λύματα παρακείμενων βιομηχανιών. Στην πόλη του Άργους, περιοχή φυσικής ομορφιάς αποτελεί ο Λόφος της Ασπίδας ή Προφήτης Ηλίας, που είναι κατάφυτος με πεύκα, ενώ στο Ναύπλιο υπάρχουν περιορισμένες δασικές εκτάσεις στον Προφήτη Ηλία, την Παραμυθιά και στο λόφο του Παλαμιδιού.

3.3 Ανθρωπογενές Περιβάλλον

Στη συνέχεια αναλύεται το ανθρωπογενές περιβάλλον της περιοχής μελέτης, μέσα από την παρουσίαση των πληθυσμιακών δεδομένων, των κοινωνικών χαρακτηριστικών του πληθυσμού, όπως π.χ. το μορφωτικό επίπεδο και της

απασχόλησης, ενώ τα μεγέθη αυτά συγκρίνονται με τα αντίστοιχα μεγέθη του νομού, της Περιφέρειας και της χώρας.

3.3.1 Πληθυσμιακά στοιχεία

Ο δήμος Άργους είναι ο μεγαλύτερος πληθυσμιακά Ο.Τ.Α. του νομού Αργολίδας. Έχει έκταση 138.000 στρεμ., μέσο υψόμετρο 44μ., πραγματικό πληθυσμό 29.228 κάτοικους και μόνιμο 29.505 κατοίκους, σύμφωνα με την απογραφή του 2001. Απαρτίζεται από τα Δημοτικά Διαμερίσματα Άργους, Δαλαμανάρας, Ελληνικού (Κρυονερίου), Ήρας, Ινάχου, Κεφαλαρίου, Κουρτακίου, Λάλουκα και Πυργέλλας. Ο δήμος Ναυπλίου είναι ο δεύτερος μεγαλύτερος πληθυσμιακά Ο.Τ.Α. του νομού Αργολίδας, με πραγματικό πληθυσμό 16.985 κατοίκους και μόνιμο 16.113 κατοίκους, εκτείνεται σε 33.619 στρέμματα και το μέσο υψόμετρο της περιοχή είναι 17μ. Ο δήμος Ναυπλιέων αποτελείται από τα δημοτικά διαμερίσματα Ναυπλίου, Άριας, Λευκακίων και Πυργιώτικων. Στον Πίνακα 3.1 παρουσιάζεται ο μόνιμος πληθυσμός του δήμου Άργους και Ναυπλίου ανά δημοτικό διαμέρισμα για τα έτη 1991 και 2001.

Δημοτικό Διαμέρισμα	Πληθυσμός 1991 (Μόνιμος)	Πληθυσμός 2001 (Μόνιμος)
Δ.Δ. Ναυπλίου	11650	13124
Δ.Δ. Αρίας	1718	1931
Δ.Δ. Λευκακίων	688	712
Δ.Δ. Πυργιώτικων	350	346
Σύνολο Δ. Ναυπλίου	14406	16113
Δ.Δ. Άργους	22365	25068
Δ.Δ. Δαλαμανάρας	746	735
Δ.Δ. Ήρας	442	401
Δ.Δ. Ινάχου	779	794
Δ.Δ.Κουρτακίου	318	259
Δ.Δ. Λάλουκα	582	649
Δ.Δ. Πυργέλλας	477	420
Δ.Δ. Κεφαλαρίου	752	756
Δ.Δ. Ελληνικού (Κρυονερίου)	436	423
Σύνολο Δ. Άργους	26897	29505

Πίνακας 3.1: Πληθυσμός Δήμου Άργους και Ναυπλίου ανά Δ. διαμέρισμα.
Πηγή: ΕΣΥΕ, Απογραφή 1991 και 2001.

Από τον Πίνακα 3.1 φαίνεται ότι μεγάλο μέρος του πληθυσμού των δύο δήμων, Άργους και Ναυπλίου είναι συγκεντρωμένος στις πόλεις. Η πόλη του Άργους συγκεντρώνει το 84,9% του πληθυσμού του δήμου, ενώ αντίστοιχα η πόλη του Ναυπλίου συγκεντρώνει το 81,4%. Το Άργος, με πληθυσμό 25.068 κατοίκους, είναι η μεγαλύτερη πόλη του νομού, με το Ναύπλιο, την πρωτεύουσα του νομού, να ακολουθεί με 13.124 κατοίκους. Στην Περιφέρεια Πελοποννήσου, το Άργος είναι η 4^η μεγαλύτερη σε πληθυσμό πόλη και το Ναύπλιο η 6^η σε σύνολο 7 πόλεων (Καλαμάτα, Κόρινθος, Τρίπολη, Άργος, Σπάρτη, Ναύπλιο, Λουτράκι).

Στον Πίνακα 3.2 καταγράφεται ο πληθυσμός κατά Χωρική/Διοικητική Ενότητα για τα έτη 1991 και 2001:

Χωρική/Διοικητική Ενότητα	Σύνολο Πληθυσμού 1991 (Μόνιμος)	Σύνολο Πληθυσμού 2001 (Μόνιμος)	Ρυθμός Αύξησης
Σύνολο Χώρας	10223392	10934097	6,9%
Περ. Πελοποννήσου	574434	597622	4,0%
Νομός Αργολίδας	94873	102392	7,9%
Δήμος Άργους	26897	29505	9,6%
Δ.Δ. Άργους	22365	25068	12,1%
Δήμος Ναυπλίου	14406	16113	14,2%
Δ.Δ. Ναυπλίου	11650	13124	12,7%

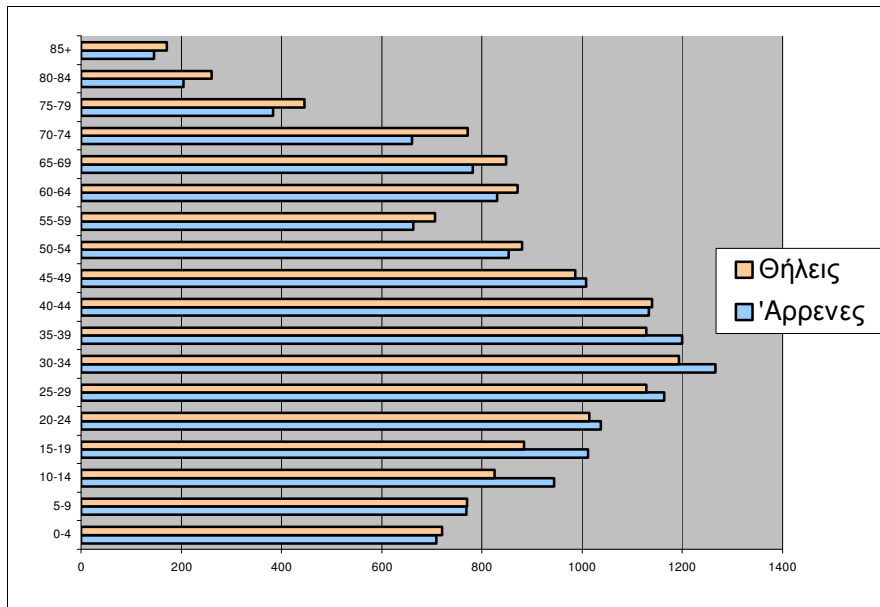
Πίνακας 3.2: Πληθυσμός ανά διοικητική ενότητα.
Πηγή: ΕΣΥΕ, Απογραφή 1991 και 2001.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που καταγράφονται στον Πίνακα 3.2, στο Δ. Άργους και στο Δ. Ναυπλίου είναι συγκεντρωμένο το 44,5% του συνόλου του πληθυσμού του Ν. Αργολίδας. Ο πληθυσμός στο Δ. Άργους έχει αυξηθεί το 2001 σε σχέση με το 1991 κατά 9,6%, και αντίστοιχα στο Δήμο Ναυπλίου κατά 14,2%, ενώ μόνο στην πόλη του Άργους η αύξηση είναι 12,1% και στην πόλη του Ναυπλίου 12,7%. Στο Νομό Αργολίδας ο ρυθμός αύξησης είναι 7,9%, ενώ σε όλη την Περιφέρεια Πελοποννήσου είναι 4% και στη χώρα 6,9%. Ο πληθυσμός τόσο στο νομό και στους υπό εξέταση δήμους, αλλά και στα δύο αστικά κέντρα, την πόλη του Άργους και την πόλη του Ναυπλίου, παρουσιάζει σημαντική αύξηση και συγκριτικά μεγαλύτερη από ότι στην Περιφέρεια και τη χώρα. Ο ρυθμός αύξησης του πληθυσμού είναι ιδιαίτερα υψηλός στην πόλη του Ναυπλίου (12,7%) και συνολικά στο Δ. Ναυπλίου (14,2%) και σε σύγκριση με αυτόν της χώρας και του νομού είναι σχεδόν διπλάσιος, ενώ σε σύγκριση με αυτόν της Περιφέρειας, τριπλάσιος, γεγονός που δείχνει τον αναπτυξιακό δυναμισμό της περιοχής μελέτης. Αξιοσημείωτο είναι και το γεγονός ότι από το σύνολο των νομών της Περιφέρειας Πελοποννήσου, μόνο ο νομός Αργολίδας και Κορινθίας παρουσιάζουν υψηλότερους ρυθμούς από την Περιφέρεια και τη χώρα [Αργολίδας (+7,9%), Αρκαδίας (-3,1%), Κορινθίας (+9%), Λακωνίας (+4,1%), Μεσσηνίας (+5,9%)].

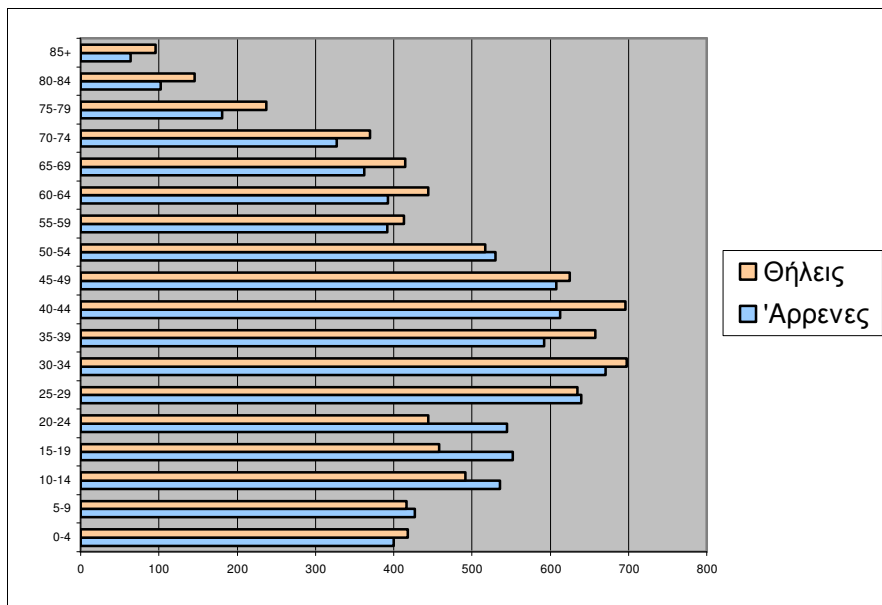
3.3.2 Πυραμίδες ηλικιών

Όσον αφορά στην ηλικιακή σύνθεση του πληθυσμού, δεν εμφανίζονται ιδιαίτερες διαφορές ανάμεσα στους δύο δήμους. Στο Δ. Άργους, το 57,7% του πληθυσμού ανήκει στις ηλικιακές ομάδες 15-54 ετών, με τους περισσότερους από αυτούς να είναι μεταξύ των 30-40 ετών. Αντίστοιχα, στο δήμο Ναυπλίου σε αυτές τις ηλικιακές ομάδες κατατάσσεται το 58,8% του συνόλου του πληθυσμού, με τα άτομα ηλικίας 30-45 ετών να υπερτερούν. Ο υπόλοιπος πληθυσμός του Δ. Άργους κατατάσσεται στις άλλες ηλικιακές ομάδες ως εξής: από 0-14 ετών είναι το 16%, από 55-74 είναι το 20,8% και το υπόλοιπο 5,5% είναι ηλικίας 75-85 και άνω. Αντίστοιχα για το Δ. Ναυπλίου στις ηλικίες 0-14 ανήκει το 16,7% του συνόλου του πληθυσμού, από 50-74 είναι το 19,4% των κατοίκων και στις ηλικίες 75-85 και άνω ανήκει το 5,1% του πληθυσμού. Γενικά ο πληθυσμός στην περιοχή μελέτης δεν είναι ιδιαίτερα γηρασμένος, αντίθετα το μεγαλύτερο τμήμα του εντάσσεται στις νεότερες, οικονομικά ενεργές, ηλικιακές ομάδες,

γεγονός που σημαίνει ότι οι νέοι μένουν και δραστηριοποιούνται στην περιοχή. Όπως φαίνεται και από το Διάγραμμα 3.1, στο Δ. Άργους στις μικρές και μεσαίες ηλικίες (10-49 ετών) υπερτερούν οι άρρενες, ενώ στις μεγαλύτερες (50-85 ετών και άνω) περισσότερες είναι οι θήλειες. Στο Δ. Ναυπλίου (Διάγραμμα 3.2) οι άρρενες υπερτερούν μόνο στις μικρές ηλικίες (5-25 ετών), ενώ στις μεσαίες και μεγάλες ηλικίες (30-85 ετών και άνω) υπερτερούν οι θήλειες.

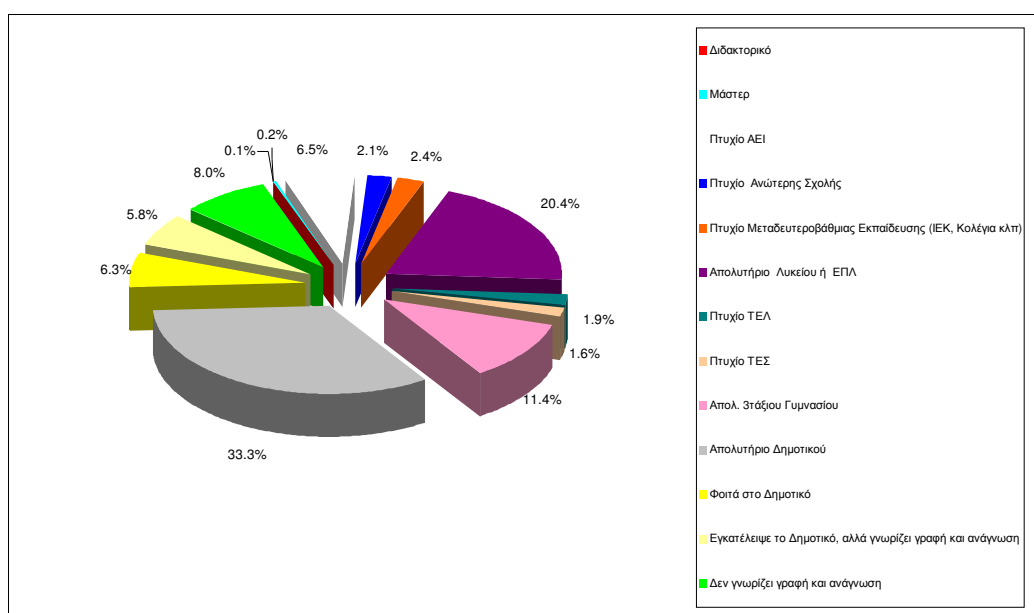
Διάγραμμα 3.1: Πληθυσμός κατά φύλλο και ομάδες ηλικιών Δ. Άργους.
Πηγή: ΕΣΥΕ, 2001.

Διάγραμμα 3.2: Πληθυσμός κατά φύλλο και ομάδες ηλικιών Δ. Ναυπλίου.
Πηγή: ΕΣΥΕ, 2001.

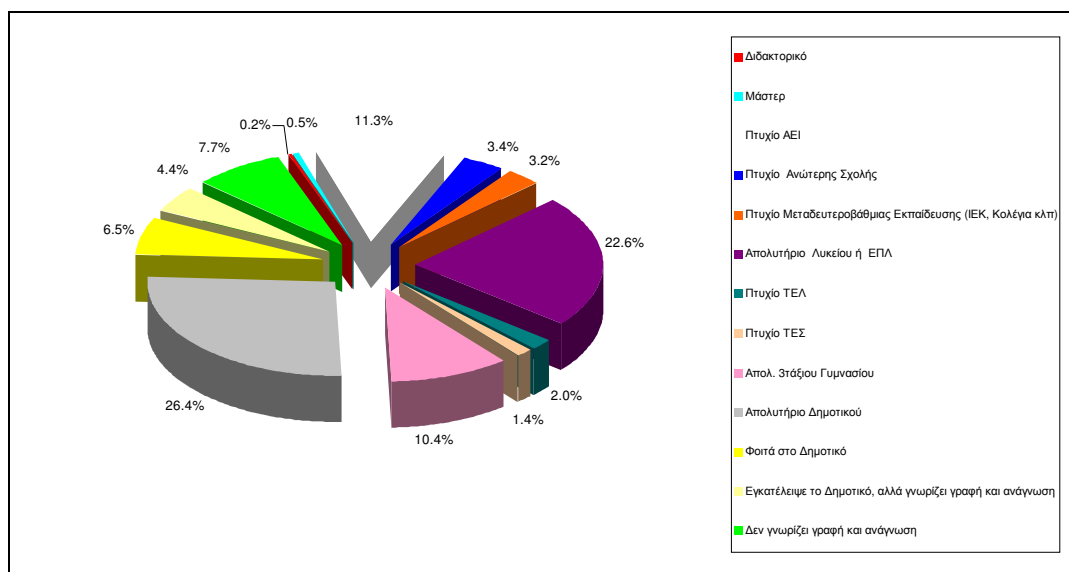
3.3.3 Μορφωτικό επίπεδο

Το μορφωτικό επίπεδο του πληθυσμού στην περιοχή μελέτης (Διαγράμματα 3.3 και 3.4) δεν είναι ιδιαίτερα υψηλό. Οι απόφοιτοι δημοτικού είναι το 33,3% του πληθυσμού του Δ. Άργους και το 26,4% του Δ. Ναυπλίου, ενώ στο σύνολο του νομού οι απόφοιτοι δημοτικού είναι το 35,7% αυτών. Πτυχιούχοι ανώτατων και ανώτερων σχολών (ΑΕΙ και ΤΕΙ) είναι το 8,6% στο Δ. Άργους το 14,7% στο Δ. Ναυπλίου και το 7,3% στο νομό. Αγράμματοι είναι το 8% του πληθυσμού του Δ. Άργους, το 7,7% του Δ. Ναυπλίου και το 8,7% του Ν. Αργολίδας. Οι κάτοχοι μεταπτυχιακού-διδασκτορικού τίτλου είναι ελάχιστοι και στους δύο δήμους και στο νομό. Στο Δ. Ναυπλίου, σε σχέση με το Δ. Άργους και το Ν. Αργολίδας, ο πληθυσμός είναι υψηλότερου μορφωτικού επιπέδου.

Διάγραμμα 3.3: Μορφωτικό επίπεδο πληθυσμού Δήμου Άργους.

Πηγή: ΕΣΥΕ, 2001.

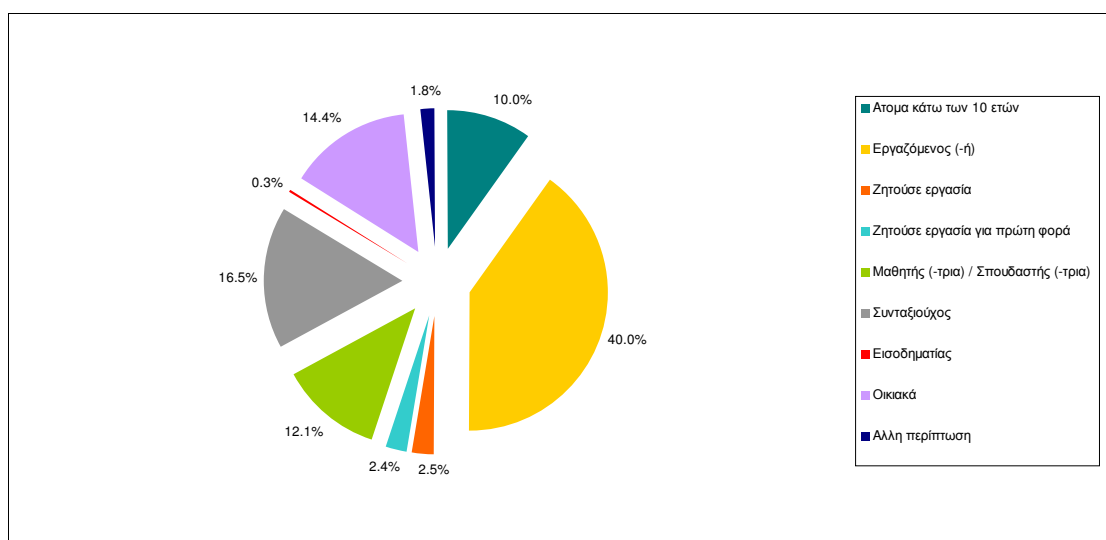
Διάγραμμα 3.4: Μορφωτικό επίπεδο πληθυσμού Δήμου Άργους.

Πηγή: ΕΣΥΕ, 2001.

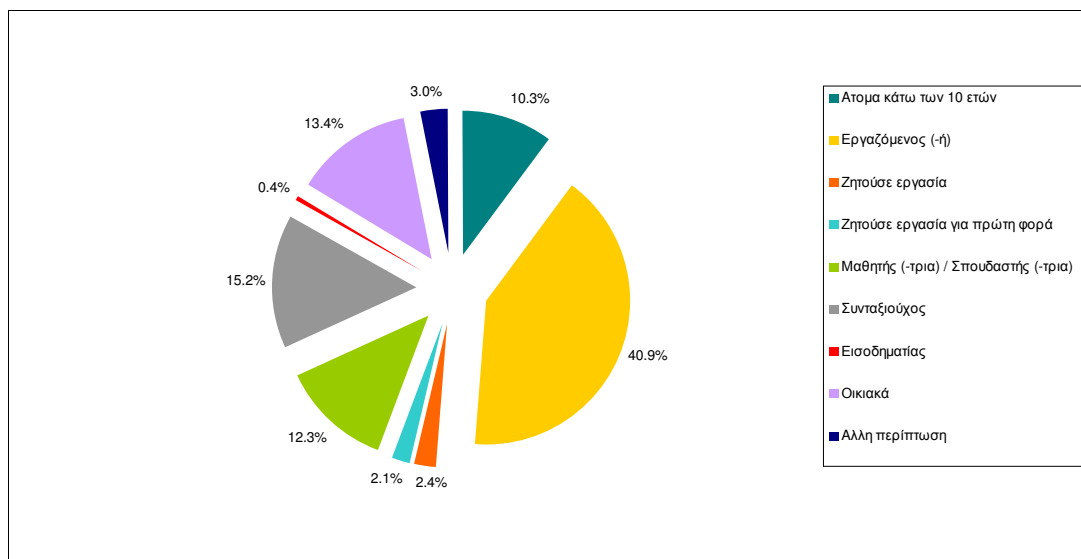
Στον Πίνακα 3-1 του Παραρτήματος Ι φαίνονται τα αντίστοιχα ποσοστά σε επίπεδο χώρας, περιφέρειας και νομού. Ο πληθυσμός στο Δ. Άργους, σε σχέση με το σύνολο του πληθυσμού της Περιφέρειας Πελοποννήσου και του Ν. Αργολίδας, είναι στο ίδιο επίπεδο μόρφωσης. Τα ποσοστά διαφοροποιούνται λίγο σε σχέση με τη χώρα στους πτυχιούχους ανώτατων και ανώτερων σχολών και τους απόφοιτους δημοτικού, όπου στο Δ. Άργους είναι λίγο υψηλότερο από αυτό της χώρας. Στο Δ. Ναυπλίου τα ποσοστά διαφοροποιούνται σημαντικά σε σχέση με το Ν. Αργολίδας, την Περιφέρεια Πελοποννήσου και τη χώρα και είναι υψηλότερα για τον πληθυσμό που είναι κάτοχοι πτυχίου ανώτατων και ανώτερων σχολών και τους απόφοιτους λυκείου, ενώ είναι χαμηλότερα για τους απόφοιτους δημοτικού και τους αγράμματους. Μεγαλύτερες είναι οι διαφορές σε σχέση με το νομό και την περιφέρεια και μικρότερες σε σχέση με τη χώρα. Γενικότερα, ο πληθυσμός του Δ. Ναυπλίου έχει υψηλότερο επίπεδο μόρφωσης σε σχέση με το Ν. Αργολίδας την Περιφέρεια Πελοποννήσου και τη χώρα, αλλά και τον πληθυσμό του Δ. Άργους. Όσον αφορά στους αγράμματους και στους δύο δήμους το ποσοστό είναι σημαντικά μικρότερο από αυτό της Περιφέρειας Πελοποννήσου (9,4%) και της χώρας (9,2%).

3.3.4 Απασχόληση

Στα Διαγράμματα 3.5 και 3.6 φαίνεται το σύνολο των κατοίκων των 2 δήμων ομαδοποιημένο βάσει της απασχόλησης. Το Διάγραμμα 3.5 αφορά στο Δ. Άργους και σύμφωνα με αυτό το 10% είναι άτομα κάτω των 10 ετών, το 12,1% είναι φοιτητές και σπουδαστές, το 16,5% συνταξιούχοι και το 14,4% ασχολείται με οικιακά. Δηλαδή, συνολικά, οι μη οικονομικά ενεργοί πολίτες, που ανήκουν στις παραπάνω 4 ομάδες, είναι το 53% του συνόλου του πληθυσμού του Δ. Άργους. Εργαζόμενοι είναι το 40% του πληθυσμού και οι ζητούντες εργασία το 4,9%. Στο Δ. Ναυπλίου (Διάγραμμα 3.6), οι οικονομικά μη ενεργοί πολίτες είναι συνολικά το 51,2 % του πληθυσμού. Από αυτούς το 10,3% είναι άτομα ηλικίας κάτω των 10 ετών, το 12,3% είναι φοιτητές και σπουδαστές, το 15,2% συνταξιούχοι και το 13,4% ασχολούνται με οικιακά. Εργαζόμενοι είναι το 40,9% του πληθυσμού του Δ. Ναυπλίου και το 4,6% είναι οι ζητούντες εργασία.

Διάγραμμα 3.5: Απασχόληση των κατοίκων στο Δ. Άργους.
Πηγή: ΕΣΥΕ, 2001

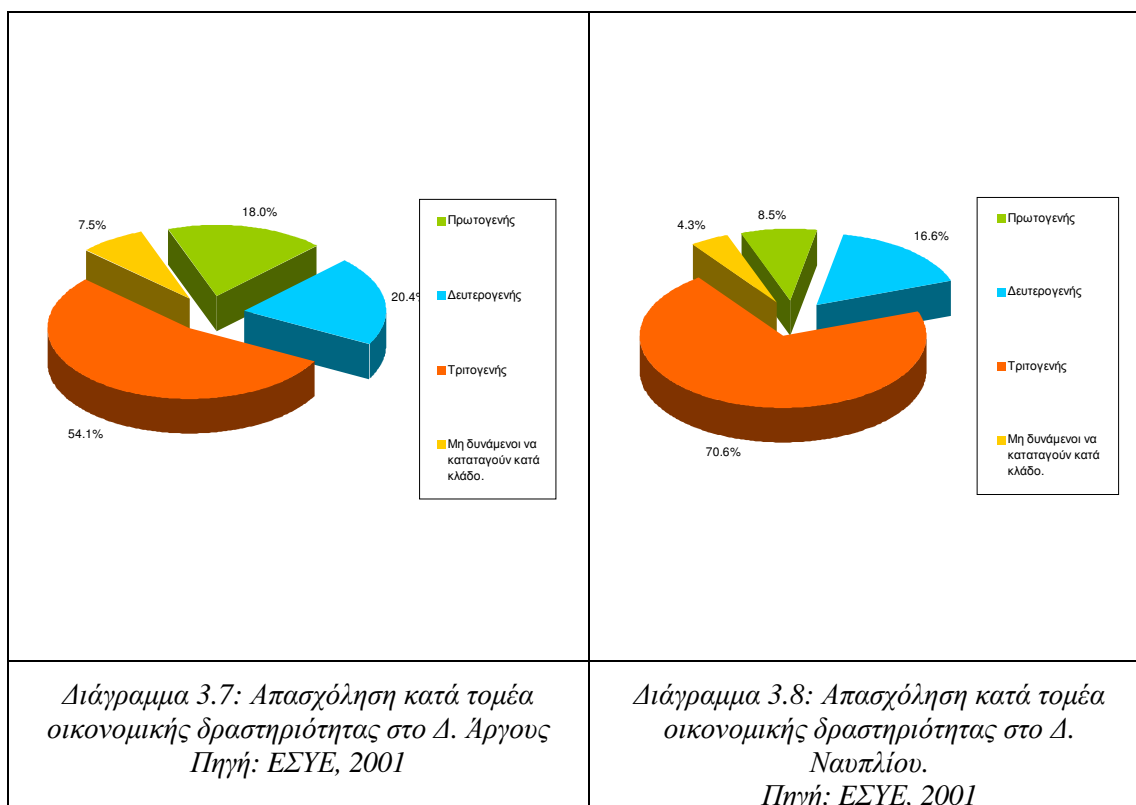
Διάγραμμα 3.6: Απασχόληση των κατοίκων στο Δ. Ναυπλίου.
Πηγή: ΕΣΥΕ, 2001

Και στους 2 δήμους, στην ηλικιακή ομάδα πληθυσμού 20-30 ετών και 45-60 ετών υπάρχουν περισσότεροι άντρες άνεργοι (ζητούντες εργασία) από ότι γυναίκες, ενώ το αντίθετο συμβαίνει στις ηλικίες 30-45 ετών. Στο νομό περισσότεροι είναι οι άντρες άνεργοι κάθε ηλικίας, εκτός από τις ηλικίες 40-44 ετών, όπου υπάρχουν περισσότερες άνεργες γυναίκες (Παράρτημα I, Πίνακας 3-2). Συγκριτικά, το ποσοστό του πληθυσμού που αναζητά εργασία στο Δ. Άργους (4,9%) και στο Δ. Ναυπλίου (4,6%) είναι μεγαλύτερο από αυτό της Περιφέρειας (3,9%), αλλά στα ίδια επίπεδα με το νομό (4,7%) και τη χώρα (4,7%) (Παράρτημα I, Πίνακας 3-3).

Από αυτούς που εργάζονται στο Δ. Άργους, το 58,5% είναι μισθωτοί, το 21,6% αυτοαπασχολούμενοι, το 14,3% εργοδότες και το 5,6% βοηθούν στην οικογενειακή επιχείρηση. Στο Δ. Ναυπλίου τα αντίστοιχα ποσοστά των εργαζόμενων είναι: 64,6% οι μισθωτοί, 18,1% οι αυτοαπασχολούμενοι, 14% οι εργοδότες και 3,3% βοηθούν στην οικογενειακή επιχείρηση (Παράρτημα I, Πίνακας 3-4).

Όσον αφορά στον τομέα οικονομικής δραστηριότητας που απασχολούνται οι εργαζόμενοι, στο Δ. Άργους στον πρωτογενή τομέα (γεωργία, κτηνοτροφία και αλιεία) απασχολείται το 18%, στο δευτερογενή τομέα (κατασκευές, μεταποιητικές βιομηχανίες) το 20,4%, στον τριτογενή τομέα (υπηρεσίες, εμπόριο και λοιπές εργασίες) το 54,1%, ενώ το 7,5% του οικονομικά ενεργού πληθυσμού δεν έχει δηλώσει τομέα οικονομικής δραστηριότητας (Διάγραμμα 3.7). Αντίστοιχα στο Δ. Ναυπλίου το 8,5% απασχολείται στον πρωτογενή τομέα, το 16,6% στο δευτερογενή το 70,6% στον τριτογενή τομέα και ένα ποσοστό 4,3% δεν έχει δηλώσει τομέα δραστηριότητας (Διάγραμμα 3.8). Σύμφωνα με τα παραπάνω, και στους δύο δήμους το μεγαλύτερο ποσοστό του πληθυσμού εργάζεται σε δραστηριότητες του τριτογενή τομέα, αλλά αυτό είναι αναμενόμενο, δεδομένου ότι οι περισσότεροι κάτοικοι των 2 δήμων ζουν στα δύο αστικά κέντρα του νομού, την πόλη του Άργους και την πόλη του Ναυπλίου. Μεγάλη διαφορά ανάμεσα στους δύο δήμους υπάρχει στο ποσοστό που αφορά στους εργαζόμενους στον πρωτογενή τομέα, που είναι κατά 10 μονάδες υψηλότερο στο Δ. Άργους από ότι στο Δ. Ναυπλίου και στον τριτογενή που είναι 16,5 μονάδες υψηλότερο στο Δ. Ναυπλίου. Συνολικά, στο Ν. Αργολίδας το 30,9%

απασχολείται στον πρωτογενή, το 17% στον δευτερογενή, το 45,3% στον τριτογενή τομέα και το 6,8% δεν έχει δηλώσει τομέα οικονομικής δραστηριότητας (Παράρτημα Ι, Πίνακας 3-5). Σε σχέση με το νομό, τα ποσοστά είναι αρκετά διαφοροποιημένα και αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι οι δύο υπό μελέτη δήμοι περιλαμβάνουν τα δύο αστικά κέντρα του νομού και η πλειοψηφία των κατοίκων αυτών απασχολείται στον τριτογενή τομέα. Οι περισσότεροι δήμοι του νομού είναι αγροτικές περιοχές, όπου οι κάτοικοι απασχολούνται σε δραστηριότητες του πρωτογενή τομέα, ενώ τα ποσοστά απασχόλησης στο δευτερογενή τομέα τόσο στο νομό όσο και στους δύο δήμους δεν εμφανίζουν σημαντική διαφορά.

3.4 Τομείς Οικονομικής Δραστηριότητας

Τα 2 μεγάλα αστικά κέντρα του νομού Αργολίδας, το Ναύπλιο και το Άργος, συγκεντρώνουν το σύνολο των υπηρεσιών και των εμπορικών δραστηριοτήτων του νομού. Το Ναύπλιο αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα τουριστικά κέντρα της χώρας, αλλά και το σπουδαιότερο λιμάνι της ανατολικής Πελοποννήσου. Η πόλη του Άργους είναι το σημαντικότερο εμπορικό κέντρο και το μεγαλύτερο αστικό κέντρο του νομού, όπου είναι συγκεντρωμένες πολλές υπηρεσίες. Βρίσκεται στην Αργολική πεδιάδα, στην οποία παράγεται πλήθος γεωργικών προϊόντων και υπάρχουν οι μεγαλύτεροι πορτοκαλεώνες της χώρας. Ιδιαίτερα αναπτυγμένη στην ευρύτερη περιοχή του Άργους – Ναυπλίου είναι και η μεταποίηση, που αφορά κυρίως στο πρώτο σε παραγωγή προϊόν της περιοχής, τα πορτοκάλια, υπάρχουν όμως και λίγες μικρές βιομηχανικές μονάδες. Στη συνέχεια γίνεται ανάλυση της οικονομικής δραστηριότητας με χωρική αναφορά κυρίως σε επίπεδο νομού, δεδομένου ότι η οικονομική δραστηριότητα των δύο πόλεων, Άργους και Ναυπλίου, καθορίζεται σε

μεγάλο βαθμό από την οικονομική δομή και δραστηριότητα της ευρύτερης χωρικής ενότητας, στην οποία εντάσσεται.

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Πίνακα 3.3, το κατά κεφαλήν ΑΕΠ για το νομό Αργολίδας το έτος 2004, ανέρχεται σε 15,2 χιλ ευρώ, χαμηλότερο από αυτό της χώρας (19,3 χιλ. ευρώ), αλλά σχεδόν ίσο με αυτό της Περιφέρειας (15,5 χιλ. ευρώ). Η συμμετοχή του νομού στο ΑΕΠ της χώρας είναι 0,7%, ενώ η συμμετοχή στο ΑΕΠ της Περιφέρειας είναι 15,9%. Συγκριτικά με τους άλλους νομούς της Περιφέρειας Πελοποννήσου, ο Ν. Αργολίδας είναι τρίτος, μαζί με το Ν. Αρκαδίας, στο σύνολο των 5 νομών στη συμμετοχή στο ΑΕΠ της Περιφέρειας και τρίτος σύμφωνα με το κατά κεφαλήν ΑΕΠ.

Γεωγραφική Ενότητα	Κατά Κεφαλήν ΑΕΠ (χιλ. ευρώ)	Συμμετοχή στο ΑΕΠ της χώρας	Συμμετοχή στο ΑΕΠ της Περιφέρειας
Ν. Αργολίδας	15,2	0,7%	15,9%
Ν. Αρκαδίας	16,9	0,7%	15,9%
Ν. Κορινθίας	22,7	1,6%	36,4%
Ν. Λακωνίας	11,6	0,5%	11,4%
Ν. Μεσσηνίας	11,3	0,9%	20,4%
Περιφέρεια Πελοποννήσου	15,5	4,4%	100%
Χώρα	19,3	-	-

Πίνακας 3.3: ΑΕΠ Νομών Περιφέρειας Πελοποννήσου και συμμετοχή τους στο ΑΕΠ της περιφέρειας και της χώρας (2004).

Πηγή: www.economics.gr

Η Αργολίδα, είναι ένας από τους νομούς της Πελοποννήσου που εμφανίζει αξιόλογη παραγωγική δραστηριότητα. Στον Πίνακα 3.4 καταγράφεται η συμμετοχή κάθε τομέα δραστηριότητας στο ΑΕΠ του νομού, αλλά και τα αντίστοιχα μεγέθη σε επίπεδο χώρας. Τη μεγαλύτερη συμμετοχή στο ΑΕΠ του νομού έχει ο τριτογενής τομέας, με ποσοστό 65,3%, ενώ ο δευτερογενής και ο πρωτογενής συμμετέχουν με ποσοστό 16,3% και 18,4% αντίστοιχα. Οι διαφορές από τα αντίστοιχα μεγέθη της χώρας είναι σημαντικές, ιδιαίτερα στον πρωτογενή τομέα, ο οποίος συμμετέχει στο ΑΕΠ της χώρας μόλις 5,9% και στο δευτερογενή που συμμετέχει με ποσοστό 19,5%, ενώ ο τριτογενής συνεισφέρει το 74,6%. Στο νομό Αργολίδας υπάρχει περιορισμένη βιομηχανική δραστηριότητα, σε αντίθεση με τον αγροτικό τομέα, που είναι αρκετά πιο ανεπτυγμένος σε σχέση με τη χώρα.

Τομέας	Επίπεδο Νομού	Επίπεδο χώρας
Πρωτογενής τομέας	18,4%	5,9%
Δευτερογενής τομέας	16,3%	19,5%
Τριτογενής τομέας	65,3%	74,6%

Πίνακας 3.4: Διάρθρωση του ΑΕΠ ανά τομέα οικονομικής δραστηριότητας (2002).

Πηγή: www.economics.gr

3.4.1 Πρωτογενής τομέας

Η συμμετοχή του πρωτογενή τομέα στο ΑΕΠ του νομού ανέρχεται στο 18,4%, ενώ η απασχόληση στον ίδιο τομέα είναι 30,9% του ενεργού πληθυσμού του νομού, 18% του ενεργού πληθυσμού του Δ. Άργους και 8,5% του Δ. Ναυπλίου. Η γεωργία στο νομό συμμετέχει κατά 2,1% στο συνολικό ΑΕΠ της γεωργίας της χώρας. Γενικά, η τοπική οικονομία τόσο στο νομό Αργολίδας όσο και στο δήμο Άργους χαρακτηρίζεται από την έντονη παρουσία του αγροτικού τομέα. Η αγροτική γη στο νομό είναι περίπου 716.000 στρέμματα, από αυτά περίπου 254.000 στρέμματα είναι ποτιστική και η μέση έκταση γεωργικής εκμετάλλευσης είναι 44 στρέμματα. Η πεδινή έκταση του νομού αντιστοιχεί στο 18,6% της συνολικής, ενώ μόνο στο δήμο Άργους βρίσκεται το 54% της πεδινής γης. Σύμφωνα με τα στοιχεία του Πίνακα 3.5, στον οποίο καταγράφεται το σύνολο της πεδινής έκτασης του Ν. Αργολίδας που καταλαμβάνει κάθε είδος καλλιέργειας αλλά και πόση έκταση ανά κατηγορία είναι ποτιστική (στοιχεία της ΕΣΥΕ για το έτος 2006), οι περισσότερες γεωργικές εκτάσεις στο Ν. Αργολίδας καταλαμβάνονται από δενδρώδεις καλλιέργειες, οι οποίες κυριαρχούνται από ελιές και εσπεριδοειδή και αυξάνονται διαχρονικά. Συγκεκριμένα οι δενδρώδεις καλλιέργειες καταλαμβάνουν 416.201 στρέμματα αγροτικής γης, δηλαδή το 58% της συνολικής γεωργικής έκτασης του νομού, από τα οποία 199.202 στρέμματα είναι αρδευόμενη έκταση. Σημαντική έκταση 182.345 στρεμμάτων καταλαμβάνουν οι αροτραίες καλλιέργειες (25,5% του συνόλου της γεωργικής έκτασης του νομού), από τις οποίες μόνο 12.150 στρέμματα είναι αρδευόμενα.

ΝΟΜΟΣ ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ (2006)		
	Έκταση (στρέμματα)	Έκταση Ποτιστική (στρέμματα)
Αροτραίες καλλιέργειες	182345	12150
Κηπευτική γη	38844	38844
Δενδρώδεις καλλιέργειες	416201	199202
Άμπελοι - Σταφιδάμπελοι	9042	3497
Αγροπάυση 1 - 5 ετών	69427	0
Σύνολο	715859	253693

Πίνακας 3.5: Γεωργική έκταση Ν. Αργολίδας ανά είδος καλλιέργειας
Πηγή :ΕΣΥΕ, 2006.

Η μεγαλύτερη παραγωγή της περιοχής είναι τα εσπεριδοειδή, κυρίως πορτοκάλια, η οποία ανέρχεται κατά μέσο όρο σε 350.000 τόνους το χρόνο, σημαντική ποσότητα εκ των οποίων εξάγεται. Πιο συγκεκριμένα, οι εξαγωγές εσπεριδοειδών του νομού αντιπροσωπεύουν το 50% των εξαγωγών της χώρας για το είδος αυτό. Σημαντική είναι και η παραγωγή τομάτας, που ανέρχεται περίπου σε 14.000 τόνους ετησίως και η παραγωγή ελαιόλαδου, με 10.000 τόνους ετησίως κατά μέσο όρο. Ονομαστά είναι και τα πεπόνια που παράγονται στην περιοχή, γνωστά ως «Αργεϊτικά πεπόνια», λόγω της ευρείας καλλιέργειάς τους στην περιοχή του Άργους. Τα τελευταία χρόνια, αύξηση παρουσιάζει η παραγωγή προϊόντων βιολογικής καλλιέργειας, κυρίως κηπευτικών, ελιών και ελαιολάδου, αλλά και η ανάπτυξη θερμοκηπιακών μονάδων με ανθοκομικά και κηπευτικά προϊόντα.

Όσον αφορά στην κτηνοτροφία, οι τοπικές κτηνοτροφικές μονάδες παράγουν 30.000 τόνους γάλακτος κατά μέσο όρο, 3.200 τόνους τυρί και 6.500 τόνους φρέσκου κρέατος. Η συμμετοχή της κτηνοτροφίας στο ακαθάριστο γεωργοκτηνοτροφικό εισόδημα του νομού είναι 16,37%, όμως τα τελευταία χρόνια η κτηνοτροφική παραγωγή ακολουθεί φθίνουσα πορεία στα περισσότερα είδη του ζωικού κεφαλαίου. Στον Πίνακα 3-6 του Παραρτήματος Ι καταγράφεται το πλήθος ανά είδος των οικόσιτων ζώων στις κτηνοτροφικές μονάδες στο Ν. Αργολίδας βάση στοιχείων της ΕΣΥΕ για το έτος 2006, σύμφωνα με τον οποίο υπερτερούν σε πλήθος οι όρνια, οι αίγες και τα πρόβατα, ενώ αξιόλογος είναι και ο πληθυσμός των εκτρεφόμενων κουνελιών, χοίρων, βοειδών αλλά και μελισσών. Στο νομό υπάρχει και αλιευτική παραγωγή που προέρχεται από την ελεύθερη αλιεία, τις λιμνοθάλασσες, τα θυνεία και τις ιχθυοκαλλιέργειες και αντιστοιχεί στο 50% της αλιευτικής παραγωγής της περιφέρειας (www.argolida.gr).

Στον Πίνακα 3.6 παρουσιάζεται ο όγκος της παραγωγής του πρωτογενούς τομέα στο νομό Αργολίδας για το έτος 2002.

Παραγόμενο Προϊόν	Τόνοι
Ελαιόλαδο	9785
Καπνός	1726
Σιτάρι	4022
Εσπεριδοειδή	437385
Μήλα	22
Ροδάκινα	660
Πατάτες	3683
Τομάτες	13060
Κρέας	6740
Γάλα	30379
Τυρί μαλακό	1924
Τυρί σκληρό	614

*Πίνακας 3.6: Κύρια προϊόντα πρωτογενούς τομέα (2002).
Πηγή: www.economics.gr*

3.4.2 Δευτερογενής τομέας

Στο νομό Αργολίδας δεν υπάρχει κάποια μεγάλη βιομηχανική μονάδα, αλλά μερικές μικρές μεταποιητικές βιομηχανίες και βιοτεχνίες. Στον Πίνακα 3.7 φαίνονται οι κυριότεροι κλάδοι του δευτερογενούς τομέα στο νομό και η αξία των πωλήσεων για το έτος 2001.

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Πίνακα 3-7, ο κλάδος με τη μεγαλύτερη αξία πωλήσεων είναι η βιομηχανία τροφίμων και ποτών, η οποία αφορά σε εργοστάσια επεξεργασίας φρούτων, χυμοποιεία και ελαιοτριβεία. Ακολουθούν οι κατασκευές, τομέας που τα τελευταία χρόνια παρουσιάζει μεγάλη αύξηση, η κατασκευή μεταλλικών προϊόντων όπως κατασκευή αντλιών, ανεμομικτών και συστημάτων άρδευσης και τέλος η κατασκευή προϊόντων από μη μεταλλικά ορυκτά, όπως επεξεργασία και εξόρυξη μαρμάρου.

Τη μεγαλύτερη συμμετοχή στο δευτερογενή τομέα έχει η μεταποίηση, που αφορά κυρίως σε συσκευαστήρια και χυμοποιεία, με κύριο προϊόν επεξεργασίας το πορτοκάλι. Η Αργολίδα είναι ο σημαντικότερος νομός χυμοποίησης των εσπεριδοειδών, μεταποιώντας το 34,4% του συνόλου των χυμοποιούμενων ποσοτήτων πορτοκαλιών της χώρας, ενώ συνεχίζει να αποτελεί σημαντικό κέντρο μεταποίησης βερίκοκων. Η μεταποίηση στο νομό Αργολίδας παράγει το 0,35% του συνολικού ΑΕΠ της μεταποίησης της χώρας.

Κυριότεροι κλάδοι (2001)	
Κλάδος	Αξία Πωλήσεων (εκ. Ευρώ)
Βιομηχανία Τροφίμων & Ποτών	69,11
Κατασκευές	36,74
Κατασκευή μεταλλικών προϊόντων με εξαίρεση μηχανήματα και είδη εξοπλισμού	15,28
Κατασκευή προϊόντων από μη μεταλλικά ορυκτά	14,08

Πίνακας 3.7: Κυριότεροι κλάδοι στο δευτερογενή τομέα και αξία πωλήσεων για το νομό Αργολίδας (2001)

Πηγή: www.peloponnisos.gr

Αλλά και ο κλάδος εξόρυξης και επεξεργασίας μαρμάρων είναι αρκετά ανεπτυγμένος. Στην Αργολίδα υπάρχουν σημαντικά αποθέματα μαρμάρων καλής ποιότητας. Εξορυκτική δραστηριότητα υπάρχει κυρίως στο ανατολικό τμήμα του νομού, στην περιοχή των Διδύμων, Λυγουριού, Επιδαύρου και Κάντιας - Καρνεζαϊκών. Από τα μέσα της δεκαετίας του '90, η εξόρυξη-επεξεργασία μαρμάρων παρουσίασε μία φθίνουσα πορεία μέχρι και τα τελευταία χρόνια, όπου παρατηρείται μια σταθερότητα. Τα λατομεία που λειτουργούν σήμερα είναι σημαντικά λιγότερα, αλλά ποιοτικά και ποσοτικά αναβαθμισμένα, με μεγάλες εξελιγμένες μονάδες, όπου γίνεται πλήρης και καθετοποιημένη αξιοποίηση του υλικού (από εξόρυξη έως εμπορία) και έχουν σημαντική εξαγωγική δραστηριότητα.

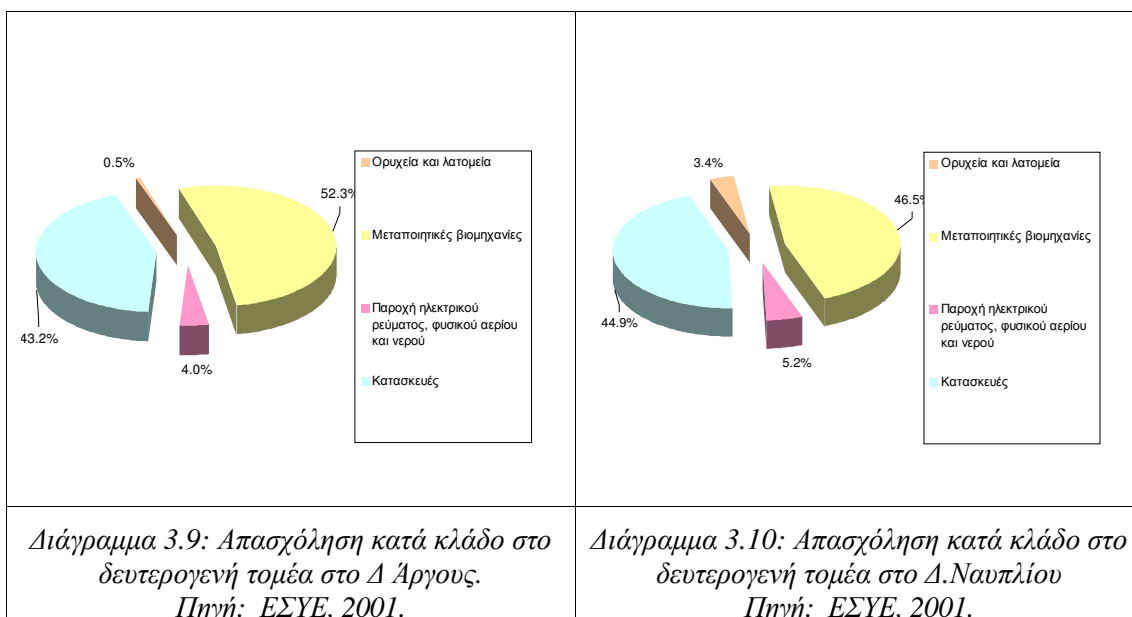
Στον Πίνακα 3.8 καταγράφονται τα προϊόντα που παράγονται στο δευτερογενή τομέα στο νομό και ο αριθμός των εταιριών που παράγει κάθε είδος για το έτος 2007.

Το σύνολο των βιομηχανικών βιοτεχνικών-καταστημάτων στο νομό είναι 824. Από αυτά μόνο 37 είναι βιομηχανικές μονάδες που απασχολούν πάνω από 10 άτομα, ενώ 10 είναι εργοστάσια που ανήκουν σε 9 εταιρείες, από τις οποίες 4 είναι πολυδύναμες, 3 κονσερβοποιεία και 2 χυμοποιεία. Τα υπόλοιπα είναι μικρές βιοτεχνικές - μεταποιητικές μονάδες, που απασχολούν λίγα άτομα και έχουν μικρή παραγωγή. Στον κατασκευαστικό τομέα δραστηριοποιούνται 1072 εταιρείες. Οι απασχολούμενοι στο δευτερογενή τομέα στο Δ. Άργους αποτελούν το 20,4% του οικονομικά ενεργού πληθυσμού. Το 52,3% εργάζεται στις μεταποιητικές βιομηχανίες και το 43,2% στις κατασκευές, ενώ το 4% εργάζεται στην παροχή ηλεκτρικού ρεύματος και νερού και μόλις το 0,5% σε ορυχεία και λατομεία (Διάγραμμα 3.9).

Προϊόντα	Αριθμός Μονάδων
Τυποποιημένα Φρέσκα Φρούτα	34
Χυμοί Αποξηραμένα Φρούτα	13
Κρασί, Αλκοολούχα Ποτά	18
Ελαιόλαδο, Ελιές	9
Γλυκά, Βότανα, Μελί, Παραδοσιακά Προϊόντα	17
Ψάρια (Ιχθυοκαλλιέργεια)	27
Είδη Λαϊκής Τέχνης, Κεραμικά	27
Αντλίες Νερού και Εξαρτήματα (Άρδευση, Αποχέτευση)	23
Πλαστικά	15
Μηχανήματα, Βιομηχανικός Εξοπλισμός	7
Ηλιακοί Συλλέκτες – Συστήματα Θέρμανσης	10
Πλακίδια – Μάρμαρα	19
Ενδύματα	6
Τοπική Παραγωγή Εξαγόμενων Προϊόντων	225

Πίνακας 3.8: Παραγόμενα προϊόντα δευτερογενούς τομέα στον νομό Αργολίδας και αριθμός βιομηχανικών-βιοτεχνικών μονάδων ανά κατηγορία.
 Πηγή: Επιμελητήριο Αργολίδας, 2007.

Στο Δ. Ναυπλίου, τα αντίστοιχα ποσοστά είναι 16,6% το ποσοστό των εργαζομένων που απασχολούνται στο δευτερογενή τομέα, από τους οποίους το 46,5% εργάζεται σε μεταποιητικές βιομηχανίες, το 44,9% στις κατασκευές, το 5,2% στην παροχή ηλεκτρικού ρεύματος και νερού και το 3,4% σε ορυχεία και λατομεία (Διάγραμμα 3.10). Συνολικά στο Ν. Αργολίδας απασχολούνται στο δευτερογενή τομέα το 17% των εργαζομένων, από τους οποίους το 46,5% εργάζεται σε μεταποιητικές βιομηχανίες, 48,3% στις κατασκευές, 3,7% στην παροχή ηλεκτρικού ρεύματος και νερού και το 1,4% σε ορυχεία και λατομεία.

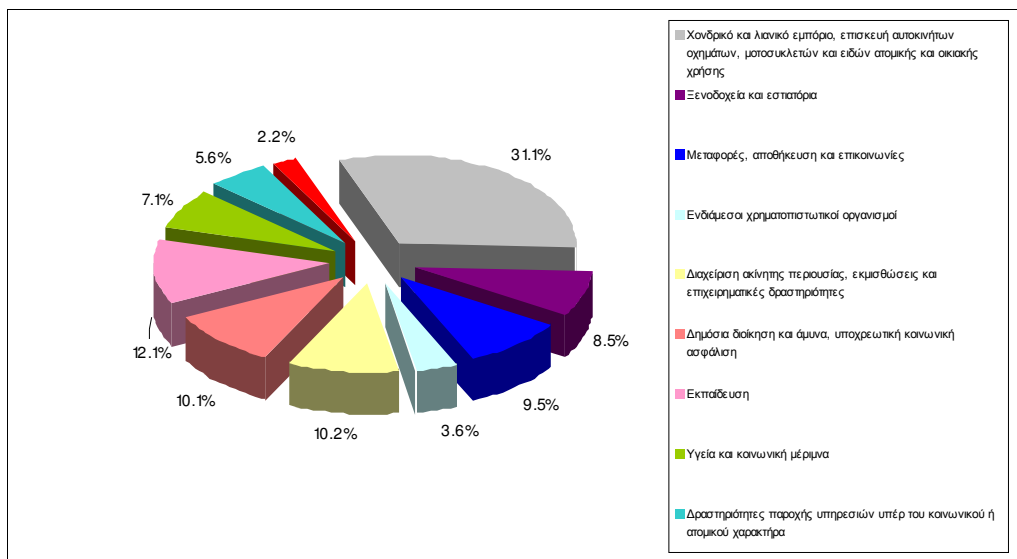
Στο Δ. Άργους, σε σχέση με το Δ. Ναυπλίου και με το νομό, το ποσοστό των απασχολούμενων στη μεταποίηση είναι κατά 5,8 μονάδες μεγαλύτερο, γεγονός που υποδηλώνει ότι στο Δ. Άργους υπάρχει συγκέντρωση μεταποιητικών μονάδων. Σε αυτό τον κλάδο σημαντική είναι και η διαφορά με την περιφέρεια, όπου το ποσοστό είναι σημαντικά μικρότερο αυτού του Δ. Άργους, αλλά και του νομού. Οι κατασκευές είναι μεν ανεπτυγμένες και στους δύο δήμους, αλλά όχι στο ίδιο επίπεδο με το νομό και την περιφέρεια, όπου η διαφορά για το Δ. Άργους είναι περίπου 5 μονάδες και για το Δ. Ναυπλίου περίπου 3 μονάδες, είναι όμως μεγαλύτερο από το συνολικό ποσοστό της χώρας κατά 3,9 μονάδες στο Δ. Άργους και 5,6 μονάδες στο Δ. Ναυπλίου. Η απασχόληση σε επιχειρήσεις παροχής ηλεκτρικού ρεύματος και νερού δεν παρουσιάζει διαφορά ανάμεσα στη χώρα, το νομό και τους δήμους, είναι μικρότερη όμως από αυτή της περιφέρειας, ενώ η απασχόληση στα ορυχεία και τα λατομεία παρουσιάζει υψηλότερο ποσοστό στο Δ. Ναυπλίου. Τα αντίστοιχα ποσοστά στην Περιφέρεια είναι 17,2% το ποσοστό των εργαζόμενων στο δευτερογενή τομέα και στους αντίστοιχους κλάδους 42,2%, 48,1%, 8,6% και 1,1% και στη χώρα 21,8% το ποσοστό των εργαζόμενων στο δευτερογενή τομέα και στους αντίστοιχους κλάδους 55,2%, 39,3%, 4,2% και 1,3% (Παράρτημα Ι, Πίνακας 3-5).

Αξίζει να σημειωθεί ότι στην Αργολίδα και συγκεκριμένα στην Ασίνη ιδρύθηκε το 1911 η μεγάλη σήμερα ελληνική εταιρία κονσερβοποίησης «Κύκνος». Ξεκίνησε ως ένα μικρό συσκευαστήριο λαχανικών και τοματοπολτού και εξελίχθηκε σε μία από τις μεγαλύτερες εταιρίες παραγωγής προϊόντων τομάτας και συσκευασίας φρούτων και λαχανικών στην Ελλάδα, με σημαντική εξαγωγική δραστηριότητα. Η βιομηχανία «Κύκνος» αποτελεί σημαντικό κομμάτι της ιστορίας του νομού, αλλά κυρίως της πόλης του Ναυπλίου. Οι εγκαταστάσεις της βιομηχανίας βρίσκονταν μέσα στην πόλη του Ναυπλίου και εργάστηκαν σε αυτές χιλιάδες άνθρωποι από το Ναύπλιο, το Άργος και από όλο το νομό. Σήμερα το ιστορικό εργοστάσιο του «Κύκνου» στο Ναύπλιο δεν υπάρχει, η παραγωγή και το διανεμητικό κέντρο βρίσκονται στην Ηλεία, αλλά η έδρα της εταιρίας παραμένει στο τόπο ίδρυσής της, το Ναύπλιο.(www.kyknos.gr).

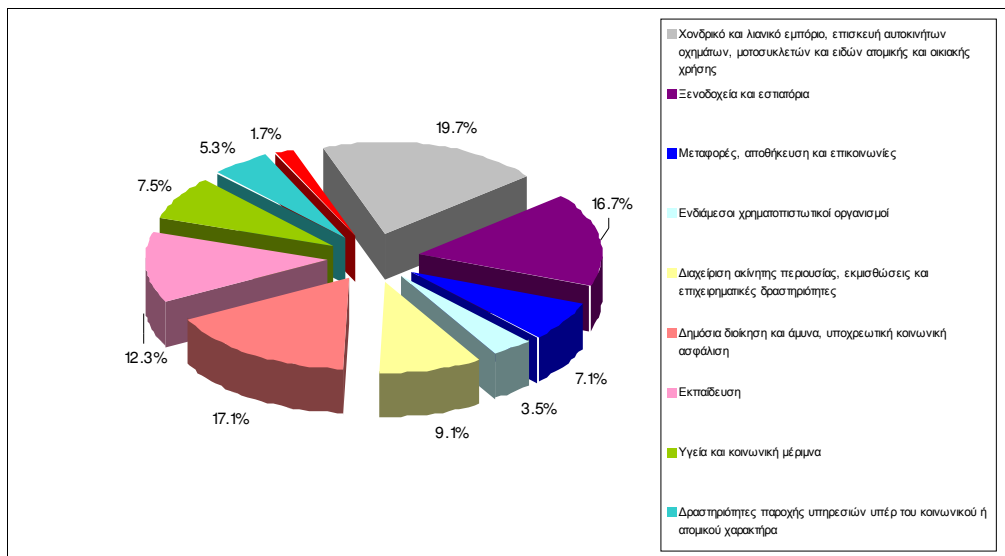
3.4.3 Τριτογενής τομέας

Ο τριτογενής τομέας είναι αυτός με τη μεγαλύτερη συμμετοχή (65,3%) στη διάρθρωση του ακαθάριστου προϊόντος του νομού, όπως και της περιφέρειας και της χώρας. Η απασχόληση σε αυτόν τον τομέα στο νομό ανέρχεται στο 45,3%, στο Δ. Άργους στο 54,1% και στο Δ. Ναυπλίου στο 70,6%. Στα Διαγράμματα 3.11 και 3.12 καταγράφεται η απασχόληση κατά κλάδο του τριτογενή τομέα στο Δ. Άργους και στο Δ. Ναυπλίου και φαίνεται ότι και στους δύο δήμους, στο εμπόριο απασχολούνται περισσότεροι από ότι σε κάθε άλλο κλάδο. Συγκεκριμένα στο Δ. Άργους με εμπορικές δραστηριότητες ασχολείται το 31,1% των εργαζομένων και στο Δ. Ναυπλίου το 19,7%. Σημαντικά αυξημένα είναι τα ποσοστά στο Δ. Ναυπλίου σε σχέση με το Δ. Άργους στο κλάδο των τουριστικών επιχειρήσεων, που αφορούν σε εστιατόρια και ξενοδοχεία και στον κλάδο των δημόσιων υπηρεσιών, που αφορούν υπηρεσίες δημόσιας διοίκησης, άμυνας και υποχρεωτικής κοινωνικής ασφάλισης. Αντίθετα, αυξημένο ποσοστό απασχόλησης στο Δ. Άργους σε σχέση με το Δ. Ναυπλίου, παρατηρείται στον κλάδο του εμπορίου. Οι διαφορές αυτές ανάμεσα στους δύο δήμους είναι αναμενόμενες, καθώς το Ναύπλιο είναι η πρωτεύουσα του νομού και συγκεντρώνει το σύνολο των διοικητικών υπηρεσιών και παρουσιάζει σημαντική τουριστική ανάπτυξη, ενώ το Άργος είναι το μεγαλύτερο αστικό και εμπορικό κέντρο του νομού. Ο Δ. Άργους, συγκριτικά με το νομό, παρουσιάζει σημαντικές διαφορές

στο κλάδο απασχόλησης σε τουριστικές επιχειρήσεις, αφού στο νομό το αντίστοιχο ποσοστό απασχόλησης είναι 14,8% όταν στο Δ. Άργους είναι μόλις 8,5%, γεγονός που δείχνει ότι ο τουρισμός στο δήμο δεν βρίσκεται στο ίδιο επίπεδο ανάπτυξης με το νομό, σε αντίθεση με ότι συμβαίνει με το εμπόριο, όπου στο νομό το αντίστοιχο ποσοστό είναι 26% και στο Δ. Άργους 31,1%. Ο Δ. Ναυπλίου συγκριτικά με το νομό δεν παρουσιάζει σημαντικές διαφορές. Όσον αφορά στους άλλους κλάδους απασχόλησης του τριτογενή τομέα, τα μεγέθη δεν διαφοροποιούνται σημαντικά ανάμεσα στους 2 δήμους και το νομό. Ο Ν. Αργολίδας, συγκριτικά με την περιφέρεια και τη χώρα, έχει υψηλότερο ποσοστό απασχόλησης σε ξενοδοχεία και εστιατόρια, ενώ δεν εμφανίζει σημαντικές διαφορές στους άλλους κλάδους απασχόλησης του τριτογενούς τομέα (Παράρτημα Ι, Πίνακας 3-5).

Διάγραμμα 3.11: Απασχολούμενοι κατά κλάδο στον τριτογενή τομέα στο Δ. Άργους. Πηγή: ΕΣΥΕ, 2001.

Διάγραμμα 3.12: Απασχολούμενοι κατά κλάδο στον τριτογενή τομέα στο Δ. Ναυπλίου. Πηγή: ΕΣΥΕ, 2001.

Οι κυριότεροι κλάδοι του τριτογενή τομέα στο νομό είναι ο τουρισμός και το εμπόριο.

Τουρισμός

Η συμβολή του τουρισμού στην ανάπτυξη του Ν. Αργολίδας είναι μεγάλη σε σχέση με τους άλλους νομούς της περιφέρειας, δεδομένου ότι η πλειοψηφία της ξενοδοχειακής υποδομής της περιφέρειας βρίσκεται στην Αργολίδα. Συγκεκριμένα στο νομό Αργολίδας υπάρχουν 15.000 ξενοδοχειακές κλίνες και camping, που μπορούν να φιλοξενήσουν 5.000 άτομα. Τα ξενοδοχεία και τα εστιατόρια που λειτουργούν στο νομό παράγουν το 1,15% του συνολικού ΑΕΠ της χώρας σε αυτό τον τομέα.

Ο νομός έχει συγκριτικά πλεονεκτήματα που προσελκύουν χιλιάδες τουρίστες κάθε χρόνο και κατά τη διάρκεια όλου του έτους. Σε αυτά συγκαταλέγονται η φυσική ομορφιά, το παράκτιο τμήμα του, αλλά και το πλήθος των αρχαιολογικών και πολιτιστικών πόρων. Πολλά από τα αρχαιολογικά μνημεία του νομού είναι διεθνούς εμβέλειας, όπως το θέατρο της Επιδαύρου και ο αρχαιολογικός χώρος των Μυκηνών. Στην τουριστική ανάπτυξη της περιοχής συμβάλει και η προνομιακή θέση της, αφού βρίσκεται πολύ κοντά στην πρωτεύουσα, την Αθήνα και αποτελεί προορισμό διακοπών, αλλά και μονοήμερων αποδράσεων πολλών κατοίκων της καθ' όλη τη διάρκεια του έτους.

Η πόλη του Ναυπλίου είναι η περιοχή που εμφανίζει τη μεγαλύτερη τουριστική ανάπτυξη στο Ν. Αργολίδας και αποτελεί ένα από τα πιο τουριστικά μέρη της Ελλάδας. Σε αυτό συμβάλει ο ιδιαίτερος αρχιτεκτονικός χαρακτήρας της παλιάς πόλης, η σπουδαιότητά της από ιστορικής απόψεως, καθώς αποτέλεσε την πρώτη πρωτεύουσα του νεοελληνικού κράτους και μεγάλο εμπορικό κέντρο κατά τη Ενετοκρατία, η προνομιακή της γεωγραφική θέση, αφού βρίσκεται πολύ κοντά στην Αθήνα, οι φυσικές ομορφιές της ευρύτερης περιοχής και η γειτνίαση της με περιοχές μεγάλου αρχαιολογικού ενδιαφέροντος όπως η Τίρυνθα, οι Μυκήνες και η Επίδαυρος. Η παλαιά πόλη του Ναυπλίου συγκεντρώνει πλήθος ιστορικών κτιρίων ιδιαίτερης αρχιτεκτονικής ομορφιάς. Το τμήμα της παλιάς πόλης περιλαμβάνει νεοκλασικά κτίρια, μεσαιωνικά κάστρα, πλατείες, ιστορικές εκκλησίες και στενά πλακόστρωτα περάσματα, στοιχεία που του προσδίδουν χαρακτήρα ενός παραδοσιακού οικισμού, ιδιαίτερα ελκυστικού στους επισκέπτες του. Η ομορφιά αυτής της πόλης έχει σε ένα μεγάλο βαθμό προστατευτεί από παρεμβάσεις που θα συνέβαλαν στην υποβάθμισή της και την αλλοίωση του παραδοσιακού χαρακτήρα της και έχει αναδειχθεί κατάλληλα, με αποτέλεσμα να αποτελεί ένα σημαντικό τουριστικό πόρο, όχι μόνο για την πόλη αλλά και για την ευρύτερη περιοχή.

Δεν συμβαίνει όμως το ίδιο στο Δήμο Άργους. Παρόλο που το Άργος είναι η αρχαιότερη πόλη της Ευρώπης, όπου υπάρχει πλήθος αρχαιολογικών μνημείων αλλά και το αστικό κέντρο του νομού, που βρίσκεται πιο κοντά στον αρχαιολογικό χώρο των Μυκηνών, η τουριστική του ανάπτυξη είναι ελλιπής. Η έλλειψη υποδομών και η μη ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς της πόλης συνέβαλαν προς αυτή την κατεύθυνση. Η τουριστική υποδομή στην πόλη περιορίζεται σε ελάχιστα ξενοδοχεία και μερικά εστιατόρια. Ακόμα και η επισκεψιμότητα των αρχαιολογικών χώρων της πόλης είναι πολύ μικρή. Ο κύριος όγκος των επισκεπτών, τόσο των Μυκηνών όσο και

της ίδιας της πόλης επιλέγει να μείνει στο Ναύπλιο, που είναι τουριστικά ανεπτυγμένο και διαθέτει τις κατάλληλες τουριστικές υποδομές.

Σύμφωνα με το Επιμελητήριο Αργολίδας, στην επαρχία του Άργους το έτος 2008 εντοπίζονται 50 τουριστικές επιχειρήσεις, από τις οποίες οι 23 εδρεύουν στην πόλη του Άργους. Στην επαρχία Ναυπλίου, όπου ο τουρισμός είναι από τις κύριες οικονομικές δραστηριότητες, υπάρχουν συνολικά 334 τουριστικές επιχειρήσεις, από τις οποίες οι 129 εδρεύουν στην πόλη του Ναυπλίου, ενώ στην ευρύτερη περιοχή της Ερμιονίδας υπάρχουν συνολικά 59 τουριστικές επιχειρήσεις (Πίνακας 3.9). Ο αριθμός των τουριστικών επιχειρήσεων που καταγράφονται στον πίνακα αναφέρονται σε καταλύματα, τουριστικά γραφεία, γραφεία ενοικίασης αυτοκινήτων και σκαφών, καταστήματα ειδών λαϊκής τέχνης κ.α., ενώ δεν περιλαμβάνονται εστιατόρια, καφετέριες κτλ.

Περιοχή	Αριθμός Τουριστικών Επιχειρήσεων
Άργους	50
Ναυπλίου	334
Ερμιονίδας	59
Σύνολο	443

Πίνακας 3.9: Σύνολο τουριστικών επιχειρήσεων στο νομό Αργολίδα
Πηγή: Επιμελητήριο Αργολίδας, 2008

Εμπόριο – Υπηρεσίες

Το εμπόριο είναι ανεπτυγμένο κυρίως στα δύο αστικά κέντρα του νομού, το Άργος και το Ναύπλιο. Τα προϊόντα προς εμπορία προέρχονται από αυτά που παράγονται στο νομό στον πρωτογενή και δευτερογενή τομέα, όπως γεωργικά και τυροκομικά προϊόντα, μάρμαρα, έπιπλα, αγροτικά εξαρτήματα, αλλά κυρίως από εισαγόμενα προϊόντα ένδυσης, υπόδησης, τρόφιμα, αυτοκίνητα, ηλεκτρικό εξοπλισμό κτλ.

Το σύνολο των επιχειρήσεων που ασχολούνται με το εμπόριο στο νομό Αργολίδας είναι συνολικά 3.026 (στοιχεία έτους 2008). Από αυτές, η πλειοψηφία βρίσκεται στα δύο μεγάλα αστικά κέντρα, το Άργος και το Ναύπλιο. Σύμφωνα με τα στοιχεία του Επιμελητηρίου Αργολίδας, από το σύνολο των φυσικών ή νομικών προσώπων που ασκούν επιχειρηματική δραστηριότητα με έδρα το νομό, το 27% περίπου δραστηριοποιείται στον εμπορικό τομέα. Οι υπηρεσίες, όπως και το εμπόριο, είναι συγκεντρωμένες στις 2 μεγάλες πόλεις, από όπου καθημερινά εξυπηρετούνται πολλά άτομα από όλες τις περιοχές του νομού. Περιλαμβάνουν τραπεζικά καταστήματα, τεχνικά γραφεία, υπηρεσίες υγείας, κοινής ωφέλειας, οικονομικές και διοικητικές, όλες τις δημόσιες υπηρεσίες κτλ. Οι υπηρεσίες του νομού συμμετέχουν κατά 0.7% στο συνολικό ΑΕΠ των υπηρεσιών της χώρας.

Στον Πίνακα 3.10 καταγράφεται ο αριθμός των επιχειρήσεων ανά κλάδο στο εμπόριο και τις υπηρεσίες. Οι περισσότερες είναι επιχειρήσεις λιανικού εμπορίου, ενώ με το χονδρικό εμπόριο ασχολούνται μόλις 579 επιχειρήσεις. Ακολουθούν οι τουριστικές επιχειρήσεις, που περιλαμβάνουν ξενοδοχεία και εστιατόρια και αριθμούν σε 1142, οι επιχειρήσεις που ασχολούνται με εμπόριο και τη συντήρηση αυτοκινήτων που

ανέρχονται σε 400, ενώ αρκετά λιγότερες είναι οι επιχειρήσεις υγείας και εκπαίδευσης.

Εμπόριο - Υπηρεσίες	Αριθμός Επιχειρήσεων
Χονδρικό εμπόριο	579
Ξενοδοχεία-εστιατόρια και λοιπές τουριστικές επιχειρήσεις	1142
Λιανικό εμπόριο	2091
Εμπόριο, συντήρηση αυτοκινήτων	400
Ενδιάμεσοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί	31
Υπηρεσίες εκπαίδευσης	38
Υπηρεσίες υγείας	6
Λοιπές επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών	1481

Πίνακας 3.10: Αριθμός επιχειρήσεων εμπορίου και υπηρεσιών στο Νομό Αργολίδας (ΕΣΥΕ, 2001).

Πηγή: www.economics.gr

3.5 Δίκτυα και Τεχνικές Υποδομές

Παρακάτω αναλύονται τα δίκτυα μεταφορών, τηλεπικοινωνιών, ενέργειας και οι τεχνικές υποδομές ύδρευσης και αποχέτευσης της περιοχής μελέτης.

3.5.1 Δίκτυα μεταφορών

Το Άργος απέχει οδικώς από την Αθήνα 140 χλμ. και το Ναύπλιο 147 χλμ. Η θέση της ευρύτερης περιοχής μελέτης σε σχέση με την πρωτεύουσα της χώρας, επιτρέπει ο κύριος όγκος των μεταφορών να γίνεται οδικά. Στο Ναύπλιο υπάρχει λιμάνι, μέσω του οποίου διακινούνται προϊόντα που αφορούν κυρίως σε αδρανή υλικά και εσπεριδοειδή. Από την περιοχή διέρχεται και το εθνικό σιδηροδρομικό δίκτυο.

Οδικό δίκτυο

Το οδικό δίκτυο στο σύνολο του νομού είναι πολύπλοκο και μεταβαλλόμενο. Οι κύριοι οδικοί άξονες του νομού είναι η οδός Τίρυνθας – Μυκηνών, μέσω της οποίας διασφαλίζεται η πρόσβαση στην πόλη του Ναυπλίου, η Κορίνθου - Άργους και Κόμβου Στέρνας – Άργους, από όπου διασφαλίζεται η πρόσβαση προς την πόλη του Άργους, η Άργους - Ναυπλίου που ενώνει τις δύο πόλεις, η Ναυπλίου - Επιδαύρου, η παλαιά εθνική οδός Ναυπλίου - Τριπόλεως (παραλιακή) και η παλαιά εθνική οδός Άργους - Τριπόλεως. Η είσοδος στο νομό γίνεται από την Εθνική οδό Αθηνών - Τριπόλεως μέσω του κόμβου της Νεμέας και της Στέρνας, αλλά και από την Εθνική οδό Αθηνών – Πατρών, μέσω του κόμβου του Ισθμού προς την Επίδαυρο και την επαρχία της Ερμιονίδας.

Η βόρεια είσοδος της πόλης του Άργους, η οδός Κορίνθου που αποτελεί συνέχεια του κύριου οδικού άξονα Κόμβος Στέρνας – Άργους και διασχίζει την πόλη. Μέχρι το 2004 ήταν η μόνη δίοδος προς την πόλη του Ναυπλίου. Όλα τα οχήματα (φορτηγά, λεωφορεία, επιβατικά) που κατευθύνονταν προς το Ναύπλιο και την ευρύτερη

περιοχή (επαρχία Ναυπλίου) διέρχονταν μέσα από την πόλη του Άργους, με αποτέλεσμα να δημιουργείται μεγάλο κυκλοφοριακό πρόβλημα στους στενούς δρόμους της πόλης. Η διάνοιξη της επαρχιακής οδού Τίρυνθας – Μυκηνών ανακούφισε σημαντικά το διερχόμενο κυκλοφοριακό φόρτο μέσα από την πόλη του Άργους, καθώς η πρόσβαση πλέον προς το Ναύπλιο γίνεται μέσω αυτής.

Το Άργος είναι μία πολυπληθής πόλη, όπου είναι συγκεντρωμένες πολλές υπηρεσίες και αποτελεί το εμπορικό κέντρο του νομού. Συνεπώς, εκτός από τους κατοίκους της πόλης, πολλοί κάτοικοι των γύρω περιοχών επισκέπτονται καθημερινά την πόλη για λόγους εργασίας, αλλά και για τη χρήση των διαφόρων υπηρεσιών που είναι συγκεντρωμένες εκεί, με αποτέλεσμα ο κυκλοφοριακός φόρτος να είναι μεγάλος. Οι βασικότεροι οδικοί άξονες μέσα στην πόλη είναι η οδός 25^{ης} Μαρτίου και η Ναυπλίου, που αποτελούν την είσοδο και την έξοδο αντίστοιχα στην πόλη από και προς την οδό Άργους-Ναυπλίου, η Ινάχου και η Κορίνθου, που είναι η είσοδος και η έξοδος αντίστοιχα από και προς την Άργους – Κόμβος Στέρνας και Άργους – Κορίνθου, η Βασιλίσσης Σοφίας που είναι ο κεντρικότερος δρόμος της πόλης και διέρχεται από την κεντρική πλατεία, η Δαναού, η Φειδωνος, η Καποδιστρίου και η Σιμιτζόπουλου, που διασχίζουν το κέντρο της πόλης, καθώς και η Θεάτρου που είναι η είσοδος και έξοδος της πόλης προς την παλαιά εθνική οδό Τριπόλεως – Άργους. Οι περισσότεροι δρόμοι μέσα στην πόλη είναι πολύ στενοί και η κυκλοφορία γίνεται προς μία κατεύθυνση. Επίσης δεν υπάρχουν επαρκείς μεγάλοι ανοιχτοί χώροι που να χρησιμοποιούνται ως χώροι στάθμευσης, γεγονός που οξύνει ακόμα περισσότερο το κυκλοφοριακό πρόβλημα της πόλης. Ως λύση στάθμευσης για όσους κινούνται στην πόλη του Άργους με το αυτοκίνητο είναι πολλές φορές οι ιδιωτικοί χώροι στάθμευσης που λειτουργούν στην πόλη.

Για την αντιμετώπιση του κυκλοφοριακού προβλήματος που αντιμετωπίζει η πόλη του Άργους, οι δημοτικές αρχές τα τελευταία χρόνια έχουν κάνει αρκετές μικρές κυκλοφοριακές ρυθμίσεις, που δεν έχουν όμως επιφέρει το επιθυμητό αποτέλεσμα. Για τη ανακούφιση του προβλήματος απαιτούνται ριζικές αλλαγές, με υλοποίηση νέων έργων και υποδομών, καθώς οι μικρές παρεμβάσεις στο ήδη υπάρχον δίκτυο έχουν αποδειχθεί αναποτελεσματικές.

Οι δύο πόλεις συνδέονται μεταξύ τους μέσω της επαρχιακής οδού Άργους-Ναυπλίου. Η οδός Άργους που αποτελεί συνέχεια της επαρχιακής οδού Άργους-Ναυπλίου, βρίσκεται στο βόρειο τμήμα της πόλης του Ναυπλίου, διέρχεται μέσα από αυτήν και είναι η κύρια είσοδος και έξοδος της πόλης. Η επαρχιακή οδός Ναυπλίου-Ν. Κίου είναι η παραλιακή οδός που συνδέει την πόλη με τα δυτικά παράλια του νομού και αποτελεί συνέχεια της οδού Ναυπλίου - Τριπόλεως. Η οδός Ασκληπιού, στην ανατολική πλευρά της πόλης, αποτελεί συνέχεια της επαρχιακής οδού Ναυπλίου-Επιδάουρου και συνδέει την πόλη του Ναυπλίου με την Επίδαυρο και το ανατολικό τμήμα του νομού, αλλά και με τις παράλιες τουριστικές περιοχές του Δ. Ασίνης (Τολό, Δρέπανο, Βιβάρι, Κάντια) μέσω της οδού Λευκακίων. Υπό κατασκευή βρίσκεται οδικό τμήμα που θα αποτελεί συνέχεια της περιφερειακής οδού Μυκηνών και θα καταλήγει στο κόμβο όπου συναντώνται η οδός Ασκληπιού, Ναυπλίου-Επιδάουρου και Λευκακίων. Μετά την ολοκλήρωση της κατασκευής αυτού του οδικού τμήματος, η κύρια είσοδος της πόλης θα είναι η οδός Ασκληπιού. Οι βασικοί οδικοί άξονες μέσα στην πόλη είναι η οδός Σιδηράς Μεραρχίας και η Κύπρου, που ενώνουν τη νέα πόλη με την παλιά, η οδός Συγγρού και η Αμαλίας στην παλιά πόλη, η οδός Μπουμπουλίνας που οδηγεί στο λιμάνι, η οδός 25^{ης} Μαρτίου που οδηγεί στο

Παλαμήδι και καταλήγει στην παραλία Καραθώνα και η οδός Χαριλάου Τρικούπη, που ενώνει την οδό Ασκληπιού με την οδό Άργους. Όσον αφορά στους χώρους στάθμευσης, υπάρχει διαθέσιμος ανοιχτός χώρος μεγάλης έκτασης στο λιμάνι, που εξυπηρετεί κυρίως όσους κινούνται στην παλιά πόλη και επιτρέπεται σχεδόν σε όλους τους δρόμους, εκτός αυτών που υπάρχουν ειδικές ρυθμίσεις και σχετική απαγορευτική ρύθμιση.

Το Ναύπλιο, κυρίως τους καλοκαιρινούς μήνες, αντιμετωπίζει οξύ κυκλοφοριακό πρόβλημα. Η πόλη είναι μία μικρή επαρχιακή πόλη, που δέχεται όμως πλήθος επισκεπτών. Το Ναύπλιο περιβάλλεται από παραθαλάσσιους τουριστικούς οικισμούς με πολλές εξοχικές κατοικίες και καταλύματα, που κατά τους καλοκαιρινούς μήνες γεμίζουν επισκέπτες. Οι περισσότεροι από αυτούς επισκέπτονται το Ναύπλιο είτε για ψυχαγωγία είτε για να κάνουν αγορές και να χρησιμοποιήσουν τις υπηρεσίες, με αποτέλεσμα να συγκεντρώνεται πλήθος οχημάτων και να παρατηρείται κυκλοφοριακή συμφόρηση. Επιπλέον το Ναύπλιο, ως πρωτεύουσα του νομού, συγκεντρώνει το σύνολο των διοικητικών υπηρεσιών, αλλά και διαφόρων άλλων υπηρεσιών, όπως επίσης και πολλά εμπορικά καταστήματα. Για τη χρήση αυτών πολλοί κάτοικοι της ευρύτερης περιοχής, αλλά και όλου του νομού, επισκέπτονται την πόλη καθημερινά. Στην πόλη ήδη βρίσκονται υπό υλοποίηση έργα διάνοιξης οδικών αξόνων, που αναμένεται να περιορίσουν το υπάρχον κυκλοφοριακό πρόβλημα.

Τόσο στην πόλη του Άργους όσο και στην πόλη του Ναυπλίου, παρουσιάζονται κυκλοφοριακά προβλήματα. Το πρόβλημα της κυκλοφοριακής συμφόρησης και της δυσκολίας στις μετακινήσεις είναι εντονότερο στο Άργος και αποτελεί μέχρι σήμερα ένα από τα μεγαλύτερα προβλήματα του Άργους, μίας πόλης που αναπτύχθηκε άναρχα και η πολεοδόμησή της έγινε με ελλιπή σχεδιασμό, με αποτέλεσμα το οδικό δίκτυο να μην ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις της λειτουργίας της. Στο Ναύπλιο παρουσιάζονται κυκλοφοριακά προβλήματα κυρίως του θερινού μήνες, ενώ την τελευταία πενταετία κυκλοφοριακή συμφόρηση παρατηρείται και κατά την χειμερινή περίοδο τις ώρες αιχμής. Σημειώνεται επίσης ότι και οι δύο πόλεις δεν διαθέτουν αστική συγκοινωνία και δίκτυο ποδηλατοδρόμων. Η εξυπηρέτηση των κατοίκων όλων των δημοτικών διαμερισμάτων, των γειτονικών δήμων, αλλά και όλου του νομού γίνεται μέσω λεωφορείων της υπεραστικής συγκοινωνίας (ΚΤΕΛ). Το ΚΤΕΛ πραγματοποιεί επίσης δρομολόγια προς Τρίπολη, Κόρινθο, Πάτρα και Αθήνα.

Όσον αφορά στο οδικό δίκτυο που συνδέει τις 2 μεγάλες πόλεις με την ευρύτερη περιοχή, κρίνεται επαρκές, αλλά απαιτούνται στο μεγαλύτερο μέρος του έργα συντήρησης και διαπλάτυνσης του οδοστρώματος. Γενικότερα στο νομό προβληματικό είναι το οδικό δίκτυο στην επαρχία της Ερμιονίδας (Κρανίδι, Πόρτο Χέλι, Ερμιόνη) και στη βορειοδυτική ορεινή Αργολίδα. Λόγω του μη επαρκούς και ακατάλληλου οδικού δικτύου, οι περιοχές αυτές είναι σχετικά αποκομμένες από τα δύο μεγάλα αστικά κέντρα του νομού.

Σιδηροδρομικό Δίκτυο

Από την περιοχή διέρχεται το εθνικό σιδηροδρομικό δίκτυο, στο οποίο είχαν διακοπεί τα δρομολόγια από το 2004. Την περιοχή εξυπηρετεί η γραμμή Κόρινθος-Άργος-Ναύπλιο. Τα τελευταία χρόνια, οι σιδηροδρομικές μεταφορές από την περιοχή είχαν μειωθεί σημαντικά, αφού οι οδικές μεταφορές γίνονται σε πολύ λιγότερο χρόνο. Το

σιδηροδρομικό δίκτυο στην περιοχή αναβαθμίστηκε, εκσυγχρονίστηκε και επαναλειτούργησε τον Ιούνιο του 2009. Η γραμμή είναι Ναύπλιο - Άργος - Κόρινθος και από εκεί γίνεται ανταπόκριση με τον προαστιακό σιδηρόδρομο για Αθήνα. Η διαδρομή Άργος - Αθήνα καλύπτεται μέσα σε 2 ώρες, όταν ο αντίστοιχος χρόνος οδικά είναι 1 ώρα και 45 λεπτά, ενώ Ναύπλιο-Άργος είναι 15 περίπου λεπτά, ίσως με το χρόνο που καλύπτεται η απόσταση οδικά. Στη σιδηροδρομική γραμμή σήμερα κινούνται μόνο επιβατικές αμαξοστοιχίες.

3.5.2 Δίκτυα τηλεπικοινωνιών

Στο δίκτυο τηλεπικοινωνιών περιλαμβάνονται οι συνδέσεις σταθερής και κινητής τηλεφωνίας και οι διαδικτυακές συνδέσεις. Στην περιοχή μελέτης το δίκτυο τηλεπικοινωνιών και οι υποδομές που το υποστηρίζουν εκσυγχρονίζονται μετά από παρεμβάσεις και δράσεις που έχουν προγραμματιστεί από το Επιχειρησιακό Σχέδιο Κοινωνία της Πληροφορίας στην Περιφέρεια Πελοποννήσου για την προγραμματιστική περίοδο 2000-2006 και το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ψηφιακή Σύγκλιση για την περίοδο 2007-2013.

Το δίκτυο σταθερών τηλεφωνικών συνδέσεων σε όλο το νομό έχει εκσυγχρονιστεί και λειτουργεί ικανοποιητικά. Οι συνδέσεις είναι ψηφιακές και τα καλώδια σύνδεσης είναι υπόγεια. Οι τηλεπικοινωνιακές υποδομές είναι εκσυγχρονισμένες και περιλαμβάνουν μητροπολιτικό ευρυζωνικό δίκτυο οπτικών ινών. Το υπόγειο δίκτυο οπτικών ινών στο Δ. Άργους είναι μήκους 7 χλμ. και στο Δ. Ναυπλίου μήκους 5 χλμ, ενώ τους τελευταίους μήνες γίνονται εργασίες επέκτασής του. Στις περισσότερες περιοχές του νομού είναι εγκατεστημένη η κατάλληλη υποδομή και παρέχεται ευκαιρία ζεύξης με χρήση ADSL ή ISDN. Επίσης διατίθεται δορυφορική πλατφόρμα για παροχή υπηρεσιών γρήγορης σύνδεσης στο διαδίκτυο μέσω του δορυφόρου Hellas Sat.

Σημαντικό έργο ευρυζωνικής υποδομής σε όλο το νομό Αργολίδας είναι το Εθνικό Δίκτυο Δημόσιας Διοίκησης «Σύζευξης». Το έργο «Σύζευξης» αποτελεί τυπικό έργο παροχής τηλεπικοινωνιακών και τηλεματικών υπηρεσιών μεγάλης έκτασης και κλίμακας. Καλύπτει το σύνολο της Ελληνικής Επικράτειας με παρουσία σε περίπου 1800 σημεία. Αναφέρεται σε Φορείς του Ελληνικού Δημόσιου Τομέα, οι ανάγκες των οποίων δεν περιορίζονται σε απλές τηλεφωνικές συνδέσεις, αλλά επεκτείνονται, περιλαμβάνοντας προηγμένες υπηρεσίες μεταφοράς φωνής, δεδομένων και εικόνας. Οι φορείς του Ελληνικού Δημόσιου τομέα που συμμετέχουν στο Δίκτυο «Σύζευξης» στις δύο πόλεις είναι η ΔΟΥ Άργους και ΔΟΥ Ναυπλίου, οι δήμοι Άργους και Ναυπλίου, ενώ πιλοτικοί φορείς αξιοποίησης του έργου είναι το ΚΕΠ Άργους και Ναυπλίου, ΚΕΚΥΚΑΜΕΑ Άργους, το Νομαρχιακό Γενικό Νοσοκομείο Άργους και το Γενικό Νοσοκομείο Ναυπλίου και σχεδόν όλες οι υπηρεσίες της νομαρχιακής αυτοδιοίκησης Αργολίδας. Φορείς του δικτύου είναι επίσης όλοι οι δήμοι του νομού, οι οικονομικές υπηρεσίες και πολλές δημόσιες υπηρεσίες σε όλο το νομό (www.syzefxis.gov.gr). Επίσης πλήρης κάλυψη υπάρχει και από το δίκτυο κινητής τηλεφωνίας όλων των εταιρειών μέσω κεραιών που είναι εγκατεστημένες σε διάφορα σημεία σε όλο το νομό.

3.5.3 Ενεργειακά δίκτυα

Η περιοχή μελέτης ηλεκτροδοτείται κυρίως από ρεύμα που παράγεται στο εργοστάσιο λιγνίτη στη Μεγαλόπολη και μεταφέρεται μέσω του δικτύου της ΔΕΗ. Επίσης στο νομό παράγεται ηλεκτρική ενέργεια από ΑΠΕ. Σύμφωνα με το αρχείο μητρώων αδειών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας της ΡΑΕ (Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας), στο νομό Αργολίδας λειτουργούν 14 αιολικά πάρκα συνολικής ισχύος 320.75 MW, είναι εγκατεστημένα φωτοβολταϊκά στοιχεία σε 4 σημεία του νομού και λειτουργεί και μία μικρή υδροηλεκτρική μονάδα. (Πίνακας 3.12).

Η ηλεκτρική ενέργεια που παράγεται από τις ΑΠΕ σε όλο το νομό είναι συνολικής ισχύος 327.73 MW. Το ρεύμα αυτό πωλείται στη ΔΕΗ και από εκεί διατίθεται προς κατανάλωση.

Σύμφωνα με τον Πίνακα 3.11, συνολικά στο νομό καταναλώνονται περίπου 570.000 KWh, από τις οποίες περίπου 191.000 MWh αφορούν στην οικιακή χρήση, ενώ η κατανάλωση οικιακού ρεύματος ανά κάτοικο είναι περίπου 1,8 KWh.

Υπό σχεδιασμό βρίσκεται και η κατασκευή αγωγού που θα μεταφέρει φυσικό αέριο υψηλής πίεσης και θα διέρχεται και από το Άργος. Το έργο αφορά στην επέκταση του δικτύου μεταφοράς φυσικού αερίου υψηλής πίεσης από την περιοχή Αγ. Θεοδώρων του Ν. Κορινθίας, διαμέσου του Ισθμού, έως την περιοχή της Μεγαλόπολης Αρκαδίας. Προβλέπεται η κατασκευή αγωγού διαμέτρου 30", μήκους 15,3 χλμ. περίπου και αγωγού διαμέτρου 24", μήκους 135,5 χλμ. (www.desfa.gr).

Κατανάλωση ηλεκτρικού ρεύματος	KWh	%
Οικιακή χρήση	190799.735	33,5
Εμπορική χρήση	164927.207	28,9
Βιομηχανική χρήση	68013.047	11,9
Γεωργική χρήση	124291.456	21,8
Δημόσιες αρχές	18286.743	3,2
Φωτισμός οδών	3836.702	0,7
Συνολική κατανάλωση	570154.89	100

Πίνακας 3.11: Κατανάλωση ηλεκτρικού ρεύματος συνολικά στο νομό Αργολίδας και σύνολο κατανάλωσης για κάθε χρήση.

Πηγή: ΕΣΥΕ, 2008

ΙΣΧΥΣ (MW)	Τεχνολογία	Δήμος/Κοινότητα	Θέση
2.00	Μικρά Υδροηλεκτρικά	Αλέας	Ελαφρογκρέμι
66.00	Αιολικά	Κρανιδίου	Μαλαβριά Διδύμων
50.00	Αιολικά	Κουτσοποδίου	Ράχη-Πριόνι-Λεκανά
38.00	Αιολικά	Αχλαδόκαμπου	Προφήτης Ηλίας
18.00	Αιολικά	Ερμιόνης	Λογγαρακιά Ηλιόκαστρου
38.00	Αιολικά	Μηδέας	Μάλια Γκλιάτα Αραχναίο
7.20	Αιολικά	Αχλαδόκαμπου	Βουβάλα
12.00	Αιολικά	Λυρκείας Κοιν.Αλέας	Ντουρμιζά
26.00	Αιολικά	Άργους & Λυρκείας	Μεγαβούνι
16.00	Αιολικά	Ερμιόνης	Σαμπάλες
10.00	Αιολικά	Ερμιόνης	Σώρος
8.00	Αιολικά	Ερμιόνης	Αστραπή
20.00	Αιολικά	Άργους (Κοιν. Αχλαδόκαμπου)	Ψηλό Λιθάρι – Κοντοδιά-σελα Ορους Κτενιάς
9.00	Αιολικά	Επιδάουρου	Απλώμα
2.00	Φωτοβολταϊκά	Κουτσοποδίου	Λεκανά
0.57	Φωτοβολταϊκά	Κρανιδίου	Κοκκινάρι Κρανιδίου
0.50	Φωτοβολταϊκά	Κοιν. Αχλαδόκαμπου	Βρούτσικο
1.91	Φωτοβολταϊκά	Ερμιόνης	Λογγαρακιά Ηλιόκαστρου
2.55	Αιολικά	Κρανιδίου	Σπιθάρι

Πίνακας 3.12: Μονάδες παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ στο νομό Αργολίδας.
Πηγή: www.rae.gr

3.5.4 Δίκτυο ύδρευσης – αποχέτευσης

Τα δίκτυα ύδρευσης και αποχέτευσης στις δύο πόλεις είναι σε καλή κατάσταση, καθώς πρόσφατα αποκαταστάθηκαν στο μεγαλύτερο τμήμα τους, ενώ συνεχίζονται οι εργασίες ώστε να αποκατασταθούν πλήρως και να επεκταθούν και σε άλλες περιοχές. Το Άργος και το Ναύπλιο καλύπτουν τις ανάγκες ύδρευσης από τα νερά της πηγής Λέρνη. Το καλοκαίρι του 2008 η στάθμη της λίμνης Λέρνης, που τροφοδοτεί η ομώνυμη πηγή, υποχώρησε σημαντικά, με αποτέλεσμα να εισχωρήσει η θάλασσα και το νερό να είναι ακατάλληλο για ύδρευση. Τόσο η πόλη του Άργους όσο και η πόλη του Ναυπλίου, αντιμετώπισαν σοβαρό πρόβλημα υδροδότησης, αφού ενώ χρειάζονται περίπου 1.200 κυβικά/ώρα, η πηγή δεν μπορούσε πλέον να παρέχει περισσότερα από 300 κυβικά/ώρα. Ως άμεση λύση για την πόλη του Άργους χρησιμοποιήθηκαν παλαιές γεωτρήσεις, με υψηλές όμως συγκεντρώσεις σε νιτρικά, χλώριο και μικροβιακό φορτίο, ενώ για την υδροδότηση της πόλης του Ναυπλίου χρησιμοποιήθηκε το νερό της πηγής του Αναβάλου, δίχως την απαραίτητη επεξεργασία. Το πρόβλημα εμφανίστηκε κατά τους καλοκαιρινούς μήνες και μετά από τις πρώτες βροχές και τη λήξη της τουριστικής περιόδου περιορίστηκε και η υδροδότηση των δύο πόλεων συνέχισε να καλύπτεται από τα νερά της Λέρνης, η στάθμη των οποίων επανήλθε σε ικανοποιητικό επίπεδο. Παρόλα αυτά, οι αρμόδιες αρχές εξετάζουν εναλλακτικές λύσεις υδροδότησης των δύο πόλεων και σχεδιασμό νέων έργων υποδομής, καθώς η απειλή της λειψυδρίας στο νομό Αργολίδας είναι

πάντα υπαρκτή. Η μη βιώσιμη διαχείριση και προστασία των υδάτινων πόρων στην περιοχή αναμένεται να οξύνουν το πρόβλημα μελλοντικά και να οδηγήσουν σε μία δυσμενή, μη αναστρέψιμη, κατάσταση.

Η πόλη του Άργους διαθέτει, από κοινού με την πόλη του Ναυπλίου και το Δήμο Νέας Κίου, μονάδα βιολογικού καθαρισμού, η οποία κατασκευάστηκε και λειτουργεί από το 1995. Τα αστικά λύματα απομακρύνονται από τα δύο αστικά κέντρα προς τον βιολογικό καθαρισμό μέσω αγωγών του δικτύου αποχέτευσης, το σύνολο των οποίων έχει αποκατασταθεί πρόσφατα. Τα επεξεργασμένα λύματα του βιολογικού καθαρισμού καταλήγουν μέσω υποβρύχιου αγωγού στον Αργολικό κόλπο. Ο δήμος Άργους εκπονεί μελέτη επανασχεδιασμού εγκατάστασης βιολογικού καθαρισμού και επεξεργασίας της λυματολάσπης.

Το δίκτυο των αγωγών όμβριων υδάτων των δύο πόλεων επίσης έχει στο σύνολό του ανακατασκευαστεί και επεκταθεί. Η πόλη του Ναυπλίου αντιμετώπιζε συχνά πρόβλημα απορρόφησης όμβριων υδάτων και δημιουργίας λιμναζόντων νερών μετά από σφοδρές βροχοπτώσεις λόγω των κλίσεων των εδαφών εντός της πόλης. Το πρόβλημα αντιμετωπίστηκε με την επέκταση του δικτύου όμβριων υδάτων και την κατασκευή νέων αγωγών, ενώ και στην πόλη του Άργους υλοποιούνται έργα αποκατάστασης των παλαιών αγωγών και επέκτασης του δικτύου.

Η μελέτη, κατασκευή, συντήρηση, εκμετάλλευση, διοίκηση και λειτουργία των δικτύων ύδρευσης και αποχέτευσης ακαθάρτων και όμβριων υδάτων της περιοχής Άργους είναι αρμοδιότητες της Δημοτικής Επιχείρησης Ύδρευσης και Αποχέτευσης Άργους (Δ.Ε.Υ.Α.ΑΡ), που αποτελεί Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου με κοινωφελή χαρακτήρα. Αντίστοιχα η αρμόδια αρχή για το Δήμο Ναυπλίου είναι η Δ.Ε.Υ.Α.Ν.

3.6 Κοινωνικές Υποδομές

Παρακάτω αναφέρονται οι υποδομές που υπάρχουν στην πόλη του Άργους και του Ναυπλίου και αφορούν στην υγεία, την πρόνοια, την εκπαίδευση και τον αθλητισμό.

3.6.1 Υγεία και πρόνοια

Στο νομό υπάρχουν δύο νοσοκομεία στα δύο αστικά κέντρα, δύο κέντρα υγείας και 15 περιφερειακά αγροτικά ιατρεία. Στην πόλη του Άργους βρίσκεται το Νομαρχιακό Γενικό Νοσοκομείο Άργους, δυναμικότητας 110 κλινών και αποτελεί το μεγαλύτερο νοσοκομείο του νομού, που εξυπηρετεί τον κύριο όγκο των αναγκών περίθαλψης των κατοίκων και επισκεπτών του νομού. Πρόσφατα ανακαινίστηκε και επεκτάθηκε και αποτελεί πλέον ένα σύγχρονο νοσοκομείο, που παρέχει υψηλού επιπέδου ιατρικές υπηρεσίες. Το Γενικό Νοσοκομείο Ναυπλίου είναι μικρότερης δυναμικότητας από του Άργους, μόλις 70 κλινών, ενώ βρίσκονται σε εξέλιξη εργασίες επέκτασής του. Και στα δύο νοσοκομεία λειτουργεί παθολογική, χειρουργική, γυναικολογική-μαιευτική κλινική, καρδιολογική κλινική, μικροβιολογικό-αιματολογικό-βιοχημικό εργαστήριο, ενώ στο νοσοκομείο του Άργους λειτουργεί επίσης ψυχιατρικό τμήμα, ορθοπαιδική και ουρολογική κλινική, μονάδα τεχνητού νεφρού, σταθμός αιμοδοσίας, μονάδα εμφραγμάτων και εντατικής θεραπείας. Στο νοσοκομείο Ναυπλίου λειτουργεί επιπλέον οφθαλμολογική και ωτορινολαρυγγολογική κλινική, ενώ διαθέτει και γιατρό

πνευμονολόγο, ώστε να μπορούν να νοσηλεύονται πνευμονολογικά περιστατικά. Από τη δεκαετία του '80 ιδρύθηκε και λειτουργεί Κέντρο Άμεσης Βοήθειας με ασθενοφόρα οχήματα και οδηγούς. Εκτός από τα δύο νοσοκομεία, στο νομό υπάρχουν τα κέντρα υγείας Λυγουριού και Κρανιδίου.

Όσον αφορά στον τομέα της πρόνοιας, και στις δύο πόλεις υπάρχει οίκος ευγηρίας (γηροκομείο) και ΚΑΠΗ. Στο Άργος λειτουργούν δύο κρατικοί και τρεις ιδιωτικοί παιδικοί σταθμοί, ένας δημόσιος βρεφονηπιακός σταθμός, ένα ορφανοτροφείο θηλέων της μητρόπολης Αργολίδας, ένα εκπαιδευτήριο για παιδιά με ειδικές ανάγκες και υπάρχει επίσης δημοτική υπηρεσία, η οποία έχει ιδρύσει και είναι υπεύθυνη για τη λειτουργία παιδικών κατασκηνώσεων για τα παιδιά των δημοτών της πόλης. Στο Ναύπλιο υπάρχουν δύο δημόσιοι και πέντε ιδιωτικοί παιδικοί σταθμοί, καθώς και δύο δημόσιοι βρεφονηπιακοί σταθμοί. Σημαντικός φορέας κοινωνικής πρόνοιας στην πόλη είναι ο οργανισμός της Δημοτικής Πρόνοιας Ναυπλίου (ΔΗ.ΠΡΟ.ΝΑ), που είναι υπεύθυνος για το συντονισμό και τη βελτίωση όλων των προσφερόμενων κοινωνικών υπηρεσιών. Υπό την αιγίδα του λειτουργεί το πρόγραμμα «Βοήθεια στο Σπίτι», αλλά και το πρόγραμμα ένταξης στο κοινωνικό σύνολο ατόμων που παρουσιάζουν δυσκολία, όπως απεξαρτημένοι πρώην χρήστες ουσιών, ψυχικά ασθενείς κτλ. Αντίστοιχες υπηρεσίες στο Δ. Άργους προσφέρει ο οργανισμός «Κοινωνική Μέριμνα Δήμου Άργους» στον οποίο υπάγονται επίσης το ΚΑΠΗ και οι παιδικές κατασκηνώσεις του δήμου. Τόσο στην πόλη του Άργους και του Ναυπλίου όσο και στο σύνολο του νομού υπάρχει έλλειψη υποδομών και υπηρεσιών πρόνοιας για τις ευπαθείς ομάδες των αθίγγανων και των άπορων.

3.6.2 Εκπαίδευση

Τα υφιστάμενα εκπαιδευτικά ιδρύματα, δημόσια και ιδιωτικά που υπάρχουν στο Δ. Άργους και στο Δ. Ναυπλίου καλύπτουν τις ανάγκες των κατοίκων στον τομέα της εκπαίδευσης σε όλες τις βαθμίδες, εκτός από την ανώτατη. Συγκεκριμένα στο Άργος υπάρχουν 9 δημόσια νηπιαγωγεία, 7 δημοτικά σχολεία, 4 δημόσια γυμνάσια και 3 δημόσια Ενιαία λύκεια. Στο Ναύπλιο λειτουργούν 6 νηπιαγωγεία, 4 δημόσια δημοτικά, 2 δημόσια γυμνάσια, 2 δημόσια Ενιαία λύκεια, 1 εσπερινό λύκειο και ένα τμήμα ανώτατου εκπαιδευτικού ιδρύματος, το Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου. Επίσης υπάρχουν 2 δημόσια τεχνικά λύκεια (ΤΕΕ), ΙΕΚ και σχολή ΟΑΕΔ που εξυπηρετούν τις ανάγκες όλου του νομού και βρίσκονται επί της οδού Άργους- Ναυπλίου. Όσον αφορά στον ιδιωτικό τομέα εκπαίδευσης, στην ευρύτερη περιοχή Άργους – Ναυπλίου λειτουργούν 3 ιδιωτικά εκπαιδευτήρια.

3.6.3 Αθλητισμός

Και στις δύο πόλεις υπάρχουν επαρκείς αθλητικές εγκαταστάσεις. Συγκεκριμένα, στο Άργος εκτός από το Δημοτικό Αθλητικό Κέντρο Άργους, οι εγκαταστάσεις του οποίου αποτελούνται από ανοιχτό στάδιο ποδοσφαίρου και στίβου, κλειστό και ανοιχτό γήπεδο μπάσκετ, γήπεδο βόλεϊ και κλειστό γυμναστήριο, υπάρχει και το Μπουσουλοπούλειο Αθλητικό κέντρο, που διαθέτει ανοιχτά γήπεδα μπάσκετ και γήπεδο τένις, ενώ μελετάται και η κατασκευή δημοτικού κολυμβητηρίου. Το Δημοτικό Αθλητικό Κέντρο στο Ναύπλιο αποτελείται από ανοιχτό στάδιο ποδοσφαίρου και στίβου, ανοιχτό κολυμβητήριο, κλειστό γυμναστήριο, 3 ανοιχτά γήπεδα τένις, και 2 ανοιχτά γήπεδα μπάσκετ. Εκτός από τις δημοτικές αθλητικές

εγκαταστάσεις, στην περιοχή μελέτης υπάρχουν και ιδιωτικές που περιλαμβάνουν 5x5 γήπεδα ποδοσφαίρου και ένα ιδιωτικό γήπεδο τένις.

3.7 Διαχείριση Απορριμμάτων

Τόσο για τους δύο μεγαλύτερους δήμους του νομού, το Δ. Άργους και το Δ. Ναυπλίου, όσο και για όλο το Ν. Αργολίδας, το πρόβλημα της διαχείρισης των απορριμμάτων είναι μεγάλο, καθώς δεν υπάρχουν χώροι σωστής και ολοκληρωμένης διαχείρισής τους. Όσον αφορά στο Δ. Άργους το σύνολο των απορριμμάτων της πόλης του Άργους, αλλά και όλων των δημοτικών διαμερισμάτων, καθώς επίσης και του δήμου Ν. Κίου συγκεντρώνονται μέχρι σήμερα σε χωματερή που βρίσκεται στην περιοχή της Ν. Κίου και λειτουργεί από το 1990. Ο Δ. Ναυπλίου μέχρι το 2004 χρησιμοποιούσε την ίδια χωματερή στην περιοχή της Ν. Κίου, ενώ από το 2004 και μέχρι σήμερα ο δημοτικές αρχές έχουν αναθέσει σε ιδιώτες την απομάκρυνση των απορριμμάτων από την πόλη και την απόρριψή τους στο ΧΥΤΑ των Άνω Λιοσίων.

Στο νομό δεν υπάρχει ΧΥΤΑ και δεν προβλέπεται να χωροθετηθεί. Η Περιφέρεια Πελοποννήσου, ως λύση στο πρόβλημα της διαχείρισης των απορριμμάτων, αποφάσισε να χρησιμοποιήσει ένα νέο σύστημα. Σύμφωνα με αυτό, θα λειτουργήσουν στην Περιφέρεια 12 μονάδες, όπου τα απορρίματα θα συγκεντρώνονται και θα συμπιέζονται από ένα δεματοποιητή. Τα δέματα σκουπιδιών θα στραγγίζονται και στη συνέχεια θα περιτυλίγονται και θα φυλάσσονται προσωρινά σε οκτώ οργανωμένους ανά την περιφέρεια χώρους αποθήκευσης. Στους οκτώ αυτούς χώρους θα έχει προϋπάρξει διαδικασία υποδοχής. Δηλαδή θα έχουν τοποθετηθεί γαιοϋφάσματα (για τα στραγγίσματα), περίφραξη και κατάλληλο οδικό δίκτυο για εύκολη πρόσβαση. Ένας από του 8 αυτούς χώρους είχε αποφασισθεί να βρίσκεται στην Αργολίδα, στην κοινότητα Αχλαδόκαμπου, δεν στάθηκε όμως δυνατόν να εγκατασταθεί η μονάδα υποδοχής, ύστερα από διαμαρτυρίες των κατοίκων. Όσον αφορά στην περιοχή μελέτης, οι αρμόδιες αρχές αποφάσισαν να προμηθευτούν δεματοποιητή σκουπιδιών και αυτή τη στιγμή βρίσκονται στη φάση εύρεσης κατάλληλου χώρου εγκατάστασής του, αλλά και προσωρινής αποθήκευσης των δεμάτων, έως ότου χωροθετηθεί νέα μονάδα υποδοχής τους.

Στον τομέα της ανακύκλωσης οι δύο δήμοι δεν ακολουθούν κάποιο πρόγραμμα διαχωρισμού και συλλογής ανακυκλώσιμων υλικών, αλλά συλλέγουν και διαχειρίζονται όλα τα απορρίματα μαζί. Στην περιοχή όμως βρίσκεται μία από τις πλέον σύγχρονες μονάδες ανακύκλωσης πλαστικού της χώρας μας, που ανήκει σε ιδιωτική εταιρεία. Η εταιρεία, για να συλλέξει όσο το δυνατόν μεγαλύτερο όγκο χρησιμοποιημένου πλαστικού από τις πόλεις του Άργους και του Ναυπλίου, έχει τοποθετήσει κάδους συλλογής αυτών, ενώ η μεταφορά τους γίνεται με αυτοκίνητα της εταιρείας. Το υλικό που προκύπτει από την ανακύκλωση μετατρέπεται σε πλαστικές σακούλες απορριμμάτων και σε λάστιχα για αγροτικές χρήσεις (www.ecotec.gr).

Στην Αργολίδα πρόσφατα συστάθηκε ο Φορέας Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων (ΦΟΣΔΑ) που θα είναι υπεύθυνος για την ανακύκλωση και τη συνολική διαχείριση κάθε είδους στερεών αποβλήτων του νομού. Ο ΦΟΣΔΑ είχε ιδρυθεί το 2001 ως Ενιαίος Σύνδεσμος Απορριμμάτων και Υδάτινων Πόρων Ν. Αργολίδας και σκοπός του ήταν η δημιουργία κατάλληλων υποδομών και η αντιμετώπιση προβλημάτων

σχετικά με τη διαχείριση των απορριμμάτων, καθώς και η προστασία των υδάτινων πόρων του Ν. Αργολίδας. Τον Απρίλιο του 2009 μετονομάστηκε σε ΦΟΣΔΑ, με αρμοδιότητα πλέον τη διαχείριση μόνο των στερεών αποβλήτων όλων των ειδών, ακόμα και των γεωργικών και όχι των υδατικών πόρων.

3.8 Ιστορία και Πολιτισμός

Η περιοχή μελέτης είναι ένας ιδιαίτερος ιστορικός τόπος, με πλούσιους αρχαιολογικούς και πολιτιστικούς πόρους. Και οι δύο υπό μελέτη πόλεις βρίσκονται εντός του μεγαλύτερου αρχαιολογικού πάρκου του κόσμου, που περιλαμβάνει τις Μυκήνες, το Άργος, την Αρχαία Τίρυνθα, το Ναύπλιο, τη Λέρνα και την Επίδαυρο (www.livopedia.gr). Η πόλη του Άργους είναι η αρχαιότερη πόλη στην Ευρώπη, ενώ το Ναύπλιο αποτέλεσε την πρώτη πρωτεύουσα του νεοελληνικού κράτους κατά την περίοδο 1829-1834.

Το Άργος είναι η αρχαιότερη συνεχώς κατοικούμενη πόλη της Ευρώπης και της Ελλάδας. Η πόλη υπέστη πολλές καταστροφές στο πέρασμα των χρόνων από επιδρομείς και κατακτητές, αλλά πάντοτε κτιζόταν στην ίδια θέση. Οι δύο λόφοι, της Ασπίδας (84μ.) και ιδίως της Λάρισας (289μ.), παρείχαν μεγάλη ασφάλεια στους κατοίκους, καθιστώντας τη θέση της πόλης ιδανική. Παράλληλα, τα δύο αυτά υψώματα εισχωρούν βαθιά στο αργολικό πεδίο και φέρνουν την πόλη κοντά στο Τημένιο, που ήταν ανέκαθεν το επίνειό της. Έτσι εξηγείται γιατί διαμέσου των αιώνων, παρά τις αλλεπάλληλες διώξεις και καταστροφές, η πόλη επέμενε να βρίσκεται στην ίδια πάντα θέση. Το αρχαίο Άργος εκτεινόταν δυτικά και ΒΔ μέχρι τη Λάρισα και την Ασπίδα, ΝΔ μέχρι και την αρχαία αγορά και ΝΑ μέχρι τον Άγιο Κωνσταντίνο.

Η πόλη υπήρχε σαν οικισμός από τη νεολιθική εποχή. Η αρχαιολογική έρευνα αποκαλύπτει τα αρχαιότερα ίχνη κατοίκησης στο Άργος στο λόφο του Προφήτη Ηλία, τη λεγόμενη Ασπίδα, στα τέλη της Νεολιθικής εποχής γύρω στο 4000 – 3500 π.Χ. Οι αρχαιότατοι κάτοικοι του Άργους ήταν αυτόχθονες Πελασγοί. Οι πρώτοι έποικοι ήταν Φοίνικες έμποροι και στη συνέχεια Αιγύπτιοι, με αρχηγό τον Ίναχο, περί το 1986 π.Χ. Επί βασιλείας του Ίνάχου, το Άργος ήκμασε σημαντικά και οι κάτοικοι ονόμασαν το Άργος και όλη την Πελοπόννησο «Ίνάχου γη» και τον ποταμό που έρεε δίπλα στα τείχη της πόλης Ίναχον. Αυτόν διαδέχθηκε ο γιος του Φορωνέας, ο οποίος δημιούργησε το «Φορωνικό άστυ», το οποίο θεωρείται η πρώτη πόλη του κόσμου. Η Νιόβη, κόρη του Φορονέα, γέννησε τον Άργον, ο οποίος βασίλευσε στη πόλη και έδωσε σε αυτή το όνομά του.

Περί το 1572 π.Χ. ήρθε στο Άργος από την Αίγυπτο ο Δαναός. Αυτός, εισήγαγε νέους νόμους, δίδαξε μεταξύ άλλων στους πολίτες τη ναυτιλία και τις τέχνες. Δαναοί ονομάστηκαν όχι μόνο οι Αργείοι, αλλά και όλοι οι Έλληνες. Το μυκηναϊκό Άργος εντοπίζεται περίπου στην περιοχή που περικλείεται από τους δρόμους Κορίνθου, Τσόκρη και Καρατζά, και ήταν μια πόλη με αρκετή ζωή και πυκνοκατοικημένη. Το 1193–1184 π.Χ. η πόλη μετέχει στον Τρωικό πόλεμο υπό τον Διομήδη.

Ύστερα από μια σύντομη παρακμή, η οποία συμπίπτει με τη γενικότερη παρακμή του Μυκηναϊκού πολιτισμού, γνώρισε νέα ανάπτυξη μετά την κάθοδο των Δωριέων στα τέλη του 12ου π.Χ. Την εποχή εκείνη, το κέντρο του Ελληνισμού μετατοπίζεται από

τις Μυκήνες στο Άργος. Το «μέγα Αργεῖον κράτος», που ίδρυσαν οι Δωριείς, ξεπέρασε σε δύναμη και έκταση όλα τα άλλα της κεντρικής και βόρειας Πελοποννήσου. Ο Τήμενος καταλαμβάνει το Άργος και γίνεται αυτό, αντί των Μυκηνών, η βασιλική έδρα των Τημενιδών και η μητρόπολη της δωρικής Αργολίδος. Ο Τήμενος ήταν μετά τον Φορωνέα και το Δαναό ο τρίτος θεμελιωτής του Άργους.

Ακολουθούν περίοδοι ακμής για την πόλη, αλλά και μεγάλες ταραχές. Συγκρούεται με τη Σπάρτη, συμμαχεί με την Αθήνα, κατακτάται από τους Ρωμαίους, τους Φράγκους, τους Ενετούς και τους Τούρκους. Τελικά επαναστατεί εναντίον των Τούρκων και απελευθερώνεται. Η πόλη του Άργους σήκωσε τη σημαία της Επανάστασης στις 23 Μαρτίου 1821 με επικεφαλής το Σταματέλο Αντωνόπουλο. Το Άργος βρισκόταν στην καρδιά της επανάστασης, κατά την οποία υπέστη πολλές καταστροφές. Οι προετοιμασίες για την 1^η Εθνοσυνέλευση των μαχόμενων τότε Ελλήνων έγιναν στην Εκκλησία του Αγ. Ιωάννη, ενώ η 4^η Εθνοσυνέλευση έλαβε χώρα στο Αρχαίο Θέατρο, το 1829. Ένας αγωνιστής που συνδέθηκε με το Άργος είναι ο Ι. Μακρυγιάννης, κυρίως για την παραμονή του επί μεγάλο χρονικό διάστημα στην πόλη, όπου και άρχισε τη συγγραφή των απομνημονευμάτων του (www.argosculture.gr).

Το Ναύπλιο δεν αποτελεί περιοχή μεγάλου αρχαιολογικού ενδιαφέροντος, όπως το Άργος. Η πόλη πήρε το όνομά της από τον Ναύπλιο, γιο του Ποσειδώνα και της Αμυμώνης. Παρόλο που οι πληροφορίες για το προϊστορικό παρελθόν της πόλης είναι λίγες, ευρήματα που έχουν βρεθεί βεβαιώνουν πως είχε κατοικηθεί ήδη στα μυκηναϊκά χρόνια. Η Ναυπλία, όπως είναι το αρχαίο όνομα του Ναυπλίου, ήταν πόλη αυτόνομη μέχρι το 676 π.Χ., οπότε και περιήλθε στην κυριαρχία του Άργους, το οποίο το κατέστησε λιμάνι και ναύσταθμό του (nafplio.wordpress.com).

Η περιοχή άρχισε ξανά να αποκτά σημασία κατά την Ελληνιστική εποχή, οπότε και η Ακροναυπλία απέκτησε οχύρωση, από την οποία τμήματα διατηρούνται μέχρι σήμερα. Τη Βυζαντινή εποχή, κάτοικοι, κυρίως από την κεντρική Πελοπόννησο, εγκαταστάθηκαν στην οχυρωμένη χερσόνησο ζητώντας καταφύγιο από τις βαρβαρικές επιδρομές. Αυτή την εποχή, ανάμεσα στον 6^ο και 9^ο αι. μ.Χ. δημιουργείται η καινούργια πόλη, το Ναύπλιο. Το 1377 εγκαταστάθηκαν οι Ενετοί και στα μέσα του 1400 χτίστηκε το Μπούρτζι. Οι Τούρκοι κατέκτησαν την πόλη το 1542 και το Ναύπλιο έγινε ένα από τα μεγαλύτερα λιμάνια εμπορίου. Η πόλη κατακτήθηκε από τους Ενετούς πάλι και χτίστηκε το Παλαμήδι και το φρούριο της Ακροναυπλίας. Μετά από αρκετές δεκαετίες η πόλη βρέθηκε και πάλι στα χέρια των Τούρκων.

Για τις επόμενες εκατονταετίες το Ναύπλιο άνθισε υπό την κατάκτηση μέχρι την επανάσταση του 1821. Η πόλη ανεξαρτητοποιήθηκε το 1822 και το 1823 ορίζεται η επίσημη έδρα της προσωρινής επαναστατικής κυβέρνησης. Από την εποχή εκείνη γίνεται το κέντρο, γύρω από το οποίο διαδραματίστηκαν όλα τα σπουδαία πολιτικά γεγονότα της Επανάστασης. Το 1829, μετά από απόφαση της Εθνοσυνέλευσης γίνεται έδρα του κυβερνήτη Καποδίστρια και πρωτεύουσα της Ελλάδας. Το 1834 αποβιβάστηκε στο Ναύπλιο ο πρώτος βασιλιάς της απελευθερωμένης χώρας, ο Όθωνας, που το διατήρησε για πρωτεύουσά μέχρι το 1834, οπότε και μετάφερε την πρωτεύουσα του κράτους του στην Αθήνα. Η πόλη είναι γνωστή και από τη δίκη του Κολοκοτρώνη, στην οποία αποφασίστηκε η φυλάκιση του γέρου του Μοριά στο Παλαμήδι (nafplion.gr).

3.8.1 Αρχαιολογικοί και ιστορικοί χώροι

Το Ναύπλιο και το Άργος αλλά και η ευρύτερη περιοχή είναι διάσπαρτη με μνημεία αρχαιολογικού και ιστορικού ενδιαφέροντος. Στο Άργος βρίσκονται κυρίως σημαντικά αρχαιολογικά μνημεία, ενώ στο Ναύπλιο επιβλητικά μεσαιωνικά κάστρα και ιστορικά κτίρια, στοιχεία που αντικατοπτρίζουν αντίστοιχα τις περιόδους ακμής των δύο πόλεων. Παρακάτω αναφέρονται τα σημαντικότερα από αυτά.

Αρχαίο Θέατρο Άργους

Το αρχαίο θέατρο του Άργους (Εικόνα 4.4) κατασκευάστηκε από τον Πολύκλειτο, ο οποίος σχεδίασε και το αρχαίο θέατρο της Επιδαύρου στα τέλη 5ου π.Χ. αι. και συγκαταλέγεται στα μεγαλύτερα αρχαία θέατρα στην Ελλάδα. Στο θέατρο έλαβαν χώρα αγώνες, διάφορα θεάματα και πολλοί εορτασμοί μέχρι και τον 4ο αι. μ.Χ., οπότε και εγκαταλείφθηκε οριστικά. Χρησιμοποιήθηκε και πάλι, όταν στις 15 Ιουλίου 1829 πραγματοποιήθηκε σε αυτό η 4^η Εθνοσυνέλευση του νέου ελληνικού κράτους. Η ανασκαφική έρευνα του θεάτρου πραγματοποιήθηκε από τη Γαλλική Αρχαιολογική Σχολή Αθηνών ανά περιόδους και ολοκληρώθηκε το 1988, ενώ μόλις το 2004 ολοκληρώθηκε το έργο για τη στερέωση, αναστήλωση και αποκατάστασή του. Από το 2004 και ύστερα ο χώρος του θεάτρου χρησιμοποιείται περιστασιακά για διάφορες πολιτιστικές εκδηλώσεις (www.culture.gr).

*Εικόνα 3.4: Αρχαίο Θέατρο Άργους.
Πηγή: www.panoramio.com*

Κάστρο Λάρισας

Το κάστρο της Λάρισας-Άργους δεσπόζει πάνω από την πόλη του Άργους. Είναι κτισμένο πάνω στην κορυφή του λόφου, σε υψόμετρο 289 μέτρων. Οικοδομήθηκε κατά τους προϊστορικούς χρόνους και οι Πελασγοί το ονόμασαν "Λάρισα" προς τιμή της κόρης του Πελασγού, ιδρυτή της πόλης του Άργους. Τα σημερινά τείχη είναι μεσαιωνικά, με φράγκικες και ενετικές προσθήκες του 13^{ου} και 19^{ου} αιώνα. Συνδέθηκε ιστορικά με την επανάσταση του 1821, όταν ο Κολοκοτρώνης με το στρατό του το κατέλαβε με σκοπό να απασχολήσει τη στρατιά του Δράμαλη και να κερδίσει πολύτιμο χρόνο. Το κάστρο τη Λάρισας κηρύχθηκε διατηρητέο μνημείο το 1992. Σήμερα είναι εγκαταλελειμμένο και μη επισκέψιμο (www.argosculture.gr).

Αρχαία Αγορά Άργους

Η αρχαία αγορά ήταν το κέντρο της πόλης με χώρους πολιτικών συγκεντρώσεων, στοές ιερά, κρήνες, κ.λπ. Στο άγαλμα του Μηχανέως Διός, που βρισκόταν στην αρχαία αγορά, ορκίστηκαν οι Αργείοι πριν εκστρατεύσουν για την άλωση της Τροίας (www.argosculture.gr).

Λόφος Προφήτη Ηλία – « Ασπίδα»

Σύμφωνα με ευρήματα που βρέθηκαν, ο λόφος του Προφήτη Ηλία, η λεγόμενη «Ασπίδα», φαίνεται να κατοικήθηκε για πρώτη φορά στα τέλη της Νεολιθικής Εποχής (γύρω στο 3500 π.Χ.). Κατά τη Μέση εποχή του Χαλκού, στην κορυφή του λόφου ιδρύεται ένας σημαντικός οικισμός, από τον οποίο ήρθαν στο φως πολυάριθμα κτίσματα. Στις αρχές της Μυκηναϊκής εποχής (γύρω στο 1600 π.Χ.), ο σημαντικός αυτός οικισμός εγκαταλείπεται και αναπτύσσεται η κάτω πόλη, ανατολικά του λόφου. Στην Αρχαϊκή εποχή (6^{ος} αιώνας π.Χ.) αλλά και αργότερα, ο λόφος χρησιμοποιείται ως χώρος λατρείας. Στην περιοχή έχουν βρεθεί σημαντικά ευρήματα αρχαιολογικού ενδιαφέροντος. Πολλά αρχαιολογικά ευρήματα είναι στο μουσείο Άργους (www.argosculture.gr).

Ιστορικά μνημεία στην πόλη του Άργους αποτελούν *οι Στρατώνες του Καποδίστρια* στο κέντρο της πόλης, *το Μέγαρο Τρικούπη* όπου έζησε ο συγγραφέας και πολιτικός Σπυρίδων Τρικούπης, παππούς του μετέπειτα Πρωθυπουργού της Ελλάδος, καθώς και πολλά νεοκλασικά κτίρια, όπως η *Νεοκλασική Αγορά* και το *Μέγαρο Κωνσταντόπουλου*, που σχεδιάστηκαν από τον Ερνέστο Τσίλλερ, αλλά και πολλοί παλαιοί ναοί. Άλλα σημαντικά αρχαιολογικά μνημεία στο Δ. Άργους είναι η πυραμίδα του Ελληνικού, που βρίσκεται στην περιοχή Ελληνικό και είναι το καλύτερα διατηρημένο πυραμιδικό κτίσμα στην Ελλάδα και χρονολογείται τον 4^ο αι. π.Χ. και το Ηραίο Άργους, που βρίσκεται κοντά στο χωριό Νέο Ηραίο και θεωρείται το κέντρο λατρείας της Ήρας.

Κάστρο Παλαμηδίου

Το Παλαμήδι, χτισμένο πάνω σε ένα βράχο σε ύψος 216μ. δεσπόζει επιβλητικά πάνω από την πόλη του Ναυπλίου. Το κάστρο που πήρε το όνομά του από τον ομηρικό ήρωα Παλαμήδη, χτίστηκε αρχικά από τους Φράγκους και ολοκληρώθηκε από τους Ενετούς στα τέλη του 16^{ου} αιώνα. Το Παλαμήδι έπαιξε σημαντικό ρόλο κατά την ελληνική επανάσταση το 1821. Μέσα στο κάστρο βρίσκεται η ιστορική εκκλησία της του Άγιου Ανδρέα και η φυλακή – μπουντρούμι, όπου φυλακίστηκε ο Κολοκοτρώνης. Είναι ένα από τα σπουδαιότερα και χαρακτηριστικότερα μνημεία της πόλης του Ναυπλίου.

Μπούρτζι

Το Μπούρτζι (Εικόνα 4.5) είναι ένα φρούριο κτισμένο μέσα στη θάλασσα. Κατασκευάστηκε το 1473 από του Ενετούς με σκοπό την οχύρωση της πόλης από τη θάλασσα. Στην τουρκοκρατία χρησιμοποιήθηκε ως φυλακή για τους θανατοποινίτες. Το Μπούρτζι αποτελεί το σήμα κατατεθέν της πόλη του Ναυπλίου.

Εικόνα 3.5: Το Μπούρτζι
(nafplion.gr)

Ακροναυπλία

Η βραχώδης χερσόνησος της Ακροναυπλίας αποτελούσε τον περιτειχισμένο οικισμό του Ναυπλίου από την αρχαιότητα έως τα τέλη του 15^{ου} αιώνα. Είναι το παλαιότερο από τα 3 φρούρια της πόλης και η σημερινή του μορφή διαμορφώθηκε κυρίως τις περιόδους της Φραγκοκρατίας και της Πρώτης Ενετοκρατίας (13^{ος} - 16^{ος} αιώνας). Η Ακροναυπλία, από την Φραγκοκρατία έως και την Τουρκοκρατία, ήταν το μέρος όπου διέμεναν οι τοπικοί άρχοντες και έδρευαν οι διοικητικές υπηρεσίες, ενώ μετά την απελευθέρωση ο Καποδίστριας ανέγειρε εκεί στρατιωτικό νοσοκομείο και στρατώνες. Αργότερα μεταφέρθηκαν εκεί οι φυλακές που λειτούργησαν μέχρι και το 1960, οπότε και κατεδαφίστηκαν μετά από λίγα χρόνια και μαζί τους σημαντικό τμήμα των τειχών ώστε να κατασκευαστεί ξενοδοχείο. Το Παλαμήδι και η Ακροναυπλία έχουν ενταχθεί στο δίκτυο προστατευόμενων περιοχών Natura 2000 (www.nafplio-tour.gr)

Άλλα σημαντικά ιστορικά μνημεία και κτίρια στην πόλη του Ναυπλίου είναι η *Πύλη της Ξηράς*, που ήταν η πρώτη είσοδος στην παλιά πόλη του Ναυπλίου, το *Λιοντάρι της Βαυαρίας* που κατασκευάστηκε μετά από εντολή του Λουδοβίκου της Βαυαρίας, πατέρα του Όθωνα, εις μνήμην των στρατιωτών της Βαυαρίας που πέθαναν το 1833 από επιδημία τύφου, το *Βουλευτικό* που είναι το κτίριο όπου στεγαζόταν το 1^ο Κοινοβούλιο της Ελλάδας και σήμερα αποτελεί χώρο πολιτισμού, το *1^ο Γυμνάσιο της χώρας*, στο οποίο σήμερα στεγάζεται το δημαρχείο της πόλης, η εκκλησία του Αγίου Σπυρίδωνα, έξω από την οποία δολοφονήθηκε ο Ι. Καποδίστριας το 1823, κ.α.

Σημαντικά μνημεία πολιτιστικής κληρονομιάς υπάρχουν και στους γειτονικούς δήμους. Τα σπουδαιότερα από αυτά είναι ο αρχαιολογικός χώρος των Μυκηνών, όπου εκεί υπήρξε το βασίλειο του Αγαμέμνονα, η αρχαία Τίρυνθα όπου σώζεται το επιβλητικό φρούριο του αρχαίου οικισμού ή αλλιώς τα «κυκλώπεια τείχη», ο αρχαιολογικός χώρος του νεκροταφείου των Δενδρών με τους βασιλικούς τάφους, η αρχαία Λέρνα γνωστή από τη μυθολογία και τη Λερναία Ύδρα, ενώ στο Ν. Αργολίδας βρίσκεται επίσης το παγκοσμίως φημισμένο αρχαίο θέατρο της Επιδαύρου και πολλά άλλα σπουδαία αρχαιολογικά μνημεία. Οι αρχαιολογικοί χώροι των Μυκηνών, της Τίρυνθας και της Επιδαύρου περιλαμβάνονται στη λίστα της Unesco ως μνημεία παγκόσμιας κληρονομιάς.

3.8.2 Μουσεία και χώροι πολιτισμού

Στην περιοχή μελέτης υπάρχουν σημαντικοί χώροι πολιτισμού, όπως μουσεία, πολιτιστικά κέντρα, βιβλιοθήκες κ.ά. Και στις δύο πόλεις υπάρχει αρχαιολογικό μουσείο, το Αρχαιολογικό Μουσείο Άργους και το Αρχαιολογικό Μουσείο Ναυπλίου, όπου στεγάζονται αρχαιολογικά ευρήματα, τα οποία χρονολογούνται από τις προϊστορικές περιόδους έως και τη ρωμαϊκή εποχή και βρέθηκαν από ανασκαφές σε διάφορες περιοχές σε όλο το νομό. Στο Ναύπλιο υπάρχει επίσης το Πελοποννησιακό Λαογραφικό Μουσείο Ναυπλίου, το οποίο διαθέτει μία πλούσια συλλογή εκθεμάτων του 19^{ου} αιώνα ως και τα μέσα του 20^{ου} και περιλαμβάνει φορεσιές, αντικείμενα, κεντήματα, πίνακες, χαρακτηριστικά, υφαντικά εξαρτήματα κ.λπ. από διάφορες περιοχές. Το Πελοποννησιακό Λαογραφικό Ίδρυμα (ΠΛΙ) ίδρυσε επίσης στο Ναύπλιο το πρώτο Μουσείο Παιδικής Ηλικίας στην Ελλάδα με την επωνυμία «Σταθμός». Το μουσείο που στεγάζεται στην αποθήκη του παλιού σιδηροδρομικού σταθμού, έχει εκθέματα που αφορούν αποκλειστικά στο παιδί, ενώ λειτουργεί παράλληλα και ως χώρος εφαρμογής των εκπαιδευτικών προγραμμάτων του ΠΛΙ για τα παιδιά της πόλης του Ναυπλίου, αλλά και για τα σχολεία - επισκέπτες από όλη την Ελλάδα. Σε ιστορικό κτίριο στο Ναύπλιο, το οποίο επί Καποδίστρια ήταν η πρώτη Σχολή Ευελπίδων, στεγάζεται από το 1988 παράρτημα του Πολεμικού Μουσείου Αθηνών, όπου εκτίθεται πολεμικό υλικό διαφόρων εποχών. Στην πόλη υπάρχει επίσης παράρτημα της Εθνικής Πινακοθήκης, που ιδρύθηκε το 2004 και στεγάζεται σε ένα εντυπωσιακό νεοκλασικό κτίριο. Το παράρτημα της Εθνικής Πινακοθήκης στο Ναύπλιο διαθέτει μία μόνιμη συλλογή με έργα εμπνευσμένα κυρίως από τον απελευθερωτικό αγώνα των Ελλήνων (www.nafplio-tour.gr).

Σημαντικά κέντρα πολιτισμού είναι και οι βιβλιοθήκες που έχουν ιδρυθεί στις δύο πόλεις. Στο Άργος υπάρχει η Δημοτική – Παιδική Νεανική βιβλιοθήκη, η οποία άρχισε να λειτουργεί από το 2007 και διαθέτει ήδη πλούσια συλλογή έντυπου και οπτικοακουστικού υλικού και η Κεντρική Δημοτική Βιβλιοθήκη Άργους, που άρχισε να λειτουργεί πρόσφατα (Μάιος 2008) και στεγάζεται στο Κωνσταντινοπούλειο Μέγαρο. Η σπουδαιότερη όμως βιβλιοθήκη της πόλης είναι η βιβλιοθήκη «Δαναός» που λειτουργεί από το 1896, διαθέτει πλούσια συλλογή που ανέρχεται σε 8700 τίτλους βιβλίων και ανήκει στο σύλλογο Αργείων «Ο Δαναός», σημαντικό πνευματικό κέντρο της πόλης, με πλούσιο πολιτιστικό και μορφωτικό έργο.

Στο Ναύπλιο υπάρχει η Δημόσια Κεντρική Δημοτική Βιβλιοθήκη «Ο Παλαμίδης», η οποία ιδρύθηκε το 1951 και διαθέτει ενδιαφέρουσα συλλογή βιβλίων που περιλαμβάνει δωρεές από βιβλιοθήκες λόγιων όπως ο Α. Τερζάκης, αλλά και το σύνολο των βιβλίων της βιβλιοθήκης του πρώτου Γυμνασίου της Ελλάδας, η οποία είχε πολύτιμο υλικό, όπως παλαιύτητα, βιβλία Διδασκάλων του Γένους και σπάνιες εκδόσεις του 18^{ου} και 19^{ου} αιώνα. Ένα από τα σημαντικότερα κέντρα πολιτισμού, όχι μόνο για την πόλη του Ναυπλίου και την ευρύτερη περιοχή αλλά για όλη την Ελλάδα, αποτελεί το παράρτημα του Πανεπιστημίου του Χάρβαρντ που άνοιξε και λειτουργεί στην πόλη από το 2007. Στεγάζεται στο ανακαινισμένο ιστορικό νεοκλασικό κτίριο Ιατρού, που ήταν το πρώτο δημαρχείο του Ναυπλίου και πρόκειται για ένα σύγχρονο κέντρο ελληνικών σπουδών, το οποίο αποτελεί το μοναδικό κόμβο που διαθέτει στην Ευρώπη το διεθνές δίκτυο ερευνητικών κέντρων του Χάρβαρντ. Το κέντρο φιλοξενεί κάθε χρόνο προπτυχιακούς αλλά και μεταπτυχιακούς φοιτητές του πανεπιστημίου, οι οποίοι έρχονται στην Ελλάδα να κάνουν έρευνα και να παρακολουθήσουν καλοκαιρινά μαθήματα. Διαθέτει εξοπλισμένη ψηφιακή βιβλιοθήκη και άριστες

υποδομές τηλεδιάσκεψης, ενώ υπάρχουν υπολογιστές μέσω των οποίων οι σπουδαστές, αλλά και όλοι οι πολίτες, έχουν πρόσβαση στις πλούσιες ψηφιακές πηγές του Πανεπιστημίου Harvard. Οι κάτοικοι της πόλης αλλά και οι επισκέπτες μπορούν να πάνε στο κέντρο και να κάνουν ελεύθερα χρήση της ψηφιακής αυτής βιβλιοθήκης. Επίσης συχνά στο χώρο αυτό, διοργανώνονται ανοιχτές διαλέξεις για διάφορα επιστημονικά θέματα από αποφοίτους και καθηγητές του Harvard και άλλων πανεπιστημίων.

Η πόλη του Άργους διαθέτει πλούσια πολιτιστική κληρονομιά και είναι μία περιοχή μεγάλου αρχαιολογικού ενδιαφέροντος. Παρόλα αυτά δεν έχει αναδειχθεί η σπουδαιότητα αυτής της πόλης, ενώ τα περισσότερα αρχαιολογικά και ιστορικά μνημεία άρχισαν να αναστηλώνονται, να αναπαλαιώνονται και να αναδεικνύονται τα τελευταία χρόνια. Η σωστή διαχείριση και αξιοποίηση των πλούσιων πολιτιστικών και αρχαιολογικών πόρων της πόλης θα μπορούσε να συμβάλει στην ανάπτυξη του πολιτιστικού τουρισμού. Οι τοπικές αρχές τα τελευταία χρόνια έχουν υλοποιήσει αρκετά έργα για την προστασία και ανάδειξη των αρχαίων μνημείων της και συνεχίζουν να προγραμματίζουν δράσεις προς αυτή την κατεύθυνση.

Σε αντίθεση με το Άργος, το Ναύπλιο είναι διάσπαρτο από ιστορικά κτίρια και μνημεία, μερικά από τα οποία αξιοποιήθηκαν ως χώροι πολιτισμού και άλλα αναδείχθηκαν ώστε να αποτελέσουν τουριστικά αξιοθέατα. Όλα αυτά, σε συνδυασμό με την ιδιαίτερη φυσιογνωμία της πόλης, συνέβαλαν ώστε αυτή να αναδειχθεί και να αποτελεί σήμερα μία από τις ελκυστικότερες περιοχές της Ελλάδας, που προσελκύει πλήθος ανθρώπων από όλο τον κόσμο και ένα σημαντικό πολιτιστικό κέντρο. Ωστόσο η πόλη βρίσκεται μπροστά στον κίνδυνο υποβάθμισής της από την ανεξέλεγκτη ανάπτυξη τουριστικών δραστηριοτήτων την τελευταία δεκαετία. Ο σωστός σχεδιασμός δράσεων θα συμβάλει στην ομαλή ανάπτυξη της πόλης και στην προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς της.

Γενικά, ο νομός Αργολίδας είναι διάσπαρτος με αρχαιολογικά μνημεία, πολλά από αυτά παγκοσμίου εμβέλειας. Στην αρχαιότητα άνθισε στην περιοχή ένας από τους σπουδαιότερους πολιτισμούς, ο μυκηναϊκός και πολλές περιοχές όπως το Άργος, οι Μυκήνες, η Τίρυνθα, η Μηδέα, η Επίδαυρος υπήρξαν σημαντικά κέντρα πολιτισμού, που άφησαν στο ελληνικό κράτος μερικά από τα σημαντικότερα μνημεία πολιτιστικής κληρονομιάς. Αιώνες αργότερα, το πέρασμα των Φράγκων και των Ενετών από πολλές περιοχές της Αργολίδας, κυρίως παραθαλάσσιες, άφησαν κληρονομιά στον τόπο επιβλητικά κάστρα και φρούρια σπάνιας αρχιτεκτονικής ομορφιάς. Όλα αυτά αποτελούν σπουδαίους πολιτιστικούς και τουριστικούς πόρους και προσδιορίζουν τον πολιτιστικό χαρακτήρα του νομού Αργολίδας.

3.9 Υλοποιούμενα Έργα

Στην περιοχή μελέτης υλοποιούνται ή έχουν προγραμματιστεί να υλοποιηθούν έργα που εντάσσονται στο αναπτυξιακό πρόγραμμα τοπικής αυτοδιοίκησης «Θησέας». Σύμφωνα με το πρόγραμμα «Θησέας», τα έργα εντάσσονται σε 3 κατηγορίες – υποπρογράμματα. Το 1^ο υποπρόγραμμα αφορά σε έργα για την ανάπτυξη και οργάνωση των ΟΤΑ, το 2^ο υποπρόγραμμα αφορά σε έργα με σκοπό την τοπική ανάπτυξη και την προστασία του περιβάλλοντος, ενώ στο 3^ο εντάσσονται έργα που σχετίζονται με τις κοινωνικές και πολιτιστικές υποδομές. Στον Πίνακα 3-7 του

Παραρτήματος Ι αναφέρονται τα έργα που είναι ενταγμένα στο πρόγραμμα, υλοποιούνται, έχουν υλοποιηθεί ή θα υλοποιηθούν άμεσα στο Δ. Άργους και στο Δ. Ναυπλίου.

Επίσης στους δύο υπό μελέτη δήμους υλοποιούνται έργα που έχουν ενταχθεί στο Γ΄ Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης (Γ΄ ΚΠΣ). Στο Πίνακα 3.13 καταγράφονται τα τεχνικά έργα υποδομής που αφορούν σε έργα οδοποιίας, ύδρευσης-αποχέτευσης, εγγειοβελτιωτικά, ανάπλασης και αξιοποίησης περιοχών και είναι ενταγμένα στο Γ΄ ΚΠΣ για τους δύο δήμους. Πολλά από αυτά έχουν ολοκληρωθεί πρόσφατα ή είναι στο τελικό στάδιο περάτωσης.

ΕΡΓΑ ΥΠΟΔΟΜΗΣ ΠΟΥ ΕΝΤΑΣΣΟΝΤΑΙ ΣΤΟ Γ΄ ΚΠΣ
Ολοκλήρωση της παράκαμψης Άργους από Ε.Ο. Άργους-Τρίπολης μέχρι την Ε.Ο. Άργους-Ναυπλίου
Βελτίωση οδικού άξονα Ναυπλίου-Ν. Κίου
Βελτίωση-κατασκευή της Ε.Ο. Ναυπλίου-Λυγουριού, τμήμα Αρκαδικό-Χάνι Μερκούρη-Λυγουριό
Τεχνικά έργα βελτίωσης αγροτικής οδοποιίας
Νέα χάραξη Ν.Τίρυνθα-Αγ.Ελεούσα
Βελτίωση δρόμου Δ.Δ Ηραίου-Δ.Δ Λιμνών
Αντιπλημμυρικά έργα ποταμού Ινάχου και χειμάρρου Ξεριά
Αποχέτευση Άργους-Ολοκλήρωση δικτύου εντός σχεδίου περιοχής
Αποχέτευση ομβρίων περιοχών Πρόνοιας, βορείου και νοτίου Ευαγγελιστρίας Δ. Ναυπλίου
Αποχέτευση Άργους-Διαχείριση υγρών αποβλήτων
Έργα και εγκαταστάσεις λιμένος Ναυπλίου
Αναπλάσεις περιοχής Πρόνοιας Δ. Ναυπλίου
Διαμόρφωση χώρων στάθμευσης
Βελτίωση υποδομών πρόσβασης για ΑΜΕΑ
Κατασκευή πολιτιστικού πεζόδρομου στα όρια της πολεοδομικής ενότητας Πρόνοιας Δ. Ναυπλίου
Ανάπλαση αστικού χώρου περιοχής Ν. Άργους
Αναγνωριστική μελέτη οδικού άξονα νοτιοανατολικής Πελοποννήσου (Άργος-Άστρος-Λεωνίδιο-Σκάλα)
Μελέτη βελτίωσης Ε.Ο. από κόμβο Αρχαίας Νεμέας-Δερβενάκια-Μυκήνες Ν. Αργολίδας.

Πίνακας 3.13: Έργα υποδομής στο Δ. Άργους και Δ. Ναυπλίου που έχουν ενταχθεί στο Γ΄ ΚΠΣ
Πηγή: www3.mnec.gr

3.10 Το Αστικό Δίπολο Άργους-Ναυπλίου

Το Άργος και το Ναύπλιο είναι τα δύο μεγάλα αστικά κέντρα του Ν. Αργολίδας. Το Άργος είναι μία πεδινή πόλη, που έχει οικοδομηθεί μέσα στον Αργολικό κάμπο, βρίσκεται στο δυτικό τμήμα του νομού και αποτελεί το μεγαλύτερο αστικό κέντρο του Ν. Αργολίδας. Το Ναύπλιο είναι το μεγαλύτερο λιμάνι της ανατολικής Πελοποννήσου, βρίσκεται 12 χλμ νοτιοανατολικά της πόλης του Άργους και είναι η

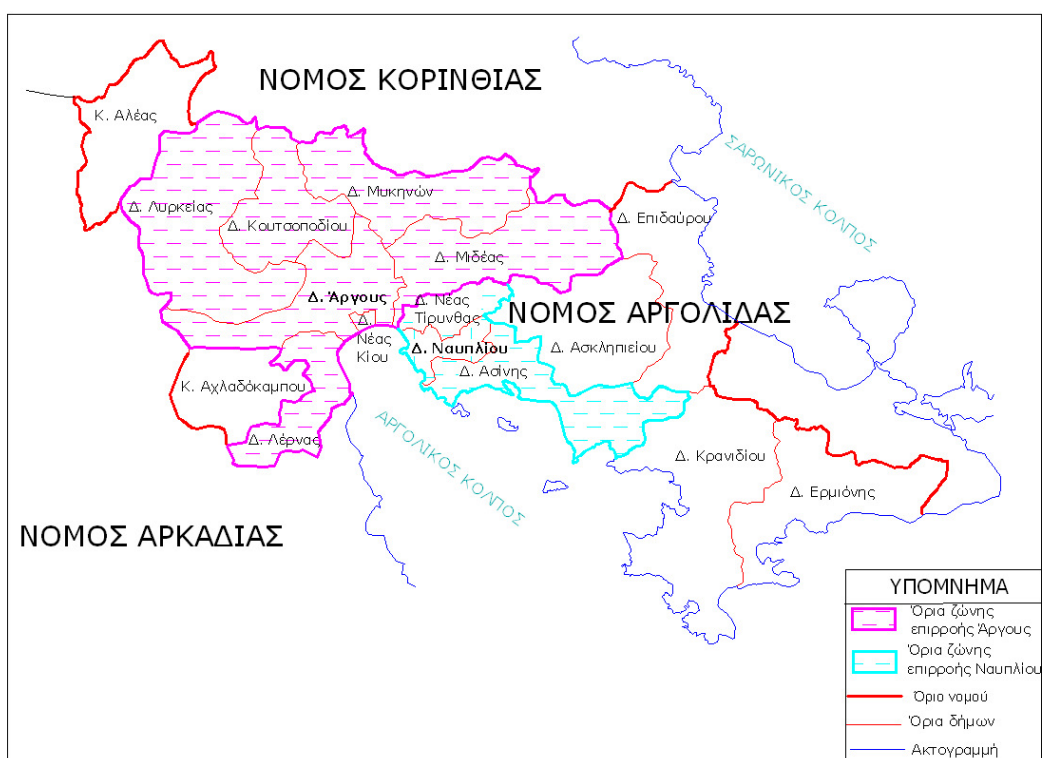
πρωτεύουσα του νομού. Οι δύο αυτές πόλεις βρίσκονται πολύ κοντά η μία με την άλλη και ως εκ τούτου λειτουργούν ως δύο αστικά κέντρα ανάμεσα στα οποία δημιουργούνται σχέσεις αλληλεπίδρασης.

Το Άργος με το Ναύπλιο διαφέρουν σημαντικά ως προς τις λειτουργίες τους και τους τομείς ανάπτυξης. Σύμφωνα και με την ανάλυση της υπάρχουσας κατάστασης, το Άργος συγκεντρώνει πολλές εμπορικές δραστηριότητες και αποτελεί εμπορευματικό κέντρο, με σημαντική τοπική παραγωγή εσπεριδοειδών και εξαγωγικό χαρακτήρα. Έχει πλούσια πολιτιστική κληρονομιά, καθώς είναι η αρχαιότερη πόλη της Ευρώπης και υπήρξε μία από τις σπουδαιότερες και ισχυρότερες πόλεις-κράτη που ήκμασαν στην αρχαιότητα. Το Ναύπλιο, είναι σημαντικό τουριστικό κέντρο, η οικονομία του οποίου στηρίζεται κυρίως στον τριτογενή τομέα, ενώ εξαρτάται ελάχιστα από τον πρωτογενή. Η πόλη έχει πλούσιους πολιτιστικούς πόρους, τους οποίους έχει αναδείξει και προστατεύσει ως ένα βαθμό και έχει αναπτύξει έντονη πολιτιστική δραστηριότητα. Με λίγα λόγια η πόλη του Άργους έχει περισσότερο εμπορικό και αγροτικό χαρακτήρα, ενώ το Ναύπλιο είναι ένα μικρό αστικό κέντρο με σημαντική τουριστική ανάπτυξη. Οι διαφορετικοί αυτοί χαρακτήρες των δύο πόλεων αντικατοπτρίζουν τους βασικούς άξονες πάνω στους οποίους βασίζεται η ανάπτυξη του Ν. Αργολίδας, δηλαδή την αγροτική παραγωγή προϊόντων και την ολοκληρωμένη διαχείρισή τους και τον τουρισμό.

Οι δύο αυτές γειτονικές πόλεις δημιουργούν ένα αστικό δίπολο περιφερειακής εμβέλειας, δυναμικότητας 45.618 μόνιμων κατοίκων, το οποίο λειτουργεί ως ένας κεντρικός πυρήνας ανάπτυξης για την ευρύτερη περιοχή που τον περιβάλλει και συγκεντρώνει την αναπτυξιακή δυναμική της. Κάθε πόλος αναπτύσσεται μεν αυτόνομα, στηριζόμενος στους πόρους που διαθέτει και διαμορφώνοντας την τοπική οικονομία, αλλά δέχεται και ισχυρές επιδράσεις από τον άλλο πόλο. Τα δύο αστικά κέντρα λειτουργούν συμπληρωματικά το ένα προς το άλλο στους περισσότερους τομείς όπως στην εκπαίδευση, τους πολιτιστικούς πόρους, την υγεία, το εμπόριο, την ψυχαγωγία. Και οι δύο πόλοι διαμορφώνουν μία ενιαία χωρική ενότητα με δύο ισχυρά κέντρα, διαφορετικών λειτουργιών το καθένα και σημαντική επιρροή αυτών στις γύρω περιοχές. Η ευρύτερη περιοχή των δύο πόλεων, που επηρεάζεται άμεσα και εξαρτάται σε σημαντικό βαθμό από τα υπό μελέτη αστικά κέντρα, είναι κυρίως οι γειτονικοί δήμοι και συγκεκριμένα ο δήμος Ασίνης και Νέας Τίρυνθας, που συνορεύουν με το Δ. Ναυπλίου, ο δήμος Νέας Κίου, Κουτσοποδίου, Μηδέας, Μυκηνών και Λέρνας που συνορεύουν με το Δ. Άργους (Εικόνα 3.6). Ο Δ. Λυρκείας που περιλαμβάνει οικισμούς της δυτικής ορεινής Αργολίδας, αν και απομακρυσμένος από τα αστικά κέντρα του νομού, έχει ισχυρές σχέσεις κυρίως με το Άργος. Ιδιαίτερα περιορισμένες είναι οι λειτουργικές σχέσεις που εμφανίζονται ανάμεσα στα αστικά κέντρα και τους πιο απομακρυσμένους δήμους στο ανατολικό τμήμα του Ν. Αργολίδας και συγκεκριμένα με το δήμο Ασκληπιείου, Επιδαύρου, Κρανιδίου και Ερμιόνης. Ιδιαίτερα η επαρχία της Ερμιονίδας (Ερμιόνη, Κρανίδι, Πόρτο Χέλι) είναι σε μεγάλο βαθμό αποκομμένη από τα δύο αστικά κέντρα και σε αυτό συμβάλει το ελλιπές και υποβαθμισμένο οδικό δίκτυο. Απομονωμένη είναι επίσης και η περιοχή του δήμου Αλέας, στα σύνορα του Ν. Αργολίδας με τους νομούς Κορινθίας και Αρκαδίας.

Η αναπτυξιακή πορεία των δύο αστικών κέντρων επηρεάζεται σημαντικά από την γειτνίαση αυτών με το μητροπολιτικό κέντρο της Αθήνας. Η χωρική εγγύτητα με την Αθήνα επιτρέπει τη δημιουργία λειτουργικών σχέσεων και εξαρτήσεων, που σε

πολλούς τομείς συμβάλει στην ενδυνάμωση των σχέσεων των δύο αυτών αστικών κέντρων αλλά και ολόκληρου του νομού, ενώ σε άλλους λειτουργεί κατασταλακτικά. Για παράδειγμα το σύνολο της αγροτικής παραγωγής του νομού, που αφορά κυρίως σε κηπευτικά αλλά και εσπεριδοειδή, διοχετεύεται στις αγορές της Αθήνας, ενώ παράλληλα σημαντικά είναι και τα οφέλη για τον τουρισμό, όμως όσον αφορά στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις εμπορίου που δραστηριοποιούνται στην περιοχή η γειννίαση με το μητροπολιτικό κέντρο της Αθήνας δεν συμβάλει στην ομαλή και κερδοφόρα λειτουργία τους, αλλά τις επηρεάζει αρνητικά, αφού πολλοί επιλέγουν τη διευρυμένη και ποικιλόμορφη αγορά της Αθήνας.

Εικόνα 3.6: Ζώνη επιρροής Αργούς και ζώνη επιρροής Ναυπλίου

Σε σχέση με τα αστικά κέντρα της Περιφέρειας Πελοποννήσου, έχουν δημιουργηθεί δικτυώσεις ανάμεσα στις πόλεις Αργούς και Ναυπλίου με την Τρίπολη και την Κόρινθο, μεταξύ των οποίων υπάρχει ικανοποιητική οδική σύνδεση και η μεταξύ τους απόσταση είναι μικρή, ενώ λιγότερο ανεπτυγμένες είναι οι σχέσεις με την Καλαμάτα και τη Σπάρτη.

Η ενδυνάμωση του ρόλου και η ανάδειξη της δυναμικότητας του αστικού δίπολου Αργούς-Ναυπλίου, η σωστή διαχείριση των πόρων και η ορθολογική αξιοποίηση των δυνατοτήτων του, θα συμβάλει στη δημιουργία μίας ισχυρής αστικής χωρικής ενότητας, που θα λειτουργεί ως πόλος ανάπτυξης της ευρύτερης περιοχής που εντάσσεται στη ζώνη επιρροής του και θα αποτελεί ένα δυναμικά αναπτυσσόμενο λειτουργικό σύνολο στην Περιφέρεια Πελοποννήσου.

3.11 Το Οικιστικό Δίκτυο της Ζώνης Επιρροής του Αστικού Διπόλου Αργος - Ναύπλιο

Παρακάτω γίνεται μία συνοπτική περιγραφή των χαρακτηριστικών κάθε δήμου στην περιοχή επιρροής του αστικού διπόλου Αργους – Ναυπλίου, με αναφορά στην κύρια ασχολία των κατοίκων, τους πόρους προς αξιοποίηση που υπάρχουν σε κάθε περιοχή, τη διασύνδεσή τους με τα αστικά κέντρα και τους κεντρικούς οδικούς άξονες και τις υποδομές εκπαίδευσης και υγείας.

Δήμος Ν. Κίου

Ο δήμος Νέας Κίου απαρτίζεται από το δ. δ. Νέας Κίου και αριθμεί 3646 κατοίκους. Είναι μία μικρή παραθαλάσσια κωμόπολη ανάμεσα στο Αργος και το Ναύπλιο, σε ιδιαίτερα προνομιακή θέση, αφού απέχει και από τις δύο πόλεις 6 χλμ. Κατοικήθηκε από μικρασιάτες πρόσφυγες και αποτελεί ιστορική συνέχεια της Κίου της Μ. Ασίας. Χαρακτηριστικό της πόλης είναι η άριστη ρυμοτομία της, οι επαρκείς και μεγάλοι ελεύθεροι χώροι που περιλαμβάνουν πάρκα, γήπεδα, πλατείες. Οι διάφοροι φορείς και οι κάτοικοι της πόλης έχουν αναπτύξει έντονη πολιτιστική δραστηριότητα και έχουν ανάγει την πόλη τους σε αξιόλογο πολιτιστικό κέντρο με χαρακτηριστικό την μικρασιάτικη κουλτούρα, ενώ επίσης λειτουργεί και λαογραφικό μουσείο.

Η οικονομία της Νέας Κίου είναι μικτή. Το εμπόριο, η βιοτεχνία, η βιομηχανία, ο τουρισμός, ο αγροτικός τομέας και η αλιεία, είναι οι πιο σημαντικοί τομείς οικονομικής δραστηριότητας των κατοίκων της. Συγκεκριμένα στο πρωτογενή τομέα απασχολείται το 11,5% των εργαζόμενων, στο δευτερογενή το 29,8% και στον τριτογενή το 58,7% (σύμφωνα με στοιχεία της ΕΣΥΕ για το 2001). Σημαντικός αριθμός των απασχολούμενων στον τριτογενή τομέα εργάζεται, εκτός από τις υπηρεσίες, τις εμπορικές και τουριστικές δραστηριότητες του δήμου, και στα δύο μεγάλα αστικά κέντρα.

Στο παραλιακό δρόμο Ν. Κίου - Ναυπλίου εντοπίζονται βιομηχανίες επεξεργασίας παραγωγής ακατέργαστου πυρηνελαίου και διάφορα κέντρα ψυχαγωγίας, που λειτουργούν κυρίως τη καλοκαιρινή περίοδο. Στην πόλη υπάρχουν τουριστικές επιχειρήσεις, όπως ξενοδοχεία και εστιατόρια, οι περισσότερες από τις οποίες λειτουργούν όλο το χρόνο. Στην τουριστική ανάπτυξη της περιοχής δεν συμβάλει τόσο το παραθαλάσσιο μέτωπο, καθώς είναι βαλτώδες και υποβαθμισμένο, όσο η εγγύτητα της πόλης στο τουριστικό κέντρο του Ναυπλίου.

Στην περιφέρεια του δήμου βρίσκεται ένας από τους σημαντικότερους φυσικούς πόρους της ευρύτερης περιοχής, ο υδροβιότοπος Ρουμάνι. Ο υδροβιότοπος βρίσκεται ανάμεσα στη Νέα Κίο και το Ναύπλιο και χρήζει άμεσης προστασίας, καθώς έχει υποστεί σημαντική υποβάθμιση. Γενικότερα το φυσικό περιβάλλον του δήμου έχει δεχτεί μεγάλες πιέσεις από του δύο όμορους δήμους, του Ναυπλίου και του Αργους, ιδιαίτερα το παραλιακό τμήμα ανάμεσα στη Ν. Κίο και το Ναύπλιο. Στην υποβάθμιση αυτή συμβάλουν οι παρακείμενες βιομηχανίες και η χωματερή που λειτουργεί στην περιοχή, στην οποία αποθέτουν τα σκουπίδια τους ο Δ. Αργους και Ν. Κίου, ενώ μέχρι και το 2004 τη χρησιμοποιούσε και ο Δ. Ναυπλίου.

Η σύνδεση της πόλης με τα δύο αστικά κέντρα κρίνεται επαρκής, το οδικό δίκτυο είναι αναβαθμισμένο, εξυπηρετεί άριστα τις μετακινήσεις προς αυτά και

περιλαμβάνει την παραλιακή οδό Ναυπλίου – Ν. Κίου για τη σύνδεση με το Ναύπλιο και την περιφερειακή οδό Άργους – Ν. Κίου για τη σύνδεση με το Άργος.

Στο δήμο Ν. Κίου λειτουργεί δημοτικό και γυμνάσιο, ενώ οι μαθητές του λυκείου πηγαίνουν στο Άργος. Επίσης στην πόλη λειτουργεί περιφερειακό ιατρείο, ενώ η κάλυψη των περισσότερων αναγκών περίθαλψης γίνεται από τα νοσοκομεία του Άργους και του Ναυπλίου και τους ιδιωτικούς ιατρούς που παρέχουν τις υπηρεσίες τους στα δύο μεγάλα αστικά κέντρα.

Δήμος Ν. Τίρυνθας

Ο δήμος Ν. Τίρυνθας βρίσκεται μέσα στον Αργολικό Κάμπο, ανάμεσα στο Δ. Μιδέας και Ναυπλίου και στη μέση της απόστασης των δύο αστικών κέντρων, αφού απέχει από το καθένα 5 χλμ. Έχει έδρα το ομώνυμο χωριό Ν. Τίρυνθα, αριθμεί 3680 κατοίκους και απαρτίζεται από 3 δημοτικά διαμερίσματα (Πίνακας 3.14)

Δήμος Ν. Τίρυνθας	
<i>Δ. Διαμέρισμα</i>	<i>Κάτοικοι</i>
Νέας Τίρυνθας	2055
Αγίου Ανδριανού	1166
Νέου Ροεινού	459
Σύνολο	3680

Πίνακας 3.14 : Πληθυσμός Δήμου Ν. Τίρυνθας ανά δ. διαμέρισμα.

Πηγή: ΕΣΥΕ, Απογραφή 2001

Η Τίρυνθα διαθέτει σημαντικά αρχαιολογικά και ιστορικά μνημεία, με σπουδαιότερο τον αρχαιολογικό χώρο της Αρχαίας Τίρυνθας με τα Κυκλώπεια τείχη και την Ακρόπολη της αρχαίας πόλης. Ο αρχαιολογικός χώρος της Τίρυνθας συμπεριλαμβάνεται στη λίστα της Unesco ως μνημείο παγκόσμιας κληρονομιάς.

Ο δήμος είναι πεδινός και οι περισσότεροι κάτοικοι απασχολούνται στον πρωτογενή τομέα και στον τριτογενή τομέα. Συγκεκριμένα στον πρωτογενή τομέα απασχολείται το 37,3% των εργαζομένων, στον δευτερογενή το 13%, στον τριτογενή το 38%, ενώ ένα ποσοστό 11,7% δεν δύναται να καταταγεί σε κλάδο οικονομικής δραστηριότητας. Το κύριο προϊόν παραγωγής του πρωτογενούς τομέα στο δήμο είναι τα εσπεριδοειδή, με κυρίαρχο είδος το πορτοκάλι, ενώ υπάρχει και παραγωγή κηπευτικών και ελαιουργικών προϊόντων. Τα φυσικά και πολιτιστικά διαθέσιμα, η θέση και η φυσιογνωμία της περιοχής ευνοούν την ανάπτυξη αγροτουρισμού.

Σημαντική έκταση του Δ. Ν. Τίρυνθας εντάσσεται στην άμεση περιαστική ζώνη της πόλης του Ναυπλίου και ως εκ τούτου την περιοχή επηρεάζει σημαντικά η τάση εξάπλωσης του αστικού οικιστικού ιστού, με αποτέλεσμα τα τελευταία χρόνια να παρατηρείται αύξηση της οικοδομικής δραστηριότητας, που αφορά κυρίως στην ανέγερση μόνιμων κατοικιών και τη σταδιακή μεταβολή των χρήσεων γης από αγροτική σε περιοχή κατοικίας, με τους κινδύνους που αυτό συνεπάγεται.

Η οδική σύνδεση με τα δύο αστικά κέντρα γίνεται κυρίως μέσω της οδού Άργους – Ναυπλίου, ενώ από το δήμο διέρχεται ο νέος οδικός άξονας που αποτελεί συνέχεια της περιφερειακής οδού Μυκηνών, καταλήγει στον κόμβο της Αγίας Ελεούσας και

συνδέεται με την επαρχιακή οδό Ναυπλίου - Επιδαύρου. Ο νέος αυτός άξονας κατασκευάστηκε για την ενοποίηση των σπουδαιότερων αρχαιολογικών χώρων του νομού (Μυκήνες – Τίρυνθα – Επίδαυρος) και τα οφέλη του είναι πολλαπλά για την περιοχή. Επίσης υπάρχει σημαντικό αγροτικό οδικό δίκτυο. Στην εδαφική περιφέρεια του Δ. Ν. Τίρυνθας πάνω στον οδικό άξονα Άργους – Ναυπλίου βρίσκονται οι δικαστικές και οι αγροτικές φυλακές Ναυπλίου και η σχολή ΟΑΕΔ, που εξυπηρετεί τις ανάγκες όλου του νομού.

Η πρωτοβάθμια εκπαίδευση καλύπτεται από δημόσια εκπαιδευτήρια που βρίσκονται μέσα στην περιφέρεια του δήμου, ένα σε κάθε δημοτικό διαμέρισμα, ενώ η δευτεροβάθμια από τα αντίστοιχα δημόσια εκπαιδευτήρια στο Ναύπλιο. Οι ανάγκες στον τομέα της υγείας καλύπτονται κυρίως από το νοσοκομείο του Άργους και του Ναυπλίου, ενώ λειτουργεί και ένα περιφερειακό ιατρείο στον Άγιο Αδριανό.

Δήμος Μιδέας

Ο Δ. Μιδέας βρίσκεται ανάμεσα στο Δ. Άργους και στο Δ. Ν. Τίρυνθας, στην ανατολική πλευρά της Αργολικής πεδιάδας. Έχει έδρα την Αγία Τριάδα, αριθμεί συνολικά 6724 κατοίκους και αποτελείται από 9 δημοτικά διαμερίσματα (Πίνακας 3.15).

Ο Δ.Μιδέας είναι ένας καθαρά αγροτικός δήμος και καταλαμβάνει σημαντική έκταση της Αργολικής πεδιάδας, αλλά και τμήμα του όρους Αραχναίο που εντάσσεται στις προστατευόμενες περιοχές του δικτύου Natura 2000. Οι οικισμοί του είναι πεδινόι, ημιορεινοί και ορεινοί και το φυσικό τοπίο του εμφανίζει ποικιλομορφία.

Η Μιδέα θεωρείται η τρίτη σε σημασία οχυρωμένη μυκηναϊκή Ακρόπολη της Αργολίδας, μετά τις Μυκήνες και την Τίρυνθα. Στην περιοχή διασώζονται πολλά αρχαιολογικά μνημεία τα σημαντικότερα από τα οποία είναι ο αρχαιολογικός χώρος του νεκροταφείου των Δενδρών και η μυκηναϊκή Ακρόπολη της Μιδέας. Επίσης σημαντικά ιστορικά μνημεία στην περιοχή είναι ο ιδιαίτερης αρχιτεκτονικής ναός Κοιμήσεως της Θεοτόκου στην Αγία Τριάδα, που διασώζεται από τον 12^ο με 13^ο αι. μ.Χ. και η μονή Οσίου Θεοδοσίου (9^{ος} αι. μ. Χ.). Η πλούσια πολιτιστική κληρονομιά του Δ. Μιδέας παραμένει σε μεγάλο βαθμό αναξιοποίητη.

Δήμος Μιδέας	
<i>Δ. Διαμέρισμα</i>	<i>Κάτοικοι</i>
Αγίας Τριάδας	1267
Ανυφίου	898
Αραχναίου	953
Αργολικού	646
Ηραίου	165
Μάνεση	661
Μιδέας	632
Παναρίτη	734
Πουλακίδας	768
Σύνολο	6724

*Πίνακας 3.15 : Πληθυσμός Δήμου Μιδέας ανά δ. διαμέρισμα.
Πηγή: ΕΣΥΕ, Απογραφή 2001*

Η απασχόληση των κατοίκων του δήμου σε κάθε τομέα οικονομικής δραστηριότητας διαμορφώνεται ως εξής: 57% απασχολούνται στον πρωτογενή τομέα, 11,5% στον δευτερογενή, 26,3% στον τριτογενή και 4,2% δεν κατατάσσεται σε συγκεκριμένο κλάδο. Οι περισσότεροι κάτοικοι ασχολούνται με τη γεωργία και την κτηνοτροφία. Τα παραγόμενα προϊόντα είναι εσπεριδοειδή (κυρίως πορτοκάλια και βερίκοκα), ελαιουργικά και τυροκομικά προϊόντα, ενώ σημαντική είναι η παραγωγή στην περιοχή προϊόντων βιολογικής καλλιέργειας, που αφορούν κυρίως κηπευτικά.

Η πρόσβαση προς τα δύο μεγάλα αστικά κέντρα γίνεται εύκολα μέσω της περιφερειακής οδού Μυκηνών και μικρότερων επαρχιακών δρόμων και της οδού Άργους – Ναυπλίου ή Ασκληπιού, ενώ αναπτύσσεται πυκνό δίκτυο αγροτικών δρόμων. Η περιφερειακή οδός Μυκηνών εξασφαλίζει επίσης την εύκολη πρόσβαση της περιοχής προς τη Εθνική οδό Κορίνθου – Τριπόλεως.

Οι εκπαιδευτικές ανάγκες στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση καλύπτονται μέσα στην περιφέρεια του δήμου από τα δημοτικά σχολεία που υπάρχουν στους μεγαλύτερους οικισμούς, το γυμνάσιο και το λύκειο της Αγίας Τριάδας. Τέλος στην Αγία Τριάδα και στο Αραχναίο λειτουργούν περιφερειακά ιατρεία, ενώ για την παροχή φροντίδας σε ηλικιωμένους και άτομα με ειδικές ανάγκες υπάρχει το πρόγραμμα «Βοήθεια στο Σπίτι».

Δήμος Μυκηνών

Ο δ. Μυκηνών βρίσκεται μεταξύ των Δήμων Άργους, Κουτσοποδίου και Μιδέας και έχει έκταση περίπου 159.000 στρέμματα. Έχει συνολικά 4349 κατοίκους και απαρτίζεται από 8 δημοτικά διαμερίσματα (Πίνακας 3.16), τα οποία αναπτύσσονται στον ορεινό όγκο του όρους Αραχναίο και στην Αργολική πεδιάδα. Έδρα του δήμου είναι οι Μυκήνες λόγω της αρχαιολογικής σπουδαιότητας, ενώ τα μεγαλύτερα δημοτικά διαμερίσματα είναι των Φιχτίων και της Προσύμνης.

Δήμος Μυκηνών	
<i>Δ. Διαμέρισμα</i>	<i>Κάτοικοι</i>
Μυκηνών	422
Λιμνών	920
Μοναστηρακίου	368
Μπόρσας	214
Ν. Ηραίου	585
Προσύμνης	919
Φιχτίου	921
Σύνολο	4349

*Πίνακας 3.16 : Πληθυσμός Δήμου Μυκηνών ανά δ. διαμέρισμα.
Πηγή: ΕΣΥΕ, Απογραφή 2001*

Οι Μυκήνες είναι ένα από τα μεγαλύτερα πολιτιστικά κέντρα της χώρας παγκοσμίου εμβέλειας, καθώς υπήρξε κέντρο του μυκηναϊκού πολιτισμού, ενός από τους σημαντικότερους πολιτισμούς που άνθισαν κατά την προϊστορική περίοδο στην Ελλάδα. Ο μυκηναϊκός πολιτισμός έχει αφήσει στην περιοχή πλούσια πολιτιστική

κληρονομιά και ο σημερινός αρχαιολογικός χώρος των Μυκηνών αποτελεί μνημείο παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς, σύμφωνα με την Unesco. Η επισκεψιμότητα της περιοχής από τουρίστες που προέρχονται από διάφορα κράτη του κόσμου είναι πολύ μεγάλη καθόλη τη διάρκεια του έτους και έχει αναπτυχθεί στην περιοχή ήπια τουριστική δραστηριότητα, που περιλαμβάνει κυρίως καταστήματα λιανικού εμπορίου, τουριστικών ειδών και εστιατόρια.

Στο Δ. Μυκηνών οι εργαζόμενοι απασχολούνται κατά 50,5% στον πρωτογενή τομέα, 10,4% στο δευτερογενή και 27,1% στον τριτογενή τομέα, ενώ ένα ποσοστό 12% δεν δύναται να καταταγεί σε κλάδο. Και ο δήμος Μυκηνών είναι μία αγροτοκτηνοτροφική περιοχή, όπου η πλειοψηφία των κατοίκων ασχολείται με τη γεωργία και την κτηνοτροφία, ενώ τα παραγόμενα προϊόντα δεν διαφέρουν από αυτά των όμορων αγροτικών δήμων (εσπεριδοειδή, ελαιουργικά, κηπευτικά).

Από το Δ. Μυκηνών ξεκινά η οδική αρτηρία διασύνδεσης των αρχαιολογικών μνημείων των Μυκηνών, της Τίρυνθας και της Επιδαύρου που βρίσκεται στο τελικό στάδιο ολοκλήρωσής του. Η οδική αυτή αρτηρία είναι και ο κύριος άξονας σύνδεσης του Ναυπλίου με το εθνικό οδικό δίκτυο Κορίνθου – Τριπόλεως. Επίσης από την περιοχή διέρχεται η παλαιά εθνική οδός Αθηνών – Τριπόλεως, που συνδέει την περιοχή με το Άργος.

Στο δήμο υπάρχουν νηπιαγωγεία και δημοτικά σχολεία, ενώ οι μαθητές του γυμνασίου φοιτούν στο γυμνάσιο Κουτσοποδίου και του λυκείου σε λύκειο του Άργους. Οι υπηρεσίες υγείας που παρέχονται από το δήμο περιορίζονται στη λειτουργία των περιφερειακών ιατρείων Φιχτίων και Προσύμνης.

Δήμος Κουτσοποδίου

Ο δήμος Κουτσοποδίου, με έδρα το Κουτσοπόδι, βρίσκεται στα βορειοδυτικά του νομού Αργολίδας ανάμεσα στο δήμο Μυκηνών, Άργους και Λυρκείας. Έχει έκταση 121.000 στρέμματα, αποτελείται από 4 δημοτικά διαμερίσματα (Πίνακας 3.17) και έχει συνολικό πληθυσμό 3575 κατοίκους.

Δήμος Κουτσοποδίου	
<i>Δ. Διαμέρισμα</i>	<i>Κάτοικοι</i>
Κουτσοποδίου	2277
Μαλαντρενίου	540
Σχινοχωρίου	403
Βρουστίου	355
Σύνολο	3575

Πίνακας 3.17 : Πληθυσμός Δήμου Κουτσοποδίου ανά δ. διαμέρισμα.

Πηγή: ΕΣΥΕ, Απογραφή 2001

Το μεγαλύτερο τμήμα του δήμου είναι ορεινό και ημιορεινό, ενώ στην πεδινή έκταση υπάρχουν κυρίως πορτοκαλαιώνες σημαντικής παραγωγής. Στην περιοχή Μαλαντρενίου υπάρχουν και σημαντικές εκτάσεις με αμπέλια, ενώ λειτουργεί και οινοποιείο για την παραγωγή κρασιού. Σημαντικό τμήμα του πληθυσμού ασχολείται με αγροτικές δραστηριότητες (60,8% των δημοτών εργάζεται στον πρωτογενή τομέα), το 8,7% στο δευτερογενή, το 26,2% στον τριτογενή και 4% δεν κατατάσσεται σε συγκεκριμένο

κλάδο οικονομικής δραστηριότητας. Ο χαρακτήρας του δήμου είναι έντονα αγροτικός και το Κουτσοπόδι αποτελεί ένα από τα μεγαλύτερα κέντρα παραγωγής πορτοκαλιών στο νομό.

Η έδρα του δήμου απέχει από το Άργος μόλις 7χλμ και το Ναύπλιο 18χλμ. Το Κουτσοπόδι βρίσκεται πάνω στην παλαιά εθνική οδό Κορίνθου – Τριπόλεως, η οποία συνδέει οδικά το Άργος με τη νέα εθνική οδό Κορίνθου – Τριπόλεως στο κόμβο της Νεμέας. Από το δήμο διέρχεται επίσης ο οδικός άξονας Άργους – κόμβος Στέρνας, που συνδέει το Άργος με τη νέα εθνική Κορίνθου – Τριπόλεως στον κόμβο της Στέρνας και η σιδηροδρομική γραμμή Κόρινθος - Άργος – Ναύπλιο. Γενικότερα η έδρα του δήμου βρίσκεται σε κομβικό σημείο και η πρόσβαση προς το εθνικό δίκτυο, αλλά και προς το αστικό κέντρο του Άργους και του Ναυπλίου, είναι εύκολη και γρήγορη.

Η κάλυψη των αναγκών στον τομέα της εκπαίδευσης γίνεται από τα δημοτικά σχολεία και το γυμνάσιο Κουτσοποδίου, ενώ οι μαθητές του λυκείου πηγαίνουν στο Άργος. Στον τομέα της υγείας, οι ανάγκες καλύπτονται από τα νοσοκομεία και του ιατρούς που βρίσκονται στο Άργος και το Ναύπλιο, ενώ στο Κουτσοπόδι λειτουργεί περιφερειακό ιατρείο και το πρόγραμμα «Βοήθεια στο Σπίτι».

Δήμος Λυρκείας

Ο δήμος Λυρκείας βρίσκεται στο βορειοδυτικό τμήμα του Ν. Αργολίδας, ανάμεσα στο Δ. Κουτσοποδίου και στην κοινότητα Αλέας και καταλαμβάνει κυρίως ορεινά εδάφη. Ανήκει στο Ν. Αργολίδας, αλλά βρίσκεται ανάμεσα σε δύο άλλους νομούς, αφού βόρεια συνορεύει με το Ν. Κορινθίας και δυτικά με το Ν. Αρκαδίας. Αποτελείται από 8 δημοτικά διαμερίσματα (Πίνακας 3.18) και έχει συνολικά 2901 κατοίκους. Έδρα του νομού είναι η Λυρκεία, η οποία απέχει από το Άργος 22χλμ ,αλλά ο μεγαλύτερος και πιο συγκροτημένος οικισμός είναι η Καρυά, που απέχει από το Άργος 20 χλμ.

Δήμος Λυρκείας	
<i>Δ. Διαμέρισμα</i>	<i>Κάτοικοι</i>
Λυρκείας	511
Γυμνού	503
Καπαρελλίου	304
Καρυάς	811
Κεφαλόβρυσου	312
Νεοχωρίου	95
Στέρνας	182
Φεργκαίνης	183
Σύνολο	2901

*Πίνακας 3.18 : Πληθυσμός Δήμου Λυρκείας ανά δ. διαμέρισμα.
Πηγή: ΕΣΥΕ, Απογραφή 2001*

Ο δήμος Λυρκείας διαφοροποιείται σημαντικά σε σχέση με τους άλλους δήμους της μικροπεριφέρειας του αστικού διπόλου. Οι οικισμοί του είναι οι πιο απομακρυσμένοι από τα δυο μεγάλα αστικά κέντρα και αναπτύσσονται στο ορεινό τμήμα του νομού.

Και εδώ, όπως στα περισσότερα ορεινά μέρη, υπήρξε άνθιση και ευημερία παλαιότερα αλλά σήμερα παρατηρείται μία τάση εγκατάλειψης του τόπου από τους νεότερους κατοίκους και αναζήτηση εργασίας και κατοικίας στα αστικά κέντρα. Παρόλα αυτά είναι μία περιοχή με ισχυρή ταυτότητα και δημότες που αναπτύσσουν συνεχώς νέες δραστηριότητες που συμβάλουν στην ανάπτυξη του τόπου.

Η κύρια ασχολία των κατοίκων είναι οι αγροτοκτηνοτροφικές εργασίες. Οι καλλιέργειες στην περιοχή περιλαμβάνουν κυρίως αμπέλια, ελιές, καπνά και διάφορα εποχικά κηπευτικά, ενώ σε χαμηλότερο υψόμετρο καλλιεργούνται βερικοκιές και πορτοκαλιές. Επίσης παράγονται και πολλά τυροκομικά προϊόντα. Από το σύνολο των απασχολούμενων, στον πρωτογενή τομέα απασχολείται το 58%, στο δευτερογενή το 8%, στον τριτογενή το 25%, ενώ 9% δεν κατατάσσεται σε συγκεκριμένο κλάδο οικονομικής δραστηριότητας.

Το ορεινό οδικό δίκτυο της περιοχής, που χρησιμοποιείται για τη σύνδεση μεταξύ των οικισμών, δεν επαρκεί και χρειάζεται αναβάθμιση. Οι ορεινοί οικισμοί της Δυτικής Αργολίδας αναπτύσσονται ακτινωτά προς την πόλη του Άργους, ενώ μεταξύ τους δεν υπάρχουν συνδετικοί δρόμοι. Συγκεκριμένα για το Δ. Λυρκείας η οδική σύνδεση της έδρας του δήμου και των περισσότερων οικισμών με την πόλη του Άργους γίνεται μέσω του δρόμου Άργος - Στέρνα και Στέρνα – Λυρκεία, από όπου μικρότερες οδικές αρτηρίες οδηγούν στους γύρω οικισμούς, ενώ η Καρυά, το μεγαλύτερο χωριό του δήμου, συνδέεται με το Άργος μέσω της οδικής αρτηρίας Άργους – Καρυάς. Από την εδαφική περιφέρεια του δήμου διέρχεται η νέα εθνική οδός Κορίνθου – Τριπόλεως, η πρόσβαση στην οποία γίνεται μέσω του κόμβου Στέρνας.

Στο δήμο Λυρκείας λειτουργούν μόνο δημοτικά σχολεία, ενώ οι μαθητές του γυμνασίου πηγαίνουν στο γυμνάσιο Κουτσοποδίου και οι μαθητές του λυκείου σε λύκειο του Άργους. Στην Λυρκεία υπάρχει επίσης περιφερειακό ιατρείο.

Η περιοχή μπορεί να αξιοποιήσει τον ορεινό χαρακτήρα της και τους παραδοσιακούς οικισμούς της για την ανάπτυξη ορεινού τουρισμού. Σε αυτό μπορεί να συμβάλει και η θέση της σε σχέση με το εθνικό οδικό δίκτυο, αλλά απαιτείται αναβάθμιση του οδικού δικτύου στο εσωτερικό του δήμου και σχεδιασμός νέων οδικών αρτηριών για τη διασύνδεση όλων των ορεινών οικισμών.

Δήμος Λέρνας

Ο δήμος Λέρνας καταλαμβάνει το νοτιοδυτικό τμήμα του Ν. Αργολίδας και συνορεύει με το Δ. Άργους και την κοινότητα Αλέας, ενώ νότια συνορεύει με το Ν. Αρκαδίας. Ο πληθυσμός του δήμου ανέρχεται στους 3042 κατοίκους, έχει έδρα τους Μύλους και αποτελείται από 4 δημοτικά διαμερίσματα, από τα οποία το μεγαλύτερο πληθυσμιακά είναι το δ. δ. Κιβερίου (Πίνακας 3.19).

Δήμος Λέρνας	
<i>Δ. Διαμέρισμα</i>	<i>Κάτοικοι</i>
Μύλων	921
Ανδρίτσης	73
Κιβερίου	1144
Σκαφιδακίου	904
Σύνολο	3042

*Πίνακας 3.19 : Πληθυσμός Δήμου Λέρνας ανά δ. διαμέρισμα.
Πηγή: ΕΣΥΕ, Απογραφή 2001*

Ο δήμος είναι περισσότερο ημιορεινός και ορεινός, αλλά έχει και εκτεταμένο παράκτιο τμήμα προς τον Αργολικό κόλπο. Η περιοχή γνωρίζει αξιόλογη τουριστική ανάπτυξη και περισσότερο οι παραθαλάσσιοι οικισμοί του Κιβερίου και των Μύλων. Ο τουρισμός είναι εποχικός, κυρίως το καλοκαίρι, ενώ τα τελευταία χρόνια παρατηρείται τουριστική κίνηση και κατά τους χειμερινούς μήνες, καθώς πολλοί επισκέπτες που έχουν ως προορισμό το Ναύπλιο, επιλέγουν να μείνουν στους Μύλους ή το Κιβέρι.

Η απασχόληση των κατοίκων ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας διαμορφώνεται ως εξής: το 55% εργάζεται στον πρωτογενή τομέα, το 14,8% στο δευτερογενή, το 27% στον τριτογενή και 3,2% δεν κατατάσσεται σε συγκεκριμένο κλάδο. Οι κάτοικοι του Δ. Λέρνας ασχολούνται με τη γεωργία, την αλιεία και τον τουρισμό, κυρίως κατά τους καλοκαιρινούς μήνες. Τα προϊόντα που καλλιεργούνται είναι εσπεριδοειδή, βερικοκιές, ελιές και κηπευτικά.

Στο υπέδαφος του δήμου υπάρχουν πλούσιοι υδροφόροι ορίζοντες, το νερό των οποίων χρησιμοποιείται για την άρδευση μεγάλου τμήματος της Αργολικής πεδιάδας, αλλά και για την ύδρευση των δύο μεγάλων πόλεων, του Άργους και του Ναυπλίου. Οι σημαντικότερες πηγές στις οποίες εκβάλλουν τα υπόγεια νερά είναι της Λέρνας, της Αμυμώνης και του Αναβάλου. Οι πηγές αυτές είναι ιδιαίτερα πλούσιες και παρέχουν νερό ικανοποιητικής ποσότητας και καλής ποιότητας. Η αλόγιστη χρήση του υδάτινου αποθέματος αυτών των πηγών, η υπεράντλησή τους από παράνομες γεωτρήσεις που ανοίχτηκαν και η ρύπανσή τους από τα λιπάσματα και τα φυτοφάρμακα απειλούν να υποβαθμίσουν την ποιότητα των νερών και να εξαντλήσουν την ποσότητά τους. Η σπουδαιότητα των πηγών αυτών για το Ν. Αργολίδας επιβάλλει τη βιώσιμη διαχείριση των αποθεμάτων, την προστασία τους από την ποιοτική υποβάθμισή και τη δημιουργία κατάλληλων υποδομών για την επαρκή αξιοποίησή τους προς όφελος της αγροτικής ανάπτυξης και ύδρευσης σημαντικού μέρους του πληθυσμού του νομού.

Η Λέρνα είναι γνωστή από την αρχαιότητα και σύμφωνα με τη μυθολογία στις εκτεταμένες ελώδεις εκτάσεις της ζούσε το μυθικό τέρας της Λερναίας Ύδρας, που σκότωσε ο Ηρακλής σε έναν από τους άθλους του.

Οι περισσότεροι οικισμοί βρίσκονται πολύ κοντά στο Άργος και το Ναύπλιο και η σύνδεσή τους με τα δύο μεγάλα αστικά κέντρα κρίνεται επαρκής. Συγκεκριμένα η δίοδος προς το Άργος γίνεται μέσω της παλαιάς εθνικής οδού Άργους – Τριπόλεως και προς το Ναύπλιο μέσω της παλαιάς εθνικής Ναυπλίου – Τριπόλεως.

Η πρωτοβάθμια εκπαίδευση καλύπτεται από σχολικές μονάδες που βρίσκονται στους οικισμούς του δήμου, ενώ η δευτεροβάθμια από το γυμνάσιο Ν. Κίου και τα λύκεια του Άργους. Στην έδρα του δήμου, τους Μύλους λειτουργεί περιφερειακό ιατρείο, ενώ παρέχεται οργανωμένη και συστηματικής φροντίδα σε ηλικιωμένους και άτομα με αναπηρίες από το πρόγραμμα «Βοήθεια στο Σπίτι», που λειτουργεί από κοινού για το Δ. Λέρνας και Λυρκείας.

Στην περιοχή κατασκευάζεται νέο δίκτυο αποχέτευσης, το οποίο θα συνδέεται με τη μονάδα βιολογικού καθαρισμού που λειτουργεί στην Ν. Κίο και καλύπτει τις ανάγκες της πόλης του Άργους, του Ναυπλίου και της Ν. Κίου. Το δίκτυο θα διέρχεται από όλα τα δημοτικά διαμερίσματα του δήμου.

Δήμος Ασίνης

Ο δήμος Ασίνης με έδρα το Δρέπανο, βρίσκεται στο νότιο και κεντρικό τμήμα του Ν. Αργολίδας, ανάμεσα στο Δ. Ναυπλίου, Αρχαίας Επιδαύρου και Κρανιδίου. Αριθμεί συνολικά 6117 κατοίκους και οι σημαντικότεροι οικισμοί του δήμου είναι το Δρεπάνο και το Τολό.

Δήμος Ασίνης	
<i>Δ. Διαμέρισμα</i>	<i>Κάτοικοι</i>
Δρεπάνου	1698
Τολού	2061
Ασίνης	1279
Ιρίων	932
Καρνεζαίικων	147
Σύνολο	6117

Πίνακας 3.20 : Πληθυσμός Δήμου Ασίνης ανά δ. διαμέρισμα.

Πηγή: ΕΣΥΕ, Απογραφή 2001

Οι οικισμοί του δήμου αναπτύσσονται κυρίως στα πεδινά, ημιορεινά και στη παράκτια ζώνη. Οι κάτοικοι ασχολούνται με τη γεωργία, την αλιεία και τον τουρισμό τους καλοκαιρινούς μήνες. Οι καλλιεργήσιμες εκτάσεις στην περιοχή καταλαμβάνουν περίπου 52.000 στρέμματα, στα οποία καλλιεργούνται εσπεριδοειδή, κηπευτικά και αγκινάρες. Οι αγκινάρες αποτελούσαν το κύριο προϊόν παραγωγής της περιοχής, ενώ αποτελούσαν την κύρια καλλιέργεια στον κάμπο των Ιρίων. Σήμερα οι εκτάσεις που καλλιεργούνται αγκινάρες έχουν περιοριστεί αρκετά, λόγω της μη αποδοτικότητας του προϊόντος στους παραγωγούς και έχουν αντικατασταθεί από εποχικά κηπευτικά. Παρόλα αυτά ο κάμπος των Ιρίων παραμένει η περιοχή που παράγει την περισσότερη ποσότητα αγκινάρας που διοχετεύεται στην ελληνική αγορά.

Στο Δ. Ασίνης στον πρωτογενή τομέα απασχολείται το 53% των εργαζομένων, στο δευτερογενή το 9%, στον τριτογενή το 33,6% και το 4,4% δεν κατατάσσεται σε συγκεκριμένο κλάδο οικονομικής δραστηριότητας. Οι περισσότεροι κάτοικοι ασχολούνται κυρίως με τη γεωργία, αλλά ένα σημαντικό ποσοστό απασχολείται στον τριτογενή τομέα και κυρίως σε εργασίες που αφορούν στον τουρισμό. Στο δήμο υπάρχουν πολλές και μεγάλες παραλίες και οι πιο δημοφιλείς στην ευρύτερη ζώνη

του αστικού δίπολου που μελετάται. Όλοι οι παραθαλάσσιοι οικισμοί έχουν αναπτύξει τουριστικές δραστηριότητες, με κυρίαρχο το Τολό, έναν από τα πιο οργανωμένα τουριστικά θέρετρα σε όλη την Περιφέρεια Πελοποννήσου. Στους περισσότερους από αυτούς τους οικισμούς αναπτύσσεται μια ζώνη που αποτελεί περιοχή β' κατοικίας, κυρίως για κατοίκους των δύο μεγάλων αστικών κέντρων του νομού αλλά και της Αθήνας.

Στο ανατολικό ορεινό τμήμα του Δ. Ασίνης, στα σύνορα με το Δ. Αρχαίας Επιδαύρου, υπάρχουν λίγοι μικροί ορεινοί οικισμοί που είναι αρκετά απομακρυσμένοι από την έδρα του δήμου και τα αστικά κέντρα του Ναυπλίου και του Άργους, οι κάτοικοι των οποίων ασχολούνται κυρίως με την κτηνοτροφία.

Η έδρα του δήμου απέχει από το Ναύπλιο 10 χλμ και η σύνδεση με το Ναύπλιο γίνεται στην οδό Ασκληπιού. Από την οδό Ασκληπιού στο κόμβο της Αγίας Ελεούσας ξεκινά η επαρχιακή οδός, η οποία χωρίζεται σε 2 οδικές αρτηρίες, εκ των οποίων η μία καταλήγει στο Τολό και η δεύτερη στο Δρέπανο και τα ανατολικά παράλια του δήμου. Η πρόσβαση προς το εθνικό οδικό δίκτυο γίνεται μέσω του περιφερειακού δρόμου Μυκηνών - Κορίνθου. Το οδικό δίκτυο στο σύνολο του δήμου είναι επαρκές για τη σύνδεση όλων των οικισμών με το Ναύπλιο και την πρόσβαση στις κεντρικές αρτηρίες.

Στο δήμο Ασίνης λειτουργούν δημοτικά σχολεία και γυμνάσιο στο Δρέπανο, ενώ οι μαθητές του λυκείου πηγαίνουν στο Ναύπλιο. Επίσης στην έδρα του δήμου λειτουργεί περιφερειακό ιατρείο.

Στο Τολό λειτουργεί βιολογικός καθαρισμός, όπου διοχετεύονται τα λύματα από το Τολό, το Δρέπανο και την Ασίνη.

4. ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΧΩΡΙΚΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΥΤΕΡΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΤΟΥ ΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΠΟΛΟΥ ΑΡΓΟΥΣ - ΝΑΥΠΛΙΟΥ

Στο παρόν κεφάλαιο γίνεται αρχικά αναφορά στην ευρωπαϊκή πολιτική και τις κατευθύνσεις που αυτή δίνει για την ανάπτυξη του ευρωπαϊκού χώρου σύμφωνα με το Σχέδιο Ανάπτυξης του Κοινοτικού Χώρου (ΣΑΚΧ), εξετάζονται οι εθνικές και περιφερειακές αναπτυξιακές προτεραιότητες και κατευθύνσεις, έτσι όπως αυτές καταγράφονται στο Γενικό, στο Περιφερειακό και στα Ειδικά Πλαίσια Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης, το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς (ΕΣΠΑ) και στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δυτικής Ελλάδας - Πελοποννήσου - Ιόνιων Νήσων 2007-2013, καθώς και οι αναπτυξιακές κατευθύνσεις, έτσι όπως αυτές έχουν προσδιοριστεί από χωροταξικές και πολεοδομικές μελέτες που αφορούν την περιοχή μελέτης. Τα παραπάνω αποτελούν επιλογές και κατευθύνσεις του χωρικού σχεδιασμού στα διάφορα επίπεδα λήψης αποφάσεων, που συνθέτουν το πλαίσιο μέσα στο οποίο υλοποιείται η παρούσα διπλωματική εργασία οφείλουν.

4.1 Σχέδιο Ανάπτυξης του Κοινοτικού Χώρου (ΣΑΚΧ)

Το ΣΑΚΧ υιοθετήθηκε το Μάιο του 1999 στο Πότσταμ της Γερμανίας από το άτυπο Συμβούλιο των Υπουργών Χωροταξίας της ΕΕ και αποτελεί ένα κοινά αποδεκτό, χωρίς όμως δεσμευτικό χαρακτήρα, κείμενο που εξετάζει θέματα οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης, δίνοντας έμφαση στη χωροταξική οργάνωση του κοινοτικού χώρου της ΕΕ, καθώς επίσης και στους παράγοντες που την επηρεάζουν. Το ΣΑΚΧ εκφράζει το κοινό όραμα για τις κατευθύνσεις χωρικής οργάνωσης της ευρωπαϊκής επικράτειας στο σύνολό της, αποτελεί το κοινό πλαίσιο αναφοράς για την ανάληψη δράσης και καθοδηγεί τις αρμόδιες αρχές όσον αφορά στη χάραξη και την εκτέλεση των σχετικών πολιτικών.

Οι τρεις βασικοί στόχοι που διέπουν την κοινή ευρωπαϊκή προσπάθεια και οι οποίοι προωθούνται μέσω του χωροταξικού σχεδιασμού για κάθε επιμέρους περιοχή και το σύνολο του εθνικού χώρου είναι:

- οικονομική και κοινωνική συνοχή,
- αειφόρος ανάπτυξη, που συνεπάγεται τη συνετή διαχείριση και προστασία των φυσικών πόρων και της πολιτιστικής κληρονομιάς, και
- ισορροπημένη ανταγωνιστικότητα στον ευρωπαϊκό χώρο.

και εξειδικεύονται στις εξής κατευθύνσεις πολιτικής:

- ανάπτυξη ενός ισόρροπου και πολυκεντρικού αστικού συστήματος και μιας νέας σχέσης πόλεων – υπαίθρου,
- εξασφάλιση ισότητας πρόσβασης στις υποδομές και τη γνώση, και
- αειφόρο ανάπτυξη, συνετή διαχείριση και προστασία της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς.

Μία από τις τρεις βασικές κατευθύνσεις πολιτικής που προτείνονται στο ΣΑΚΧ αφορά στη χωροταξική οργάνωση του ευρωπαϊκού χώρου και συγκεκριμένα στην ανάπτυξη ενός πολυκεντρικού συστήματος, που θα αποτελείται από αστικά κέντρα που αναπτύσσονται ισόρροπα, ενώ βάρος δίνεται και στην ανάπτυξη της υπαίθρου, η

οποία αντιμετωπίζει σημαντικά προβλήματα από τις αυξανόμενες τάσεις αστικοποίησης που υπονομεύουν την αναπτυξιακή της προοπτική. Κάθε αστικό κέντρο δεν αποτελεί ένα μεμονωμένο σύνολο, που αναπτύσσεται ανεξάρτητα, αλλά εντάσσεται σε μια ευρύτερη γεωγραφική ενότητα, με την οποία αλληλεπιδρά. Η ευρύτερη αυτή γεωγραφική ενότητα αποτελεί τη ζώνη επιρροής του αστικού κέντρου, με πυρήνα το αστικό σύνολο, που μπορεί να αποτελείται από μία ή περισσότερες πόλεις (περίπτωση αστικών δίπολων και τρίπολων). Επομένως η ανάπτυξη των πόλεων δεν επηρεάζει μόνο τον αστικό ιστό της πόλης και την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη στο εσωτερικό της, αλλά έχει επιπτώσεις τόσο στην περιαστική ζώνη, όσο και σε μια πιο διευρυμένη ζώνη της υπαίθρου γύρω από αυτήν. Η υπαίθρος δέχεται ισχυρές πιέσεις και επιρροές από τα αστικά κέντρα, που έχουν επιπτώσεις στην οικονομία τους, αλλά και στη δημιουργία νέων μορφών οικισμών. Σημαντικότερες από αυτές είναι η αστικοποίηση όλο και περισσότερων εκτάσεων της υπαίθρου και η μείωση και υποβάθμιση των αγροτικών εκτάσεων, οι οποίες μετατρέπονται σταδιακά σε οικισμούς ή περιοχές άλλων χρήσεων, όπως εμπορική ή βιομηχανική ζώνη. Ο αστικός πυρήνας κάθε γεωγραφικής ενότητας εντάσσεται σε ένα ευρύτερο δίκτυο αστικών κέντρων, τα οποία συνεργάζονται και αλληλοσυμπληρώνονται και αποτελούν το βασικό άξονα ανάπτυξης της εκάστοτε χωρικής ενότητας.

Η μελέτη και ο επαναπροσδιορισμός των σχέσεων της πόλης με την υπαίθρο, αλλά και των πόλεων μεταξύ τους, είναι σημαντική, καθώς η ανάπτυξη των πόλεων της Ευρώπης και των σχέσεών τους αποτελεί το σημαντικότερο παράγοντα, ο οποίος επηρεάζει τη χωρική ισορροπία του Κοινοτικού χώρου. Η ανάπτυξη εταιρικής σχέσης ανάμεσα στην πόλη και την υπαίθρο επιτρέπει τον καθορισμό πρότυπων αναπτυξιακών επιλογών και εξασφαλίζει στην υπαίθρο την προσφορά βασικών υπηρεσιών, καθώς και την αποτελεσματική βελτίωση του σχεδιασμού των χρήσεων γης. Επίσης ευνοεί την ανταλλαγή εμπειριών μέσω της ανάπτυξης δικτύων συνεργασίας, στα οποία συνεργάζονται οι τοπικές αρχές με τις επιχειρήσεις των αστικών περιοχών και της υπαίθρου.

Το μοντέλο πολυκεντρικής και χωροταξικής ανάπτυξης που προτείνει το ΣΑΚΧ συνιστά:

- τη δημιουργία περισσότερων ζωνών οικονομικής ολοκλήρωσης σε παγκόσμιο επίπεδο,
- την ενίσχυση ενός ισόρροπου συστήματος μητροπολιτικών περιφερειών και συστάδων πόλεων,
- την προώθηση ολοκληρωμένων στρατηγικών αστικής ανάπτυξης εντός των κρατών μελών, που να συμπεριλαμβάνουν τους εγγύς ευρισκόμενους χώρους της υπαίθρου,
- την ενίσχυση της θεματικής συνεργασίας (τοπικές συγκοινωνίες, δεσμοί μεταξύ πανεπιστημίων και ερευνητικών κέντρων, διαχείριση της πολιτιστικής κληρονομιάς, ενσωμάτωση των νέων μεταναστών) στο πλαίσιο διασυνοριακών και διακρατικών δικτύων μεταξύ των χωρών της Βόρειας Ευρώπης, της Ανατολικής Ευρώπης και της Μεσογειακής λεκάνης.

Όσον αφορά σε κάθε μία από τις παραπάνω κατευθυντήριες γραμμές, επελέγη ένας περιορισμένος αριθμός βασικών στόχων πολιτικής και, προκειμένου να διευκολυνθεί η επίτευξη των εν λόγω στόχων, εντοπίστηκε ένας αριθμός συγκεκριμένων επιλογών πολιτικής. Στον Πίνακα 4.1 του Παραρτήματος Β καταγράφονται οι βασικοί στόχοι

που τίθενται στα πλαίσια της ανάπτυξη ενός ισόρροπου και πολυκεντρικού αστικού συστήματος και μιας νέας σχέσης πόλεων – υπαίθρου, καθώς και οι επιλογές πολιτικής για κάθε στόχο.

4.2 Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς 2007-2013 (ΕΣΠΑ)

Το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς 2007–2013 αποτελεί την αναπτυξιακή στρατηγική της χώρας μας για την προγραμματική περίοδο 2007-2013, ο στόχος της οποίας είναι, όπως καταγράφεται στο κείμενο του ΕΣΠΑ, «η διεύρυνση των αναπτυξιακών δυνατοτήτων της χώρας, η διατήρηση του ρυθμού οικονομικής μεγέθυνσης και η αύξηση της παραγωγικότητας σε επίπεδα υψηλότερα του μέσου κοινοτικού όρου για την τόνωση της απασχόλησης, την επίτευξη της πραγματικής σύγκλισης και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής όλων των πολιτών χωρίς περιορισμούς». Η αναπτυξιακή στρατηγική της χώρας για τη συγκεκριμένη προγραμματική περίοδο εξειδικεύεται στις παρακάτω 5 θεματικές προτεραιότητες:

- Επένδυση στον παραγωγικό τομέα της οικονομίας.
- Κοινωνία της γνώσης και καινοτομία.
- Απασχόληση και κοινωνική συνοχή.
- Θεσμικό περιβάλλον.
- Ελκυστικότητα της Ελλάδας και των Περιφερειών της, ως τόπο επενδύσεων, εργασίας και διαβίωσης.

Όσον αφορά στη χωρική διάσταση του στρατηγικού προγραμματισμού της αναπτυξιακής πορείας της χώρας, έτσι όπως διατυπώνεται μέσα από το ΕΣΠΑ και με δεδομένη την πολυπλοκότητα του ελληνικού χώρου και των διαφορετικών προτεραιοτήτων, αναγκών και αναπτυξιακών δυνατοτήτων κάθε περιοχής, γίνεται διαχωρισμός στα εξής χωρικά σύνολα: τις πόλεις, τις ορεινές περιοχές, τις νησιωτικές περιοχές, τις αγροτικές περιοχές, καθώς και τις περιοχές που συνδέονται με την αλιεία. Σύμφωνα με αυτό το διαχωρισμό της χώρας σε χωρικά σύνολα αναδεικνύονται οι ακόλουθες πέντε προτεραιότητες:

- Η βιώσιμη αστική ανάπτυξη.
- Η ανάπτυξη των ορεινών περιοχών.
- Η ανάπτυξη των νησιωτικών περιοχών.
- Η ανάπτυξη των αγροτικών περιοχών και των περιοχών που συνδέονται με την αλιεία.
- Η διασυνοριακή, διακρατική και διαπεριφερειακή συνεργασία.

Σύμφωνα με το ΕΣΠΑ διαμορφώνεται ένα χωρικό πρότυπο ανάπτυξης, το οποίο στηρίζεται σε ένα αστικό δίκτυο αποτελούμενο, από επιλεγμένους πόλους ανάπτυξης δηλαδή «συγκεκριμένα αστικά κέντρα της χώρας και περιοχές δυναμικής περιαστικής ανάπτυξης και αστικής διάχυσης». Οι πόλοι ανάπτυξης της χώρας κατατάσσονται σε τρεις κατηγορίες αστικών κέντρων:

- Η πρώτη κατηγορία περιλαμβάνει τα δύο μητροπολιτικά κέντρα της χώρας, δηλαδή την Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη, τα οποία όμως δεν λαμβάνονται ως μεμονωμένες πόλεις, αλλά ως ημερήσια συστήματα στα οποία εντάσσεται η πολεοδομική ενότητα των μητροπολιτικών κέντρων, αλλά και μια αρκετά διευρυμένη περιοχή γύρω από αυτήν. Συγκεκριμένα το ημερήσιο σύστημα Αθήνας – Αττικής διευρύνεται ως τη Χαλκίδα, τη Θήβα και τη Λιβαδειά στην

Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας, ως την Κόρινθο, το Κιάτο, το **Ναύπλιο και το Άργος** στη Περιφέρεια Πελοποννήσου, καθώς και μέχρι τα νησιά του Αργοσαρωνικού και τα βορειότερα νησιά των Κυκλάδων.

- Η δεύτερη κατηγορία περιλαμβάνει μεγάλα αστικά κέντρα της περιφέρειας, διαπεριφερειακής σημασίας ή σημαντικής γεωγραφικής θέσης. Συγκεκριμένα σε αυτή την κατηγορία κατατάσσεται η Πάτρα, τα Γιάννενα, η Καλαμάτα, τα δίπολα Λάρισα - Βόλος, Αλεξανδρούπολη - Κομοτηνή, Κοζάνη - Πτολεμαΐδα και το τρίπολο Καβάλα - Δράμα - Ξάνθη.
- Η τρίτη κατηγορία περιλαμβάνει τα μεγαλύτερα αστικά κέντρα της νησιωτικής χώρας και συγκεκριμένα της Κρήτης, του Αιγαίου και των Ιόνιων Νήσων. Οι πόλεις - πόλοι ανάπτυξης σε αυτή την κατηγορία είναι το δίπολο Ηράκλειο - Χανιά και η Ρόδος.

Σύμφωνα με τα παραπάνω η περιοχή μελέτης και συγκεκριμένα το αστικό δίπολο Άργος - Ναύπλιο δεν αποτελεί κάποιο μεμονωμένο πόλο ανάπτυξης, όπως αυτοί έχουν προσδιοριστεί για την προγραμματική περίοδο 2007 - 2013, αλλά περιλαμβάνεται στο ημερήσιο σύστημα του μητροπολιτικού κέντρου της Αθήνας. Η περιοχή μελέτης, λόγω της γειννιάσής της με την πρωτεύουσα της χώρας, την Αθήνα, δέχεται ισχυρές επιδράσεις από αυτή και έχουν αναπτυχθεί μεταξύ τους λειτουργικές σχέσεις. Μεγάλα έργα υποδομής που έχουν υλοποιηθεί ή έχουν προγραμματιστεί, όπως η χάραξη νέων και η βελτίωση των υπαρχόντων οδικών αξόνων, που συνδέουν τις δύο πόλεις με την Αθήνα, η αναβάθμιση του σιδηροδρομικού δικτύου κ.ά. συμβάλουν στην ενδυνάμωση των ήδη υπαρχόντων αμφίδρομων λειτουργικών σχέσεων μεταξύ του μητροπολιτικού κέντρου και του δίπολου Άργους - Ναυπλίου και στην ανάπτυξη νέων. Άρα με χωρική αναφορά το σύνολο της χώρας, το αστικό δίπολο Άργος - Ναύπλιο δεν θεωρείται μεμονωμένος πόλος ανάπτυξης, αφού αυτό και η γύρω περιοχή του εντάσσονται στην ζώνη επιρροής της Αθήνας. Με χωρική αναφορά την Περιφέρεια Πελοποννήσου, το δίπολο Άργους - Ναυπλίου εμφανίζεται ως μία δυναμικά αναπτυσσόμενη αστική ενότητα, μικρότερης όμως δυναμικότητας και επιρροής από άλλα μεγάλα αστικά κέντρα της συγκεκριμένης περιφέρειας (π.χ. Καλαμάτα, Τρίπολη).

4.3 Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δυτικής Ελλάδας - Πελοποννήσου - Ιόνιων Νήσων 2007-2013

Το ΕΣΠΑ διαρθρώνεται σε 8 Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα (ΕΠ), 5 Περιφερειακά ΕΠ και 12 ΕΠ Εδαφικής Συνεργασίας. Το ΕΠ που αφορά στην περιοχή μελέτης είναι το ΕΠ Δυτικής Ελλάδας - Πελοποννήσου - Ιόνιων Νήσων 2007-2013 και σύμφωνα με αυτό ο *Γενικός Αναπτυξιακός Στόχος* για τη συγκεκριμένη χωρική ενότητα είναι «*η διεύρυνση των αναπτυξιακών δυνατοτήτων της, η επιτάχυνση του ρυθμού οικονομικής μεγέθυνσης και κοινωνικής ανάπτυξης και η αύξηση της παραγωγικότητας για την επίτευξη της πραγματικής σύγκλισης και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των πολιτών της περιοχής προγραμματισμού με γνώμονα τη βιώσιμη ανάπτυξη*».

Οι κύριες αναπτυξιακές προτεραιότητες της χωρικής ενότητας Δυτικής Ελλάδας, Πελοποννήσου και Ιόνιων Νήσων, η υλοποίηση των οποίων θα συμβάλει στην επίτευξη του γενικού αναπτυξιακού στόχου που έχει τεθεί, είναι οι εξής:

- Ελκυστικότητα της περιοχής προγραμματισμού ως τόπου επενδύσεων, εργασίας και διαβίωσης.
- Επένδυση στον παραγωγικό τομέα της περιοχής προγραμματισμού.
- Άμβλυση των ενδοπεριφερειακών και διαπεριφερειακών ανισοτήτων.

Οι δράσεις του ΕΠ Δυτικής Ελλάδας - Πελοποννήσου - Ιόνιων Νήσων, για την υλοποίηση του γενικού αναπτυξιακού στόχου και των προτεραιοτήτων που θέτει αυτός, συστηματοποιούνται στους παρακάτω τρεις *Γενικούς Στόχους*, οι οποίοι ταυτίζονται με τους άξονες προτεραιότητας του ΕΠ:

- *Γενικός Στόχος 1:* Ανάπτυξη και εκσυγχρονισμός των υποδομών προσπελασιμότητας.
- *Γενικός Στόχος 2:* Ψηφιακή σύγκληση με την αξιοποίηση των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών και τόνωση της επιχειρηματικότητας.
- *Γενικός Στόχος 3:* Αειφόρος Ανάπτυξη και ποιότητα ζωής.

Όσον αφορά στην Περιφέρεια Πελοποννήσου, ο *Κεντρικός Στρατηγικός Στόχος* του Προγράμματος της Περιφέρειας Πελοποννήσου είναι «η εξασφάλιση της συνέχειας του χώρου, της ισόρροπης χωρικής, οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης και της αναβάθμισης του επιπέδου ζωής των πολιτών της», και οι κύριες αναπτυξιακές προτεραιότητες της περιοχής προγραμματισμού, που αναφέρθηκαν παραπάνω, εξειδικεύονται στις εξής τρεις επιμέρους αναπτυξιακές προτεραιότητες για την Περιφέρεια Πελοποννήσου:

- *Αύξηση της ελκυστικότητας της Περιφέρειας.*
- *Ενίσχυση της εξωστρέφειας της Περιφέρειας.*
- *Άμβλυση των ενδοπεριφερειακών / τοπικών - χωρικών ανισοτήτων.*

Ειδικότερη για την Π. Πελοποννήσου, έμφαση δίνεται στην ολοκλήρωση έργων υποδομής, κυρίως αυτών που αφορούν στους βασικούς οδικούς άξονες, αλλά και το δευτερεύον οδικό δίκτυο, που συνδέουν τις περιοχές της ενδοχώρας μεταξύ τους, αλλά και με τα αστικά και ημιαστικά κέντρα, με σκοπό την αύξηση της ελκυστικότητας των περιοχών αυτών και της Περιφέρειας στο σύνολό της, στην ανάπτυξη και εισαγωγή νέων τεχνολογιών και την αξιοποίησή τους στους παραγωγικούς τομείς, στον εκσυγχρονισμό και την υιοθέτηση καινοτομικών μεθόδων σε παραγωγικούς τομείς όπως η γεωργία, στην προώθηση των ΤΠΕ στις δημόσιες υπηρεσίες για την καλύτερη εξυπηρέτηση των πολιτών, αλλά και τη χρήση τους στις εμπορικές συναλλαγές και τέλος στην ανάδειξη, προστασία και αξιοποίηση, με ορθολογικό τρόπο, των πλούσιων τουριστικών πολιτιστικών πόρων και των περιοχών φυσικής ομορφιάς της περιοχής προγραμματισμού.

Τα αναπτυξιακά προβλήματα που αντιμετωπίζει η Περιφέρεια Πελοποννήσου στο σύνολό της και τα οποία επισημαίνονται στο κείμενο του ΕΠ Δυτικής Ελλάδας - Πελοποννήσου - Ιόνιων Νήσων είναι οι έντονες ενδοπεριφερειακές και τοπικές ανισότητες, που εμφανίζονται ανάμεσα στις περιοχές της χωρικής ενότητας της Περιφέρειας Πελοποννήσου, η φθίνουσα πορεία του αγροτικού τομέα, η προβληματική και ελλιπής αξιοποίηση των τουριστικών πόρων και ανάπτυξης τουριστικών δραστηριοτήτων, το χαμηλό επίπεδο χρήσης και εξοικείωσης με τις νέες τεχνολογίες και τις υπηρεσίες τεχνολογιών πληροφορικής, η υποβάθμιση του

υδροφόρου ορίζοντα, οι ελλείψεις σε υποδομές που αφορούν στο σιδηροδρομικό δίκτυο και τις λιμενικές εγκαταστάσεις στην Περιφέρεια, οι ελλείψεις στον χωροταξικό και πολεοδομικό σχεδιασμό και στην οργάνωση των διαφόρων δραστηριοτήτων στα αστικά και ημιαστικά κέντρα και τα διαρθρωτικά προβλήματα στην αγορά εργασίας.

Ο Νομός Αργολίδας υπάγεται στην Περιφέρεια Πελοποννήσου και αντιμετωπίζει αναπτυξιακές δυσχέρειες που πηγάζουν από τα προβλήματα που αναφέρθηκαν παραπάνω. Εντονότερα από αυτά είναι η φθίνουσα πορεία του αγροτικού τομέα, η υποβάθμιση και υπεράντληση των αποθεμάτων του υδροφόρου ορίζοντα, η έλλειψη ολοκληρωμένης, σωστά οργανωμένης και αποδοτικής διαχείρισης των τουριστικών και πολιτιστικών πόρων της, προβλήματα πολεοδομικής οργάνωσης και σαφούς διαχωρισμού χρήσεων γης, κυρίως στα αστικά και ημιαστικά κέντρα της, αλλά και στις τουριστικά αναπτυγμένες περιοχές του νομού, καθώς και ελλείψεις υποδομών, κυρίως στο σιδηροδρομικό δίκτυο και τις λιμενικές υποδομές.

Όσον αφορά στις τοπικές ανισότητες παρατηρείται διαφοροποίηση της διάρθρωσης του παραγωγικού και κοινωνικού ιστού μεταξύ των ορεινών / ημιορεινών ζωνών και των αστικών, ημιαστικών κέντρων και παράκτιων περιοχών, αλλά και μεταξύ των πεδινών αγροτικών περιοχών και των παράκτιων τουριστικών. Το πρώτο αστικό κέντρο του νομού, το Άργος, βρίσκεται σε πεδινά εδάφη και είναι αυτό που γειτνιάζει από τη μία με τα λιγότερο ανεπτυγμένα και παραγωγικά ορεινά τμήματα του νομού και από την άλλη με πεδινές περιοχές που παρουσιάζουν σημαντική παραγωγή στον πρωτογενή τομέα. Το Ναύπλιο, το δεύτερο αστικό κέντρο του νομού, είναι παραθαλάσσιο, αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα λιμάνια της Περιφέρειας Πελοποννήσου και συνορεύει με περιοχές τουριστικά ανεπτυγμένες ή που εμφανίζουν αξιόλογη παραγωγική δραστηριότητα στον πρωτογενή τομέα. Στο Ν. Αργολίδας η ορεινή ζώνη εντοπίζεται κυρίως στο δυτικό και κεντρικό τμήμα του. Παρόλο που τα ορεινά εδάφη καταλαμβάνουν το 57,5% της συνολικής έκτασης του νομού δεν έχει αναπτυχθεί σε αυτά σημαντικό δίκτυο ορεινών οικισμών, αποκομμένων από τους ανεπτυγμένους και πιο αστικοποιημένους πεδινούς και παράκτιους οικισμούς. Συγκεκριμένα, τα ορεινά δημοτικά διαμερίσματα στο νομό είναι 28, σε σύνολο 75, και διαμένουν σε αυτά 16.838 κάτοικοι δηλαδή το 16% του συνόλου του πληθυσμού του Ν. Αργολίδας. Τα περισσότερα από αυτά βρίσκονται σε χαμηλό υψόμετρο, πάνω σε κεντρικούς οδικούς άξονες και είναι εύκολα προσβάσιμα, ενώ μερικά από αυτά εντάσσονται στη ζώνη επιρροής του αστικού δίπολου Άργους - Ναυπλίου. Το πιο υποβαθμισμένο και αποκομμένο ορεινό τμήμα του νομού αποτελούν οι οικισμοί που ανήκουν στην κοινότητα Αχλαδόκαμπου που βρίσκεται στα σύνορα του Ν. Αργολίδας με το Ν. Αρκαδίας και στην κοινότητα Αλέας και Σκοτεινής, που βρίσκονται στα σύνορα του Ν. Αργολίδας με τους Νομούς Αρκαδίας και Κορινθίας. Αξιόλογο είναι το οικιστικό δίκτυο που αναπτύσσεται στα πεδινά εδάφη του Αργολικού κάμπου, μέσα στο οποίο εντάσσεται η πόλη του Άργους και αφορά σε αγροτικά ανεπτυγμένες περιοχές, αλλά και στα παράλια του Αργολικού κόλπου, μέσα στο οποίο εντάσσεται το Ναύπλιο και αφορά σε αγροτικά και τουριστικά ανεπτυγμένες περιοχές. Γενικότερα στο νομό Αργολίδας, ανάμεσα στα αστικά κέντρα, τις πεδινές, παράκτιες περιοχές και την ορεινή ζώνη εμφανίζεται πρόβλημα τοπικών ανισοτήτων, όχι όμως μεγάλης έντασης. Οι τοπικές αυτές ανισότητες προέρχονται κυρίως από τις αναπτυξιακές δυσκολίες που παρουσιάζονται στις ορεινές περιοχές, τη φθίνουσα πορεία του αγροτικού τομέα στις πεδινές περιοχές και την ανάπτυξη τουριστικών δραστηριοτήτων στις παράκτιες.

Χαρακτηριστικό είναι επίσης ότι από τους νομούς της Περιφέρειας Πελοποννήσου (Κορινθία, Αργολίδα, Αρκαδία, Λακωνία και Μεσσηνία), μόνο οι νομοί Κορινθίας και Αργολίδας υπερτερούν σε αστικό πληθυσμό, έναντι του αγροτικού, καθώς επίσης και ο δείκτης γήρανσης στους 2 αυτούς νομούς βρίσκεται στα ίδια επίπεδα με αυτόν της χώρας και είναι μικρότερος από αυτόν της Περιφέρειας, κάτι που δεν συμβαίνει στους υπόλοιπους νομούς της Π. Πελοποννήσου. Επίσης ο Ν. Αργολίδας είναι ο αμέσως κοντινότερος νομός της Π. Πελοποννήσου μετά το Ν. Κορινθίας, στο μητροπολιτικό κέντρο της Αθήνας. Όλα τα παραπάνω συμβάλουν στην ενδυνάμωση της αναπτυξιακής δυναμικής της περιοχής και των δύο γειτονικών αστικών κέντρων, της πόλης του Άργους και της πόλης του Ναυπλίου.

4.4 Εθνικός Χωροταξικός Σχεδιασμός και Αειφόρος Ανάπτυξη

Το 2008 καταρτίστηκε το Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης, σκοπός του οποίου είναι ο προσδιορισμός στρατηγικών κατευθύνσεων για την ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη και αειφόρο οργάνωση του εθνικού χώρου για τα επόμενα 15 χρόνια. Μαζί με το Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης καταρτίστηκαν τα Ειδικά Χωροταξικά Πλαίσια για τον Τουρισμό, τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας και τη Βιομηχανία, τα οποία εξειδικεύουν και συμπληρώνουν τις κατευθύνσεις του Γενικού Πλαισίου για τους συγκεκριμένους τομείς. Εκτός όμως από τα Ειδικά Πλαίσια, έχουν καταρτιστεί για κάθε περιφέρεια Περιφερειακά Πλαίσια Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης, όπου προσδιορίζονται οι αναπτυξιακές προτεραιότητες και οι στρατηγικές κατευθύνσεις για την ολοκληρωμένη και αειφόρο ανάπτυξη του χώρου σε επίπεδο περιφέρειας. Τα παραπάνω πλαίσια θεσμοθετήθηκαν στα πλαίσια του νόμου 2742 (ΦΕΚ 207 Α'/07.10.1999) «Χωροταξικός σχεδιασμός και αειφόρος ανάπτυξη» και αποτελούν, σύμφωνα με αυτόν, μέσα χωροταξικού σχεδιασμού. Παρακάτω γίνεται αναφορά στους στόχους που τίθενται μέσα από το Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τη χώρα και το Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης της Περιφέρειας Πελοποννήσου, καθώς κάθε στρατηγική για την ανάπτυξη της περιοχής μελέτης μας θα πρέπει να εντάσσεται στο συγκεκριμένο αναπτυξιακό πλαίσιο. Επίσης αναφέρονται οι κατευθύνσεις που δίνονται και τα μέτρα που προτείνονται για κάθε τομέα στην περιοχή μελέτης μέσα από τα Ειδικά Πλαίσια Χωροταξικού Σχεδιασμού.

4.4.1 Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης

Σύμφωνα με το νόμο 6876/4871 (ΦΕΚ 128/3.7.2008), με το Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης επιδιώκεται:

α) η ενίσχυση του ρόλου της χώρας, σε διεθνές, ευρωπαϊκό, μεσογειακό και βαλκανικό επίπεδο, μέσα από την ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς της και των πλούσιων φυσικών πόρων της, την ανάδειξή της σε σημαντικό κόμβο μεταφορών, ενέργειας και επικοινωνιών, όπως και σε πόλο διασυνοριακών και λοιπών συνεργασιών, κυρίως αυτών που προωθούν την έρευνα, την τεχνολογία, την καινοτομία και τον τουρισμό, τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της χώρας και την αύξηση της ελκυστικότητας σε επενδύσεις, που αφορούν σε παραγωγικούς τομείς στους οποίους η χώρα έχει συγκριτικά πλεονεκτήματα.

β) η ενίσχυση της περιφερειακής ανάπτυξης και της χωρικής συνοχής που θα επιτευχθεί με την ισόρροπη - πολυκεντρική ανάπτυξη της χώρας, τον περιορισμό της έντονης αστικοποίησης περιοχών και την αύξηση της ελκυστικότητας της υπαίθρου, καθώς και τη βελτίωση των σχέσεων πόλης - υπαίθρου, τη βελτίωση της πρόσβασης σε βασικά δίκτυα μεταφορών, ενέργειας και επικοινωνιών και την ανάπτυξη των σχετικών υποδομών, τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των πολιτών και τέλος την ενίσχυση των κοινωνικών υποδομών και υπηρεσιών.

γ) η διαφύλαξη και, κατά περίπτωση, η ανάδειξη των ευαίσθητων φυσικών πόρων, της πολιτιστικής κληρονομιάς και του τοπίου.

δ) η λήψη μέτρων έναντι των ραγδαίων κλιματικών αλλαγών που λαμβάνουν χώρα και περιλαμβάνουν μέριμνα για την εξοικονόμηση ενέργειας, προώθηση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, ενίσχυση των αναδραστικών μηχανισμών της φύσης, δημιουργία κατάλληλων προληπτικών μηχανισμών, υποδομών και σχεδίων δράσης για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής.

ε) η παροχή ενός συνεκτικού πλαισίου κατευθύνσεων για τα υποκείμενα επίπεδα σχεδιασμού.

Επίσης στο Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης καθορίζεται η χωρική οργάνωση των κύριων εθνικών πόλων και αξόνων ανάπτυξης, καθώς και των διεθνών και διαπεριφερειακών εισόδων - πυλών και συνδέσεων της χώρας. Οι εθνικοί πόλοι ανάπτυξης διαχωρίζονται σε μητροπολιτικά κέντρα, πρωτεύοντες εθνικούς πόλους, δευτερεύοντες εθνικούς πόλους και λοιπούς εθνικούς πόλους. Το δίπολο Άργους - Ναύπλιο δεν αποτελεί εθνικό πόλο ανάπτυξης, ούτε βρίσκεται πάνω σε κάποιο άξονα ανάπτυξης, έτσι όπως αυτά προσδιορίζονται στο Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης. Η εγγύτητα της περιοχής μελέτης στην πρωτεύουσα της χώρας, την Αθήνα, αλλά και στον δευτερεύοντα εθνικό πόλο ανάπτυξης, την Τρίπολη, εντάσσει το δίπολο και την ευρύτερη περιοχή του στη ζώνη επιρροής αυτών και δεν το αναδεικνύει ως ένα μεμονωμένο αστικό δίπολο ανάπτυξης, διεθνούς ή διαπεριφερειακής εμβέλειας.

Σύμφωνα με τις αναπτυξιακές κατευθύνσεις και τα μέτρα πολιτικής που καταγράφονται στο Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης και αφορούν στη διατήρηση, ανάδειξη και βιώσιμη διαχείριση του φυσικού πλούτου της χώρας και των πλούσιων πολιτιστικών της πόρων, προσδιορίζονται περιοχές προτεραιότητας φυσικού και πολιτιστικού πλούτου, στις οποίες περιλαμβάνονται το Άργος και το Ναύπλιο, καθώς επίσης οι Μυκήνες και η Τίρυνθα, που γειτονεύουν με τα δύο παραπάνω αστικά κέντρα και η Επίδαυρος στο Ν. Αργολίδας, ως περιοχές προτεραιότητας διεθνούς εμβέλειας για την προστασία και ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς της χώρας. Αυτό σημαίνει ότι τα μέτρα και οι δράσεις αναπτυξιακού χαρακτήρα που αφορούν στις περιοχές αυτές θα πρέπει να στηριχτούν σε αυτό το χαρακτηριστικό στοιχείο, το οποίο μπορεί να αποτελέσει έναν από τους κεντρικούς άξονες ανάπτυξης, που σχετίζεται άμεσα με έναν από του κυρίαρχους τομείς ανάπτυξης για το νομό, τον τουρισμό. Ο χαρακτηρισμός των περιοχών αυτών ως περιοχές προτεραιότητας διεθνούς εμβέλειας δεν ερμηνεύεται μόνο ως δυνατότητα αξιοποίησης ενός ισχυρού πολιτιστικού - τουριστικού πόρου, που θα αποτελέσει άξονα οικονομικής ανάπτυξης στη περιοχή, αλλά πρωτίστως εμπεριέχει την έννοια της βιώσιμης διαχείρισης των πόρων αυτών και της προστασίας τους.

4.4.2 Οι κατευθύνσεις των Ειδικών Πλαισίων για την ευρύτερη περιοχή του αστικού δίπολου Άργους –Ναυπλίου.

Στη συνέχεια, γίνεται αναφορά στο Ειδικό Πλαίσιο για τη Βιομηχανία, τον Τουρισμό και τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας και κυρίως στις κατευθύνσεις που αυτά δίνουν για την περιοχή μελέτης.

Ειδικό Πλαίσιο για τη Βιομηχανία

Μέσα από το Ειδικό Πλαίσιο για την Βιομηχανία δίνονται οι κατευθύνσεις για τη χωρική οργάνωση της βιομηχανίας τόσο σε εθνικό επίπεδο όσο και σε επίπεδο διοικητικών ενοτήτων, δηλαδή περιφέρειας και νομού. Σε εθνικό επίπεδο ορίζονται πόλοι και άξονες ανάπτυξης, περιοχές εντατικοποίησης, επέκτασης, ποιοτικής αναδιάρθρωσης ή στήριξης της βιομηχανίας και ειδικές κατηγορίες χώρου με συγκεκριμένες προτεραιότητες για την ανάπτυξη της βιομηχανίας (ορεινό, παράκτιο χώρο κ.ά.).

Όσον αφορά στο Ν. Αργολίδας και κυρίως στο αστικό δίπολο Άργος - Ναύπλιο και τη γύρω περιοχή, το Άργος και η περιοχή γύρω από αυτό χαρακτηρίζεται ως *περιοχή επέκτασης* της βιομηχανίας. Δηλαδή αποτελεί περιοχή στην οποία επιδιώκεται μέσα από δράσεις και πολιτικές, η διαμόρφωση κατάλληλων συνθηκών που ευνοούν την ανάπτυξη βιομηχανικής δραστηριότητας. Εκτός όμως από την προώθηση δράσεων για την ανάπτυξη της βιομηχανίας, δίνεται παράλληλα έμφαση στη λήψη μέτρων προς αποφυγή των δυσμενών επιπτώσεων της βιομηχανικής ανάπτυξης, που αφορούν κυρίως στη χωρική οργάνωση των βιομηχανικών μονάδων και την προστασία του περιβάλλοντος.

Σε επίπεδο νομού, η γενική προτεραιότητα άσκησης χωρικής πολιτικής για τη μεταποίηση στο νομό Αργολίδας, χαρακτηρίζεται ως μέση. Στην περιοχή δεν παρατηρείται σαφής εξειδίκευση της υφιστάμενης μεταποίησης σε συγκεκριμένο κλάδο της βιομηχανικής δραστηριότητας, αν και η πλειοψηφία των μεταποιητικών μονάδων αφορά σε χυμοποιεία και συσκευαστήρια εσπεριδοειδών, ενώ υπάρχουν και αξιολογες μονάδες εξόρυξης και επεξεργασίας μαρμάρων. Η πλούσια αγροτική παραγωγή, κυρίως εσπεριδοειδών, αλλά και άλλων ειδών στο νομό, μπορεί να αξιοποιηθεί για καθετοποίηση της παραγωγής. Η περιοχή εμφανίζει το συγκριτικό πλεονέκτημα της εγγύτητας στο μητροπολιτικό κέντρο της Αθήνας και ως εκ τούτου, στα πλαίσια του συνολικού σχεδιασμού της Μητροπολιτικής Περιφέρειας της Αθήνας, μπορεί να αποτελέσει, κυρίως το ΒΔ τμήμα του νομού, περιοχή υποδοχής των αποκεντρωμένων μη μητροπολιτικών δραστηριοτήτων. Το σύνολο των υφιστάμενων μεταποιητικών μονάδων του νομού εντοπίζεται σε μια ζώνη με επίκεντρο το Άργος και την περιοχή της Ν. Κίου. Η ζώνη αυτή προβλέπεται να διατηρηθεί και να ενισχυθεί, αφού κρίνεται κατάλληλη για συγκέντρωση βιομηχανικών - μεταποιητικών μονάδων, χωρίς να αποκλείεται η αποκέντρωση κάποιων μονάδων, που η λειτουργία τους δεν εξαρτάται έντονα από χωροθετημένα συγκριτικά πλεονεκτήματα, ενώ προβλέπεται ότι μελλοντικά ίσως να απαιτηθούν οργανωμένοι υποδοχείς βιομηχανικής δραστηριότητας. Επίσης ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στη χωρική διάρθρωση των δραστηριοτήτων που αφορούν στη μεταποίηση με αυτές που αφορούν στον τουρισμού, τον τομέα που εξειδικεύεται ο νομός, καθώς υπάρχει κίνδυνος εμφάνισης χωρικών ασυμβατοτήτων με οχλούσες μορφές βιομηχανίας.

Αναφορικά με τις ενδονομαρχιακές ανισότητες στην ανάπτυξη της βιομηχανίας στο Ν. Αργολίδας προτείνεται να ακολουθηθεί η πολιτική τύπου 5, που αφορά σε περιοχές όπου δεν υφίστανται ουσιαστικά ανισότητες, αφού στο σύνολο του νομού η παρουσία της βιομηχανίας είναι χαμηλή. Σύμφωνα με την πολιτική που προτείνεται να ακολουθηθεί, προβλέπεται μερική διεύρυνση της βιομηχανικής βάσης σε μικρή κλίμακα σε συγκεκριμένες περιοχές.

Συνοψίζοντας, όσο αφορά στη βιομηχανία στο Ν. Αργολίδας, αλλά και συγκεκριμένα στην περιοχή μελέτης, καθώς εκεί συγκεντρώνεται το σύνολο των μεταποιητικών μονάδων, διαπιστώνεται ότι η βιομηχανική δραστηριότητα είναι περιορισμένη, χωρίς να εξειδικεύεται σε συγκεκριμένο κλάδο, ενώ απαιτείται διατομεακή διερεύνηση των δυνατοτήτων που πιθανόν υπάρχουν για ανάπτυξη προς αυτή την κατεύθυνση. Τα πλεονεκτήματα που μπορούν να συμβάλουν στην ενδυνάμωση του βιομηχανικού τομέα στην περιοχή, αν αξιοποιηθούν επαρκώς, είναι η πλούσια αγροτική παραγωγή εσπεριδοειδών με καθετοποίηση της παραγωγής τους, καθώς επίσης η γειτνίασή της με το μητροπολιτικό κέντρο της Αθήνας. Γενικά δεν δίνεται προτεραιότητα στη βιομηχανική ανάπτυξη της περιοχής, καθώς οι δυνατότητες είναι περιορισμένες, αλλά επιδιώκεται η ενδυνάμωση της ήδη υπάρχουσας βιομηχανικής δραστηριότητας και η περαιτέρω αξιοποίηση των περιορισμένων δυνατοτήτων που αναφέρθηκαν.

Ειδικό Πλαίσιο για τον Τουρισμό

Το Ειδικό Πλαίσιο για τον Τουρισμό (ΦΕΚ 1138/Β/2009) καταρτίστηκε με σκοπό «*την παροχή κατευθύνσεων, κανόνων και κριτηρίων για τη χωρική διάρθρωση, οργάνωση και ανάπτυξη του τουρισμού στον ελληνικό χώρο και των αναγκαίων προς τούτο υποδομών, καθώς και τη διατύπωση ενός ρεαλιστικού προγράμματος δράσης για την επόμενη δεκαεπταετία (2009 – 2014)*». Σύμφωνα με το Ειδικό Πλαίσιο για τον Τουρισμό, ο εθνικός χώρος κατατάσσεται σε 10 κατηγορίες ανάλογα με την ένταση και το είδος της τουριστικής δραστηριότητας, τη γεωμορφολογία και την ευαισθησία των διαθέσιμων πόρων. Η πόλη του Ναυπλίου και τα παράλια κοντά σε αυτήν στο ΝΑ τμήμα του νομού, τα οποία ανήκουν στο δήμο Ασίνης, κατατάσσονται στην πρώτη κατηγορία (κατηγορία Α) που αφορά στις αναπτυγμένες τουριστικά περιοχές. Οι περιοχές που ανήκουν σε αυτή την κατηγορία διακρίνονται από τα εξής χαρακτηριστικά:

- ⇒ την αναγνωρίσιμη τουριστική ταυτότητα και την ισχυρή φήμη,
- ⇒ την υψηλή συγκέντρωση μαζικού τουρισμού,
- ⇒ την ύπαρξη αυξημένης πιθανότητας για φθίνουσα οικονομική απόδοση του τουριστικού πόρου,
- ⇒ τον υψηλό βαθμό εξάρτησης της τοπικής οικονομίας από την τουριστική δραστηριότητα.

Τα ΝΑ παράλια του Ν. Αργολίδας που δεν ανήκουν σε αυτή την κατηγορία, ανήκουν στην αμέσως επόμενη (κατηγορία Β), που περιλαμβάνει τις αναπτυσσόμενες τουριστικά περιοχές. Δηλαδή περιοχές που έχουν τα παρακάτω χαρακτηριστικά:

- ⇒ συγκέντρωση ιδιαίτερων χαρακτηριστικών φυσικού και πολιτισμικού περιβάλλοντος,
- ⇒ αξιολογή κατά περίπτωση ανάπτυξη τουριστικών δραστηριοτήτων,

- ⇒ δυνατότητα για περαιτέρω βιώσιμη αξιοποίηση των πόρων που ενδιαφέρουν τον τουρισμό,
- ⇒ δυνατότητα διαφοροποίησης και εμπλουτισμού του τουριστικού προϊόντος καθώς και διάχυσης της ζήτησης, και
- ⇒ ύπαρξη ή προγραμματιζόμενη ανάπτυξη αποδεκτού επιπέδου υποδομών.

Σε αυτή την κατηγορία εντάσσεται όλο το υπόλοιπο παράκτιο κομμάτι του Ν. Αργολίδας, εκτός από την περιοχή Ερμιόνης - Πόρτο Χελίου που κατατάσσεται στην πρώτη κατηγορία (η περιοχή αυτή δεν ανήκει στη ζώνη επιρροής του αστικού διπόλου). Η δεύτερη κατηγορία αποτελείται από διάφορες υποκατηγορίες, σύμφωνα με τα περιθώρια ανάπτυξης συγκεκριμένων μορφών τουρισμού. Το σύνολο των περιοχών του νομού αυτής της κατηγορίας κατατάσσεται στην υποκατηγορία Β.1, που αφορά σε περιοχές με δυνατότητες ανάπτυξης μαζικού τουρισμού, με εξαίρεση το βορειοανατολικό παράκτιο τμήμα του νομού (περιοχή που δεν περιλαμβάνεται στη ζώνη επιρροής του αστικού δίπολου), το οποίο κατατάσσεται στην υποκατηγορία Β.2, που αφορά σε περιοχές με περιθώρια ανάπτυξης εναλλακτικών μορφών τουρισμού.

Στην πόλη του Ναυπλίου και σε πολλούς οικισμούς του γειτονικού δήμου Ασίνης, που βρίσκεται στη ζώνη επιρροής του Δ. Ναυπλίου, ο τουριστικός τομέας είναι ένας από τους κυρίαρχους τομείς, από τον οποίο εξαρτάται σημαντικά η οικονομία τους. Σε αντίθεση με το Ναύπλιο, το Άργος και οι πεδινόι οικισμοί γύρω από αυτό δεν γνωρίζουν τουριστική ανάπτυξη και τα περιθώρια για μελλοντική ανάπτυξη είναι περιορισμένα, δεδομένου ότι οι συγκεκριμένες περιοχές δεν διαθέτουν άλλους σημαντικούς τουριστικούς πόρους πέραν των σημαντικών πολιτιστικών μνημείων, που αν αναδειχθούν μπορούν να λειτουργήσουν ως πόλος έλξης επισκεπτών. Υπάρχει όμως η δυνατότητα αξιοποίησης του αγροτικού τους χαρακτήρα για την ανάπτυξη αγροτουρισμού. Χαρακτηριστικό είναι ότι στην Περιφέρεια Πελοποννήσου μόνο περιοχές στο Ν. Αργολίδα ανήκουν στην πρώτη κατηγορία των ανεπτυγμένων τουριστικά περιοχών. Συγκεκριμένα το Ναύπλιο είναι ένα από τα σημαντικότερα κέντρα τουρισμού σε όλη τη χώρα και οι επιπτώσεις αυτού για τις γύρω περιοχές του είναι σημαντικές, δεδομένου ότι λειτουργεί ως ένα τουριστικό κέντρο, γύρω από το οποίο αναπτύσσεται ένα δίκτυο οικισμών κυρίως παράκτιων, που ενώ παλιότερα η οικονομία τους ήταν καθαρά αγροτική, τα τελευταία χρόνια στρέφεται σε επιχειρηματικές δραστηριότητες που σχετίζονται με τον τουρισμό, ενώ ο αγροτικός τομέας παρουσιάζει φθίνουσα πορεία στις συγκεκριμένες περιοχές.

Σύμφωνα με την κατηγορία στην οποία ανήκει κάθε περιοχή, το Ειδικό Πλαίσιο για τον Τουρισμό καθορίζει συγκεκριμένες κατευθύνσεις ως προς τη χωρική οργάνωση του τουρισμού, που περιλαμβάνουν συγκεκριμένα μέτρα και ενέργειες κατά περίπτωση και θα πρέπει να ληφθούν υπόψη στα κατώτερα επίπεδα σχεδιασμού.

Ειδικό Πλαίσιο για τις ΑΠΕ

Οι αναπτυξιακές κατευθύνσεις που δίνονται μέσα από κάθε χωροταξική μελέτη σε όλα τα επίπεδα σχεδιασμού καθορίζονται σύμφωνα με τις αρχές της αειφορίας. Μία από τις τρεις συνιστώσες της αειφορίας σχετίζεται με την προστασία του περιβάλλοντος και των φυσικών πόρων. Η ανάπτυξη των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ) αποτελεί βασική προτεραιότητα της ενεργειακής πολιτικής της Ευρώπης, που στοχεύει στην προστασία του περιβάλλοντος από την περαιτέρω υποβάθμισή του. Στα πλαίσια αυτής της πολιτικής έχουν επικυρωθεί ορισμένες

δεσμεύσεις, τόσο σε παγκόσμιο επίπεδο όσο και σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, στις οποίες έχει συμφωνήσει και υποχρεούται να ακολουθήσει και η χώρα μας. Παρόλο όμως που η Ελλάδα διαθέτει πλούσιο ενεργειακό δυναμικό από ΑΠΕ, παρουσιάζεται μία υστέρηση και ελλειπής ανάπτυξη σε αυτό τον τομέα, τόσο σε σχέση με τις δυνατότητές της όσο και σε σχέση με πολλά άλλα κράτη της Ευρώπης.

Σκοπός του Ειδικού Πλαισίου για τις ΑΠΕ (ΦΕΚ 2464B/3.12.08) είναι η καθιέρωση σαφών κανόνων και κριτηρίων χωροθέτησης των έργων ΑΠΕ, έτσι ώστε να επιτυγχάνεται βιώσιμη λειτουργία των ΑΠΕ και ταυτόχρονα αρμονική ένταξή τους στο περιβάλλον και να δίνεται μία ώθηση στην ανάπτυξη των ΑΠΕ, ώστε να επιτευχθούν οι στόχοι των εθνικών και κοινοτικών πολιτικών για την ενέργεια και το περιβάλλον. Στο πλαίσιο αυτών των στόχων, προσδιορίζονται οι περιοχές του εθνικού χώρου που έχουν τη δυνατότητα ανάπτυξης ΑΠΕ λόγω συγκριτικών πλεονεκτημάτων.

Στο Ειδικό Πλαίσιο για τις ΑΠΕ προσδιορίζονται οι Περιοχές Αιολικής Προτεραιότητας (ΠΑΠ), οι οποίες εμφανίζουν συγκριτικά πλεονεκτήματα για την ανάπτυξη ΑΠΕ. Ο Ν. Αργολίδας δεν περιλαμβάνεται σε αυτές τις περιοχές διότι δεν διαθέτει αξιόλογους φυσικούς πόρους και φυσικά διαθέσιμα που μπορούν να αξιοποιηθούν για την παραγωγή ενέργειας από ΑΠΕ. Αν και έχουν εγκατασταθεί στην περιοχή αιολικά πάρκα, το αιολικό δυναμικό είναι ασθενές σε σχέση με άλλες περιοχές του ελλαδικού χώρου και οι δυνατότητες ανάπτυξης μεγάλων αιολικών πάρκων και σε άλλες περιοχές του νομού είναι περιορισμένες. Θα μπορούσε όμως να γίνει αξιοποίηση της ηλιακής ενέργειας με την εγκατάσταση φωτοβολταϊκών στοιχείων, αλλά και παραγωγή ενέργειας από βιομάζα με την αξιοποίηση υπολειμμάτων που προέρχονται από την αγροτική παραγωγή.

4.4.3 Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Περιφέρειας Πελοποννήσου

Με το νόμο 25294 (ΦΕΚ Β΄ 1485/10.10.2003) εγκρίθηκε το Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για την Περιφέρεια Πελοποννήσου, σκοπός του οποίου είναι να εξειδικεύσει και να συμπληρώσει τις βασικές προτεραιότητες και επιλογές του Γενικού και των Ειδικών Πλαισίων Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης, αλλά και κάθε επενδυτικού και αναπτυξιακού προγράμματος για τον εθνικό χώρο, στο επίπεδο της Περιφέρειας Πελοποννήσου και να αποτελέσει ένα κατευθυντήριο πλαίσιο για τα κατώτερα επίπεδα σχεδιασμού. Μέσα από το Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης της Περιφέρειας Πελοποννήσου προσδιορίζονται, με προοπτική 15 ετών, οι βασικές προτεραιότητες και οι στρατηγικές επιλογές για την ολοκληρωμένη και αειφόρο ανάπτυξη της Περιφέρειας Πελοποννήσου, οι οποίες θα προωθούν την ισότιμη ένταξή της στον ευρύτερο διεθνή, ευρωπαϊκό και εθνικό χώρο.

Αναφορικά με τη θέση και το ρόλο του αστικού δίπολου Άργος - Ναύπλιο στην Π. Πελοποννήσου σύμφωνα με το ΠΠΧΣΑΑ Π. Πελοποννήσου, το δίπολο Άργος - Ναύπλιο αποτελεί δευτερεύοντα πόλο ανάπτυξης περιφερειακής εμβέλειας και περιλαμβάνεται επίσης στους δευτερεύοντες άξονες ανάπτυξης της περιφέρειας (περιφερειακής εμβέλειας) που ορίζονται από το χερσαίο άξονα Επίδαυρος - Ναύπλιο - Άστρος - Τρίπολη - Ολυμπία, μέσω του οποίου γίνεται η σύνδεση των βασικών πολιτιστικών πόρων και του άξονα Κιάτο - Νεμέα - Άργος. Επίσης το λιμάνι του

Ναυπλίου αποτελεί κέντρο του δευτερεύοντα θαλάσσιου άξονα ανάπτυξης περιφερειακής εμβέλειας Ναύπλιο - Πειραιάς - νησιά Σαρωνικού - Κυκλάδες.

Ως προς τη χωροταξική οργάνωση της Περιφέρειας, το Άργος και το Ναύπλιο ως αστικό σύνολο (διπολικό αστικό κέντρο) θεωρείται οικιστικό κέντρο 2^{ου} επιπέδου. Σύμφωνα με το ΠΠΧΣΑΑ Π. Πελοποννήσου ο αναπτυξιακός ρόλος των δύο πόλεων μέσα στο νομό εξειδικεύεται ως εξής:

Το Ναύπλιο είναι:

- έδρα του Ν. Αργολίδας,
- έδρα του Εφετείου,
- διοικητικό και πολιτιστικό κέντρο,
- έδρα τμημάτων ή σχολών του πανεπιστημίου Πελοποννήσου,
- λιμάνι εξυπηρέτησης τουρισμού, αναψυχής και εμπορευματικής κίνησης με ισχυρές αλληλεξαρτήσεις και συμπληρωματικές δραστηριότητες με την πόλη του Άργους,
- αστικό κέντρο με ζώνη άμεσης εξάρτησης και επιρροής που περιλαμβάνει το Δ. Ασίνης και το Δ. Νέας Τίρυνθας.

Το Άργος είναι:

- κέντρο οργάνωσης και συγκέντρωσης των παραγωγικών και εμπορικών δραστηριοτήτων του Ν. Αργολίδας,
- εμπορευματικό κέντρο,
- κέντρο πολιτιστικό και ιστορικό,
- κέντρο ανάπτυξης πολιτιστικών δραστηριοτήτων,
- ερευνητικό κέντρο ιστορικών πόλεων,
- περιοχή επέκτασης προαστιακού σιδηρόδρομου από Κόρινθο,
- αστικό κέντρο με ζώνη άμεσης εξάρτησης και επιρροής που περιλαμβάνει το Δ. Κουτσοποδίου, το Δ. Νέας Κίου, το Δ. Λέρνας, το Δ. Μυκηνών, και το Δ.Μιδέας.

Ο αναπτυξιακός ρόλος του Άργους και του Ναυπλίου ως αστικά κέντρα 2^{ου} επιπέδου της Περιφέρειας Πελοποννήσου επικεντρώνεται στην ενίσχυση των επιχειρηματικών και αστικών υποδομών τους, με έμφαση στην ενίσχυση και ανάδειξη της ταυτότητας του αστικού κέντρου, την προστασία και ανάδειξη του αστικού περιβάλλοντος και την ανάπλαση και πολεοδομική ρύθμιση των ιστορικών κέντρων και των υπό διαμόρφωση γύρω περιοχών. Οι δραστηριότητες που κρίνεται απαραίτητο να προωθηθούν ώστε να συμβάλουν στην ενίσχυση του αναπτυξιακού τους ρόλου αφορούν:

- α) τις υπηρεσίες του τριτογενή τομέα και συγκεκριμένα το εμπόριο, τις μεταφορές, τον πολιτισμό και τον τουρισμό, την εκπαίδευση, την κατάρτιση και τον αθλητισμό, την ενέργεια και τις τηλεπικοινωνίες
- β) τον εκσυγχρονισμό του αγροτικού τομέα
- γ) την ανάπτυξη και προώθηση της έρευνας της τεχνολογίας και της καινοτομίας.

Ο βασικός κανόνας που διέπει τις αναπτυξιακές δράσεις και τις στρατηγικές κατευθύνσεις που δίνει το ΠΠΧΣΑΑ της Περιφέρειας Πελοποννήσου είναι η εφαρμογή των αρχών της βιωσιμότητας. Στο πλαίσιο αυτό, ιδιαίτερη βαρύτητα

δίνεται στην προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και των φυσικών πόρων, καθώς επίσης του ανθρωπογενούς και πολιτιστικού περιβάλλοντος, των ιστορικών αρχαιολογικών και πολιτιστικών μνημείων.

Συγκεκριμένα οι κατευθύνσεις που δίνονται από το ΠΠΧΣΑΑ Π. Πελοποννήσου και αφορούν στη διαχείριση και προστασία του περιβάλλοντος περιλαμβάνουν κυρίως δράσεις για:

- την προστασία και αποκατάσταση των εδαφικών πόρων που σε πολλές περιοχές, μεταξύ αυτών και το Αργολικό Πεδίο, παρατηρείται υφαλμύρωση, την προστασία των υπόγειων και επιφανειακών υδάτων από την υπεράντληση και τη ρύπανση,
- την προστασία των δασικών συστημάτων, η καταστροφή των οποίων μπορεί να οδηγήσει σε δυσμενείς επιπτώσεις για το φυσικό περιβάλλον, και
- την ολοκληρωμένη διαχείριση των βιοτόπων.

Για το ανθρωπογενές, δομημένο, πολιτιστικό - ιστορικό περιβάλλον και τα μνημεία πολιτιστικής κληρονομιάς δίνονται κατευθύνσεις που αφορούν:

- την εφαρμογή μέτρων και σχεδίων ανάπλασης και ανάδειξης για την αποφυγή υποβάθμισης και συμφόρησης των ιστορικών κέντρων και των μνημείων αρχιτεκτονικής κληρονομιάς που βρίσκονται στο δομημένο περιβάλλον,
- την κήρυξη και οριοθέτηση ιστορικών και παραδοσιακών οικισμών, καθώς και τη θέσπιση όρων προστασίας για αυτούς και τα μνημεία πολιτιστικής κληρονομιάς,
- τη ρύθμιση της επισκεψιμότητας των μνημείων, μέσα από τη χάραξη ειδικών διαδρομών,
- τη σύνταξη και υλοποίηση σχεδίων ρύθμισης του χώρου (ΣΧΟΟΑΠ, ΓΠΣ, ΠΟΑΔΠ, ΠΕΡΠΟ) για τη διαφύλαξη του δομημένου περιβάλλοντος από την ανεξέλεγκτη δόμηση,
- τον έλεγχο και την οργάνωση των χρήσεων γης για τον αστικό και περιαστικό χώρο και την καθιέρωση περιοχών οργανωμένης ανάπτυξης παραγωγικών δραστηριοτήτων, και
- την παρακολούθηση και τον έλεγχο των ρυπογόνων στοιχείων.

Στη συνέχεια αναφέρονται οι δράσεις που προτείνονται για το αστικό δίπολο Άργος - Ναύπλιο και την ευρύτερη ζώνη επιρροής του για τις υποδομές, τη δημιουργία χώρων οργάνωσης διαφόρων δραστηριοτήτων και το σχεδιασμό των χρήσεων γης.

Οι δράσεις που αφορούν στις υποδομές αναφέρονται:

- στις μεταφορές, όπου προτείνεται η κατασκευή οδικού άξονα εθνικής εμβέλειας Κόρινθος - Άργος - Πύργος - Πάτρα - Ρίο - Αντίριο, η υλοποίηση του οποίου θα εντάξει το Άργος στον διεθνούς και ευρωπαϊκής εμβέλειας δυτικό άξονα ανάπτυξης της χώρας, καθώς επίσης η ανάπτυξη και ανάδειξη σε εθνικής εμβέλειας του άξονα Κόρινθος - Άργος - Ναύπλιο - Άστρος - Τρίπολη - Βυτίνα - Ολυμπία, ενώ ήδη υλοποιείται η αναβάθμιση του οδικού δικτύου Ναύπλιο - Λυγουριό - Αρχαία Επίδαυρος - Επίδαυρος. Επίσης προβλέπεται ο λιμένας Ναυπλίου, διανομαρχιακής εμβέλειας, να καλύψει την αυξημένη τουριστική κίνηση της Περιφέρειας, καθώς η περιοχή και ο νομός στο σύνολό του είναι η περιοχή που είναι περισσότερο τουριστικά ανεπτυγμένη στην Περιφέρεια και διαθέτει πολλά και σημαντικά μνημεία πολιτιστικής κληρονομιάς. Ακόμη ο άξονας αυτός αναμένεται να καλύψει την εμπορική κίνηση του νομού.

- στην ενέργεια, προτείνεται η επέκταση του αγωγού φυσικού αερίου στα 6 μεγάλα αστικά κέντρα της Περιφέρειας, μεταξύ αυτών και το Άργος - Ναύπλιο,
- στις υποδομές αποχέτευσης, απαιτείται η ολοκλήρωση της κατασκευής των βιολογικών καθαρισμών για όλους τους δήμους,
- στη διαχείριση απορριμμάτων, απαιτείται η κατασκευή και λειτουργία ΧΥΤΑ, ένας για κάθε Νομό της Περιφέρειας, σε γεωλογικά κατάλληλες θέσεις, ώστε να καλύπτουν τις ανάγκες όλων των περιοχών του Νομού, με προτεραιότητα τις αστικές συγκεντρώσεις και τον παράκτιο χώρο.

Για τη χωροθέτηση διαφόρων δραστηριοτήτων προτείνεται:

- Η δημιουργία ΒΕΠΕ στα όρια του Δήμου Άργους, εφόσον εκδηλωθεί σχετικό επενδυτικό ενδιαφέρον.
- Η χωροθέτηση Περιοχής Οργανωμένης Ανάπτυξης Παραγωγικών Δραστηριοτήτων (ΠΟΑΔΠ) Ναυπλίου - Αργους - Ν. Κίου μικτής χρήσης, στην ευρύτερη περιοχή του δήμου Άργους (περιοχή δεύτερης προτεραιότητας για τη χωροθέτηση ΠΟΑΠΔ ως αστικό κέντρο 2^{ου} επιπέδου), πλησίον του αναπτυξιακού άξονα Ναύπλιο - Νέα Κίος - Άργος - Κουτσοπόδι.
- Η εκπόνηση μελέτης σκοπιμότητας για τη δημιουργία εμπορευματικού κέντρου ή σταθμού στο Άργος.

Οι δράσεις που προτείνονται για τη ρύθμιση των χρήσεων γης είναι:

- Για την ευρύτερη αστική συγκέντρωση του αστικού δίπολου Άργος - Ναύπλιο η εκπόνηση Ρυθμιστικών Σχεδίων και στη συνέχεια η εκπόνηση Γενικών Πολεοδομικών Σχεδίων (ΓΠΣ) και Σχεδίων Χωρικής και Οικιστικής Οργάνωσης Ανοικτών Πόλεων (ΣΧΟΟΑΠ) για τους επί μέρους Δήμους που τις απαρτίζουν.
- Για τους όμορους δήμους με κοινά αναπτυξιακά χαρακτηριστικά και ενδιαφέροντα, προτείνεται η εφαρμογή των αρχών της «συμπολιτείας» και η εκπόνηση κατευθυντηρίων δομικών σχεδίων σχεδιασμού της ανάπτυξής τους, που θα προσδιορίζουν τους κύριους άξονες του σχεδιασμού και της ευρύτερης σημασίας αναπτυξιακές επιλογές στο ευρύτερο τοπικό επίπεδο, οι οποίες θα αποτελέσουν δέσμευση για την εκπόνηση των επί μέρους ΓΠΣ/ΣΧΟΟΑΠ από τους αντίστοιχους ΟΤΑ.
- Για τους παράκτιους ΟΤΑ προτείνεται η κατά προτεραιότητα εκπόνηση ΓΠΣ και ΣΧΟΟΑΠ, σε συνδυασμό με την εκπόνηση ολοκληρωμένων μελετών διαχείρισης σε εφαρμογή και του σχετικού «Ειδικού Πλαισίου για τον Παράκτιο Χώρο».
- Για τους ΟΤΑ που περιλαμβάνουν παραδοσιακούς και ιστορικούς οικισμούς ή σημαντικούς φυσικούς και πολιτιστικούς πόρους ορίζεται η κάλυψη των χρήσεων γης με σχέδια ρυθμίσεων και κανονιστικών όρων ανάπτυξης των δραστηριοτήτων (ΓΠΣ/ΣΧΟΟΑΠ).
- Για την αστική ενότητα Άργους - Ναυπλίου και για το Δήμο Νέας Κίου προτείνεται η εκπόνηση Σχεδίων Ολοκληρωμένων Αστικών Παρεμβάσεων.

Η μικροπεριφέρεια Άργους - Ναυπλίου εμπεριέχει τους ΟΤΑ Άργους, Ναυπλίου, Νέας Τίρυνθας, Κουτσοποδίου, Μυκηνών, Λυρκείας, Λέρνας, Ν. Κίου και Ασίνης. Στον Πίνακα 4.1 αναγράφεται ο πληθυσμός κάθε δήμου της μικροπεριφέρειας, που αποτελεί και τη ζώνη επιρροής του αστικού δίπολου Άργος - Ναύπλιο.

Δήμος	Κάτοικοι
Άργους	29228
Ναυπλίου	16985
Ν. Κίου	3646
Κουτσοποδίου	3575
Μυκηνών	4349
Λέρνας	3042
Λυρκείας	2901
Μιδέας	6724
Ασίνης	6117
Ν. Τίρυνθας	3680
Σύνολο	80247

Πίνακας 4.1: Πληθυσμός δήμων που περιλαμβάνονται στη ζώνη επιρροής του δίπολου Άργος – Ναύπλιο.

Πηγή: ΕΣΥΕ, Απογραφή 2001

Συνολικά ο πληθυσμός της ευρύτερης περιοχής επιρροής του δίπολου ανέρχεται σε 80247 κατοίκους.

Οι μεγαλύτεροι οικισμοί αυτών των δήμων, που είναι και οι έδρες τους, κατηγοριοποιούνται ως εξής:

- Άργος – Ναύπλιο ⇒ 2^ο επιπέδου.
- Αγία Τριάδα, Κουτσοπόδι, Λυρκεία ⇒ 4^ο επιπέδου “ενισχυμένου”.
- Νέα Τίρυνθα, Δρέπανο, Μύλοι, Ν. Κίος, Μυκήνες ⇒ 4^ο επιπέδου.

Οι κατευθύνσεις που δίνονται από το ΠΠΧΣΑΑΠ για τα οικιστικά κέντρα 4^ο επιπέδου και 4^ο επιπέδου «ενισχυμένου» αφορούν στην ενίσχυσή τους, ώστε να αποτελέσουν κέντρα ανάπτυξης τοπικού επιπέδου, με άξονες παρέμβασης ως προς:

- την παροχή διοικητικών και κοινωνικών υπηρεσιών προς τα οικιστικά κέντρα χαμηλότερου επιπέδου.
- την αναδιάρθρωση και ενίσχυση των αναπτυξιακών κινήτρων για τη στήριξη και προσέλκυση των ΜΜΕ.
- την ενθάρρυνση δημιουργίας και ανάπτυξης διαδημοτικών σχέσεων και αλληλεξαρτήσεων με προοπτική την επίτευξη ενός ιεραρχημένου «οικιστικού δικτύου» ως προς το σύνολο των οικισμών, των οποίων οι υφιστάμενες σχέσεις περιορίζονται ως ακτινωτές εξαρτήσεις από τις έδρες των νομών.
- την ενίσχυση των τεχνικών, διοικητικών και κοινωνικών υποδομών, ώστε να δημιουργηθούν προϋποθέσεις ανάπτυξης (ήπιες μορφές εναλλακτικού τουρισμού, βιοτεχνία, οικοτεχνία), να υπάρχει η βέλτιστη δυνατή δικτύωση μεταξύ των οικιστικών κέντρων κάθε επιπέδου και ιδιαιτέρως των ορεινών και απομονωμένων περιοχών και να αξιοποιηθεί το ανθρώπινο και υλικό δυναμικό ώστε να επιτευχθεί ενδογενής ανάπτυξη.

(Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Π. Πελοποννήσου)

4.5 Χωροταξική θεώρηση αστικού δίπολου Άργους – Ναυπλίου σε σχέση με τους εθνικούς πόλους και άξονες ανάπτυξης της χώρας και της Π. Πελοποννήσου

Σύμφωνα με τα όσα αναπτύχθηκαν παραπάνω για τη χωρική οργάνωση των κέντρων ανάπτυξης της χώρας και τις αναπτυξιακές προτεραιότητες, διαμορφώνεται ο ρόλος και η θέση που έχει το αστικό δίπολο στον εθνικό χώρο. Σημαντική παράμετρος για τη μελέτη της αναπτυξιακής δυναμικής της περιοχής μελέτης είναι η διερεύνηση της θέσης του σε σχέση με τους άξονες και πόλους ανάπτυξης, έτσι όπως αυτοί προσδιορίζονται στις χωροταξικές και αναπτυξιακές μελέτες. Για το λόγο αυτό στη συνέχεια μελετάται και προσδιορίζεται η θέση του αστικού δίπολου στο χώρο και η σχέση του με τα άλλα, δυναμικά αναπτυσσόμενα, αστικά σύνολα.

Το δίπολο Άργος - Ναύπλιο είναι το μεγαλύτερο αστικό σύνολο του Ν. Αργολίδας, που βρίσκεται στη ΒΑ Πελοπόννησο και ανήκει διοικητικά στην Περιφέρεια Πελοποννήσου. Η μεταξύ απόσταση των 2 πόλεων είναι 12χλμ. Το Άργος είναι η 4^η μεγαλύτερη σε πληθυσμό πόλη στην Περιφέρεια Πελοποννήσου και το Ναύπλιο η 6^η, σε σύνολο 7 πόλεων. Οι εθνικοί πόλοι ανάπτυξης που βρίσκονται στην Περιφέρεια Πελοποννήσου, έτσι όπως αυτοί προσδιορίζονται στο ΕΣΠΑ και το Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης, είναι η Αθήνα, η Κόρινθος, η Καλαμάτα και η Τρίπολη. Η Τρίπολη σε επίπεδο περιφέρειας είναι το μοναδικό οικιστικό κέντρο 1^{ου} επιπέδου, ενώ η Κόρινθος, η Καλαμάτα, το Άργος – Ναύπλιο και η Σπάρτη κατατάσσονται στα οικιστικά κέντρα 2^{ου} επιπέδου, με την Κόρινθο και την Καλαμάτα να αποτελούν, μαζί με την Τρίπολη, τους Περιφερειακούς άξονες ανάπτυξης για την Περιφέρεια Πελοποννήσου. Το Άργος απέχει από την Καλαμάτα 142χλμ, την Τρίπολη 56χλμ, την Κόρινθο 50χλμ και από την Αθήνα 135χλμ, ενώ το Ναύπλιο απέχει αντίστοιχα 153χλμ, 65χλμ, 60χλμ και 147χλμ. Οι δύο πόλεις έχουν αναπτύξει λειτουργικές σχέσεις κυρίως με την Τρίπολη, την Κόρινθο και την Αθήνα, ενώ δεν εμφανίζονται στενές σχέσεις και αλληλοσυμπληρώσεις με την Καλαμάτα.

Τόσο το Άργος, όσο και το Ναύπλιο, εμφανίζει συμπληρωματικές υπηρεσίες με την Τρίπολη και την Κόρινθο, κυρίως στον τομέα της υγείας και του εμπορίου, αλλά και σε σχέση με δραστηριότητες που αφορούν στον τουρισμό και την ψυχαγωγία. Η γεωγραφική εγγύτητα και η επαρκής δικτύωση μεταξύ των πόλεων μέσω των οδικών αξόνων συνέβαλε στην ανάπτυξη αυτών των σχέσεων. Ίδιου είδους λειτουργικές σχέσεις, με μεγαλύτερη όμως ένταση, παρουσιάζονται ανάμεσα στο αστικό δίπολο Άργος – Ναύπλιο και το μητροπολιτικό κέντρο της Αθήνας. Η γεωγραφική θέση της περιοχής μελέτης, σε σχέση με το μητροπολιτικό κέντρο της Αθήνας, επιφέρει πολλαπλά οφέλη για την περιοχή και συμβάλει στην ανάπτυξή της, καθώς εξασφαλίζει εκτός των άλλων την εύκολη πρόσβαση προς το μεγαλύτερο λιμένα και αερολιμένα της χώρας.

Σε σχέση με τους άξονες ανάπτυξης, η περιοχή μελέτης δεν βρίσκεται πάνω σε κάποιον άξονα ανάπτυξης, έτσι όπως αυτοί ορίζονται από τις χωροταξικές μελέτες για τον εθνικό χώρο, αλλά είναι επαρκής η σύνδεσή της με αυτούς, ενώ έργα βελτίωσης και αναβάθμισης ορισμένων τμημάτων των υφιστάμενων αξόνων διασύνδεσης είναι απαραίτητα. Συγκεκριμένα το Ναύπλιο συνδέεται μέσω της περιφερειακής οδού Μυκηνών και της παλαιάς εθνικής (τμήμα Φίχτια - Νεμέα) με έναν από τους κυριότερους χερσαίους άξονες ανάπτυξης, το διεθνή οδικό άξονα Πάτρα - Κόρινθο -

Αθήνα (ΠΑΘΕ) στο κόμβο της Νεμέας. Το Άργος συνδέεται επίσης στον κόμβο Νεμέας με το διεθνή οδικό άξονα Πάτρα - Κόρινθο - Αθήνα (ΠΑΘΕ), αλλά και μέσω του κόμβου Στέρνας με τον οδικό άξονα και επίσης κύριο χερσαίο άξονα ανάπτυξης Τρίπολη - Κόρινθος - Αθήνα. Οι μελλοντικές αναβαθμίσεις στους οδικούς άξονες Τρίπολης - Καλαμάτας - Σπάρτης και Κορίνθου - Πατρών - Πύργου - Τσάκωνας αναμένεται να συμβάλουν στην ανάπτυξη της Περιφέρειας Πελοποννήσου, ενώ οι επιπτώσεις αυτής της ανάπτυξης θα διαχυθούν και στην περιοχή μελέτης, καθώς θα βελτιωθεί η σύνδεση με τα σημαντικά αστικά κέντρα του νότιου τμήματος της Περιφέρειας.

Σε επίπεδο Περιφέρειας, το αστικό κέντρο του Ναυπλίου βρίσκεται εντός του δευτερεύοντα άξονα ανάπτυξης (περιφερειακής εμβέλειας) για την Περιφέρεια, Επίδαυρος - Ναύπλιο - Άστρος - Τρίπολη - Ολυμπία και το Άργος εντός του επίσης δευτερεύοντα άξονα ανάπτυξης, που αναπτύσσεται κατά μήκος του χερσαίου οδικού άξονα Κιάτο - Νεμέα - Άργος. Επίσης το Ναύπλιο περιλαμβάνεται στο δευτερεύοντα θαλάσσιο άξονα ανάπτυξης περιφερειακής εμβέλειας Ναύπλιο - Πειραιάς - νησιά Σαρωνικού - Κυκλάδες. Μέσω του χερσαίου άξονα, ο οποίος διέρχεται από το Ναύπλιο, γίνεται η διασύνδεση των σημαντικότερων αρχαιολογικών και ιστορικών μνημείων της Περιφέρειας με αφετηρία την Επίδαυρο και τέρμα την Ολυμπία, ενώ μέσω του διανομαρχιακής εμβέλειας λιμένα της πόλης εξυπηρετούνται οι εμπορικές συναλλαγές της ευρύτερης περιοχής και μέρος της τουριστικής κίνησης της πόλης, που αφορά κυρίως την επίσκεψη κρουαζιερόπλοιων, σκαφών αναψυχής και περιορισμένου αριθμού δρομολογίων προς τα νησιά του Αργοσαρωνικού. Το λιμάνι του Ναυπλίου έχει περισσότερες δυνατότητες ανάπτυξης ως λιμάνι εξυπηρέτησης τουρισμού και αναψυχής και θα πρέπει να εξεταστεί επιπλέον η δυνατότητα εξυπηρέτησης θαλάσσιων επιβατικών μεταφορών προς τα νησιά των Κυκλάδων.

5. ΤΑΣΕΙΣ ΕΞΕΛΙΞΗΣ – ΠΡΟΒΟΛΕΣ

Μέσα από την ανάλυση της υπάρχουσας κατάστασης διαφαίνονται οι τάσεις εξέλιξης διαφόρων παραμέτρων, που διαμορφώνουν την αναπτυξιακή προοπτική της περιοχής μελέτης. Σημαντικός επίσης παράγοντας για τη διαμόρφωση της αναπτυξιακής προοπτικής της περιοχής αποτελούν και οι κατευθύνσεις που δίνονται μέσα από τις εθνικές, περιφερειακές και άλλες ειδικές αναπτυξιακές και χωροταξικές μελέτες. Στο παρόν κεφάλαιο μελετάται η δυναμική εξέλιξης των διαφόρων παραμέτρων που συμβάλουν ενεργά στην ανάπτυξη του αστικού δίπολου Άργος – Ναύπλιο και της ευρύτερης περιαστικής και αγροτικής ζώνης, όπως η πληθυσμιακή εξέλιξη, η εξέλιξη των παραγωγικών τομέων, η διαχείριση των φυσικών και πολιτιστικών πόρων της περιοχής, οι υφιστάμενες υποδομές και τα δίκτυα και κατ' επέκταση η δυναμική εξέλιξης των διαπεριφερειακών και ενδοπεριφερειακών σχέσεων που διαμορφώνονται και επηρεάζονται άμεσα από τις υποδομές, τα υλοποιούμενα έργα και τα τρέχοντα προγράμματα.

5.1 Πληθυσμιακή Εξέλιξη

Σύμφωνα με τις διαμορφούμενες τάσεις, όπως αυτές φαίνονται από τη μελέτη των διαχρονικών πληθυσμιακών στοιχείων, ο πληθυσμός της περιοχής μελέτης αναμένεται να αυξηθεί μέσα στα επόμενα χρόνια. Στο δήμο Άργους, σύμφωνα με τη μελέτη του ΓΠΣ (2002) του δήμου, ο πληθυσμός βάσει των μέχρι στιγμής πληθυσμιακών εξελίξεων αναμένεται να έχει αυξηθεί κατά 15 % τη δεκαετία 2001 – 2011, δηλαδή θα ανέρχεται σε 33588 κατοίκους το 2011 και κατά 17% τη δεκαετία 2011 – 2021, δηλαδή θα ανέρχεται στους 39365 κατοίκους το 2021. Ο ρυθμός πληθυσμιακής αύξησης για το Δήμο Ναυπλίου με τα μέχρι στιγμής δεδομένα, είναι πολύ μεγαλύτερος σε σχέση με το Άργος και αναμένεται να έχει φτάσει τους 20.000 κατοίκους το 2011. Συνολικά στο Ν. Αργολίδας, σύμφωνα με το Χωροταξικό Σχέδιο Πελοποννήσου, η αύξηση του πληθυσμού για το 2011 θα είναι της τάξεως του 10,8% και συνολικά ο πληθυσμός το 2011, σύμφωνα με τις προβλέψεις, θα ανέρχεται στους 120033 κατοίκους. Γενικότερα, παρατηρείται μία σταθερή αλλά δυναμικά αναπτυσσόμενη πληθυσμιακή μεγέθυνση του δίπολου Άργους – Ναυπλίου, αλλά και του συνόλου του νομού, με το Ναύπλιο να παρουσιάζει τον υψηλότερο ρυθμό αύξησης. Η εξέλιξη αυτή θα επηρεάσει σημαντικά τον περιαστικό χώρο του αστικού δίπολου, στον οποίο εντάσσονται οι εγγύτεροι σε αυτό δήμοι και συγκεκριμένα το Δ. Νέας Κίου και το Δ. Νέας Τίρυνθας. Βάσει του ρυθμού αύξησης του πληθυσμού για το σύνολο του νομού, που αναμένεται να φτάσει το 10,8%, η ζώνη επιρροής του αστικού δίπολου θα περιλαμβάνει το 2011 τους 90.000 περίπου κατοίκους.

5.2 Δυναμική Ανάπτυξης Παραγωγικών Τομέων

Μέσα από τη μελέτη της υπάρχουσας κατάστασης διαπιστώνεται ότι ο πρωτογενής και τριτογενής τομέας είναι περισσότερο ανεπτυγμένοι στην περιοχή μελέτης. Ο δευτερογενής τομέας παρουσιάζει φθίνουσα πορεία, παρόλο που υπάρχει δυνατότητα ανάπτυξης του στη βάση των ορυκτών πόρων της περιοχής, αλλά και της μεταποιητικής δραστηριότητας που σχετίζεται με την ανάπτυξη του πρωτογενούς τομέα. Η περιοχή μελέτης έχει μεγάλες ενιαίες εκτάσεις παραγωγικής γης, που δημιουργούν την Αργολική πεδιάδα και άλλες μικρότερες πεδιάδες, που καλύπτονται

κυρίως από εσπεριδοειδή και διάφορα εποχικά κηπευτικά. Η μεγάλη ποσότητα παραγόμενων εσπεριδοειδών και κυρίως πορτοκαλιών έχει συμβάλει στην ανάπτυξη βιομηχανικών μονάδων επεξεργασίας αυτών, για την παραγωγή προϊόντων όπως χυμοί, κονσέρβες κ.ά. ή την τυποποίησή τους και την προώθησή τους σε αγορές του εξωτερικού, ενώ τα περιθώρια ανάπτυξης προς τους τομείς βιομηχανία και εξαγωγές είναι πολύ μεγαλύτερα. Επίσης στην περιοχή τα τελευταία χρόνια εμφανίζονται μεμονωμένες βιολογικές καλλιέργειες, κυρίως εποχικών προϊόντων, κηπευτικών και φρούτων, που αυξάνουν με αργούς ρυθμούς. Η παροχή κινήτρων, η σωστή και συστηματική προώθηση θα συμβάλει στη δυναμική ανάπτυξη του τομέα βιολογικής καλλιέργειας, καθώς οι δυνατότητες σε αυτό τον τομέα στην αγροτική ζώνη γύρω από το αστικό δίπολο Άργους – Ναυπλίου είναι μεγάλες και αναξιοποίητες μέχρι τώρα. Επίσης, η ανάπτυξη βιολογικών καλλιεργειών σχετίζεται άμεσα με την ορθολογική διαχείριση των φυσικών πόρων της περιοχής και κυρίως του εδάφους και των υδάτων του Αργολικού Πεδίου, που παρουσιάζουν σημαντική υποβάθμιση και χρήζουν άμεσης προστασίας.

Δυναμικά αναπτυσσόμενος τα τελευταία χρόνια στην περιοχή μελέτης και κυρίως στο Ναύπλιο και την παράκτια ζώνη που εντάσσεται στη ζώνη επιρροής του, αλλά και σε άλλες περιοχές που εντάσσονται στην περιοχή μελέτης, είναι ο τουριστικός τομέας. Η ανάπτυξή του μπορεί να στηριχτεί στην ποικιλομορφία των φυσικών, πολιτιστικών, αρχαιολογικών και ιστορικών πόρων, που είναι διάσπαρτοι σε όλη την περιοχή μελέτης και το νομό, περιοχές φυσικού κάλους και κυρίως παραθαλάσσιους οικισμούς και ιδιαίτερα αρχιτεκτονικά σύνολα, με σημαντικότερο αυτό της παλαιάς πόλης του Ναυπλίου. Η εγγύτητα της περιοχής στη Αθήνα και η εύκολη πρόσβαση από αυτήν έχει συμβάλει σημαντικά στην ανάπτυξη του τουρισμού που αφορά σε εκδρομείς σαββατοκύριακου καθ' όλη τη διάρκεια του έτους και παραθεριστών κατά τους καλοκαιρινούς μήνες. Επίσης στην παράκτια ζώνη έχουν δημιουργηθεί οικισμοί β' κατοικίας, κυρίως από μόνιμους κατοίκους της Αθήνας, αλλά και των δύο μεγάλων αστικών κέντρων, Άργους και Ναυπλίου. Ωστόσο τα θετικά αποτελέσματα της τουριστικής ανάπτυξης που γνωρίζει η πόλη του Ναυπλίου και λίγοι παράκτιοι οικισμοί κοντά σε αυτή δεν διαχέονται σε όλη την περιοχή. Γενικότερα, παρατηρείται μεγάλη διαφοροποίηση στην αναπτυξιακή δυναμική μεταξύ των πεδινών, ορεινών και κυρίως αγροτικών περιοχών από τη μία πλευρά και των αστικών κέντρων και κυρίως του Ναυπλίου και ορισμένων τουριστικών παραθαλάσσιων οικισμών, από την άλλη. Σε πολλές όμως από τις περιοχές που γνωρίζουν τουριστική άνθηση, έχουν δημιουργηθεί σοβαρά προβλήματα που σχετίζονται με την αυθαίρετη και άναρχη δόμηση, την έλλειψη κατάλληλων υποδομών και την ανάπτυξη τουριστικών δραστηριοτήτων που επιφέρουν αρνητικές επιπτώσεις στο περιβάλλον. Για την τουριστική ανάπτυξη της περιοχής παρέχονται επιπλέον κίνητρα και δίνονται συγκεκριμένες κατευθύνσεις οργάνωσης και από το Ειδικό Πλαίσιο για τον Τουρισμό, το οποίο εντάσσει τις περιοχές αυτές στην κατηγορία των ανεπτυγμένων και αναπτυσσόμενων τουριστικά περιοχών.

Το τουριστικό προϊόν των πεδινών δήμων γύρω από το Άργος, αλλά και του δήμου Άργους, που περιλαμβάνει κυρίως σημαντικά αρχαιολογικά μνημεία, παραμένει σε μεγάλο βαθμό αναξιοποίητο. Σε αυτές τις περιοχές, η τουριστική κίνηση είναι μειωμένη και οι τουριστικές υποδομές υπολείπονται, σε αντίθεση με την πόλη του Ναυπλίου και την παράκτια ζώνη κατά μήκος του Αργολικού κόλπου. Στους πεδινούς δήμους, που εξαπλώνονται στο Αργολικό Πεδίο, υπάρχει δυνατότητα ανάπτυξης αγροτουρισμού, αλλά μέχρι σήμερα δεν εμφανίζεται σημαντική πρόοδος προς αυτή

την κατεύθυνση. Επίσης αναξιοποίητος παραμένει και ο παραδοσιακός χαρακτήρας των ορεινών οικισμών της περιοχής μελέτης, η ανάδειξη του οποίου θα συνέβαλε στην ανάπτυξη ήπιας μορφής ορεινού τουρισμού.

Οι δύο γειτονικές πόλεις του Ν. Αργολίδας έχουν σχηματίσει μια σχεδόν ενιαία αστική και λειτουργική ενότητα, με αποτέλεσμα να αποτελούν ένα ισχυρό δίπολο νομαρχιακής εμβέλειας, ο ρόλος του οποίου πρέπει να ενισχυθεί μελλοντικά. Ωστόσο οι δύο αυτές πόλεις διαφέρουν σημαντικά ως προς την οικονομική τους βάση και τις αστικές λειτουργίες τους. Το δίπολο Άργος – Ναύπλιο ως μοναδική αστική ενότητα της περιοχής, με μία αρκετά εκτεταμένη ζώνη επιρροής, εμφανίζει μία δυναμική ανάπτυξης που συνδέεται με τον αστικό της χαρακτήρα και τη θέση της μέσα στην Αργολική Πεδιάδα και κοντά στο μητροπολιτικό κέντρο της Αθήνας. Η οικονομία του αστικού δίπολου είναι πολύμορφη, ενώ στον τριτογενή τομέα υπάρχουν προοπτικές εξέλιξης υπηρεσιών που σχετίζονται με εξειδικεύσεις σε τομείς όπως οι μεταφορές, το περιβάλλον, η προώθηση προϊόντων, η νέα αγροτική οικονομία κ.ά.

Για την πόλη του Άργους, το σύνολο του δήμου αλλά και όλων των δήμων που εντάσσονται στη ζώνη επιρροής της πόλης, βασικός παράγοντας για την οικονομική εξέλιξή τους αποτελεί η παραγωγική βάση των εσπεριδοειδών, που συνιστά τον πυρήνα για όλες τις οικονομικές δραστηριότητες της περιοχής. Μελλοντικά όμως οι δυνατότητες σε αυτό τον τομέα δεν φαίνεται να είναι μεγάλες. Παρόλα αυτά, στην περιοχή υπάρχει ισχυρή τοπική δυναμική με προοπτικές εξέλιξης, απαιτούνται όμως «ποιοτικές αλλαγές και προσαρμογές που θα σηματοδοτούνται από νέου τύπου υπηρεσίες και προϊόντα περισσότερο προσαρμοσμένα σε μια πιο αστικού τύπου οικονομική εξειδίκευση» (Α΄ Φάση ΓΠΣ Δ. Άργους, 2002).

Στην πόλη του Ναυπλίου τα πράγματα στην οικονομική εξέλιξη της περιοχής διαφοροποιούνται λόγω της ισχυρής τουριστικής ανάπτυξης που γνωρίζει η πόλη την τελευταία 15ετία. Ωστόσο η αστική ανάπτυξη της πόλης συγκρούεται με την τουριστική και απαιτούνται μέτρα για την εξισορρόπηση των δύο τάσεων.

Συμπερασματικά, όσον αφορά στους παραγωγικούς τομείς στην περιοχή μελέτης, παρουσιάζεται ποικιλομορφία καθώς παρατηρείται εξειδίκευση των δήμων είτε στον πρωτογενή είτε στον τριτογενή είτε και στους δύο τομείς, ανάλογα με τα φυσικά διαθέσιμα κάθε περιοχής. Ο δευτερογενής τομέας είναι υποβαθμισμένος και δεν παρουσιάζονται σχέσεις αλληλεπίδρασης μεταξύ των παραγωγικών τομέων. Οι δύο πόλοι του αστικού συνόλου, το Άργος και το Ναύπλιο παρουσιάζουν εξειδίκευση σε διαφορετικούς τομείς, το εμπόριο και τον τουρισμό αντίστοιχα και συγκεντρώνουν την αναπτυξιακή δυναμική της ευρύτερης περιοχής, η διάχυση όμως της ανάπτυξης των δύο πόλεων προς την περιοχή επιρροής τους είναι περιορισμένη, ενώ αναξιοποίητα παραμένουν πολλά φυσικά και πολιτιστικά διαθέσιμα στη πεδινή αγροτική ζώνη και στην ορεινή.

5.3 Τάσεις Εξέλιξης Υφιστάμενων Υποδομών – Δικτύων

Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μια αναβάθμιση και βελτίωση των δικτύων υποδομών σε όλους τους τομείς, κυρίως στα 2 αστικά κέντρα. Οι αγωγοί όμβριων υδάτων, το σύστημα αποχέτευσης και το σύστημα ύδρευσης τόσο στο Άργος όσο και στο Ναύπλιο έχει αντικατασταθεί στο μεγαλύτερο μέρος του και έχει επεκταθεί προς τις περισσότερες επιμέρους πολεοδομικές ενότητες των πόλεων. Παραμένουν όμως

ορισμένα τμήματα με παλαιωμένα δίκτυα ύδρευσης και αποχέτευσης, ωστόσο υλοποιούνται ή έχουν προγραμματιστεί έργα από τις αρμόδιες υπηρεσίες του δήμου για την αναβάθμισή τους. Στους υπόλοιπους δήμους που εντάσσονται στη ζώνη επιρροής του δίπολου Άργος - Ναύπλιο, παρουσιάζονται σημαντικές ελλείψεις στον τομέα των δικτύων ύδρευσης και αποχέτευσης.

Το δίκτυο τηλεπικοινωνιών, που αφορά σε τηλεφωνικές συνδέσεις σταθερής και κινητής τηλεφωνίας, έχει αναβαθμιστεί και εκσυγχρονιστεί για όλες τις περιοχές της ζώνης που μελετώνται. Επίσης στις δύο πόλεις και στους κοντινότερους σε αυτές οικισμούς υπάρχει επαρκής κάλυψη ευρυζωνικού δικτύου, μέσα από εκσυγχρονισμένες υποδομές. Πολλές περιοχές όμως, πιο απομακρυσμένες από το αστικό δίπολο, κυρίως αγροτικές ζώνες, αλλά ακόμα και περιοχές με εποχικό τουρισμό, παρουσιάζουν σημαντική υστέρηση στην ανάπτυξη υποδομών που να καθιστά δυνατή τη ζεύξη με χρήση ADSL, με αποτέλεσμα η δυνατότητα σύνδεσής τους στο ευρυζωνικό δίκτυο να είναι περιορισμένη.

Σημαντικές ελλείψεις υπάρχουν στα θέματα που αφορούν στη διαχείριση των απορριμμάτων, καθώς πουθενά στο νομό δεν λειτουργεί ΧΥΤΑ, ενώ λειτουργούν πολλοί ΧΑΔΑ με σοβαρές για το περιβάλλον επιπτώσεις. Ωστόσο έχει ληφθεί απόφαση, σε επίπεδο περιφέρειας, λειτουργίας ειδικών μονάδων σύμφωνα με ένα νέο σύστημα που αναμένεται να διευθετήσει το θέμα της διαχείρισης των απορριμμάτων για όλο το νομό.

Ένα άλλο σημαντικό πρόβλημα για το αστικό δίπολο και την άμεση περιαστική ζώνη είναι η άναρχη ανάπτυξη γύρω από τις δύο πόλεις παραγωγικών υποδομών, όπως μεταποιητικές μονάδες, μεγάλα εμπορικά κέντρα, χώροι αποθήκευσης, κ.ά. Το γεγονός αυτό δημιουργεί την ανάγκη εύρεσης χώρου για την οργανωμένη συγκέντρωση διαφόρων παραγωγικών δομών, η οποία έχει ληφθεί υπόψη και από το ΠΠΧΣΑΑ της Περιφέρειας Πελοποννήσου, αφού σύμφωνα με αυτό προτείνεται η δημιουργία ΒΕΠΕ και η αναζήτηση ΠΟΑΔΠ στα όρια του Δ. Άργους.

Όσον αφορά στις υποδομές υγείας τα δύο νοσοκομεία της περιοχής, του Άργους και του Ναυπλίου, αρκούν για να καλύψουν τις ανάγκες των κατοίκων, αν και παρουσιάζουν ελλείψεις προσωπικού και λειτουργικά προβλήματα, που αν διευθετηθούν θα συμβάλουν στην αναβάθμιση των υπηρεσιών τους. Οι κάτοικοι της περιοχής μελέτης πολλές φορές, για την κάλυψη αναγκών υγείας που προκύπτουν, εξυπηρετούνται και από τα μεγαλύτερα νοσοκομεία της Αθήνας, της Κορίνθου και της Τριπόλεως καθώς η πρόσβαση σε αυτά είναι εύκολη. Επίσης η λειτουργία περιφερειακών ιατρείων στις έδρες όλων των δήμων αρκεί για να καλύψει ορισμένες μη επείγουσες ανάγκες υγείας. Τέλος, στην εκπαίδευση οι ελλείψεις στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση δεν είναι σημαντικές.

5.4 Τοπικοί και Περιφερειακοί Άξονες Σύνδεσης

Η περιοχή μελέτης, με κέντρο το αστικό δίπολο Άργος – Ναύπλιο, βρίσκεται κοντά στο μητροπολιτικό κέντρο της Αθήνας και συνδέεται με αυτό μέσω της εθνικής οδού Αθηνών – Τριπόλεως και Αθηνών – Κορίνθου. Η σύνδεσή της τόσο με την Αθήνα όσο και με τα δύο μεγάλα περιφερειακά κέντρα, την Τρίπολη και την Κόρινθο, κρίνεται επαρκής, ενώ ορισμένα οδικά τμήματα που συνδέουν τις δύο πόλεις με τις εθνικές οδούς χρήζουν αναβάθμισης. Προβληματική είναι η σύνδεση με το άλλο

μεγάλο περιφερειακό κέντρο, την Καλαμάτα, λόγω μη επαρκούς οδικού δικτύου, αλλά και τη Σπάρτη, μεταξύ των οποίων και του αστικού δίπολου Άργος – Ναύπλιο δεν παρουσιάζεται σημαντική αλληλεπίδραση και συνέργεια. Ωστόσο έργα που υλοποιούνται αναμένεται να συμβάλουν στη διευκόλυνση της προσπελασιμότητας προς τις περιοχές αυτές. Επίσης, η διάνοιξη και ανάδειξη των προτεινόμενων, από το ΠΠΧΣΑΑ της Περιφέρειας Πελοποννήσου, οδικών αξόνων (άξονας Κόρινθος - Άργος - Πύργος - Πάτρα - Ρίο – Αντίριο και Κόρινθος - Άργος - Ναύπλιο - Άστρος - Τρίπολη - Βυτίνα – Ολυμπία) θα επιφέρει πολλαπλά οφέλη στην περιοχή σε όλους τους τομείς και θα ενισχύσει τη θέση του αστικού δίπολου στον εθνικό χώρο.

Το σιδηροδρομικό δίκτυο έχει αναβαθμιστεί και εξυπηρετεί τις επιβατικές μεταφορές προς την Αθήνα, αφού συνδέεται με τον προαστιακό στη Κόρινθο επίσης, το λιμάνι του Ναυπλίου επιτρέπει τη δίοδο προς το Αιγαίο και τη σύνδεση μέσω θαλάσσης με το λιμάνι του Πειραιά, της Καλαμάτας και άλλων λιμένων. Ωστόσο η εμπορευματική δραστηριότητα του λιμένα Ναυπλίου είναι περιορισμένη και μειώνεται συνεχώς τα τελευταία χρόνια, ενώ παρατηρείται αυξημένη τουριστική κίνηση που περιλαμβάνει σκάφη αναψυχής και κρουαζιερόπλοια. Επιπλέον ο λιμένας Ναυπλίου θα μπορούσε να αξιοποιηθεί για την ακτοπλοϊκή σύνδεση της Πελοποννήσου με το Αιγαίο και κυρίως με τα νησιά του Αργοσαρωνικού, που είναι παραδοσιακά συνδεδεμένα με την περιοχή Άργους – Ναυπλίας, λόγω της εγγύτητάς τους σε αυτήν. Το λιμάνι θα μπορούσε να εξυπηρετήσει απευθείας από την Πάτρα τις ροές κυρίως αλλοδαπών τουριστών προς τα κοντινά αιγαιοπελαγίτικα νησιά. Η προοπτική αυτή θα συμβάλει στην αύξηση της τουριστικής κίνησης στην περιοχή και στη διεύρυνση της αγοράς σε προϊόντα που την ενδιαφέρουν.

Στο εσωτερικό της περιοχής μελέτης υλοποιούνται συνεχώς έργα για την αναβάθμιση της οδικής διασύνδεσης όλων των οικισμών μεταξύ τους και με το αστικό δίπολο. Τα περισσότερα προβλήματα στο οδικό δίκτυο εντοπίζονται στην ορεινή ζώνη και αφορούν στην κακή κατάσταση του οδοστρώματος και την έλλειψη οδικών αξόνων για τη σύνδεση των ορεινών οικισμών μεταξύ τους, αλλά και με τα αστικά κέντρα. Στο εσωτερικό του αστικού δίπολου παρουσιάζονται κυκλοφοριακά προβλήματα κυρίως στην πόλη του Άργους και υλοποιούνται συνεχώς νέα έργα και κυκλοφοριακές ρυθμίσεις στο υπάρχον οδικό δίκτυο για την αντιμετώπιση αυτών. Σημαντικό παράγοντα στη μελλοντική εξέλιξη των δήμων Άργους και Ναυπλίου, αλλά και των γειτονικών σε αυτούς δήμων, αποτελεί η εγγύτητα του αστικού δίπολου και της ζώνης επιρροής του στο μητροπολιτικό κέντρο της Αθήνας. Η πλεονεκτική αυτή θέση επιτρέπει την εύκολη και γρήγορη πρόσβαση προς το διεθνή αερολιμένα και το μεγάλο εμπορικό λιμάνι της χώρας, τον Πειραιά, άρα προς τις διεθνείς μεταφορές και κάνει την περιοχή άμεσο αποδέκτη των συνεπειών της τάσης αποκέντρωσης από την Αθήνα τόσο βιομηχανικών, μεταποιητικών και άλλων παραγωγικών υποδομών, όσο και κατοίκων που αναζητούν καλύτερες συνθήκες διαβίωσης.

5.5 Αξιοποίηση Φυσικών και Πολιτιστικών Πόρων

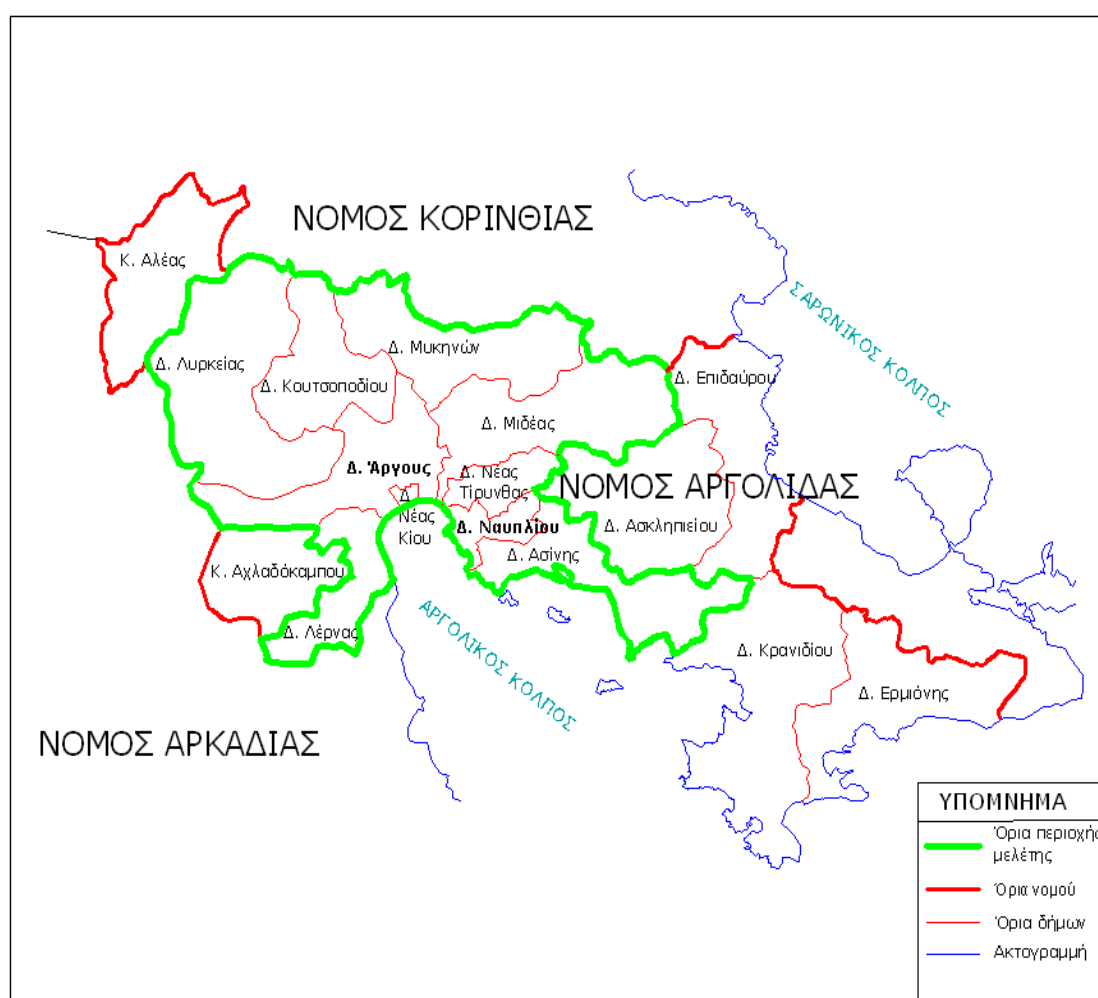
Οι σημαντικότεροι φυσικοί πόροι της περιοχής μελέτης που αξιοποιούνται και στην παραγωγή είναι το έδαφος και συγκεκριμένα οι μεγάλες πεδινές εύφορες εκτάσεις και το υπόγειο υδατικό δυναμικό που εκβάλει σε πηγές και ένα μέρος του αξιοποιείται για άρδευση και ύδρευση. Ωστόσο, τόσο το έδαφος όσο και τα ύδατα χρήζουν άμεσης

προστασίας και απαιτείται βιώσιμη διαχείριση αυτών, καθώς έχει υποβαθμιστεί σημαντικά η ποιότητά τους. Επίσης απαιτούνται νέα έργα υποδομής για τη μέγιστη δυνατή αξιοποίηση του υπόγειου υδατικού δυναμικού, μεγάλη ποσότητα του οποίου χάνεται στη θάλασσα, όταν πολλές πεδινές εκτάσεις στο νομό αντιμετωπίζουν προβλήματα άρδευσης και τα αστικά κέντρα προβλήματα ύδρευσης σε περιόδους ξηρασίας. Επίσης στην περιφέρεια του αστικού δίπολου βρίσκονται δύο υδροβιότοποι, οι οποίοι αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα ρύπανσης λόγω ελλιπούς ρυθμιστικού πλαισίου για την προστασία τους.

Ένας από τους σπουδαιότερους οικονομικούς πόρους για την περιοχή μελέτης είναι η πολιτιστική της κληρονομιά, που περιλαμβάνει αρχαιολογικά μνημεία διεθνούς εμβέλειας και τόπους αρχαιολογικού ενδιαφέροντος. Σε πολλές όμως περιοχές, ο πλούτος αυτός δεν έχει αξιοποιηθεί. Ανάμεσα σε αυτές είναι και το Άργος, με τα σημαντικά αρχαιολογικά μνημεία του. Η ανάδειξη και αξιοποίηση αυτών θα ενίσχυε τον τομέα του τουρισμού και του πολιτισμού. Σημαντικό έργο αποτελεί η διάνοιξη του νέου οδικού άξονα που συνδέει τους αρχαιολογικούς χώρους των Μυκηνών με της Τίρυνθας και της Επιδαύρου, ενώ γενικότερα απαιτούνται έργα ανάδειξης και προστασίας των αρχαιολογικών μνημείων, κυρίως στους δήμους Άργους, Μιδέας και Λέρνας. Ωθηση προς αυτή την κατεύθυνση δίνεται και από το Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης, που χαρακτηρίζει την περιοχή του Ναυπλίου, του Άργους και της Ν. Τίρυνθας ως περιοχές προτεραιότητας διεθνούς εμβέλειας για την προστασία και ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς της χώρας.

6. ΣΕΝΑΡΙΑ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΔΙΠΟΛΟΥ ΑΡΓΟΥΣ - ΝΑΥΠΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΖΩΝΗΣ ΕΠΙΡΡΟΗΣ ΤΟΥ

Στο παρόν κεφάλαιο αναπτύσσονται σενάρια για την ανάπτυξη και χωρική ολοκλήρωση του αστικού διπόλου Άργους – Ναυπλίου και της ευρύτερης περιοχής που εντάσσεται στη ζώνη επιρροής του. Η δόμηση των σεναρίων στηρίζεται στα στοιχεία εκείνα που διαμορφώνουν τη δυναμική της περιοχής μελέτης, όπως η ιδιαίτερη φυσιογνωμία και τα συγκριτικά της πλεονεκτήματα, έτσι όπως αυτά προκύπτουν από την ανάλυση της υπάρχουσας κατάστασης. Επίσης λαμβάνονται υπόψη οι κατευθύνσεις που δίνονται από τα εθνικά και περιφερειακά χωροταξικά και αναπτυξιακά προγράμματα, που ισχύουν τη δεδομένη χρονική περίοδο και διαμορφώνουν την πορεία εξέλιξης και ανάπτυξης της ευρύτερης χωρικής ενότητας, στην οποία εντάσσεται η περιοχή μελέτης (περιφερειακός και εθνικός χώρος), αλλά και της ίδιας της περιοχής αυτής καθ' εαυτής (Εικόνα 6.1).

Εικόνα 6.1: Η περιοχή μελέτης

6.1 Εισαγωγή

Ο αγροτικός χαρακτήρας της περιοχής μελέτης, σε συνδυασμό με το φυσικό της περιβάλλον, αλλά και την πολιτιστική της κληρονομιά έχουν συντελέσει όλα αυτά τα χρόνια ώστε να αναπτυχθούν στην περιοχή τομείς άμεσα συνδεδεμένοι με την αξιοποίηση αυτών των πόρων, όπως η γεωργία και ο τουρισμός. Ωστόσο τα νέα δεδομένα που διαμορφώνονται σε παγκόσμιο επίπεδο, στο πλαίσιο της επιδίωξης του στόχου της βιώσιμης ανάπτυξης, αλλά και γενικότερα η αλλαγή των προτύπων παραγωγής κατανάλωσης και η συνεχής ανάπτυξη της τεχνολογίας επιβάλλουν αλλαγές στον μέχρι τώρα τρόπο αξιοποίησης των πόρων αυτών, την υιοθέτηση καινοτόμων πρακτικών και νέων τεχνολογιών με απώτερο στόχο την αύξηση της ανταγωνιστικότητας, την κοινωνική και οικονομική συνοχή, αλλά και την προστασία των φυσικών και πολιτισμικών πόρων της περιοχής μελέτης.

Η θέση της περιοχής σε σχέση με τους περιφερειακούς πόλους ανάπτυξης και τη μητροπολιτική περιοχή της Αθήνας, αλλά και σε σχέση με τους άξονες ανάπτυξης της χώρας, αναδεικνύει το ρόλο της στην Περιφέρεια Πελοποννήσου και την καθιστά εύκολα προσπελάσιμη, με πολλαπλά για την περιοχή οφέλη στον τομέα του τουρισμού και του εμπορίου, ενισχύοντας έτσι τον αναπτυξιακό δυναμισμό της. Ωστόσο στο εσωτερικό της περιοχής μελέτης παρατηρούνται αναπτυξιακές ανισότητες, που εντοπίζονται στη συγκέντρωση των δραστηριοτήτων στα αστικά κέντρα, την υποβάθμιση των λειτουργιών του αγροτικού χώρου και την απομόνωση των ημιορεινών και ορεινών περιοχών.

Τα σενάρια που δομούνται στην ενότητα αυτή στοχεύουν στην άρση των αναπτυξιακών ανισοτήτων, την ισόρροπη ανάπτυξη μέσα από τη διάχυση των δραστηριοτήτων σε όλη την έκταση της περιοχής μελέτης και την ανάπτυξη λειτουργικών σχέσεων των οικισμών της περιοχής αυτής με το αστικό δίπολο Άργους-Ναυπλίου. Ακόμη αποσκοπούν στην ενίσχυση του ρόλου του αστικού διπόλου Άργους – Ναυπλίου στην Περιφέρεια Πελοποννήσου.

Η δόμηση των σεναρίων στηρίζεται στις δυνατότητες ανάπτυξης που έχει κάθε τμήμα της περιοχής στη βάση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων του, προσπαθώντας ταυτόχρονα να δημιουργήσει μία λειτουργική χωρική ενότητα, η οποία επιδιώκει να αναπτυχθεί στη βάση των σχέσεων συμπληρωματικότητας και των συνεργιών μεταξύ των επιμέρους χωρικών ενοτήτων, αλλά και των παραγωγικών δραστηριοτήτων. Βάρος δίνεται ιδιαίτερα στην τόνωση της εξωστρέφειας της περιοχής και στη σύνδεση των τοπικών με τα περιφερειακά και εθνικά δίκτυα. Για τη δόμηση των σεναρίων, πλαίσιο αναφοράς αποτελούν οι κατευθύνσεις που δίνονται από τα ανώτερα επίπεδα σχεδιασμού, με έμφαση στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δυτικής Ελλάδας - Πελοποννήσου - Ιονίων Νήσων για την προγραμματική περίοδο 2007-2013 και το Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για την Περιφέρεια Πελοποννήσου.

Στο πλαίσιο αυτό, δομούνται 2 σενάρια ολοκληρωμένης χωρικής ανάπτυξης και ολοκλήρωσης της ευρύτερης περιοχής του αστικού διπόλου Άργους – Ναυπλίου, τα οποία παρουσιάζονται επιγραμματικά στον Πίνακα 6.1.

ΧΩΡΙΚΕΣ ΖΩΝΕΣ	ΣΕΝΑΡΙΟ 1: ΙΣΟΡΡΟΠΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	ΣΕΝΑΡΙΟ 2: ΙΣΟΡΡΟΠΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΩΝ ΤΟΜΕΩΝ
Ορεινή Ζώνη	<ul style="list-style-type: none"> Ήπια τουριστική ανάπτυξη σε όλη την ορεινή ζώνη-ορεινός τουρισμός - οικοτουρισμός (περιοχή Natura) Παραγωγή / προώθηση ποιοτικών προϊόντων - σύνδεση με την τουριστική δραστηριότητα 	<ul style="list-style-type: none"> Αγροτική ανάπτυξη - παραγωγή υψηλής ποιότητας αγροτικών και κτηνοτροφικών προϊόντων, αξιοποίηση δασικών προϊόντων/προϊόντων του βουνού Ήπια τουριστική ανάπτυξη επιλεκτικά στους παραδοσιακούς ορεινούς οικισμούς - οικοτουρισμός (περιοχή Natura) Παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές (Χωροθέτηση αιολικών και φωτοβολταϊκών πάρκων)
Πεδινή ζώνη	<ul style="list-style-type: none"> Αγροτική ανάπτυξη με έμφαση στις βιολογικές καλλιέργειες - προώθηση ποιοτικών προϊόντων στον τουρισμό Ήπια τουριστική ανάπτυξη - αγροτουρισμός Αξιοποίηση αρχαιολογικών πόρων - ανάπτυξη αρχαιολογικού τουρισμού (δικτύωση) 	<ul style="list-style-type: none"> Εκσυγχρονισμός αγροτικής παραγωγής - υιοθέτηση καινοτόμων πρακτικών - παραγωγή υψηλής ποιότητας προϊόντων Ενδυνάμωση της τοπικής παραγωγής εσπεριδοειδών Ανάπτυξη βιομηχανίας και μονάδων μεταποίησης των αγροτικών προϊόντων – εξαγωγική δραστηριότητα Αξιοποίηση αρχαιολογικών πόρων - σύνδεση με το αρχαιολογικό δίκτυο της περιοχής
Παράκτια Ζώνη	<ul style="list-style-type: none"> Συγκράτηση μαζικού τουρισμού Ανάπτυξη ζώνης παραθεριστικής κατοικίας Δημιουργία δικτύου μαρίνων - σύνδεση με Πόρτο Χέλι, Ερμόνη, νησιά Αργοσαρωνικού και ΝΑ Πελοπόννησο 	<ul style="list-style-type: none"> Ήπια τουριστική ανάπτυξη στο παραθαλάσσιο μέτωπο Αξιοποίηση γεωργικής γης για ανάπτυξη βιολογικών καλλιεργειών - αγροτουρισμός - προώθηση ποιοτικών προϊόντων στον τουρισμό
Αστικά Κέντρα	<p><u>Αργος</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Πολιτιστικό / αρχαιολογικό κέντρο - κόμβος στο αρχαιολογικό δίκτυο Κέντρο αρχαιολογικών σπουδών - έρευνα και εκπαίδευση <p><u>Ναύπλιο</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Τουριστικό κέντρο - προσέλκυση υψηλής ποιότητας τουριστικής πελατείας - ανάπτυξη / εκσυγχρονισμός τουριστικών υποδομών Ανάδειξη και αξιοποίηση πολιτιστικής κληρονομιάς Λειτουργία μαρίνας για την προσέλκυση σκαφών αναψυχής Σύνδεση με τις άλλες περιοχές για εμπλουτισμό του τουριστικού προϊόντος του 	<p><u>Αργος</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Εμπορικό / βιομηχανικό κέντρο - κέντρο συγκέντρωσης, μεταποιητικής δραστηριότητας - κέντρο τυποποίησης της αγροτικής παραγωγής και εμπορικής διακίνησης των προϊόντων Ανάδειξη αρχαιολογικών χώρων σύνδεση με αρχαιολογικό δίκτυο <p><u>Ναύπλιο</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Τουριστικό και πολιτιστικό κέντρο - προσέλκυση υψηλής ποιότητας τουρισμού Ανάδειξη και αξιοποίηση πολιτιστικής κληρονομιάς Αναβάθμιση λιμενικών εγκαταστάσεων για προσέλκυση πλοίων ικανοποιητικού μεγέθους (κρουαζιερόπλοια) - ακτοπολική σύνδεση με νησιά Αργοσαρωνικού και Αιγαίου Διάχυση τουριστικής ανάπτυξης στην άμεση περιαστική ζώνη (παράκτιο τμήμα)

Πίνακας 6.1: Συνοπτική παρουσίαση σεναρίων ολοκληρωμένης χωρικής ανάπτυξης της περιοχής μελέτης.

Το πρώτο σενάριο στοχεύει στην *ισόρροπη τουριστική ανάπτυξη* της περιοχής μελέτης, με έμφαση στην ανάπτυξη ήπιων μορφών τουριστικής δραστηριότητας σε επιμέρους χωρικές ενότητες της περιοχής, ανάλογα με τα φυσικά διαθέσιμα κάθε ενότητας και τις δυνατότητες ανάπτυξής της προς συγκεκριμένες κατευθύνσεις εναλλακτικού τουρισμού, αλλά και τη στροφή προς τον ποιοτικό τουρισμό στις τουριστικά ανεπτυγμένες περιοχές. Στόχος του είναι η δημιουργία ενός *πολυσύνθετου τουριστικού προϊόντος*, το οποίο θα αποτελέσει το “όχημα” για την ανάπτυξη της περιοχής, καθιστώντας αυτή πόλο έλξης ενός σημαντικού αριθμού επισκεπτών, αίροντας την εποχικότητα της τουριστικής δραστηριότητας, μειώνοντας την ένταση των επιπτώσεων του παρόντος μαζικού μοντέλου τουριστικής ανάπτυξης και διαχέοντας τα οφέλη στο σύνολο της εξεταζόμενης χωρικής ενότητας.

Το δεύτερο σενάριο επικεντρώνεται στην *ισόρροπη ανάπτυξη όλων των παραγωγικών τομέων* (πρωτογενούς, δευτερογενούς και τριτογενούς τομέα) στην περιοχή και την αύξηση της συνέργειας και των σχέσεων αλληλεπίδρασης μεταξύ αυτών. Πιο συγκεκριμένα, επιδιώκει την ενδυνάμωση της αγροτικής παραγωγής και των τοπικών προϊόντων με έμφαση στην ποιότητα, την ανάπτυξη βιομηχανίας – βιοτεχνίας με έντονη εξαγωγική δραστηριότητα, την ανάδειξη νέων τουριστικών πόλων ήπιας τουριστικής δραστηριότητας στην περιοχή μελέτης, καθώς και την ενίσχυση ή συγκράτηση των ήδη υπαρχόντων.

6.2 Σενάριο 1: Ισόρροπη Τουριστική Ανάπτυξη - Αξιοποίηση φυσικών και πολιτιστικών πόρων

Στο πρώτο σενάριο έμφαση δίνεται στην τουριστική ανάπτυξη του συνόλου των χωρικών ενοτήτων που εντάσσονται στην περιοχή μελέτης, ανάλογα με τα συγκριτικά πλεονεκτήματα της κάθε περιοχής και τους διαθέσιμους πόρους που μπορούν να αξιοποιηθούν για το σκοπό αυτό. Το σενάριο αυτό προωθεί τη διεύρυνση του τουριστικού προϊόντος και αφορά κυρίως στην ανάπτυξη ήπιων μορφών τουριστικής δραστηριότητας, οι οποίες διαχέονται σε όλη την έκταση της περιοχής μελέτης. Στο πλαίσιο αυτό, αποσκοπεί στην ορθολογικότερη αξιοποίηση των πλούσιων φυσικών και πολιτιστικών πόρων της περιοχής μελέτης.

Η διάχυση της τουριστικής δραστηριότητας σε όλη την περιοχή μελέτης μεταβάλλει το υπάρχον πρότυπο τουριστικής ανάπτυξης, που έχει διαμορφώσει μία αναπτυξιακή και χωρική ανισορροπία ανάμεσα στα ορεινά και πεδινά τμήματα με τα παράκτια και κυρίως την πόλη του Ναυπλίου. Η τουριστική ανάπτυξη στη πόλη του Ναυπλίου παραμένει στα σημερινά επίπεδα και δεν αναπτύσσεται περαιτέρω, καθώς βρίσκεται στα όρια της φέρουσας ικανότητας της περιοχής και κάθε περαιτέρω ανάπτυξη θα επιφέρει την αλλοίωση της φυσιογνωμίας της πόλης Ναυπλίου και την υποβάθμιση της ποιότητας ζωής των κατοίκων του.

Αντίθετα, αναπτύσσονται ήπιας μορφής τουριστικές δραστηριότητες σε όλη την έκταση της περιοχής μελέτης, ενώ οι ήδη ανεπτυγμένες τουριστικά περιοχές (μαζικό μοντέλο) στρέφονται προς ένα άλλο πρότυπο τουριστικής ανάπτυξης για την προσέλκυση ποιοτικής πελατείας. Στο πλαίσιο αυτό, στην περιοχή μελέτης έχουν οριστεί χωρικές ζώνες, για καθεμία από τις οποίες προτείνεται ένα πρότυπο τουριστικής ανάπτυξης, με έμφαση στην προώθηση των εναλλακτικών μορφών τουρισμού που ευνοείται σε κάθε περιοχή, στη βάση των φυσικών διαθεσίμων της.

Τη φυσιογνωμία της περιοχής μελέτης στο σενάριο αυτό διαμορφώνουν το εκτεταμένο παράκτιο τμήμα κατά μήκος του Αργολικού κόλπου, το ορεινό τμήμα στα σύνορα με το Ν. Κορινθίας και Ν. Αρκαδίας και οι μεγάλες πεδινές εκτάσεις του Αργολικού Πεδίου, στο κέντρο του Ν. Αργολίδας. Η οικονομία της είναι άμεσα συνδεδεμένη με την αγροτική παραγωγή και την τουριστική ανάπτυξη, που αφορά κυρίως σε μαζικού τύπου τουρισμό, ενώ διαθέτει πολλά και σημαντικά πολιτιστικά μνημεία, που αποτελούν μοναδικό πλούτο πολιτιστικής κληρονομιάς σε εθνικό και παγκόσμιο επίπεδο. Επομένως οι μορφές τουριστικής δραστηριότητας που διαμορφώνουν την εικόνα της περιοχής μελέτης ως τουριστικό προορισμό είναι ο *ορεινός τουρισμός*, ο *οικοτουρισμός*, ο *πολιτιστικός τουρισμός*, ο *θαλάσσιος τουρισμός* ενώ διατηρείται και ο *μαζικός τουρισμός* με όρους ήπιας ανάπτυξης και παροχή αναβαθμισμένων υπηρεσιών για την προσέλκυση υψηλής στάθμης τουριστικής πελατείας. (Εικόνα 6.2).

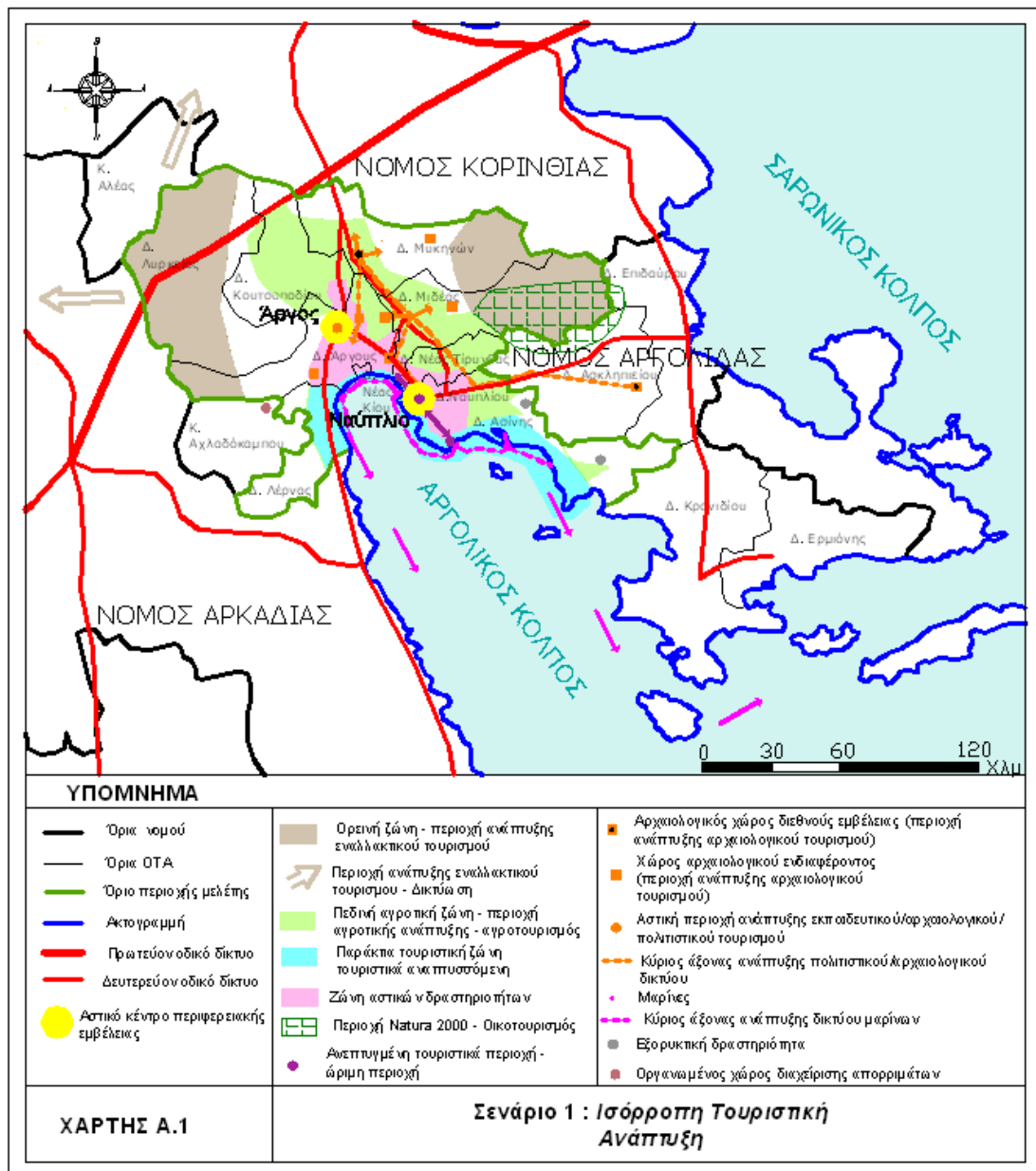
Η χωρική διαφοροποίηση ζωνών ανάπτυξης τουριστικών δραστηριοτήτων (ορεινός, αγροτικός, παράκτιος χώρος) παρουσιάζεται στη συνέχεια.

Ορεινές περιοχές ανάπτυξης εναλλακτικών μορφών τουρισμού

Στο πλαίσιο του σεναρίου προωθείται η ολοκληρωμένη ανάπτυξη των ορεινών περιοχών, με έμφαση στην ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού, την αξιοποίηση των φυσικών και πολιτιστικών πόρων, την παραγωγή ποιοτικών προϊόντων και προϊόντων των ορεινών περιοχών, την ανάπτυξη υποδομών, τη λειτουργική διασύνδεση με τον αγροτικό και το παράκτιο τμήμα της περιοχής.

Στο ορεινό τμήμα της περιοχής μελέτης, που περιλαμβάνει το μεγαλύτερο τμήμα του Δ. Λυρκείας και περιοχές του Δ. Άργους, αναπτύσσεται ορεινός εναλλακτικός τουρισμός. Ο ορεινός τουρισμός είναι μία ήπια μορφή τουριστικής ανάπτυξης στον ορεινό χώρο, που αφορά κυρίως στην ανάπτυξη δραστηριοτήτων μέσα από τις οποίες ο επισκέπτης έρχεται σε επαφή με την ύπαιθρο, ενώ ταυτόχρονα ψυχαγωγείται, αθλείται, γνωρίζει τα βουνά και τις φυσικές ομορφιές, τα τοπικά προϊόντα, την παραδοσιακή κουζίνα, τα ήθη και έθιμα του τόπου και γενικά όλα τα πολιτισμικά χαρακτηριστικά της περιοχής. Το πλούσιο φυσικό περιβάλλον του ορεινού τμήματος της περιοχής μελέτης ευνοεί την ανάπτυξη τέτοιων εναλλακτικών δραστηριοτήτων, όπως πεζοπορία, ιππασία, ποδήλατο βουνού, ορειβασία, που είναι άμεσα συνδεδεμένες με τον ορεινό τουρισμό. Η ανάπτυξη των παραπάνω δραστηριοτήτων θα έχει ως άμεσο αποτέλεσμα την αύξηση των τουριστικών ροών στις απομονωμένες αυτές περιοχές καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, που συνεπάγεται επιπλέον τόνωση της τοπικής αγοράς, κυρίως σε ότι αφορά γεωργικά και κτηνοτροφικά προϊόντα, ανάπτυξη υποδομών όπως παραδοσιακά καταλύματα, εστιατόρια, καφετέριες κ.ά. στους παραδοσιακούς οικισμούς και αναβάθμιση παρεχόμενων υπηρεσιών, κυρίως στον τομέα της υγείας. Η ανάπτυξη ορεινού τουρισμού στις περιοχές αυτές έχει ως αποτέλεσμα την ανάπτυξη και διαφοροποίηση της παραγωγικής τους δομής, τη διατήρηση και ανάδειξη της πολιτιστικής τους ταυτότητας και την τόνωση της αναπτυξιακής δυναμικής τους, μέσα από τη συγκράτηση του πληθυσμού τους και την τόνωση της απασχόλησης, τόσο ως προς τον αριθμό των νέων θέσεων εργασίας που αναμένεται να δημιουργηθούν όσο και ως προς το φάσμα της απασχόλησης. Ταυτόχρονα, στηρίζει τη διατήρηση και ανάδειξη των περιβαλλοντικών και πολιτιστικών πόρων των περιοχών αυτών ως “πυρήνα” για την ανάπτυξή τους. Η εγγύτητα των περιοχών αυτών στο εθνικό οδικό δίκτυο και συγκεκριμένα στην

Εθνική οδό Αθηνών – Τριπόλεως, αποτελεί παράγοντα που συμβάλει θετικά στην καλή πρόσβαση των περιοχών αυτών, στοιχείο απαραίτητο για την ανάπτυξη της τουριστικής δραστηριότητας.

Εικόνα 6.2: Πρότυπο χωρικής ανάπτυξης - ισορροπη τουριστική ανάπτυξη (σενάριο 1)

Ο ορεινός τουρισμός αναπτύσσεται επίσης και στα ορεινά και ημιορεινά του Δ. Μιδέας και Δ. Μυκηνών. Συγκεκριμένα στο ορεινό τμήμα του Δ. Μιδέας, που καταλαμβάνει τμήμα του όρους Αραχναίο και εντάσσεται στο δίκτυο Natura 2000, αναπτύσσονται οικοτουριστικές δραστηριότητες. Η ανάπτυξη της εν λόγω περιοχής γίνεται μετά από την εκπόνηση Ειδικής Περιβαλλοντικής Μελέτης για τη διαφύλαξη του περιβαλλοντικού πλούτου του ορεινού αυτού τμήματος, που εντάσσεται στο δίκτυο Natura 2000, αλλά και μελετών διαχείρισης, με τις οποίες καθορίζονται ειδικές διαδρομές κίνησης των επισκεπτών και οριοθετούνται ζώνες δραστηριοτήτων. Επίσης υλοποιούνται προγράμματα ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης του τοπικού

πληθυσμού και των επισκεπτών για τον εναρμονισμό των δραστηριοτήτων τους με τα διαχειριστικά σχέδια.

Στη ορεινή αυτή ζώνη ενισχύεται και η αγροτική παραγωγή προϊόντων υψηλής ποιότητας, τα οποία προωθούνται στον τουρισμό. Τα προϊόντα αυτά αφορούν ελιές, αρωματικά και φαρμακευτικά φυτά, διάφορα δασικά προϊόντα και αμπέλια, κηπευτικά είδη, ενώ σημαντική είναι και η παραγωγή κτηνοτροφικών προϊόντων. Έμφαση δίνεται στην ανάπτυξη συστημάτων τυποποίησης, εμπορίας και προβολής και στην καθιέρωση συστήματος πιστοποίησης των τοπικών παραδοσιακών προϊόντων για την καλύτερη προώθησή τους στην αγορά και την αύξηση της ανταγωνιστικότητάς τους. Η παραγωγή υψηλής ποιότητας αγροτικών και κτηνοτροφικών προϊόντων και η αξιοποίηση των δασικών πόρων, που αποτελούν φυσικά διαθέσιμα της ορεινής ζώνης, σε συνδυασμό με την ανάπτυξη ορεινού τουρισμού στα ορεινά τμήματα της περιοχής μελέτης, συμβάλουν στην επίτευξη των στόχων για τη βιώσιμη ανάπτυξη των περιοχών αυτών.

Πεδινή αγροτική ζώνη – περιοχές αγροτικής ανάπτυξης - αγροτουρισμός

Για την πεδινή ζώνη της περιοχής μελέτης, στην οποία εντάσσεται το μεγαλύτερο τμήμα της και αντιμετωπίζει σοβαρά περιβαλλοντικά προβλήματα, που αφορούν στην υποβάθμιση της ποιότητας του εδάφους και την υπεράντληση και ρύπανση των υδατικών αποθεμάτων λόγω της εντατικής αγροτικής εκμετάλλευσης, υιοθετούνται καλλιεργητικές πρακτικές φιλικές προς το περιβάλλον, μέσα από την ανάπτυξη βιολογικών καλλιεργειών στο σύνολο του Αργολικού Πεδίου. Η ανάπτυξη του αγροτικού τομέα αξιοποιείται ταυτόχρονα για την ανάπτυξη του αγροτουρισμού, σε συνδυασμό με την ανάπτυξη πολιτιστικού τουρισμού. Στο πλαίσιο αυτό, το τουριστικό προϊόν των περιοχών αυτών ενισχύεται ποιοτικά και αποκτά προοπτική σε σχέση με τη διεύρυνση της τουριστικής περιόδου (άρση εποχικότητας), στοιχείο σημαντικό για την ορθολογικότερη αξιοποίηση των σχετικών υποδομών.

Την Αργολική πεδιάδα καταλαμβάνει το μεγαλύτερο τμήμα του Δ. Μιδέας, ο Δ. Νέας Τίρυνθας, τμήμα του Δ. Κουτσοποδίου, του Δ. Μυκηνών και του Δ. Άργους. Μέσα σε αυτήν αναπτύσσεται ένα σημαντικό δίκτυο, μικρού κυρίως μεγέθους οικισμών, που η οικονομία τους στηρίζεται κυρίως στην εκμετάλλευση των πορτοκαλεώνων και άλλων αγροτικών καλλιεργειών. Επιπλέον σε αυτή την ενότητα εντοπίζονται σημαντικά αρχαιολογικά μνημεία, όπως ο αρχαιολογικός χώρος των Μυκηνών, της Τίρυνθας και πολλά άλλα διάσπαρτα σε όλη την πεδινή ζώνη.

Σε αυτή την πεδινή ζώνη, που καταλαμβάνει η Αργολική πεδιάδα και αναπτύσσεται γύρω από το αστικό δίπολο Άργους – Ναυπλίου, παράλληλα με την αγροτική δραστηριότητα, δίνεται έμφαση στον αγροτουρισμό και τον πολιτιστικό τουρισμό, αξιοποιώντας έτσι τον αγροτικό χαρακτήρα της περιοχής και την πλούσια πολιτιστική κληρονομιά της. Ο αγροτουρισμός αφορά σε τουριστικές δραστηριότητες μικρής κλίμακας, που αναπτύσσονται στον αγροτικό χώρο από ανθρώπους που απασχολούνται στον αγροτικό τομέα και στηρίζεται στην ποιοτική προσέγγιση της αξιοποίησης των τοπικών πόρων της περιοχής. Επίσης η ανάπτυξη αγροτουριστικής δραστηριότητας στην περιοχή προϋποθέτει τη δημιουργία παραδοσιακών αγροτουριστικών καταλυμάτων, την οργάνωση των κατοίκων και ιδίως των γυναικών σε συνεταιρισμούς, όπου παράγουν και διοχετεύουν στην αγορά παραδοσιακά

προϊόντα υψηλής ποιότητας, την αναβίωση των εθίμων της περιοχής και τη διαφύλαξη και αξιοποίηση των φυσικών και πολιτιστικών πόρων αυτής.

Τα οφέλη από την ανάπτυξη αγροτουρισμού στην περιοχή για την τοπική κοινωνία είναι πολλαπλά και αφορούν στην:

- ενδυνάμωση του αγροτικού τομέα και την ενίσχυση του αγροτικού εισοδήματος, καθώς ο αγροτουρισμός λειτουργεί συμπληρωματικά προς αυτόν και συμβάλει επιπλέον στην προώθηση και προβολή των αγροτικών προϊόντων,
- δημιουργία νέων προοπτικών απασχόλησης για τους νέους και τις γυναίκες και τη συγκράτηση του πληθυσμού στην ύπαιθρο,
- προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς,
- ανάδειξη και διατήρηση των παραδόσεων της περιοχής και
- διατήρηση της παραδοσιακής αρχιτεκτονικής κληρονομιάς της.

Επίσης ενισχύει τον τομέα της μεταποίησης και αυξάνει την απασχόληση σε αυτόν, μέσα από τη δημιουργία μικρών μονάδων μεταποίησης των προϊόντων που παράγονται στις περιοχές αυτές.

Επιπλέον, η πλούσια πολιτιστική κληρονομιά της περιοχής αποτελεί βάση για την ανάπτυξη πολιτιστικού τουρισμού. Τα πλούσια αρχαιολογικά ευρήματα στην περιοχή μπορούν να αποτελέσουν πόλο έλξης για πολλούς επισκέπτες, τόσο από την Ελλάδα όσο και από όλο τον κόσμο. Ήδη οι Μυκήνες και η Τίρυνθα είναι παγκοσμίως αναγνωρισμένα πολιτιστικά κέντρα, με μεγάλη επισκεψιμότητα όλο το χρόνο από ημιδαπούς και αλλοδαπούς τουρίστες. Ωστόσο, η ένταξή τους σε ένα ευρύτερο πολιτιστικό δίκτυο, που περιλαμβάνει και τους γύρω οικισμούς, όπου υπάρχουν πολιτιστικά μνημεία (Προσύμη, Αρχαίο Ηραίο, Μιδέα, Δενδρά, Ελληνικό), το Άργος, αλλά και άλλες περιοχές στο Ν. Αργολίδας, όπως το Λυγουριό και η Επίδαυρος, συμβάλει στη διάχυση της τουριστικής δραστηριότητας προς τους μικρότερους οικισμούς που αναπτύσσονται στην Αργολική πεδιάδα και ενισχύει σημαντικά το ρόλο της πόλης του Άργους στον τομέα του πολιτισμού, τονώνοντας παράλληλα την τουριστική δραστηριότητα στην πόλη. Ήδη η πόλη του Άργους συμμετέχει στο Δίκτυο των Αρχαιότερων Πόλεων της Ευρώπης, εντάσσοντας έτσι την περιοχή σε ένα πανευρωπαϊκό πολιτιστικό δίκτυο και συμβάλλοντας έτσι στην τόνωση της εξωστρέφειά της.

Η ανάπτυξη ήπιας τουριστικής δραστηριότητας, που είναι άμεσα συνδεδεμένη με την πολιτιστική κληρονομιά, στηρίζεται στην αξιοποίηση του πολιτιστικού πλούτου της περιοχής, ενώ παράλληλα προϋποθέτει την ανάδειξη και προβολή των μνημείων αυτών. Η τοπική κοινωνία και οι αρμόδιες αρχές φροντίζουν για τη διαφύλαξη και προστασία των σημαντικών αυτών πολιτιστικών πόρων, γίνονται γνώστες της σπουδαιότητάς τους και τους διαχειρίζονται με ορθολογικό τρόπο, ενώ ταυτόχρονα επωφελούνται από την αύξηση των τουριστικών ροών στη περιοχή τους, αναπτύσσοντας δραστηριότητες που σχετίζονται με τη μεταποίηση και εμπορία των τοπικών προϊόντων, αλλά και υπηρεσίες σχετικές με την εξυπηρέτηση των επισκεπτών και τη διαφύλαξη/ανάδειξη/συντήρηση των πολιτιστικών μνημείων.

Παράκτια ζώνη τουριστικά αναπτυσσόμενη

Στο τμήμα αυτό της περιοχής μελέτης και συγκεκριμένα στα πεδινά εδάφη που αναπτύσσονται κατά μήκος του Αργολικού κόλπου (πεδινά - παραθαλάσσια τμήματα

του Δ. Ασίνης και Λέρνας) αξιοποιείται το θαλάσσιο μέτωπο για τουριστική ανάπτυξη που συνάδει με τη φέρουσα ικανότητα των οικοσυστημάτων. Στο πλαίσιο αυτό δημιουργούνται σύγχρονες υποδομές κατάλληλα ενταγμένες στο χωρικό σύνολο για τη παροχή υψηλής ποιότητας υπηρεσιών και ενισχύεται η λειτουργική διασύνδεση του παράκτιου τμήματος με τις ορεινές και πεδινές περιοχές, αλλά και τα αστικά κέντρα, για τον εμπλουτισμό του προσφερόμενου τουριστικού προϊόντος της περιοχής.

Στο παράκτιο τμήμα κατά μήκος του Αργολικού κόλπου αναδεικνύονται νέοι πόλοι τουριστικής ανάπτυξης εποχιακού τουρισμού. Δημιουργούνται νέες σύγχρονες τουριστικές μονάδες μικρής κλίμακας και εκσυγχρονίζονται οι ήδη υπάρχουσες. Υλοποιούνται έργα ανάπλασης στους παραθαλάσσιους οικισμούς, αναπτύσσονται οργανωμένοι οικισμοί εξοχικών κατοικιών, συμβάλλοντας έτσι στην αύξηση της αξίας της γης στις περιοχές αυτές και θεσμοθετούνται σχέδια για την προστασία και διαχείριση του θαλάσσιου μετώπου και τη σαφή ρύθμιση των χρήσεων γης. Επιπλέον βελτιώνεται η σύνδεση των περιοχών αυτών με τα αστικά κέντρα και τις ανεπτυγμένες τουριστικά περιοχές, την ορεινή ζώνη ανάπτυξης εναλλακτικών μορφών τουρισμού για τη διευκόλυνση της κίνησης των επισκεπτών προς όλους τους τουριστικούς προορισμούς της περιοχής μελέτης, αλλά και με την πεδινή ζώνη για την προώθηση των τοπικών προϊόντων στον τουρισμό, ενώ αναβαθμίζονται οι υποδομές που αφορούν τις τηλεπικοινωνίες (επέκταση ευρυζωνικού δικτύου) για την εξυπηρέτηση τόσο των κατοίκων της περιοχής και των δραστηριοτήτων του τουριστικού τομέα (προβολή δραστηριοτήτων) όσο και της τουριστικής πελατείας.

Έμφαση στην παράκτια ζώνη της περιοχής μελέτης δίνεται και στην ανάπτυξη θαλάσσιου τουρισμού, μέσα από την ανάπτυξη δικτύου μαρίνων που αναπτύσσονται συγκεκριμένα στους παραθαλάσσιους οικισμούς Ίρια – Κάντια, Βιβάρι, Τολό, Ναύπλιο, Ν. Κίος, Κιβέρι και την ένταξή τους σε ένα ευρύτερο δίκτυο που εξαπλώνεται προς το ανατολικό τμήμα του Ν. Αργολίδας, τη νότια Πελοπόννησο και τα νησιά του Αργοσαρωνικού. Οι μαρίνες, που αποτελούν μέρος του ευρύτερου δικτύου, κατασκευάζονται με συγκεκριμένες προδιαγραφές, ώστε να παρέχονται από αυτές υψηλού επιπέδου υπηρεσίες στα σκάφη αναψυχής που προσεγγίζουν τις περιοχές αυτές. Το δίκτυο αυτό προσελκύει τουρίστες υψηλής εισοδηματικής τάξης και δημιουργεί πρόσφορο έδαφος για την ανάπτυξη τουριστικών επιχειρηματικών δραστηριοτήτων υψηλών απαιτήσεων.

Ανεπτυγμένες τουριστικά περιοχές - ώριμες περιοχές

Ανεπτυγμένες τουριστικά περιοχές - ώριμες περιοχές θεωρούνται αυτές που διαθέτουν αναγνωρισμένη τουριστική ταυτότητα και φήμη, υψηλή συγκέντρωση μαζικού τουρισμού, αυξημένη πιθανότητα για φθίνουσα οικονομική απόδοση του τουριστικού πόρου και υψηλό βαθμό εξάρτησης της τοπικής οικονομίας από την τουριστική δραστηριότητα. Για την περιοχή μελέτης τέτοιοι πόλοι είναι το Ναύπλιο και το Τολό.

Για τις περιοχές αυτές, η εικόνα τους ως τουριστικού προορισμού αναβαθμίζεται με μέτρα και δράσεις που αποσκοπούν στο να καταστούν ελκυστικότεροι, αλλά και να διασυνδεθούν επαρκώς με τα υπόλοιπα είδη της τουριστικής δραστηριότητας μέσα στην περιοχή μελέτης, έτσι ώστε να εμπλουτίσουν το προσφερόμενο προϊόν τους. Ταυτόχρονα, αναβαθμίζονται οι ήδη υπάρχουσες τουριστικές υποδομές, με στόχο την

προσέλκυση υψηλής στάθμης πελατείας στην περιοχή. Με βάση τις υποδομές αυτές και την καλή πρόσβαση στην περιοχή, δίνεται έμφαση στην ανάπτυξη του συνεδριακού τουρισμού στην πόλη του Ναυπλίου και στο Τολό, μέσω του οποίου προωθούνται και άλλα τουριστικά προϊόντα της περιοχής π.χ. πολιτιστικός τουρισμός (Άργος και άλλες περιοχές στο πολιτιστικό δίκτυο της περιοχής), ορεινός τουρισμός, θαλάσσιος τουρισμό κ.λπ.

Στο Ναύπλιο τέτοιου είδους δραστηριότητες αξιοποιούν τη σημαντική αρχιτεκτονική κληρονομιά - νεοκλασικά κτίρια που βρίσκονται στην πόλη - δίνοντας έτσι ένα κίνητρο στην πολιτεία για την ανάδειξή τους και την αξιοποίησή τους, προς όφελος της πνευματικής δραστηριότητας και της ενίσχυσης της πολιτιστικής ταυτότητας της πόλης.

Αστικές περιοχές ανάπτυξης εκπαιδευτικού – αρχαιολογικού – πολιτιστικού τουρισμού

Στην κατηγορία αυτή εντάσσεται η πόλη του Άργους, ο αστικός ιστός της οποίας περιλαμβάνει πολλά αρχαιολογικά και ιστορικά μνημεία, τα οποία αναδεικνύονται και αξιοποιούνται για την ανάπτυξη αρχαιολογικού – πολιτιστικού τουρισμού. Οι αστικές λειτουργίες της πόλης του Άργους, η ανάδειξη της ιστορικής σπουδαιότητας της πόλης και η ανάπτυξη πολιτιστικού τουρισμού ενισχύονται από τη λειτουργία σε αυτή Ανώτατου Εκπαιδευτικού Ιδρύματος, που ανταποκρίνεται στο προφίλ της περιοχής και εξειδικεύεται στον τομέα των αρχαιολογικών σπουδών. Έμφαση δίνεται στη λειτουργία τμήματος συντήρησης αρχαιοτήτων, δεδομένου ότι μπορεί να συμβάλει σημαντικά στην ανάδειξη και προστασία των αρχαιολογικών μνημείων που βρίσκονται διάσπαρτα τόσο στην πόλη του Άργους, όσο και σε όλη την περιοχή μελέτης και το Ν. Αργολίδας. Με την ανάπτυξη και προώθηση της έρευνας, της εκπαίδευσης, του πολιτισμού και του τουρισμού ενισχύεται ο αναπτυξιακός ρόλος της πόλης του Άργους και η θέση του στον Εθνικό και Ευρωπαϊκό χώρο, καθώς αναδεικνύεται η αρχαιολογική σημασία της πόλης, ενώ παράλληλα το δίπολο Άργους - Ναυπλίου αποκτά ισχυρή πολιτιστική ταυτότητα με ακτινοβολία σε πολύ μεγαλύτερη χωρική κλίμακα.

Η εγγύτητα της πόλης του Άργους σε έναν τουριστικά δημοφιλή προορισμό, το Ναύπλιο, αλλά και η συμμετοχή της στο πολιτιστικό δίκτυο της περιοχής λειτουργεί θετικά για την αύξηση της τουριστικής κίνησης στην πόλη, καθώς αποτελεί δημοφιλή προορισμό πολιτιστικού ενδιαφέροντος για τους επισκέπτες της περιοχής μελέτης. Ως εκ τούτου υπάρχει μία διαρκής τουριστική ροή και ανταλλαγή επισκεπτών μεταξύ των 2 αστικών κέντρων και διάχυση αυτής προς άλλους προορισμούς που εντάσσονται στο πολιτιστικό δίκτυο.

Ζώνη αστικών δραστηριοτήτων

Η ζώνη αυτή περιλαμβάνει τα 2 αστικά κέντρα, το Άργος και το Ναύπλιο, και τις περιοχές που εντάσσονται στην άμεση περιφερειακή ζώνη αυτών, χαρακτηριστικό της οποίας είναι οι ισχυρές πιέσεις που δέχονται από την αστική ανάπτυξη. Το Άργος είναι το πολιτιστικό – αρχαιολογικό κέντρο της περιοχής και κομβικό σημείο του αρχαιολογικού δικτύου, ενώ το Ναύπλιο είναι το τουριστικό κέντρο που συγκεντρώνει υψηλής ποιότητας τουρισμό και μέσω αυτού διαχέεται μέρος της τουριστικής κίνησης προς την πεδινή, παράκτια και ορεινή ζώνη, όπου έχουν αναπτυχθεί ήπιες μορφές τουρισμού.

Στη ζώνη αυτή καθορίζονται οι χρήσεις γης, γίνεται ανάπλαση τμημάτων του αστικού ιστού, αναδεικνύονται τα ιστορικά κέντρα και διαφυλάσσεται ο αρχιτεκτονικός τους χαρακτήρας με τη θέσπιση αυστηρών όρων πολεοδόμησης. Ακόμη δημιουργείται ένα δίκτυο ενοποίησης των αρχαιολογικών, ιστορικών μνημείων και όλων των πολιτιστικών χώρων μέσα στις πόλεις, το οποίο είναι προσπελάσιμο μέσα από δίκτυο πεζοδρόμων που διατρέχει την ιστορική αυτή χωρική ενότητα και υλοποιούνται έργα για την δημιουργία αξόνων διασύνδεσης με τις επιμέρους χωρικές ζώνες του εξωαστικού χώρου, αλλά και θεματικά πάρκα ή χώροι για τη διαφήμιση του πολυθεματικού τουριστικού προϊόντος που προσφέρει η περιοχή μελέτης στο σύνολό της. Αναβαθμίζονται οι προσφερόμενες υπηρεσίες υγείας, ενισχύεται ο τομέας της έρευνας και εκσυγχρονίζεται ο δημόσιος τομέας. Επίσης λειτουργούν αστικές λεωφορειακές γραμμές για την εξυπηρέτηση των μετακινούμενων εντός της ζώνης αστικών δραστηριοτήτων και γίνονται αναπλάσεις και χαράξεις πεζόδρομων και ποδηλατοδρόμων για τη διασύνδεση όλων των τουριστικών πόρων πολιτιστικού και φυσιολατρικού ενδιαφέροντος που βρίσκονται μέσα στο αστικό σύνολο.

Στο θαλάσσιο μέτωπο, που εντάσσεται στη ζώνη αστικών δραστηριοτήτων, υλοποιούνται δράσεις και έργα για την ανάπλαση και αξιοποίηση της παράκτιας ζώνης, δημιουργούνται χώροι αναψυχής για τους κατοίκους των αστικών κέντρων, ενώ μέρος της τουριστικής κίνησης του Ναυπλίου διαχέεται στην περιοχή του Δ. Κίου και δημιουργούνται στην περιοχή αυτή σύγχρονες υποδομές και ξενοδοχειακά συγκροτήματα υψηλών απαιτήσεων.

Η ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού, όπως ο ορεινός τουρισμός και ο αγροτουρισμός με παράλληλη ανάπτυξη των βιολογικών καλλιεργειών στον πρωτογενή τομέα, της μεταποίησης στον δευτερογενή και διαφόρων υπηρεσιών στον τριτογενή, κλάδων συμπληρωματικών προς τον τουρισμό, προσδίδει μια άλλη αναπτυξιακή δυναμική στην περιοχή, κύριο χαρακτηριστικό της οποίας είναι η ενίσχυση της υπάρχουσας οικονομικής δραστηριότητας που έχει αναπτυχθεί όλα αυτά τα χρόνια μέσα από τον εμπλουτισμό του τουριστικού προϊόντος που προσφέρει στο σύνολό της η περιοχή και τη σύνδεση της αγροτικής παραγωγής με την τουριστική δραστηριότητα, παρέχοντας νέες προοπτικές ανάπτυξής της, ενισχύοντας τη διασύνδεση ανάμεσα στους παραγωγικούς τομείς και δημιουργώντας νέες ευκαιρίες απασχόλησης για τους κατοίκους των περιοχών αυτών, συγκρατώντας έτσι τον πληθυσμό στην ύπαιθρο. Επίσης, στα πλαίσια του παρόντος σεναρίου, υλοποιούνται δράσεις και προωθούνται μέτρα που αφορούν στη βελτίωση της πρόσβαση στην περιοχή και τη διασύνδεση όλων των επιμέρους ζωνών και περιοχών ανάπτυξης τουριστικής δραστηριότητας μεταξύ τους και με το αστικό δίπολο Άργους – Ναυπλίου και τη διαχείριση των απορριμμάτων και αστικών λυμάτων στο σύνολο της περιοχής. Παρακάτω περιγράφεται η συμβολή της ισόρροπης τουριστικής ανάπτυξης στον κλάδο της γεωργίας, της μεταποίησης και των λοιπών υπηρεσιών και οι δράσεις που υλοποιούνται για τη βελτίωση της πρόσβασης, τη διαχείριση των απορριμμάτων και την παραγωγή φιλικής προς το περιβάλλον ενέργειας για την κάλυψη των αυξανόμενων αναγκών από την τουριστική δραστηριότητα.

Αγροτική παραγωγή

Όσον αφορά στον αγροτικό τομέα, ο οποίος αποτελεί τη βάση για την ανάπτυξη του αγροτουρισμού, στην περιοχή ενισχύεται και επεκτείνεται η ανάπτυξη βιολογικών

καλλιέργειών για την παραγωγή ανταγωνιστικών προϊόντων. Στα πλαίσια αυτού του σεναρίου, έμφαση δίνεται στην *βελτίωση της ποιότητας* των παραγόμενων αγροτικών προϊόντων, ώστε αυτά να είναι ιδιαίτερα ανταγωνιστικά στην αγορά. Η αγροτική παραγωγή γίνεται με μεθόδους φιλικές προς το περιβάλλον και εμπλουτίζεται με νέα είδη βιολογικής καλλιέργειας, ενώ παράγονται προϊόντα υψηλής ποιότητας και διατροφικής αξίας, η ζήτηση των οποίων παρουσιάζει αύξηση στην αγορά. Στα πλαίσια της ανάπτυξης βιολογικών καλλιέργειών στα πεδινά τμήματα της περιοχής μελέτης, αλλά και γενικότερα της προσπάθειας για τόνωση του αγροτικού τομέα στις περιοχές αυτές, μέσα από την υιοθέτηση νέων προτύπων αγροτικής ανάπτυξης, λειτουργούν στις έδρες των δήμων ή σε κεντρικούς οικισμούς, κέντρα ενημέρωσης και εκπαίδευσης των αγροτών πάνω στις νέες καλλιεργητικές μεθόδους, που αφορούν στις βιολογικές καλλιέργειες, τις νέες δυναμικά αναπτυσσόμενες καλλιέργειες και τις νέες τεχνολογίες, καθώς και σε θέματα σχετικά με τον τρόπο προβολής και διάθεσης των προϊόντων αυτών και γενικότερα την ανάπτυξη επιχειρηματικότητας στον αγροτικό τομέα. Οι δράσεις αυτές αναπτύσσονται και στο ορεινό, ημιορεινό τμήμα της περιοχής μελέτης, όπου παράγονται βιολογικά προϊόντα, γεωργικά και κτηνοτροφικά. Η πληθώρα επισκεπτών προσφέρει αγοραστικό κοινό και αναγνωρισιμότητα, που επιτρέπει την ανάπτυξη αποτελεσματικής διασύνδεσης μεταξύ αγροτικής παραγωγής και τουριστικής ανάπτυξης.

Μεταποίηση

Το τουριστικό προϊόν, που αφορά στις εναλλακτικές μορφές τουρισμού που αναπτύσσονται στην περιοχή μελέτης και κυρίως τον αγροτουρισμό και τον ορεινό τουρισμό, είναι άμεσα συνδεδεμένο με την ανάπτυξη της βιοτεχνίας στις περιοχές αυτές. Στις ορεινές, ημιορεινές και πεδινές περιοχές όπου υπάρχει σημαντική παραγωγή τοπικών προϊόντων, φυτικών και ζωικών, αναπτύσσονται μικρές μεταποιητικές μονάδες και σύγχρονες μονάδες τυποποίησης των προϊόντων αυτών, τα οποία προσφέρονται προς κατανάλωση στους επισκέπτες και διοχετεύονται σε όλη την τοπική αγορά, προβάλλοντας έτσι την τοπική παραγωγή σε ένα ευρύτερο κοινό, τους επισκέπτες της περιοχής μελέτης. Η λειτουργία μονάδων μεταποίησης και τυποποίησης, που λειτουργούν κυρίως στα πεδινά και ορεινά - ημιορεινά τμήματα της περιοχής μελέτης δημιουργούν στις περιοχές αυτές νέες θέσεις εργασίας, συμβάλλοντας έτσι στη συγκράτηση του πληθυσμού στην ύπαιθρο.

Επίσης διατηρούνται οι υπάρχουσες βιομηχανίες – βιοτεχνίες και όλες οι δραστηριότητες του δευτερογενούς τομέα που αναπτύσσονται διάσπαρτα γύρω από τα αστικά κέντρα (δεν συγκεντρώνονται σε οργανωμένο χώρο ανάπτυξης δραστηριοτήτων δευτερογενούς τομέα) και οι μονάδες εξόρυξης και επεξεργασίας πετρωμάτων στις περιοχές που είναι εγκατεστημένες.

Υπηρεσίες

Η ήπια τουριστική ανάπτυξη, που επιφέρει αύξηση της ροής επισκεπτών σε όλη την έκταση της περιοχής μελέτης, συνεπάγεται την αναβάθμιση του τομέα των υπηρεσιών. Στο πλαίσιο αυτό, στον τομέα της υγείας συντελούνται αλλαγές που αφορούν στον εκσυγχρονισμό και την επέκταση των κεντρικών νοσοκομειακών μονάδων που βρίσκονται στα δύο αστικά κέντρα, το Ναύπλιο και το Άργος, τη δημιουργία κέντρου υγείας στη Λυρκεία, την έδρα του Δ. Λυρκείας και την ενίσχυση της λειτουργίας των υπαρχόντων περιφερειακών ιατρείων με τη διεύρυνση του ωραρίου, των ημερών λειτουργίας τους και την αναβάθμιση των υπηρεσιών τους.

επίσης, διευρύνονται οι τραπεζικές υπηρεσίες προς όλες τις έδρες των δήμων και τους οικισμούς που συγκεντρώνουν τους περισσότερους επισκέπτες και ενισχύεται το λιανικό εμπόριο, κυρίως των προϊόντων που παράγονται στην κάθε περιοχή.

Πρόσβαση

Έμφαση δίνεται στην αναβάθμιση των υποδομών προσπελασιμότητας, που προϋποθέτει την αναβάθμιση των οδικών αξόνων που συνδέουν τους οικισμούς μεταξύ τους και τη διάνοιξη νέων για τη διασύνδεση των απομονωμένων οικισμών τόσο μεταξύ τους όσο και με το αστικό δίπολο Άργος – Ναύπλιο. Ταυτόχρονα ολοκληρώνεται η σύνδεση των κεντρικών οδικών αξόνων της περιοχής με το εθνικό οδικό δίκτυο, μέσα από την κατασκευή νέων οδικών τμημάτων.

Ιδιαίτερο βάρος δίνεται στη βελτίωση της πρόσβασης και της περιήγησης στο δίκτυο των αρχαιολογικών χώρων, με την υλοποίηση έργων διάνοιξης οδικών τμημάτων που ενώνουν το Άργος με τον άξονα Μυκήνες – Τίρυνθα – Επίδαυρος, την ολοκλήρωση του τμήματος προς την Επίδαυρο, αλλά και την αναβάθμιση της σύνδεσης μεταξύ όλων των χώρων αρχαιολογικού ενδιαφέροντος της περιοχής μελέτης και της σύνδεσης αυτών με τον άξονα Μυκήνες – Τίρυνθα – Επίδαυρος.

Επίσης υλοποιούνται έργα κατασκευής μαρίνων για την προσέλκυση σκαφών αναψυχής στις τουριστικά ώριμες περιοχές, αλλά και σε επιλεγμένα σημεία κατά μήκος του Αργολικού κόλπου.

Στο ορεινό τμήμα χαράσσεται δίκτυο μονοπατιών για την επισκεψιμότητα και περιήγηση ορεινών περιοχών, που διατρέχει όλους τους γειτονικούς οικισμούς και περνά από σημεία που διακρίνονται για το μοναδικής ομορφιάς φυσικό περιβάλλον τους. Στα πλαίσια της ανάπτυξης ορεινού τουρισμού στο τμήμα της περιοχής μελέτης που παρουσιάζει συγκριτικά πλεονεκτήματα για το σκοπό αυτό, βελτιώνεται η διασύνδεσή του με τις άλλες ορεινές περιοχές του Ν. Αργολίδας (Κοινότητες Αλέας και Αχλαδόκαμπου), με τις οποίες έχουν κοινά χαρακτηριστικά, αλλά και του Ν. Κορινθίας (Στυμφαλία, Ζήρεια, Φενεός) και του Ν. Αρκαδίας (Βυτίνα, Λεβίδι), που παρουσιάζουν ήδη αξιόλογη τουριστική κίνηση, ενισχύοντας έτσι ακόμα περισσότερο την ανάπτυξη προς αυτή την κατεύθυνση και αυξάνοντας την επισκεψιμότητα των περιοχών αυτών.

Επίσης στο τομέα των μεταφορών αναβαθμίζονται οι υπηρεσίες μεταφορών προς τις περιοχές που υπάρχει αυξημένη ζήτηση, όπως στους αρχαιολογικούς χώρους και το παράκτιο τμήμα και βελτιώνεται η εξυπηρέτηση της αστικής συγκοινωνίας μέσα στην πόλη του Άργους και του Ναυπλίου για τη διευκόλυνση των αστικών μετακινήσεων.

Διαχείριση απορριμμάτων και αστικών λυμάτων

Σε επίπεδο νομού λειτουργεί οργανωμένος χώρος απόθεσης δεματοποιημένων απορριμμάτων, διακόπτεται η λειτουργία όλων των ανεξέλεγκτων χωματερών και υλοποιούνται έργα εξυγίανσης των περιοχών αυτών. Η χωροθέτηση του χώρου αυτού προτείνεται για το σύνολο του νομού σε περιοχή του Κ. Αχλαδόκαμπου, μακριά από τις τουριστικά ανεπτυγμένες περιοχές, την πεδινή ζώνη αγροτικής ανάπτυξης και τη ζώνη αστικών δραστηριοτήτων. Βελτιώνεται το σύστημα αποκομιδής και διάθεσης των απορριμμάτων και γίνεται διαχωρισμός ανακυκλώσιμων και βιοαποδομήσιμων

υλικών, ενώ στα αστικά κέντρα προωθείται από τους αρμόδιους φορείς το σύστημα κομποστοποίησης. Επίσης βελτιώνονται και επεκτείνονται οι εγκαταστάσεις βιολογικού καθαρισμού που δέχονται τα λύματα από τα αστικά κέντρα και τις τουριστικά ανεπτυγμένες και ώριμες περιοχές, χωροθετούνται νέες εγκαταστάσεις βιολογικού καθαρισμού σε καθορισμένες περιοχές και συνδέονται όλοι οι οικισμοί με τις εγκαταστάσεις αυτές.

Ενέργεια

Στον τομέα της ενέργειας επεκτείνεται το δίκτυο φυσικού αερίου προς τα αστικά κέντρα για την κάλυψη των ενεργειακών αναγκών. Οι τουριστικές μονάδες εκσυγχρονίζονται με την εγκατάσταση συστημάτων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ (π.χ. φωτοβολταϊκά στοιχεία) για την εξυπηρέτηση των ενεργειακών αναγκών των εγκαταστάσεών τους, αλλά και την εξοικονόμηση αυτής μέσα από το βιοκλιματικό σχεδιασμό των κτιριακών υποδομών τους και την αξιοποίηση σύγχρονων τεχνολογιών για την εξοικονόμηση ενέργειας στο επίπεδο των κτιριακών τους υποδομών. Επιπλέον, τα υπολείμματα που προέρχονται από τον πρωτογενή τομέα επεξεργάζονται σε ειδική μονάδα για την παραγωγή βιοκαυσίμων και αξιοποιούνται ως καύσιμα για χρήση στις αστικές συγκοινωνίες της πόλης του Άργους και του Ναυπλίου.

6.3 Σενάριο 2: Ισορροπη Ανάπτυξη Όλων των Παραγωγικών Τομέων

Στο δεύτερο σενάριο επιδιώκεται η ισορροπη ανάπτυξη και των τριών τομέων οικονομικής δραστηριότητας. Στην περιοχή μελέτης, το μεγαλύτερο τμήμα του πληθυσμού απασχολείται στον πρωτογενή και τριτογενή τομέα, ενώ ο δευτερογενής παρουσιάζει φθίνουσα πορεία, αν και έχει σημαντικές δυνατότητες εξέλιξης. Στο σενάριο αυτό έμφαση δίνεται στην αναβάθμιση και τον εκσυγχρονισμό των δραστηριοτήτων του πρωτογενούς τομέα για την παραγωγή προϊόντων υψηλής ποιότητας και αποδοτικότητας για τους παραγωγούς, στην ενίσχυση και χωρική οργάνωση του δευτερογενούς τομέα, μέσα από τη δημιουργία νέων παραγωγικών υποδομών και εξειδικεύσεων που σχετίζονται με τη μεταποίηση των προϊόντων που παράγονται στον πρωτογενή τομέα, αλλά και την εκμετάλλευση αδρανών υλικών και ορυκτών πετρωμάτων, στη διατήρηση της υπάρχουσας μορφής της τουριστικής δραστηριότητας με την ενίσχυσή της επιλεκτικά σε περιοχές με συγκριτικά πλεονεκτήματα και την αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών τόσο στον κλάδο του τουρισμού όσο και των υπηρεσιών που παρέχονται από τα αστικά κέντρα.

Στο πλαίσιο αυτού του σεναρίου, η περιοχή μελέτης χωρίζεται σε πεδινές ζώνες αγροτικής ανάπτυξης, ορεινές αγροτικές ζώνες ανάπτυξης πολλαπλών δραστηριοτήτων, περιοχές ανάπτυξης του δευτερογενή τομέα, ανεπτυγμένες τουριστικά περιοχές - ώριμες περιοχές, περιοχές ανάπτυξης πολιτιστικού τουρισμού και παράκτιες ζώνες ήπιας τουριστικής ανάπτυξης (Εικόνα 6.3). Ο διαχωρισμός αυτός γίνεται βάση των χαρακτηριστικών των περιοχών αυτών, των υπάρχοντων πόρων προς αξιοποίηση και των συγκριτικών πλεονεκτημάτων τους, ενώ έμφαση δίνεται στη λειτουργική διασύνδεση μεταξύ όλων των χωρικών ζωνών και περιοχών ανάπτυξης κάθε τομέα, αλλά και στην ενίσχυση της αλληλεπίδρασης ανάμεσα στους παραγωγικούς τομείς, ώστε η ανάπτυξη κάθε ενός να επιφέρει πολλαπλασιαστικά

αποτελέσματα στους υπόλοιπους τομείς. Στο πλαίσιο αυτό επιδιώκεται η ισόρροπη ανάπτυξη όλων των παραγωγικών τομέων της περιοχής μελέτης.

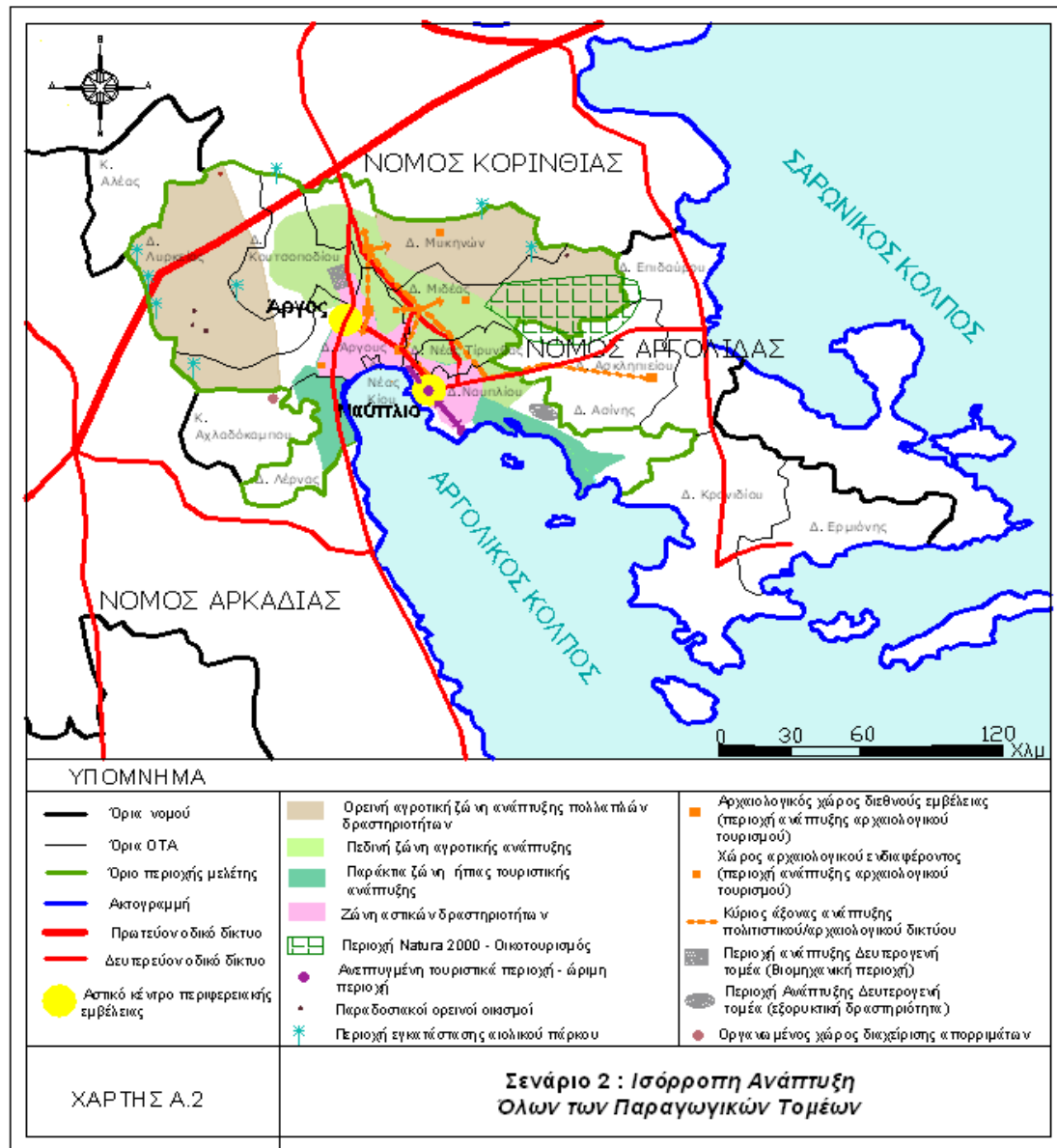
Πεδινή αγροτική ζώνη - περιοχές αγροτικής ανάπτυξης

Τη μεγαλύτερη έκταση της Αργολικής πεδιάδας καταλαμβάνουν δενδροκαλλιέργειες εσπεριδοειδών και κυρίως πορτοκαλιές με σημαντική παραγωγή. Ωστόσο η διάθεση των παραγόμενων εσπεριδοειδών είναι ιδιαίτερα προβληματική, με αποτέλεσμα πολύ συχνά οι παραγωγοί να μην καταφέρνουν να διοχετεύσουν στην αγορά το σύνολο της ετήσιας παραγωγής. Στον πρωτογενή τομέα βασικός στόχος του σεναρίου είναι η ενίσχυση των προϊόντων που παράγονται παραδοσιακά στην περιοχή, δίνοντας ταυτόχρονα έμφαση στην ανάπτυξη βιολογικής παραγωγής προϊόντων που ήδη παράγονται στην περιοχή ή την εισαγωγή νέων. Για την ενδυνάμωση του πρωτογενή τομέα και την ισχυροποίηση των τοπικών προϊόντων γίνεται οργανωμένη διαχείριση αυτών, με τη βοήθεια της οποίας εξασφαλίζεται η διοχέτευση στην αγορά προϊόντων με πιστοποιημένη ποιότητα και ανταγωνιστική τιμή, προς όφελος της περιοχής και των παραγωγών της.

Η οργανωμένη διαχείριση της παραγωγής του συνόλου της περιοχής μελέτης γίνεται από τον αγροτικό συνεταιρισμό στην περιοχή του Άργους, που λειτουργεί στο επίπεδο της ευρύτερης περιφέρειας και συγκεντρώνει το σύνολο της παραγωγής των εσπεριδοειδών, το οποίο στη συνέχεια διατίθεται στην αγορά μέσω αυτού, σε συμφέρουσες για τον παραγωγό τιμές ή μεταποιείται. Στο πλαίσιο αυτό, διασφαλίζεται το εισόδημα των παραγωγών και αξιοποιείται η παραγωγή με τον καλύτερο δυνατό τρόπο, είτε μέσα από τη διάθεσή της απευθείας στην αγορά ή τη μεταποίησή της, ενισχύοντας έτσι τις δραστηριότητες του δευτερογενή τομέα. Η εν λόγω διαχείριση, πέραν των ωφελειών που διασφαλίζει τόσο για τους αγρότες όσο και για την ανάπτυξη του αγροτικού τομέα στην περιοχή, συμβάλλει επίσης στην ένταση των προσπαθειών των παραγωγών για την παραγωγή προϊόντων υψηλής ποιότητας, αφού τα οφέλη από αυτή καρπώνεται ο αγροτικός πληθυσμός και η περιοχή. Ο ρόλος του συνεταιρισμού για την ενδυνάμωση και εξέλιξη του πρωτογενούς τομέα είναι καθοριστικός, καθώς μέσα από την επάνδρωσή του από εξειδικευμένο επιστημονικό δυναμικό, μπορεί να προωθεί με αποτελεσματικότερους τρόπους την παραγωγή της περιοχής, να προβάλλει τα προϊόντα, να αναζητεί νέες αγορές διάθεσής τους και να εξασφαλίζει γενικά καλύτερες συνθήκες πώλησης της τοπικής παραγωγής αγροτικών προϊόντων, δίνοντας έτσι κίνητρα στους παραγωγούς της περιοχής να συνεχίσουν να ασχολούνται με την καλλιέργεια και φροντίδα των εσπεριδοειδών αλλά και στους νέους να ασχοληθούν με τη γεωργία.

Επίσης η αγροτική παραγωγή εμπλουτίζεται με νέα είδη, που προέρχονται από την ανάπτυξη των βιολογικών καλλιεργειών. Οι βιολογικές καλλιέργειες αφορούν σε προϊόντα που παράγονται με μεθόδους φιλικές προς το περιβάλλον, χωρίς την προσθήκη λιπασμάτων, πρόσθετων κ.λπ., διασφαλίζοντας έτσι την προστασία του περιβάλλοντος αλλά και την καλύτερη ποιότητα των προϊόντων αυτών. Τα προϊόντα που προέρχονται από βιολογική καλλιέργεια είναι πιστοποιημένα και συνήθως υψηλής αξίας, η ζήτηση των οποίων τα τελευταία χρόνια αυξάνεται συνεχώς. Ο τομέας της βιολογικής καλλιέργειας είναι ραγδαία εξελισσόμενος σε παγκόσμιο επίπεδο και η μεταστροφή προς αυτό το μοντέλο γεωργικής παραγωγής έχει οφέλη *οικονομικά* για τον πρωτογενή τομέα, αφού παράγονται προϊόντα ιδιαίτερα ανταγωνιστικά στη βάση της ποιότητάς τους, αλλά και *περιβαλλοντικά φιλικά*,

δεδομένου ότι το φυσικό περιβάλλον της περιοχής μελέτης είναι ήδη επιβαρημένο από την εντατική γεωργική εκμετάλλευση των πεδινών εκτάσεων.

Εικόνα 6.3: Πρότυπο χωρικής ανάπτυξης - ισορροπημένη ανάπτυξη όλων των παραγωγικών τομέων (σενάριο 2)

Αργός στην προσπάθεια τόνωσης του πρωτογενούς τομέα στην περιοχή, που συνδυάζει την παραγωγή ικανοποιητικής ποσότητας ποιοτικών προϊόντων και την προστασία της ποιότητας και γονιμότητας της γεωργικής γης είναι η καινοτομία, η οποία σχετίζεται με την εισαγωγή νέας τεχνολογίας και τεχνογνωσίας στην παραγωγική διαδικασία, που αφορά τόσο στις βιολογικές καλλιέργειες όσο και στις καλλιέργειες ολοκληρωμένης διαχείρισης. Οι αγρότες χρησιμοποιούν νέες καλλιεργητικές μεθόδους (π.χ. υδροπονία, γεωργία ακριβείας) που τους αποδίδουν οικονομικά ανταποδοτικά προϊόντα υψηλής ποιότητας, σε ικανοποιητικές ποσότητες, μέσα από ελεγχόμενες συνθήκες καλλιέργειας, περιορίζοντας ταυτόχρονα την επιβάρυνση στο περιβάλλον μέσα από την περιορισμένη έως μηδενική χρήση χημικών ουσιών και την ορθολογική διαχείριση των υδατικών και εδαφικών πόρων.

Στα πλαίσια της αναβάθμισης και ενίσχυσης του πρωτογενούς τομέα, υλοποιούνται μεγάλης έκτασης έργα που αφορούν στη βελτίωση και επέκταση του αρδευτικού δικτύου (αξιοποίηση των υδατικών αποθεμάτων της πηγής του Αναβάλου) προς όλες τις περιοχές, ενώ έμφαση δίνεται στην εκπαίδευση του αγροτικού πληθυσμού και την κατάρτισή του σχετικά με τα αγροτικά θέματα, ώστε να διασφαλίζεται η υψηλή ποιότητα των παραγόμενων προϊόντων και στη συμβουλευτική υποστήριξη από επιστημονικά καταρτισμένο προσωπικό. Η ενημέρωση και εκπαίδευση παρέχεται στους αγρότες μέσα από κέντρα που λειτουργούν στις έδρες των ΟΤΑ, αλλά και από προγράμματα και ενημερωτικές συναντήσεις που διοργανώνει ο αγροτικός συνεταιρισμός.

Ορεινή / ημιορεινή αγροτική ζώνη ανάπτυξης πολλαπλών δραστηριοτήτων

Η ορεινή και ημιορεινή ζώνη μετατρέπεται σε χώρο πολυδραστηριοτήτων, δίνοντας έμφαση στην ενίσχυση της αγροτικής δραστηριότητας που αφορά κυρίως στην παραγωγή υψηλής ποιότητας αγροτικών και κτηνοτροφικών προϊόντων, την αξιοποίηση των δασικών προϊόντων, την ήπια τουριστική ανάπτυξη επιλεκτικά σε ορεινούς οικισμούς, την ανάπτυξη οικότουρισμού στη ζώνη Natura 2000 στο όρος Αραχναίο και τη χωροθέτηση μονάδων παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές (αιολική και ηλιακή ενέργεια) σε περιοχές με επαρκές δυναμικό.

Η ανάπτυξη του αγροτικού τομέα στις περιοχές αυτές στηρίζεται:

- στην υιοθέτηση καινοτόμων μεθόδων αγροτικής καλλιέργειας και εκτροφής ζώων,
- στην ανάπτυξη συστημάτων τυποποίησης, εμπορίας και προβολής και την καθιέρωση συστημάτων διασφάλισης της ποιότητας των τοπικών προϊόντων για την καλύτερη προώθησή τους στην αγορά και την αύξηση της ανταγωνιστικότητάς τους,
- στη διοχέτευση στην αγορά προϊόντων παραδοσιακής τεχνογνωσίας που απευθύνονται σε ειδικές καταναλωτικές ομάδες και αγορές.

Τα γεωργικά προϊόντα που καλλιεργούνται αφορούν κυρίως σε ελιές, αρωματικά και φαρμακευτικά φυτά, διάφορα δασικά προϊόντα και αμπέλια, ενώ στις πεδινές εκτάσεις του δήμου Λυρκείας επεκτείνεται η καλλιέργεια κηπευτικών ειδών. Η καλλιεργητική φροντίδα γίνεται με φιλικές προς το περιβάλλον μεθόδους και παράγονται υψηλής ποιότητας προϊόντα. Ταυτόχρονα αναπτύσσονται μικρές μεταποιητικές μονάδες για την επεξεργασία των προϊόντων αυτών και σύγχρονα συστήματα εμπορίας και προβολής αυτών, ενισχύοντας έτσι το δευτερογενή και τριτογενή τομέα και συμβάλλοντας στην αύξηση της συνέργειας μεταξύ των παραγωγικών τομέων. Στο Δ. Λυρκείας και στο Δ. Κουτσοποδίου, όπου υπάρχουν αμπελοκαλλιέργειες, δημιουργούνται σύγχρονες οινοποιητικές μονάδες για την παραγωγή κρασιού που αποτελούν τη βάση για την ανάπτυξη *οινοποιητικού τουρισμού*, ενώ ενισχύονται οι σχέσεις και διασυνδέσεις της περιοχής με τη Νεμέα, που αποτελεί περιοχή με μακρά παράδοση στην παραγωγή κρασιού.

Όσον αφορά στην κτηνοτροφία, στο σενάριο αυτό προωθείται η βιολογική κτηνοτροφία για την παραγωγή βιολογικών προϊόντων υψηλής ποιότητας και θρεπτικής αξίας, όπως γάλα, τυρί, κρέας, ενώ ταυτόχρονα λειτουργούν μικρές μεταποιητικές μονάδες κτηνοτροφικών προϊόντων βιολογικής παραγωγής. Η ανάπτυξη της βιολογικής κτηνοτροφίας γίνεται στις ορεινές και ημιορεινές περιοχές

του Δ. Λυρκεΐας, Κουτσοποδίου, Μιδέας και Μυκητών, ενισχύοντας έτσι τον κλάδο της κτηνοτροφίας στην περιοχή που αφορά κυρίως στην εκτροφή αιγοπροβάτων. Εκτός όμως από την υπάρχουσα μορφή κτηνοτροφίας, αναπτύσσεται σε αυτές τις περιοχές και ο κλάδος που αφορά στη μελισσοκομία και την εκτροφή πουλερικών, διευρύνοντας έτσι και εμπλουτίζοντας τα είδη που παράγονται στα πλαίσια της βιολογικής κτηνοτροφίας.

Ο πλούτος σε φυσικά προϊόντα των ορεινών περιοχών μπορεί να αποτελέσει τη βάση για την ανάπτυξη του τομέα της γεωργίας, που αφορά κυρίως στην παραγωγή και αξιοποίηση των «προϊόντων του βουνού» (mountain products), δηλαδή φυτικών προϊόντων που ευδοκούν στα ορεινά, όπως είναι διάφορα βότανα, αρωματικά, καρυκεύματα, φυτά με φαρμακευτικές ιδιότητες, φυτά που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την παραγωγή καλλυντικών, αλλά και ζωικά προϊόντα όπως γάλα, μέλι, τυρί κ.λπ.

Η καλλιέργεια και παραγωγή φυτικών προϊόντων βουνού γίνεται με μεθόδους φιλικές προς το περιβάλλον, δεδομένου ότι τα προϊόντα αυτά προέρχονται από τη φυσική χλωρίδα της περιοχής και ευδοκούν χωρίς ιδιαίτερη καλλιεργητική φροντίδα. Τα προϊόντα αυτά μπορεί να αποτελούν προϊόντα υψηλής αξίας, λόγω του τρόπου παραγωγής τους, της μοναδικότητάς τους και της περιορισμένης παραγωγής τους, ωστόσο για την επιτυχή διάθεσή τους στην αγορά και την οικονομική αποδοτικότητά τους απαιτείται η συστηματική προώθησή τους και η διαφύλαξη της ποιότητάς τους μέσα από διαδικασίες πιστοποίησης, που καθιστούν τα παραγόμενα προϊόντα αναγνωρίσιμα και ανταγωνιστικά στη βάση της ποιότητας ή της μοναδικότητάς τους. Η αγορά μπορεί να απορροφήσει τα προϊόντα αυτά ως προϊόντα άμεσης κατανάλωσης, αλλά και ως πρώτες ύλες για τη παρασκευή άλλων προϊόντων, όπως καλλυντικά και φάρμακα. Η παραγωγή ζωικών προϊόντων βουνού συνδυάζεται με την ενίσχυση του τομέα της βιολογικής κτηνοτροφίας.

Παράλληλα με την παραγωγή και εκμετάλλευση «προϊόντων του βουνού», δημιουργούνται στις ορεινές αυτές περιοχές κέντρα βιοτεχνικών – οικοτεχνικών δραστηριοτήτων, συνδεδεμένων με τη δασική διαχείριση και τη χειροτεχνία, ενισχύοντας έτσι τον τομέα της μεταποίησης.

Στο πλαίσιο αυτό λειτουργούν εκσυγχρονισμένες βιοτεχνικές μονάδες επεξεργασίας των τοπικών πρώτων υλών (π.χ. δασικά προϊόντα, παραγωγή βιομάζας για την παραγωγή ενέργειας κ.λπ.). Ταυτόχρονα προωθείται η γυναικεία επιχειρηματικότητα μέσα από την παραγωγή και προώθηση προϊόντων χειροτεχνίας, όπως υφαντά, κεραμικά κ.λπ., που παράγονται με παραδοσιακές μεθόδους. Τα παραπάνω αποτελούν μία πρόσθετη δραστηριότητα και πηγή εισοδήματος για συγκεκριμένες πληθυσμιακές ομάδες, η οποία αξιοποιεί τοπικούς πόρους, συμβάλλει στην ενίσχυση του εισοδήματος συγκεκριμένων ομάδων, κρατά ζωντανές και μεταλαμπαδεύει στους νεότερους τέχνες που σχετίζονται με την παράδοση της περιοχής και συνδέεται στενά με τον τύπο της τουριστικής δραστηριότητας που αναπτύσσεται στην περιοχή.

Παράλληλα με την αγροτική ανάπτυξη αναπτύσσεται επιλεκτικά σε ορεινούς οικισμούς, όπου υπάρχει δυνατότητα δημιουργίας κατάλληλων υποδομών, ορεινός τουρισμός, συμβάλλοντας έτσι στον εμπλουτισμό του παρεχόμενου τουριστικού προϊόντος της περιοχής μελέτης και ενισχύοντας τη διασύνδεση των περιοχών αυτών με τις τουριστικά αναπτυγμένες και αναπτυσσόμενες περιοχές στο πεδινό και

παράκτιο τμήμα της περιοχής μελέτης, αλλά και τις ορεινές περιοχές των γειτονικών νομών, που παρουσιάζουν αξιολόγηση ανάπτυξη στον κλάδο του ορεινού τουρισμού. Στο πλαίσιο αυτό, αναβαθμίζονται οι κτιριακές υποδομές των ορεινών παραδοσιακών οικισμών μέσα από την αναπαλαίωση παλαιών κατοικιών και τη χρήση τους ως ξενώνες και αναβαθμίζεται το σύνολο της αρχιτεκτονικής παραδοσιακής εικόνας των οικισμών αυτών, ενώ επιπλέον αναπτύσσονται και άλλες δραστηριότητες για την εξυπηρέτηση των τουριστών (σίτισης, αναψυχής κ.λπ.). Η ανάπτυξη ορεινού τουρισμού στην ορεινή ζώνη της περιοχής μελέτης λειτουργεί συμπληρωματικά και ως προς τον πρωτογενή τομέα, αφού τονώνει την αγορά των τοπικών αγροτικών προϊόντων, προσελκύνοντας ένα ευρύτερο αγοραστικό κοινό και ενισχύοντας την αναγνωρισιμότητα των προϊόντων αυτών.

Στο όρος Αραχναίο, που εντάσσεται στο δίκτυο Natura 2000, παράλληλα με την ενίσχυση της γεωργικής παραγωγής και κυρίως της κτηνοτροφίας, αναπτύσσεται ήπια οικοτουριστική δραστηριότητα μετά από την εκπόνηση ειδικών περιβαλλοντικών μελετών για το σαφή προσδιορισμό των όρων προστασίας και την ίδρυση φορέα διαχείρισης, δημιουργώντας έτσι έναν αξιόλογο τουριστικό πόλο φυσιολατρικού ενδιαφέροντος για την ευρύτερη περιοχή.

Ορισμένες περιοχές της ζώνης αυτής παρουσιάζουν αξιόλογο αιολικό δυναμικό και προσφέρονται για τη χωροθέτηση μονάδων παραγωγής περιβαλλοντικής ενέργειας π.χ. χωροθέτηση αιολικών πάρκων για την παραγωγή ενέργειας η οποία διοχετεύεται στα αστικά κέντρα. Τα αιολικά πάρκα χωροθετούνται σε θέσεις όπου δεν υπάρχουν αγροτικές καλλιέργειες και γενικότερα κάποιου είδους αγροτική ή τουριστική δραστηριότητα και σε απόσταση από τους ορεινούς οικισμούς. Επίσης στις περιοχές αυτές, όπου η μορφολογία του εδάφους το επιτρέπει, χωροθετούνται φωτοβολταϊκά πάρκα για τη δέσμευση της ηλιακής και την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας.

Περιοχές ανάπτυξης δευτερογενή τομέα

Στο δευτερογενή τομέα υπάρχει έντονη μεταποιητική δραστηριότητα, που αφορά κυρίως στα παραγόμενα από τον πρωτογενή τομέα προϊόντα. Κυρίαρχο προϊόν επεξεργασίας είναι το πορτοκάλι, αλλά και όλα τα εσπεριδοειδή, τα οποία μεταποιούνται για την παραγωγή άλλων προϊόντων, όπως χυμοί και κομπόστες. Έτσι δημιουργούνται σύγχρονες μονάδες μεταποίησης των εσπεριδοειδών, που συμβάλλουν με τη σειρά τους στην ανάπτυξη νέων θέσεων εργασίας. Επιπλέον λειτουργούν μονάδες τυποποίησης των εσπεριδοειδών, που αναπτύσσουν έντονη εξαγωγική δραστηριότητα, διοχετεύοντας σημαντικές ποσότητες στη διεθνή αγορά και ισχυροποιώντας την παρουσία του προϊόντος σε αυτή. Η συλλογή, επεξεργασία, τυποποίηση και διάθεση των προϊόντων ενδυναμώνει τη διασύνδεση μεταξύ των κλάδων οικονομικής δραστηριότητας.

Στα πλαίσια του σεναρίου αυτού οριοθετούνται δύο ζώνες για τη χωροθέτηση παραγωγικών υποδομών (π.χ. Β.Ε.ΠΕ.). Στις εν λόγω ζώνες επιδιώκεται η συγκέντρωση της βιομηχανίας και της μεταποιητικής δραστηριότητας.

Η *πρώτη ζώνη* χωροθετείται στην άμεση περιαστική ζώνη του αστικού δίπολου Άργους – Ναυπλίου, μεταξύ Άργους – Κουτσοποδίου επί του οδικού άξονα Άργους - Κόμβου Στέρνας και συγκεντρώνει τη βιομηχανική – μεταποιητική δραστηριότητα της περιοχής μελέτης. Οι μονάδες που χωροθετούνται στη ζώνη αυτή

χαρακτηρίζονται από τη μεγάλη έκταση εξαγωγική δραστηριότητα, που σχετίζεται με την τυποποίηση και τη διακίνηση προϊόντων. Η ζώνη αυτή εξυπηρετεί σε μεγάλο βαθμό τη διακίνηση των προϊόντων αυτών, αφού αναπτύσσεται κοντά στον κεντρικό οδικό άξονα της περιοχής μελέτης, μέσω του οποίου παρέχεται εύκολη πρόσβαση προς το εθνικό οδικό δίκτυο. Η ανάπτυξη της ζώνης αυτής ενισχύει το ρόλο της πόλης του Άργους ως εμπορικό κέντρο περιφερειακής εμβέλειας. Η ζώνη αυτή εναλλακτικά μπορεί να χωροθετηθεί έξω από την πόλη του Ναυπλίου, επί του οδικού άξονα Ναυπλίου – Επιδαύρου, κοντά σε σημείο κομβικό όπου θα γίνεται η σύνδεση των οδικών αξόνων Μυκηνών - Τίρυνθας με Ναυπλίου – Επιδαύρου, όπως προτείνεται και από το ΠΠΧΣΑΑ της Περιφέρειας Πελοποννήσου.

Επίσης στη ζώνη ανάπτυξης βιομηχανικών δραστηριοτήτων πλησίον του Άργους χωροθετείται μονάδα για την επεξεργασία των αγροτικών απορριμμάτων (π.χ. κλαδιών, ξερών φύλλων, κατάλοιπων της μεταποίησης των αγροτικών προϊόντων) και την παραγωγή βιοκαυσίμων, που αξιοποιούνται για τις αστικές μεταφορές στις πόλεις του Άργους και του Ναυπλίου. Ακόμη λειτουργεί μονάδα επεξεργασίας πλαστικών απορριμμάτων, που προέρχονται από την ανακύκλωση υλικών που χρησιμοποιούνται στην αγροτική παραγωγή, όπως σωλήνες, λάστιχα, νάιλον θερμοκηπίων και απολύμανσης εδάφους, κ.λπ.

Η *δεύτερη ζώνη* χωροθετείται σε περιοχή του Δ. Ασίνης, στο ανατολικό τμήμα της περιοχής μελέτης, σε σχετική απόσταση από τις ζώνες αγροτικής και ήπιας τουριστικής ανάπτυξης του σεναρίου και έχει πρόσβαση στο κεντρικό οδικό δίκτυο. Σε αυτήν εντάσσονται μονάδες, η δραστηριότητα των οποίων παρουσιάζει χωρική εξάρτηση από πρώτες ύλες (ζώνη συγκέντρωσης μεταποιητικών δραστηριοτήτων που αφορούν στην επεξεργασία μαρμάρων και άλλων υλικών π.χ. εργοστάσια επεξεργασίας μαρμάρων). Η ζώνη αυτή βρίσκεται πλησίον των περιοχών εξόρυξης των εν λόγω πρώτων υλών. Η λειτουργία της ενισχύει την ανάπτυξη του κλάδου και την τόνωση της εξαγωγικής δραστηριότητας των εκσυγχρονισμένων εργοστασιακών μονάδων εξόρυξης και επεξεργασίας πετρωμάτων για την παραγωγή μαρμάρων, που λειτουργούν στις περιοχές του Δ. Ασίνης (Κάντια, Καρνεζαίικα). Οι εργοστασιακές αυτές μονάδες εξειδικεύονται στην καθετοποίηση της παραγωγής μαρμάρων.

Ανεπτυγμένες τουριστικά περιοχές – ώριμες περιοχές

Σε αυτή την κατηγορία εντάσσεται η πόλη του Ναυπλίου και το Τολό, που διαθέτουν αναγνωρισμένη τουριστική φήμη, υψηλή συγκέντρωση τουριστικής δραστηριότητας (μαζικός τουρισμός) και υψηλό βαθμό εξάρτησης της τοπικής οικονομίας από την τουριστική δραστηριότητα. Στις περιοχές αυτές αναβαθμίζονται οι υπάρχουσες τουριστικές υποδομές και δημιουργούνται νέες, υψηλών προδιαγραφών, στην ευρύτερη ζώνη για την προσέλκυση ποιοτικής πελατείας.

Το Ναύπλιο αποτελεί το τουριστικό κέντρο της περιοχής, το οποίο δέχεται επισκέπτες όλες τις εποχές. Διατηρούνται οι υπάρχουσες υποδομές μέσα στο ιστορικό κέντρο, οι οποίες τηρούν σαφείς προδιαγραφές για τη διατήρηση του ιδιαίτερου αρχιτεκτονικού χαρακτήρα του ιστορικού τμήματος της πόλης και αναβαθμίζονται και επεκτείνονται οι λιμενικές εγκαταστάσεις, ώστε να λειτουργήσει μαρίνα υποδοχής σκαφών αναψυχής, γραμμές για τη μεταφορά μέσω θαλάσσης επιβατών προς τα νησιά του Αργοσαρωνικού και τις Κυκλάδες και γενικότερα να υπάρξει ικανότητα προσέγγισης ικανοποιητικού μεγέθους επιβατικών πλοίων (κρουαζιερόπλοια).

Νέες πολυδύναμες μονάδες λειτουργούν στην άμεση περιαστική ζώνη της πόλης και συγκεκριμένα στην περιοχή της Νέας Κίου και των Μύλων, στηρίζοντας έτσι την ανάπτυξη και μιας άλλης μορφής τουρισμού, τον επαγγελματικό τουρισμό, που προσελκύει ποιοτική πελατεία.

Τα υψηλής ποιότητας γεωργικά προϊόντα που παράγονται στα πεδινά και ορεινά τμήματα της περιοχής μελέτης προωθούνται στις τουριστικά ανεπτυγμένες περιοχές και γίνονται ευρέως αναγνωρίσιμα, συμβάλλοντας έτσι στην ανάπτυξη αποτελεσματικής διασύνδεσης μεταξύ όλων των παραγωγικών κλάδων, αλλά και στην ανάπτυξη λειτουργικών σχέσεων μεταξύ τουριστικών και αγροτικών περιοχών. Η διάθεση των προϊόντων στον τουριστικό τομέα συμβάλλει στην αναγνωρισιμότητά τους και την τόνωση της εξαγωγικής δραστηριότητας των προϊόντων αυτών.

Παράκτια ζώνη - περιοχές ήπιας τουριστικής ανάπτυξης

Οι περιοχές της παράκτιας ζώνης της περιοχής μελέτης και συγκεκριμένα το παράκτιο τμήμα του Δ. Ασίνης και του Δ. Λέρνας είναι κατά βάση αγροτικές και τα αγροτικά προϊόντα που παράγουν είναι κυρίως εποχικά κηπευτικά, που διατίθενται στην τοπική αγορά αλλά και στην αγορά της Αθήνας, ενώ παράλληλα υπάρχει εποχική τουριστική δραστηριότητα, που εντοπίζεται κύρια σε παραθεριστές που επιλέγουν την περιοχή για τις καλοκαιρινές διακοπές τους. Στο πλαίσιο αυτού του σεναρίου, στην παράκτια αυτή ζώνη ενισχύεται ο αγροτικός τομέας με εξειδίκευση στην παραγωγή ποιοτικών προϊόντων βιολογικής καλλιέργειας και στην ανάπτυξη ήπιας μορφής τουρισμού, συνδυασμένου με την αγροτική δραστηριότητα, δηλαδή αγροτουρισμού, ενώ διατηρείται η ήπια ανάπτυξη μαζικού τουρισμού που αφορά κυρίως στην ανάπτυξη παραθεριστικού τουρισμού και στην προσέλκυση εποχικών επισκεπτών.

Αναβαθμίζεται η ποιότητα της παραγωγής και βελτιώνονται οι δομές μεταποίησης και εμπορίας. Βιολογικές καλλιέργειες αναπτύσσονται στο πεδινό παράκτιο τμήμα του Δ. Ασίνης (κάμπος Ιρίων) και Δ. Λέρνας, όπου καλλιεργούνται διάφορα εποχικά κηπευτικά και φρούτα. Οι αγρότες της περιοχής ενημερώνονται από εξειδικευμένο προσωπικό για τα οφέλη των βιολογικών καλλιεργειών, τις μεθόδους και τα είδη που ευδοκούν στην περιοχή και εντάσσονται σε προγράμματα βιολογικής καλλιέργειας. Ο τομέας των βιολογικών προϊόντων είναι ιδιαίτερα απαιτητικός και ο αγρότης, μέσα από την εκπαίδευσή του και τη χρήση σύγχρονων τεχνολογιών, μπορεί να βελτιώσει το απόθεμα της γνώσης του και να βελτιώσει τις συνθήκες καλλιέργειας, επεξεργασίας, τυποποίησης και εμπορίας των προϊόντων αυτών, υπακούοντας έτσι στους αυστηρούς κανόνες που αφορούν στην παραγωγή και τη συνολική διαχείρισή τους. Για την ικανοποίηση των απαιτήσεων των εν λόγω καλλιεργειών σε γνώση και εξειδίκευση, οι αγρότες ενημερώνονται και εκπαιδεύονται μέσα από σεμινάρια και σχετικά προγράμματα.

Η περιοχή προσελκύει και τουριστικούς επισκέπτες και αναπτύσσεται αγροτουριστική δραστηριότητα. Οι συνθήκες για την ανάπτυξη αγροτουρισμού στη συγκεκριμένη ζώνη είναι ιδιαίτερα ευνοϊκές, διότι μπορούν να συνδυαστούν όλες οι αγροτουριστικές δραστηριότητες που αφορούν στη συμμετοχή στις αγροτικές ασχολίες με την ψυχαγωγία και χαλάρωση που προσφέρει η θάλασσα. Επίσης τα

προϊόντα που καλλιεργούνται σε αυτές τις περιοχές είναι πιο ελκυστικά σε αυτούς που επιλέγουν να κάνουν αγροτουρισμό.

Οι ζώνες των παράκτιων περιοχών που βρίσκονται πιο κοντά στο θαλάσσιο μέτωπο και κυρίως αυτές που περιλαμβάνουν παραθαλάσσιους οικισμούς αποτελούν περιοχές ήπιας ανάπτυξης μαζικού τουρισμού, ενταγμένες αρμονικά στο φυσικό περιβάλλον (όροι δόμησης), τα οικοσυστήματα, τους φυσικούς πόρους, την πολιτιστική κληρονομιά και το τοπίο των παράκτιων περιοχών. Στην παράκτια ζώνη στο σύνολό της θεσπίζονται διαχειριστικά σχέδια για τον καθορισμό των χρήσεων γης, την προστασία του αιγιαλού, αλλά και της γεωργικής γης υψηλής παραγωγικότητας. Αναπτύσσονται μικρές πρότυπες τουριστικές μονάδες, οι οποίες ακολουθούν τις αρχές του βιοκλιματικού σχεδιασμού για την εξοικονόμηση ενέργειας, κάνουν χρήση φιλικών προς το περιβάλλον υλικών και υιοθετούν σύγχρονες τεχνολογίες για την εξοικονόμηση υδατικών πόρων.

Περιοχές ανάπτυξης πολιτιστικού τουρισμού

Τα σημαντικά αρχαιολογικά και ιστορικά μνημεία της περιοχής αποτελούν ένα ιδιαίτερα αξιόλογο πόρο που μπορεί να αξιοποιηθεί τουριστικά. Εκτός από τον αρχαιολογικό χώρο των Μυκηνών και της Ν. Τίρυνθας και τα ιστορικά μνημεία της παλαιάς πόλης του Ναυπλίου, πολιτιστικοί πόροι αρχαιολογικού και ιστορικού ενδιαφέροντος υπάρχουν διάσπαρτοι σε όλη την περιοχή μελέτης. Η προβολή και ανάδειξη αυτών, αλλά και η ένταξή τους σε ένα ευρύτερο πολιτιστικό δίκτυο που περιλαμβάνει τις περιοχές πολιτιστικού ενδιαφέροντος όλου του νομού, αλλά και των γειτονικών νομών, αυξάνει την ελκυστικότητά τους αλλά και την ανάδειξη, προστασία και διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς. Σημαντική ώθηση στην ανάπτυξη του πολιτιστικού τουρισμού στην περιοχή έχει δώσει η κατασκευή του οδικού τμήματος Μυκηνών – Τίρυνθας και η προβλεπόμενη επέκτασή του προς την Επίδαυρο, μέσω του οποίου προωθείται η ενοποίηση των αρχαιολογικών χώρων της περιοχής. Στα πλαίσια του παρόντος σεναρίου βελτιώνεται και η σύνδεση της πόλης του Άργους με τον οδικό άξονα ενοποίησης των σημαντικών πολιτιστικών – τουριστικών πόρων του Ν. Αργολίδας, στοιχείο που συμβάλλει στην αύξηση των τουριστικών ροών και προς το Άργος. Επιπλέον, η ανάπτυξη πολιτιστικού τουρισμού στην πόλη του Άργους συμβάλλει στην ανάδειξη και προστασία των αρχαιολογικών μνημείων και την αποτελεσματικότερη διαχείριση των αρχαιολογικών χώρων της πόλης.

Ζώνη αστικών δραστηριοτήτων

Η ζώνη αυτή περιλαμβάνει το αστικό δίπολο Άργους – Ναυπλίου και την άμεση περιαστική ζώνη και χαρακτηρίζεται από τις έντονες πιέσεις που δημιουργεί η εξάπλωση του αστικού ιστού, την ύπαρξη εμπορικών δικτύων και εμπορικών δομών που εξυπηρετούν τη διακίνηση των παραγόμενων στον πρωτογενή και δευτερογενή τομέα προϊόντων, αλλά και την αυξημένη τουριστική κίνηση, ενώ στον πυρήνα αυτής, που είναι τα 2 αστικά κέντρα, συγκεντρώνεται το σύνολο των υπηρεσιών (διοικητικών, περίθαλψης, εμπορικών κ.ά.).

Στο Άργος δημιουργούνται νέες εμπορικές δομές, αναβαθμίζονται οι υπάρχουσες και αναπτύσσεται ένα δίκτυο για την εξυπηρέτηση της διακίνησης εμπορευμάτων εντός και εκτός της περιοχής μελέτης και του νομού. Το κέντρο της πόλης αναβαθμίζεται

μέσα από αναπλάσεις και αναδεικνύονται τα σημαντικά αρχαιολογικά μνημεία, ενώ παράλληλα δημιουργούνται άξονες περιήγησης των τουριστών προς αυτά και ένταξης της πόλης στο ευρύτερο πολιτιστικό δίκτυο της περιοχής μελέτης. Καθορίζονται χρήσεις γης για την πόλη και την άμεση περιαστική ζώνη, ενώ οι δραστηριότητες του δευτερογενούς τομέα (για όλη τη ζώνη αστικών δραστηριοτήτων) συγκεντρώνονται σε οργανωμένη βιομηχανική ζώνη. Αναβαθμίζονται οι υπηρεσίες υγείας, εκσυγχρονίζεται ο δημόσιος τομέας και δημιουργούνται κέντρα έρευνας και εκπαίδευσης που σχετίζονται με την αναβάθμιση των παραγωγικών δομών του πρωτογενούς και δευτερογενούς τομέα, ενώ σημαντική είναι η επιχειρηματική δραστηριότητα που αφορά στην προώθηση των παραγόμενων σε αυτούς τομείς προϊόντων. Βελτιώνεται η διασύνδεση της πόλης με το ορεινό, πεδινό και παράκτιο τμήμα της περιοχής, αλλά και με τους κεντρικούς εθνικούς οδικούς άξονες για την καλύτερη διακίνηση των αγροτικών προϊόντων.

Στο Ναύπλιο υλοποιούνται αναπλάσεις τμημάτων της πόλης, καθορίζονται χρήσεις γης και θεσπίζονται όροι για την προστασία του αρχιτεκτονικού συνόλου της παλιάς πόλης. Δημιουργείται δίκτυο πεζόδρομων και ποδηλατοδρόμων για τη διασύνδεση των αξιόλογων πόλων τουριστικού ενδιαφέροντος μέσα στην πόλη, στοιχείο που ανακουφίζει την κυκλοφορία στην πόλη, μειώνει τη χρήση των μέσων μεταφοράς και αναβαθμίζει την ποιότητα του περιβάλλοντος. Ακόμη αναβαθμίζονται οι λιμενικές εγκαταστάσεις στην πόλη και δημιουργούνται περιφερειακοί της πόλης οδικοί άξονες για τη διακίνηση των επισκεπτών προς τις άλλες τουριστικά ανεπτυγμένες περιοχές, για την αποσυμφόρηση του κέντρου της πόλης. Επίσης αναβαθμίζεται η σύνδεση της πόλης με το ορεινό, πεδινό και παράκτιο τμήμα της περιοχής μελέτης. Οι δραστηριότητες του δευτερογενούς τομέα που βρίσκονται στην περιοχή μετεγκαθίστανται στη χωροθετημένη βιομηχανική ζώνη, αποσυμφορώντας σημαντικά την κυκλοφορία και αναβαθμίζοντας την ποιότητα του αστικού περιβάλλοντος. Τέλος, αναβαθμίζονται οι παρεχόμενες υπηρεσίες στον τομέα της υγείας, των δημόσιων και διοικητικών υπηρεσιών, με έμφαση στη δημιουργία υποδομών για την καλύτερη εξυπηρέτηση των πιο απομακρυσμένων από τα αστικά κέντρα περιοχών. Το Ναύπλιο είναι το πολιτιστικό και τουριστικό κέντρο της ευρύτερης περιοχής και συνδέεται με το πολιτιστικό δίκτυο που αναπτύσσεται στην περιοχή μελέτης, διαχέοντας έτσι την τουριστική κίνηση προς τους πολιτιστικούς πόλους της πεδινής ζώνης, αλλά και τους πόλους ήπιας τουριστικής ανάπτυξης στο παράκτιο και ορεινό τμήμα.

Αγροτική Παραγωγή

Στα πλαίσια του σεναρίου αυτού ενισχύεται σημαντικά και εκσυγχρονίζεται ο αγροτικός τομέας. Ιδιαίτερη βαρύτητα δίνεται στην ισχυροποίηση των παραδοσιακών τοπικών προϊόντων και κυρίως της καλλιέργειας εσπεριδοειδών. Η δημιουργία του αγροτικού συνεταιρισμού εξασφαλίζει τη συγκομιδή και αξιοποίηση της παραγωγής, ενώ η ανάπτυξη έντονης εξαγωγικής δραστηριότητας στη βιομηχανία – βιοτεχνία εξασφαλίζει τη διάθεση των προϊόντων στις αγορές. Υιοθετούνται σύγχρονες μέθοδοι καλλιέργειας (υδατοκαλλιέργειες, γεωργία ακριβείας) που κάνουν χρήση νέων τεχνολογιών για την οικονομικά αποδοτικότερη παραγωγή αγροτικών προϊόντων, εσπεριδοειδών και κηπευτικών. Επιπλέον η αγροτική παραγωγή εμπλουτίζεται με βιολογικά γεωργικά και κτηνοτροφικά προϊόντα που αποτελούν ποιοτικά προϊόντα υψηλής αξίας και αναγνωρισιμότητας.

Βιομηχανία – βιοτεχνία – μεταποίηση

Η βιομηχανική δραστηριότητα συνδέεται άμεσα με την αγροτική παραγωγή στην περιοχή και κυρίως την παραγωγή εσπεριδοειδών στο Αργολικό Πεδίο (πεδινή ζώνη περιοχή μελέτης), αλλά και την εξόρυξη και επεξεργασία πετρωμάτων για την παραγωγή μαρμάρων και αδρανών υλικών. Οι βιομηχανικές μονάδες που συνδέονται με την αγροτική παραγωγή, μεταποιούν την αγροτική παραγωγή και διοχετεύουν το παραγόμενο προϊόν στην εγχώρια και τη διεθνή αγορά. Οι δραστηριότητες του δευτερογενούς τομέα συγκεντρώνονται σε δύο οργανωμένες ζώνες, όπως αυτές αναπτύχθηκαν προηγουμένως. Ακόμη, μικρής κλίμακας διάσπαρτες μεταποιητικές μονάδες λειτουργούν στην ορεινή - ημιορεινή ζώνη για τη μεταποίηση και τυποποίηση των υψηλής ποιότητας προϊόντων που παράγονται στις περιοχές αυτές.

Εμπόριο

Το Άργος συγκεντρώνει τις εμπορικές δραστηριότητες της περιοχής μελέτης, που αφορούν στο λιανικό και χονδρικό εμπόριο και αναδεικνύεται σε κέντρο μεταποίησης και εμπορίας των προϊόντων που παράγονται στην ευρύτερη περιοχή. Ανάμεσα στις πεδινές και ορεινές περιοχές με σημαντική αγροτική παραγωγή και την πόλη του Άργους, ως κέντρο μεταποίησης και εμπορίας της αγροτικής παραγωγής, αναπτύσσονται στενές λειτουργικές σχέσεις. Επίσης στην πόλη του Άργους ενισχύονται δραστηριότητες για την προώθηση των εμπορευματικών μεταφορών και τη διακίνηση εμπορευμάτων, όπως η λειτουργία ζώνης μεταφορών και χονδρεμπορίου. Προωθείται η αξιοποίηση της τεχνολογίας και των εφαρμογών της για την αναβάθμιση του πρωτογενή τομέα και την παραγωγή υψηλής ποιότητας προϊόντων, καθώς και την αποτελεσματικότερη προώθησή τους, με σκοπό την διεύρυνση του μεριδίου τους στην αγορά και την ενίσχυση της εξαγωγικής δραστηριότητας.

Υποδομές

Έμφαση δίνεται στη βελτίωση της διασύνδεσης των δύο αστικών κέντρων με το εθνικό οδικό δίκτυο, αλλά και με όλους τους οικισμούς για την καλύτερη εξυπηρέτηση των τουριστικών ροών, των εμπορευματικών μεταφορών, την ένταξη του αστικού δίπολου στο δυτικό κύριο άξονα ανάπτυξης της χώρας και την ενίσχυση των λειτουργικών διασυνδέσεων με τα άλλα αστικά κέντρα της Περιφέρειας. Επίσης εκσυγχρονίζονται οι μονάδες βιολογικού καθαρισμού και δημιουργούνται νέες για την κάλυψη των αναγκών σε κάθε δήμο, ενώ επεκτείνεται και εκσυγχρονίζεται η μονάδα βιολογικής επεξεργασίας λυμάτων Κουτσοποδίου, που δέχεται τα λύματα των μονάδων της βιομηχανικής ζώνης. Χωροθετείται οργανωμένος χώρος απόθεσης των απορριμμάτων, όπου λειτουργούν εξελιγμένες μονάδες επεξεργασίας τους με ελάχιστη επιβάρυνση στο περιβάλλον, ενώ εφαρμόζεται σύστημα ανακύκλωσης.

Ενέργεια

Στον τομέα της *ενέργειας* σημαντική είναι η παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές και η εφαρμογή των νέων τεχνολογιών για την εξοικονόμησή της στις τουριστικές υποδομές και τα δημόσια κτίρια. Η αξιοποίηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας συμβάλει στην αναβάθμιση της ποιότητας των παρεχόμενων τουριστικών υπηρεσιών και στην εξοικονόμηση πόρων από την περιορισμένη χρήση ορυκτών

πόρων υψηλού κόστους. Εκτός όμως από την ανάπτυξη σύγχρονων συστημάτων για την παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, εξοικονόμηση ενέργειας επιτυγχάνεται ακόμη από την αξιοποίηση των αρχών του βιοκλιματικού σχεδιασμού που υιοθετείται από τις νέες τουριστικές μονάδες και τη βελτίωση της ενεργειακής ταυτότητας των ήδη υπαρχόντων.

Στην περιοχή μελέτης αξιοποιείται το αιολικό δυναμικό των ορεινών όγκων (δυτικό τμήμα Δήμων Λυρκείας, Άργους Κουτσοποδίου, Μηδέας) μέσα από τη χωροθέτηση αιολικών πάρκων. Έτσι στα ορεινά τμήματα της περιοχής μελέτης συνδυάζεται η παραγωγή και χρήση ήπιων μορφών ενέργειας με την ανάπτυξη ήπιας μορφής τουριστικής δραστηριότητας. Επίσης χωροθετούνται φωτοβολταϊκά πάρκα σε επιλεγμένες περιοχές των δήμων Λέρνας, Ασίνης, Άργους, Κουτσοποδίου, για την δέσμευση της ηλιακής ενέργειας και την αξιοποίησή της για την κάλυψη μέρους των ενεργειακών αναγκών της περιοχής και των αστικών κέντρων.

Τέλος, στα δύο αστικά κέντρα επεκτείνεται το δίκτυο φυσικού αερίου ώστε να χρησιμοποιηθεί για την κάλυψη των ενεργειακών αναγκών των νοικοκυριών, επιχειρήσεων αλλά και της ζώνης ανάπτυξης της βιομηχανίας, που έχει αναπτυχθεί στην άμεση περιαστική ζώνη. Οι αστικές συγκοινωνίες της πόλης του Άργους και του Ναυπλίου τροφοδοτούνται με βιοκαύσιμα που παράγονται στις μονάδες επεξεργασίας αγροτικών απορριμμάτων, που βρίσκονται επίσης χωροθετημένες στη βιομηχανική ζώνη.

7. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΣΕΝΑΡΙΩΝ ΧΩΡΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΠΟΛΟΥ ΑΡΓΟΥΣ – ΝΑΥΠΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΖΩΝΗΣ ΕΠΙΡΡΟΗΣ ΤΟΥ – ΤΟ ΥΠΟΜΟΝΤΕΛΟ MULTIPOL

Στην παρούσα ενότητα γίνεται η αξιολόγηση των δύο σεναρίων που δομήθηκαν για τη χωρική ανάπτυξη του αστικού διπόλου Άργους – Ναυπλίου και της ευρύτερης περιοχής, παρουσιάζονται τα αποτελέσματα αυτής για κάθε σενάριο και καταγράφονται τα συμπεράσματα της παρούσας εργασίας. Η μέθοδος αξιολόγησης γίνεται με τη βοήθεια της προσέγγισης συμμετοχικού σχεδιασμού LIPSOR και συγκεκριμένα το υπομοντέλο MULTIPOL, που αφορά στην πολυκριτηριακή αξιολόγηση σεναρίων. Για την αξιολόγηση των σεναρίων καθορίζονται τα κριτήρια αξιολόγησης, που απορρέουν από τους υποστόχους που έχουν τεθεί στα πλαίσια της παρούσας εργασίας, οι πολιτικές υλοποίησης των σεναρίων και οι δράσεις (μέτρα πολιτικής) για την υλοποίηση των πολιτικών. Τα στοιχεία αυτά εισάγονται και επεξεργάζονται με τη βοήθεια του υπομοντέλου MULTIPOL και του σχετικού λογισμικού. Τα αποτελέσματα της αξιολόγησης καθορίζουν την κατεύθυνση πολιτικής(ών) για την υλοποίηση κάθε σεναρίου.

7.1 Περιγραφή Υπομοντέλου MULTIPOL

Η συμμετοχική προσέγγιση σχεδιασμού σεναρίων LIPSOR περιλαμβάνει πέντε στάδια, καθένα από τα οποία επεξεργάζεται και εμβαθύνει σε ένα συγκεκριμένο στάδιο της διαδικασίας σχεδιασμού σεναρίων. Τα στάδια αυτά μπορούν να υλοποιηθούν είτε στο σύνολό τους, μέσα από τη διαδοχική εφαρμογή κάθε επιμέρους σταδίου για τη μελέτη ενός συστήματος είτε μεμονωμένα, ως εργαλεία υποστηρικτικά επιμέρους σταδίων της διαδικασίας σχεδιασμού. Στα πλαίσια της παρούσας εργασίας εφαρμόζεται η μέθοδος MULTIPOL που αφορά στην πολυκριτηριακή αξιολόγηση σεναρίων που δομούνται για την περιοχή μελέτης.

Ο στόχος για την αξιοποίηση της εν λόγω μεθόδου είναι η δυνατότητά της να οδηγεί σε αποτελέσματα, τα οποία αφήνουν ανοικτή στην τοπική κοινωνία κάθε επιλογή για τη μελλοντική εξέλιξη της περιοχής. Πιο συγκεκριμένα, η μέθοδος MULTIPOL δεν υποδεικνύει τη βέλτιστη λύση (επικρατέστερο σενάριο), αλλά αξιολογεί συγκεκριμένες πολιτικές και δράσεις (μέτρα πολιτικής) ως προς την αποδοτικότητά τους σε κάθε σενάριο. Ουσιαστικά το μοντέλο MULTIPOL συμβάλει στο καθορισμό των πολιτικών κατευθύνσεων και των ανάλογων δράσεων για την υλοποίηση κάθε σεναρίου, προσφέροντας έτσι στα κέντρα λήψης αποφάσεων και τις τοπικές κοινωνίες (συμμετοχικός σχεδιασμός) τη δυνατότητα της επιλογής εκείνου του σεναρίου μελλοντικής εξέλιξης, το οποίο συνάδει με τα δεδομένα της περιοχής τους. Για την υλοποίηση του επιθυμητού σεναρίου, το μοντέλο MULTIPOL παρέχει πληροφορία σχετικά με τις πολιτικές και τις δράσεις που πρέπει να υλοποιηθούν για την επιδίωξή του.

Τα βασικά στοιχεία στην διαδικασία εφαρμογής του MULTIPOL είναι τα κριτήρια αξιολόγησης, οι πολιτικές, οι δράσεις (μέτρα πολιτικής) και τα σεναρία. Τα **κριτήρια** αξιολόγησης εισάγουν στη διαδικασία αξιολόγησης τους κατάλληλους δείκτες, με τη βοήθεια των οποίων αποτιμώνται οι επιπτώσεις κάθε σεναρίου και απορρέουν από τους υποστόχους που έχουν τεθεί στα πλαίσια της παρούσας εργασίας. Στα κριτήρια

αποδίδονται βάρη με τιμές από 1 – 5. Οι **δράσεις** (μέτρα πολιτικής) είναι συγκεκριμένες ενέργειες - παρεμβάσεις που πρέπει να γίνουν ή μέτρα πολιτικής που πρέπει να εφαρμοστούν από τις αρμόδιες αρχές και τους εμπλεκόμενους φορείς για την υλοποίηση των σεναρίων. Οι **πολιτικές**, κάθε μία από τις οποίες υλοποιείται από συγκεκριμένες δράσεις, είναι οι κατευθύνσεις που μπορούν να οδηγήσουν στην υλοποίηση κάθε λύσης (σεναρίου) και τέλος τα **σενάρια** είναι οι προτεινόμενες λύσεις αντιμετώπισης του προβλήματος και επίτευξης του επιδιωκόμενου στόχου.

Για την εισαγωγή των παραπάνω στοιχείων στο μοντέλο MULTIPOL δημιουργούνται οι σχετικοί πίνακες περιγραφής τους (πίνακας κριτηρίων, πίνακας δράσεων, πίνακας πολιτικών, πίνακας σεναρίων), ενώ επίσης κατασκευάζονται και τρεις ακόμα πίνακες, ο πίνακας αξιολόγησης δράσεων ως προς τα κριτήρια, ο πίνακας αξιολόγησης πολιτικών ως προς τα κριτήρια και ο πίνακας αξιολόγησης σεναρίων ως προς τα κριτήρια αξιολόγησης. Οι πίνακες επιπτώσεων, με τη βοήθεια του MULTIPOL εμπλέκονται σε δύο διαφορετικές αξιολογήσεις:

- στην **αξιολόγηση των δράσεων σε σχέση με τις πολιτικές** κατά την οποία ιεραρχούνται οι δράσεις, βάση της απόδοσής τους ως προς κάθε πολιτική, και
- στην **αξιολόγηση των πολιτικών σε σχέση με τα σενάρια** κατά την οποία ιεραρχούνται οι πολιτικές, βάση της απόδοσής τους ως προς κάθε σενάριο.

Ο συνδυασμός των δύο αξιολογήσεων καθορίζει την κατεύθυνση πολιτικής για την υλοποίηση κάθε σεναρίου, αλλά και τις δράσεις που προσφέρονται για το σκοπό αυτό. Η κατεύθυνση πολιτικής προσδιορίζεται από την πολιτική που έχει μεγαλύτερη απόδοση ως προς το κάθε σενάριο (συμπέρασμα που εξάγεται από το αποτέλεσμα της αξιολόγησης των πολιτικών σε σχέση με τα σενάρια) και τις δράσεις αυτές που έχουν καλύτερη απόδοση ως προς αυτή την πολιτική (συμπέρασμα που εξάγεται από το αποτέλεσμα της αξιολόγησης των δράσεων σε σχέση με τις πολιτικές).

7.2 Εφαρμογή MULTIPOL στο Αστικό Δίπολο Άργους – Ναυπλίου και στην Περιοχή της Ζώνης Επιρροής του

Η αξιολόγηση των δύο σεναρίων που έχουν δομηθεί στα πλαίσια της παρούσας εργασίας γίνεται με τη βοήθεια της μεθόδου MULTIPOL. Σε αυτή την ενότητα καθορίζονται τα κριτήρια αξιολόγησης, οι δράσεις και οι πολιτικές που επιλέχθηκαν σύμφωνα με το στόχο που έχει τεθεί στα πλαίσια της παρούσας εργασίας για το αστικό δίπολο Άργους – Ναυπλίου και την περιοχή που αποτελεί τη ζώνη επιρροής του. Στη συνέχεια εφαρμόζεται η διαδικασία αξιολόγησης του MULTIPOL και βάση των αποτελεσμάτων που προκύπτουν από αυτήν, καθορίζονται οι πολιτικές κατευθύνσεις και οι δράσεις (μέτρα πολιτικής) για την υλοποίηση κάθε σεναρίου.

7.2.1 Περιγραφή δεδομένων μεθόδου MULTIPOL

Ο στόχος της παρούσας εργασίας είναι η ανάπτυξη και χωρική ολοκλήρωση του αστικού δίπολου Άργους – Ναυπλίου και της ευρύτερης περιοχής, που αποτελεί τη ζώνη επιρροής του και η επιδίωξη της ισόρροπης ανάπτυξης και της κοινωνικής και

οικονομικής συνοχής της περιοχής αυτής συνολικά. Οι υποστόχοι που έχουν τεθεί είναι :

- Υ1: Αναβάθμιση των μεταφορικών κα τηλεπικοινωνιακών δικτύων
- Υ2: Τόνωση της διασύνδεσης μεταξύ των μεταξύ των παραγωγικών τομέων
- Υ3: Αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού και προώθηση καινοτομίας και τεχνολογίας
- Υ4: Ανάπτυξη επιχειρηματικότητας στον αγροτικό και τουριστικό τομέα
- Υ5: Ανάπτυξη ήπιων μορφών ενέργειας
- Υ6: Ορθολογική αξιοποίηση και προστασία φυσικών πόρων
- Υ7: Ανάδειξη και προστασία πολιτιστικών πόρων
- Υ8: Ενδυνάμωση του ρόλου του αστικού δίπολου Άργος – Ναύπλιο στο νομό και την περιφέρεια και τόνωση της εξωστρέφειάς του

Από τους παραπάνω υποστόχους απορρέουν τα κριτήρια αξιολόγησης, στα οποία αποδίδεται βάρος (1-5), ανάλογα τη σπουδαιότητα του κάθε κριτηρίου για την περιοχή μελέτης και τη συμβολή του στην επίτευξη του στόχου. Τα κριτήρια αυτά είναι:

- **Αναβάθμιση των δικτύων μεταφορών (K1) - Βάρος 4:** Αναβάθμιση των οδικών συνδέσεων μεταξύ όλων των περιοχών με το αστικό δίπολο και μεταξύ τους, βελτίωση διασύνδεσης με τους κύριους εθνικούς άξονες (εθνική οδός Κορίνθου – Τριπόλεως).
- **Αναβάθμιση τηλεπικοινωνιακού δικτύου (K2) - Βάρος 4:** Επέκταση ευρυζωνικού δικτύου προς όλες τις περιοχές για την απρόσκοπτη διάχυση γνώσης και πληροφορίας και τη χρήση σύγχρονων μέσων για την προώθηση και προβολή των δραστηριοτήτων που αναπτύσσονται στην περιοχή.
- **Διασύνδεση των παραγωγικών τομέων (K3) - Βάρος 3:** Τόνωση της αλληλεπίδρασης μεταξύ πρωτογενούς, δευτερογενούς και τριτογενούς τομέα.
- **Αναβάθμιση δεξιοτήτων ανθρώπινου δυναμικού (K4) - Βάρος 3:** Εκπαίδευση του ανθρώπινου δυναμικού πάνω στις νέες τεχνολογίες και εξειδίκευση αυτού στην εφαρμογή νέων καινοτόμων μεθόδων, που υιοθετούνται κυρίως στον αγροτικό και τουριστικό τομέα, αλλά και στις υπηρεσίες.
- **Νέες θέσεις εργασίας (K5) - Βάρος 4:** Δημιουργία νέων θέσεων εργασίας για τόνωση της απασχόλησης και συγκράτηση του πληθυσμού στην ύπαιθρο.
- **Ανάπτυξη επιχειρηματικότητας στον τουριστικό τομέα (K6) - Βάρος 3:** Αναβάθμιση δυνατοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού που εργάζεται στον τουριστικό τομέα, εξειδίκευση στο αντικείμενο εργασίας, υιοθέτηση καινοτόμων πρακτικών και συνεχής ενημέρωση και εκπαίδευση πάνω σε αυτές.
- **Ανάπτυξη επιχειρηματικότητας στον αγροτικό τομέα (K7) - Βάρος 5:** Αναβάθμιση δυνατοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού που εργάζεται στον αγροτικό τομέα, εξειδίκευση στο αντικείμενο εργασίας, υιοθέτηση καινοτόμων πρακτικών και συνεχής ενημέρωση και εκπαίδευση πάνω σε αυτές.
- **Χωροθέτηση μονάδων ΑΠΕ – παραγωγή αιολικής – ηλιακής ενέργειας (K8) - Βάρος 5:** Αξιοποίηση του αιολικού δυναμικού που υπάρχει σε συγκεκριμένες περιοχές και δέσμευση της ηλιακής ακτινοβολίας για παραγωγή φιλικής ενέργειας.
- **Παραγωγή βιοκαυσίμων (K9) - Βάρος 5:** Αξιοποίηση αγροτικών κατάλοιπων για την παραγωγή βιοκαυσίμων.

- **Προστασία βιοποικιλότητας (K10) - Βάρος 5:** Προστασία των φυσικών πόρων και της βιοποικιλότητας της περιοχής μελέτης, διαχείριση και ανάδειξη περιοχών περιβαλλοντικής σημασίας (περιοχή Natura 2000).
- **Προστασία εδαφικών πόρων (K11) - Βάρος 5:** Υιοθέτηση καινοτόμων μεθόδων καλλιέργειας της αγροτικής γης (βιολογικές καλλιέργειες, υδροπονία, γεωργία ακριβείας) για την προστασία των εδαφών, ρύθμιση χρήσεων γης.
- **Προστασία υδατικών πόρων (K12) - Βάρος 5:** Ορθολογική αξιοποίηση των υδατικών αποθεμάτων των πλούσιων πηγών της περιοχής για την αποφυγή εξάντλησής τους, στροφή προς νέες μεθόδους καλλιέργειας φιλικές προς το περιβάλλον που δεν επιβαρύνουν τον υδροφόρο ορίζοντα.
- **Προστασία πολιτιστικών πόρων (K13) - Βάρος 5:** Ανάδειξη όλων των πολιτιστικών μνημείων και ρύθμιση όρων προστασίας και διαχείρισης αυτών, υλοποίηση εργασιών συντήρησης / αναστήλωσης αρχαιολογικών / ιστορικών μνημείων.
- **Ενίσχυση του ρόλου και τόνωση της εξωστρέφειας του αστικού διπόλου και της περιοχής επιρροής του (K14) - Βάρος 4:** Ανάδειξη του αστικού διπόλου σε περιοχή διαπεριφερειακής εμβέλειας και αύξηση της αλληλεπίδρασης συνολικά της περιοχής με το εξωτερικό περιβάλλον.

Τα κριτήρια προκύπτουν από κάθε υποστόχο ως εξής:

- Υποστόχος 1 (Y1) ⇒ Κριτήριο 1 και 2 (K1, K2)
- Υποστόχος 2 (Y2) ⇒ Κριτήριο 3 (K3)
- Υποστόχος 3 (Y3) ⇒ Κριτήριο 4 και 5 (K4, K5)
- Υποστόχος 4 (Y4) ⇒ Κριτήριο 6 και 7 (K6, K7)
- Υποστόχος 5 (Y5) ⇒ Κριτήριο 8 και 9 (K8, K9)
- Υποστόχος 6 (Y6) ⇒ Κριτήριο 10, 11 και 12 (K10, K11, K12)
- Υποστόχος 7 (Y8) ⇒ Κριτήριο 13 (K13)
- Υποστόχος 8 (Y9) ⇒ Κριτήριο 14 (K14)

Στη συνέχεια προσδιορίζονται οι πολιτικές, οι οποίες υποδεικνύουν στρατηγικές κατευθύνσεις για την επίτευξη της ανάπτυξης και χωρικής ολοκλήρωσης του αστικού δίπολου και του συνόλου των περιοχών που αποτελούν τη ζώνη επιρροής του, στόχος που επιτυγχάνεται με την υλοποίηση των αναπτυξιακών κατευθύνσεων που δίνονται σε κάθε σενάριο για την περιοχή. Σε κάθε πολιτική αποδίδεται βάρος (1 – 5) βάση της σπουδαιότητάς του για την περιοχή μελέτης.

Οι **πολιτικές** αυτές και τα βάρη που αποδίδονται σε κάθε μία για την περιοχή μελέτης είναι:

- **Τουρισμός – Πολιτισμός (P1) – Βάρος 5.** Η πολιτική αυτή στηρίζεται στην αποτελεσματική αξιοποίηση των φυσικών και πολιτιστικών πόρων της περιοχής για την ανάπτυξη αντίστοιχων, ήπιας μορφής, δραστηριοτήτων του τουριστικού τομέα. Η άνθιση των δραστηριοτήτων αυτών θα αποτελέσει το “όχημα” για την ανάπτυξη και των άλλων παραγωγικών τομέων και τη διασύνδεσή τους με την τουριστική δραστηριότητα.
- **Ενίσχυση του πολυδιάστατου ρόλου της αγροτικής γης – πολυλειτουργικότητα αγροτικού χώρου (P2) – Βάρος 4.** Σύμφωνα με αυτή την πολιτική, προτεραιότητα δίνεται στον αγροτικό τομέα, με έμφαση στην ανάπτυξη και άλλων δραστηριοτήτων, εκτός των παραδοσιακών αγροτικών δραστηριοτήτων,

που σχετίζονται όμως με τον αγροτικό τομέα - π.χ. αγροτουρισμός, οικοτουρισμός, παραγωγή ενέργειας, μεταποίηση αγροτικών προϊόντων, κ.λπ.

- **Ανάπτυξη δικτύων υποδομών – Μεταφορές – Δίκτυα Πληροφόρησης και επικοινωνίας – Δικτύωση επιχειρήσεων (P3) – Βάρος 5.** Η πολιτική αυτή αφορά στην αναβάθμιση/επέκταση των δικτύων μεταφορών για την αποτελεσματικότερη αλληλεπίδραση μεταξύ όλων των περιοχών μεταξύ τους, αλλά και με το αστικό δίπολο Άργους - Ναυπλίου και την ευρύτερη περιοχή και την ενίσχυση της χρήσης Τεχνολογιών Πληροφόρησης και Επικοινωνίας για την αύξηση της αποδοτικότητας όλων των τομέων δραστηριότητας με στόχο:
 - την αναβάθμιση των γνώσεων και δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού,
 - τη προώθηση των παραγόμενων προϊόντων με τη συμβολή των ΤΠΕ (π.χ. ηλεκτρονικό εμπόριο),
 - τη δικτύωση μεταξύ των επιχειρήσεων – στενή αλληλεπίδραση μεταξύ των τομέων παραγωγής,
 - την προώθηση του τουριστικού προϊόντος της περιφέρειας,
 - την κοινωνική ισότητα και συνοχή, μέσα από την πρόσβαση των πολιτών σε υπηρεσίες ή/και την παροχή υπηρεσιών προς αυτούς μέσω διαδικτύου (e-learning, e-government κ.ο.κ).

Η υλοποίηση των πολιτικών και κατ' επέκταση η επίτευξη των στόχων που τίθενται μέσα από κάθε σενάριο, επιτυγχάνεται μέσα από την υλοποίηση συγκεκριμένων δράσεων (μέτρων πολιτικής). Κάθε δράση αξιολογείται ως προς κάθε κριτήριο και ο πίνακας επιπτώσεων που προκύπτει εισάγεται στο MULTIPOL. Με την εφαρμογή του MULTIPOL αξιολογείται η απόδοση κάθε δράσης ως προς κάθε πολιτική, ώστε να επιλεγθούν για κάθε πολιτική οι δράσεις εκείνες οι οποίες έχουν την καλύτερη απόδοση ως προς την πολιτική αυτή.

Για την περιοχή μελέτης, οι δράσεις που επιλέχθηκαν είναι οι εξής:

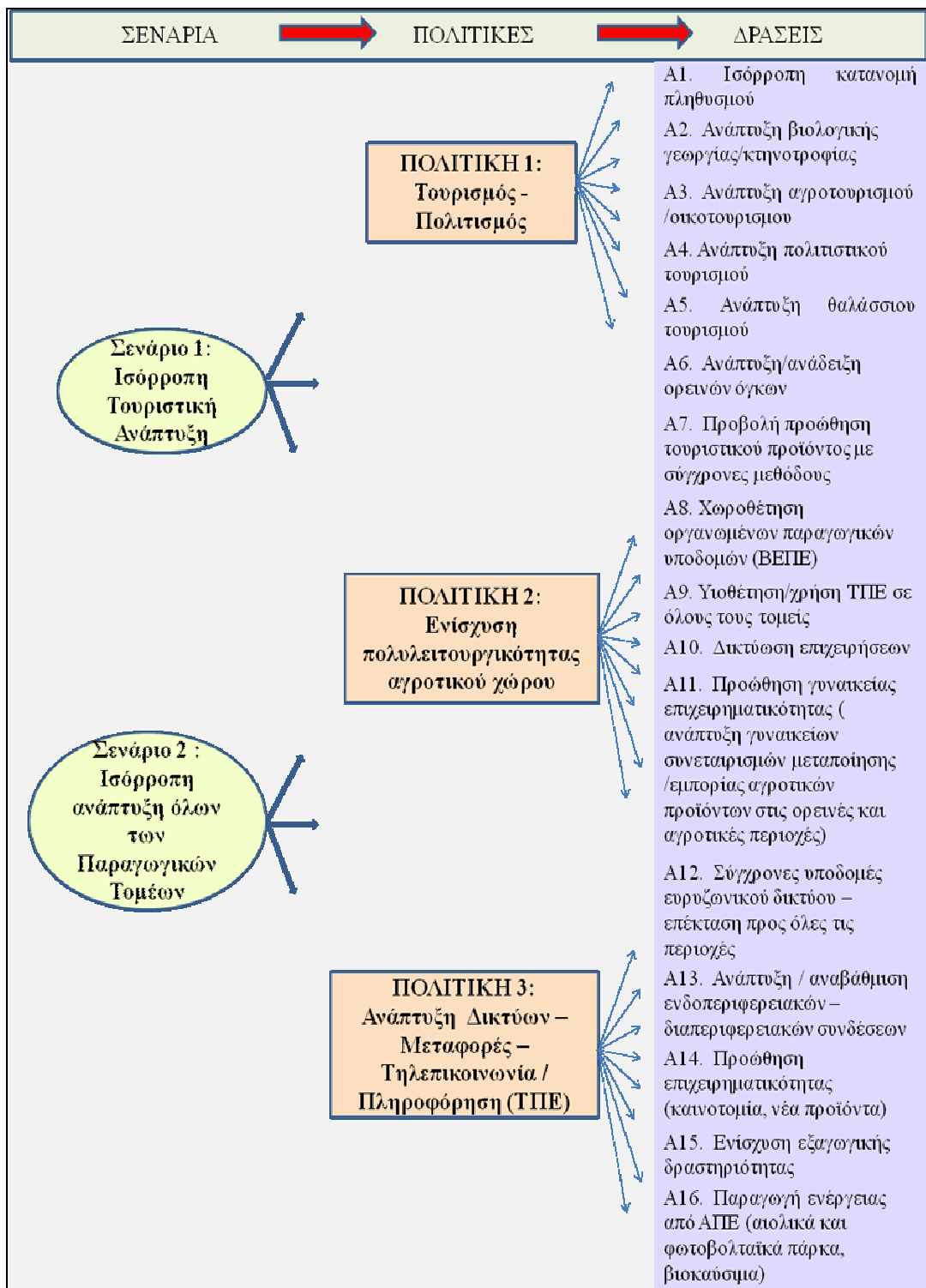
- Ισόρροπη κατανομή πληθυσμού (A1)
- Ανάπτυξη βιολογικής γεωργίας – κτηνοτροφίας (A2)
- Ανάπτυξη αγροτουρισμού / οικοτουρισμού (A3)
- Ανάπτυξη πολιτιστικού τουρισμού (A4)
- Ανάπτυξη θαλάσσιου τουρισμού (A5)
- Αξιοποίηση / ανάδειξη ορεινών όγκων (A6)
- Προβολή / προώθηση τουριστικού προϊόντος με σύγχρονες μεθόδους (A7)
- Χωροθέτηση οργανωμένων παραγωγικών υποδομών (ΒΕΠΕ) (A8)
- Υιοθέτηση / χρήση τεχνολογιών πληροφόρησης και επικοινωνίας από τις δραστηριότητες (A9)
- Δικτύωση επιχειρήσεων (A10)
- Προώθηση γυναικείας επιχειρηματικότητας (αγροτικές ή/και ορεινές απομακρυσμένες περιοχές - ανάπτυξη γυναικείων συνεταιρισμών για τη μεταποίηση και εμπορία παραδοσιακών προϊόντων) (A11)
- Ανάπτυξη / επέκταση σύγχρονων ευρυζωνικών υποδομών (A12)
- Ανάπτυξη / αναβάθμιση ενδοπεριφερειακών – διαπεριφερειακών συνδέσεων (A13)
- Προώθηση επιχειρηματικότητας σε όλους τους κλάδους και τις δραστηριότητες (καινοτομία, νέα προϊόντα, σύγχρονοι μέθοδοι προώθησης και εμπορίας κ.λπ.) (A14)
- Ενίσχυση εξαγωγικής δραστηριότητας (A15)

- Παραγωγή ενέργειας από ΑΠΕ (αιολική, ηλιακή, βιοκαύσιμα) (Α16)

Τα **σενάρια** που δομήθηκαν στο προηγούμενο κεφάλαιο (Κεφ. 6) για τη χωρική ανάπτυξη του αστικού διπόλου Άργους – Ναυπλίου και των περιοχών που εντάσσονται στη ζώνης επιρροής του, καθώς και τα βάρη που τους αποδίδονται είναι:

- **Ισόρροπη Τουριστική Ανάπτυξη - Αξιοποίηση φυσικών και πολιτιστικών πόρων (S1) – Βάρος 5.** Η ήπια τουριστική ανάπτυξη σε συνδυασμό με το θαλάσσιο και τον ήδη υπάρχοντα μαζικό τουρισμό ως “όχημα” για την ανάπτυξη της περιοχής και την τόνωση της εξωστρέφειάς της.
- **Ισόρροπη Ανάπτυξη Όλων των Παραγωγικών Τομέων (S2) – Βάρος 4.** Αποκέντρωση δραστηριοτήτων στις επιμέρους χωρικές ενότητες της περιοχής μελέτης, με βάση τα συγκριτικά πλεονεκτήματά τους.

Τα δεδομένα που περιγράφηκαν παραπάνω, εμφανίζονται συνοπτικά στο Σχήμα 7.1.

Σχήμα 7.1: Σενάρια, πολιτικές και δράσεις για τη χωρική ανάπτυξη και ολοκλήρωση του αστικού δίπολου Αργους – Ναυπλίου και της ευρύτερης περιοχής του

7.2.2 Αποτελέσματα εφαρμογής MULTIPOL

Τα δεδομένα που περιγράφονται στην προηγούμενη ενότητα και έχουν προκύψει από τα χαρακτηριστικά της περιοχής μελέτης και το στόχο που επιδιώκεται στα πλαίσια της παρούσας εργασίας, εισάγονται στο μοντέλο MULTIPOL. Το MULTIPOL, με τη βοήθεια των δεδομένων εισόδου, υλοποιεί δύο αξιολογήσεις, την *αξιολόγηση των*

δράσεων σε σχέση με τις πολιτικές και την αξιολόγηση των πολιτικών σε σχέση με τα σενάρια, για καθεμία από τις οποίες προκύπτει:

- ένας πίνακας αποτελεσμάτων,
- ένας χάρτης απόδοσης των δράσεων ως προς τις πολιτικές και ένας χάρτης απόδοσης των πολιτικών ως προς τα σενάρια αντίστοιχα (profile map),
- ένας χάρτης ευαισθησίας (sensitivity map), και
- ένας χάρτης εγγύτητας (closeness map).

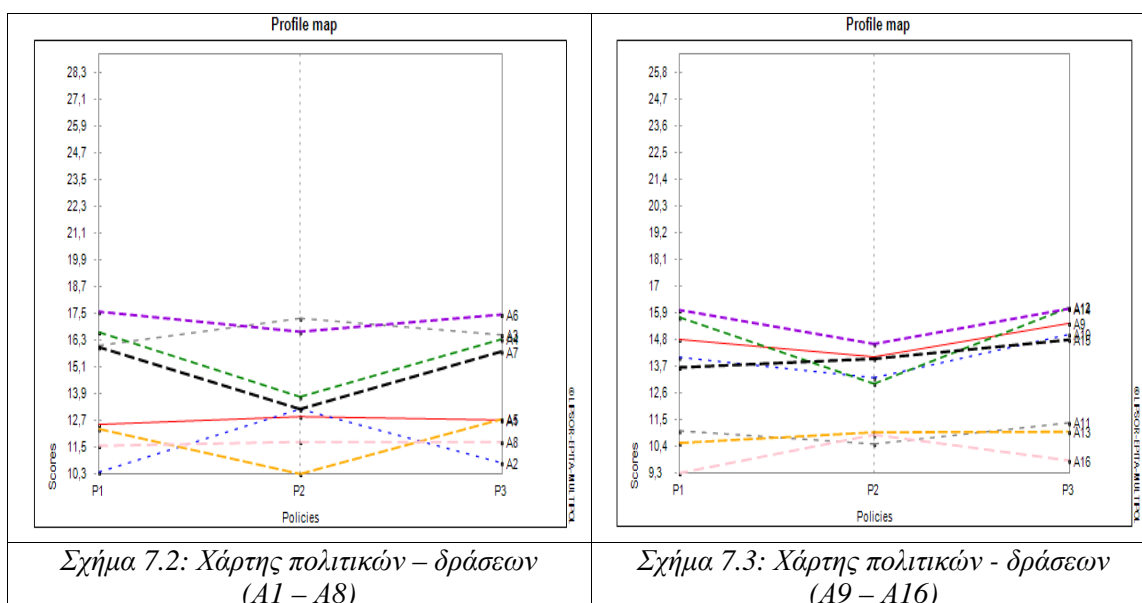
Αξιολόγηση δράσεων σε σχέση με τις πολιτικές

Οι αντίστοιχοι πίνακες και χάρτες που προέκυψαν από την εφαρμογή του MULTIPOL στο στάδιο αξιολόγησης των δράσεων σε σχέση με τις πολιτικές για την περιοχή μελέτης μας παρουσιάζονται στη συνέχεια:

	P1	P2	P3	Μογ.	Εκ. Τυ	Number
A1	12,5	12,9	12,7	12,7	0,1	7
A2	10,4	13,2	10,8	11,3	1,2	4
A3	16,1	17,3	16,5	16,6	0,5	15
A4	16,8	14,3	16,6	16	1,1	14
A5	12,3	10,3	12,8	11,9	1	6
A6	17,6	16,7	17,5	17,3	0,4	16
A7	16	13,2	15,8	15,1	1,2	12
A8	11,6	11,7	11,7	11,7	0,1	5
A9	14,8	14,1	15,4	14,8	0,6	10
A10	14,1	13,2	15	14,1	0,7	9
A11	11	10,5	11,4	11	0,3	3
A12	15,7	13	16,1	15,1	1,3	11
A13	10,5	11	11	10,8	0,2	2
A14	16	14,6	16	15,6	0,6	13
A15	13,6	14	14,8	14,1	0,5	8
A16	9,3	10,9	9,8	9,9	0,6	1

© IPROR-EPITA-MULTIPOL

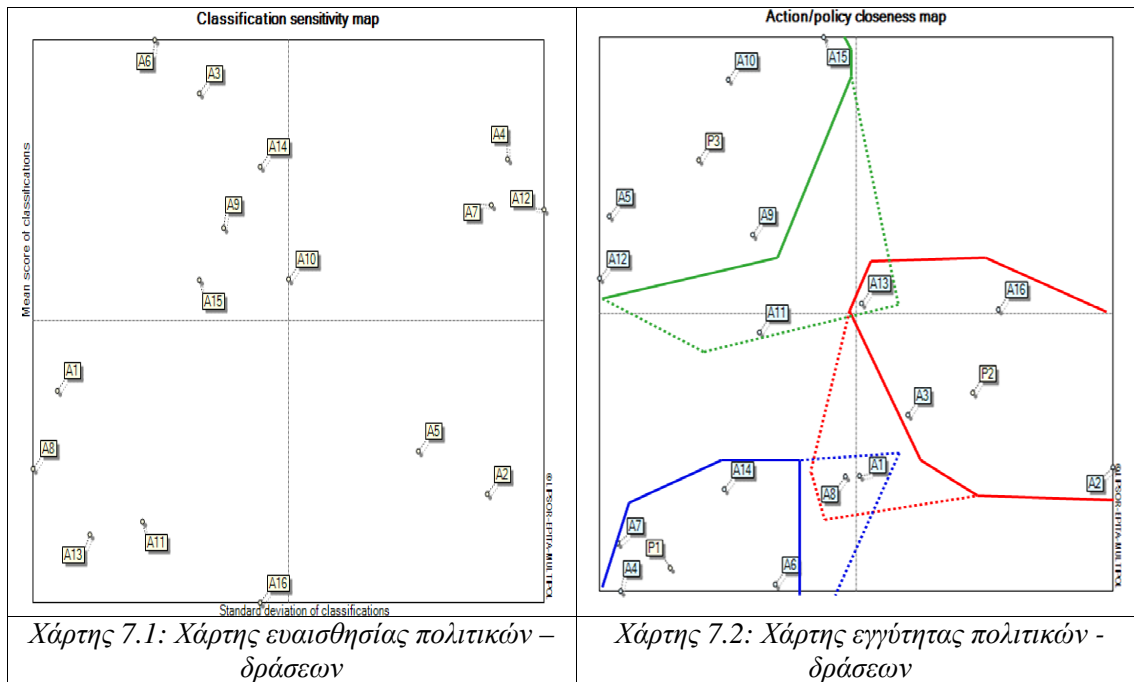
Πίνακας 7.1: Απόδοση δράσεων ως προς τις πολιτικές

Στον Πίνακα 7.1 καταγράφεται η απόδοση κάθε δράσης (μέτρου πολιτικής) ως προς κάθε πολιτική και στα Σχήματα 7.2 και 7.3 αποτυπώνονται οι τιμές του Πίνακα 7.1 σε διαγραμματική μορφή. Τα μέτρα ιεραρχούνται από το αποδοτικότερο (υψηλή τιμή) στο λιγότερο αποδοτικό (χαμηλότερη τιμή) για κάθε πολιτική. Τα μέτρα στα οποία έχει αποδοθεί η υψηλότερη τιμή σε σχέση με μία πολιτική, είναι τα πιο κατάλληλα για την υλοποίηση της πολιτικής αυτής. Τα μέτρα με χαμηλή τιμή ως προς μία πολιτική είναι λιγότερο κατάλληλα για την υλοποίησή της. Υπάρχουν μέτρα που παρουσιάζουν υψηλή απόδοση (υψηλή τιμή) ως προς όλες τις πολιτικές και χαμηλή τυπική απόκλιση, άρα ταιριάζουν εξίσου καλά για την υλοποίηση κάθε πολιτικής. Σύμφωνα με τον Πίνακα 7.1 και τα Σχήματα 7.2 και 7.3 φαίνεται πως τα μέτρα Α6 (ανάδειξη / ανάπτυξη ορεινών όγκων) και Α3 (ανάπτυξη αγροτουρισμού / οικοτουρισμού) έχουν χαμηλή τυπική απόκλιση και αποδίδουν εξίσου καλά και στις 3 πολιτικές, άρα δύναται να εφαρμοστούν σε κάθε μία από αυτές. Στο σύνολο των μέτρων, την υψηλότερη απόδοση για την πολιτική Ρ1 (Τουρισμός – Πολιτισμός) και Ρ3 (Ανάπτυξη δικτύων υποδομών – μεταφορές – ΤΠΕ) έχει το μέτρο Α6 (ανάδειξη / ανάπτυξη ορεινών όγκων) και για την πολιτική Ρ2 (Ενίσχυση του πολυδιάστατου ρόλου της αγροτικής γης – πολυλειτουργικότητα αγροτικού χώρου) το μέτρο Α3 (ανάπτυξη αγροτουρισμού / οικοτουρισμού), ενώ αντίστοιχα τη χαμηλότερη απόδοση για την πολιτική Ρ1 (Τουρισμός – Πολιτισμός) και Ρ3 (Ανάπτυξη δικτύων υποδομών – μεταφορές – ΤΠΕ) έχει το μέτρο Α16 (παραγωγή ενέργειας από ΑΠΕ) και για την πολιτική Ρ2 (Ενίσχυση του πολυδιάστατου ρόλου της αγροτικής γης – πολυλειτουργικότητα αγροτικού χώρου) το μέτρο Α5 (ανάπτυξη θαλάσσιου τουρισμού).

Στο Χάρτη 7.1 (χάρτης ευαισθησίας πολιτικών – δράσεων), ο άξονας Χ αναφέρεται στη τυπική απόκλιση και ο Υ στην απόδοση ενός μέτρου ως προς μία πολιτική. Μέτρα με μικρή τυπική απόκλιση και υψηλή τιμή αποδίδουν καλά για περισσότερες από μία πολιτικές, ενώ μέτρα με μεγάλη τυπική απόκλιση φαίνεται να συνδέονται περισσότερο με μία πολιτική, ενώ δεν αποδίδουν για τις υπόλοιπες. Το πόσο καλά αποδίδουν εξαρτάται από την τιμή που λαμβάνουν στο πλαίσιο της αξιολόγησης.

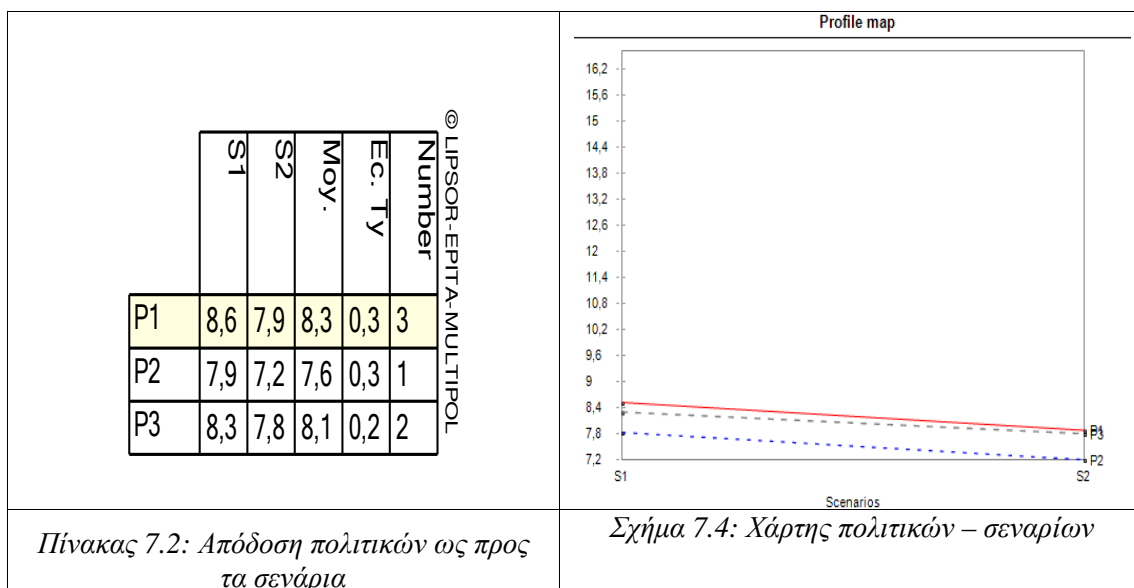
Για την περιοχή μελέτης μας το μέτρο Α6 (ανάδειξη / ανάπτυξη ορεινών όγκων) και Α3 (ανάπτυξη αγροτουρισμού / οικοτουρισμού) έχει εξίσου υψηλή απόδοση και για τις 3 πολιτικές, όπως διαπιστώθηκε και από τον Πίνακα 7.1 απόδοσης δράσεων ως προς τις πολιτικές και από τα σχήματα πολιτικών – δράσεων (Σχήμα 7.2 και 7.3). Τα μέτρα Α13 (ανάπτυξη / αναβάθμιση ενδοπεριφερειακών – διαπεριφερειακών συνδέσεων), Α11(προώθηση γυναικείας επιχειρηματικότητας) και Α16 (παραγωγή ενέργειας από ΑΠΕ) έχουν μικρή απόδοση για κάθε πολιτική, ενώ τα μέτρα Α1 (ισόρροπη κατανομή πληθυσμού), Α6 (ανάπτυξη / ανάδειξη ορεινών όγκων), Α8 (χωροθέτηση οργανωμένων παραγωγικών υποδομών), Α11(προώθηση γυναικείας επιχειρηματικότητας) και Α13(ανάπτυξη / αναβάθμιση ενδοπεριφερειακών – διαπεριφερειακών συνδέσεων) αποδίδουν εξίσου και στις τρεις πολιτικές.

Στο χάρτη εγγύτητας πολιτικών – δράσεων (Χάρτης 7.2) αποτυπώνεται ποιές δράσεις ταιριάζουν καλύτερα σε κάθε πολιτική. Όσο πιο κοντά είναι κάθε μέτρο σε κάθε πολιτική τόσο πιο κατάλληλο είναι για την υλοποίηση της συγκεκριμένης πολιτικής. Στο Χάρτη 7.2 έχουν επισημανθεί εντός πλαισίων οι πολιτικές και τα μέτρα που ταιριάζουν καλύτερα στην καθεμία. Με τη συνεχόμενη γραμμή περιβάλλονται τα μέτρα εκείνα που βρίσκονται πιο κοντά στην κάθε πολιτική άρα εμφανίζουν την υψηλότερη απόδοση ως προς αυτή σε σχέση με τις άλλες πολιτικές, ενώ με τη διακεκομμένη γραμμή περιβάλλονται τα μέτρα αυτά που βρίσκονται μεν κοντά στην πολιτική αυτή αλλά όχι τόσο όσο αυτά εντός στη συνεχόμενη γραμμή, δηλαδή είναι μεν αποδοτικά για τη συγκεκριμένη πολιτική, αλλά ταιριάζουν λιγότερο σε σχέση με αυτά που βρίσκονται εντός της συνεχόμενης γραμμής. Τα πλαίσια αυτά οριοθετούνται για κάθε πολιτική με διαφορετικό χρώμα, έτσι στην πολιτική P1 (Τουρισμός – Πολιτισμός) αντιστοιχεί το μπλε χρώμα, στην πολιτική P2 (Ενίσχυση του πολυδιάστατου ρόλου της αγροτικής γης – πολυλειτουργικότητα αγροτικού χώρου) το κόκκινο χρώμα και στην πολιτική P3 (Ανάπτυξη δικτύων υποδομών – μεταφορές – ΤΠΕ) το πράσινο χρώμα.

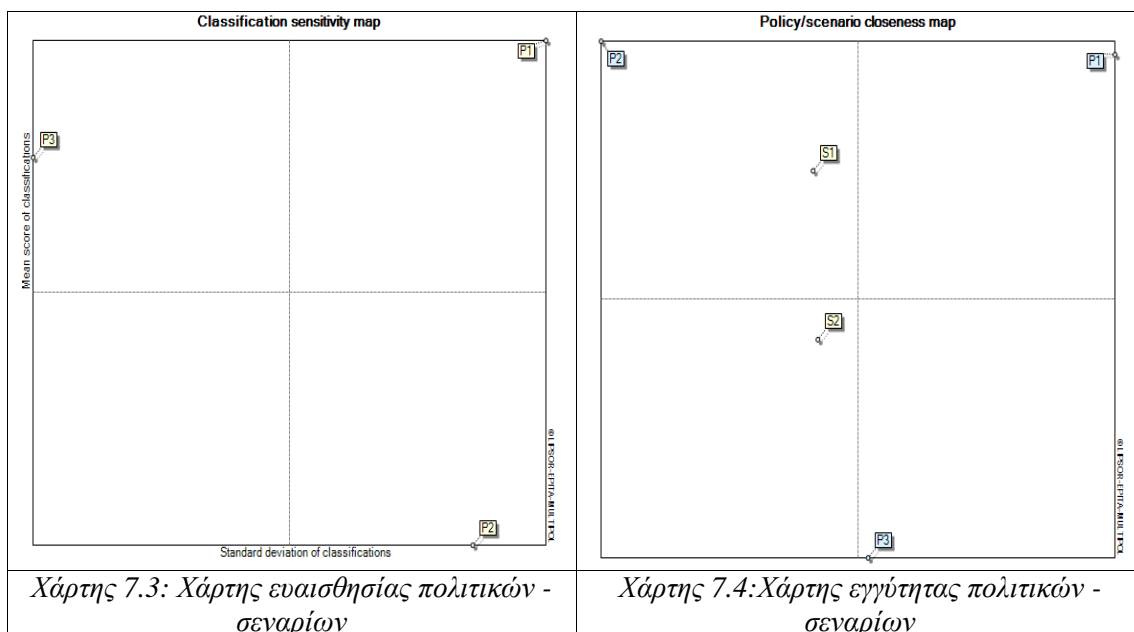
Αξιολόγηση πολιτικών σε σχέση με τα σενάρια

Οι αντίστοιχοι πίνακες και χάρτες που προέκυψαν από την εφαρμογή του MULTIPOL για την αξιολόγηση των πολιτικών σε σχέση με τα σενάρια για την περιοχή μελέτης παρουσιάζονται στα παρακάτω σχήματα:

Στον Πίνακα 7.2 καταγράφονται οι τιμές που προσδιορίζουν την απόδοση κάθε πολιτικής ως προς τα σενάρια. Η πολιτική P1, σύμφωνα με την οποία έμφαση δίνεται στον *τουρισμό* και τον *πολιτισμό*, έχει την υψηλότερη τιμή για κάθε σενάριο, άρα είναι η καταλληλότερη για την εφαρμογή και των 2 σεναρίων. Η πολιτική P2 που εστιάζει στον *αγροτικό τομέα* και συγκεκριμένα στην *ενίσχυση του πολυδιάστατου ρόλου της αγροτικής γης – πολυλειτουργικότητα αγροτικού χώρου* έχει τη μικρότερη απόδοση και για τα 2 σενάρια, ενώ η πολιτική P3 είναι στο ίδιο επίπεδο με την P1 (Τουρισμός – Πολιτισμός), με ελάχιστα μικρότερες τιμές. Άρα και για τα δύο σενάρια οι πολιτικές που έχουν την υψηλότερη απόδοση είναι η P1 (Τουρισμός – Πολιτισμός) και η P3 (Ανάπτυξη δικτύων υποδομών – μεταφορές – ΤΠΕ). Το αποτέλεσμα αυτό φαίνεται και στο Σχήμα 7.4 με την P1 και την P3 να βρίσκονται πολύ κοντά και να έχουν σχεδόν την ίδια απόδοση ως προς το σενάριο 1 (S1) – *Ισόρροπη τουριστική ανάπτυξη* και ως προς το σενάριο 2 (S2) – *Ισόρροπη ανάπτυξη όλων των παραγωγικών τομέων* και την P2 (Ενίσχυση του πολυδιάστατου ρόλου της αγροτικής γης – πολυλειτουργικότητα αγροτικού χώρου) να βρίσκεται χαμηλότερα και από τις δύο άλλες πολιτικές, με μικρότερη απόδοση σε σχέση με αυτές και ως προς τα 2 σενάρια.

Στο χάρτη ευαισθησίας πολιτικών – σεναρίων (Χάρτης 7.3), η θέση της πολιτικής P3 (Ανάπτυξη δικτύων υποδομών – μεταφορές – ΤΠΕ) υποδηλώνει ότι η πολιτική αυτή είναι εξίσου αποδοτική και κατάλληλη για την υλοποίηση και των 2 σεναρίων. Η θέση της πολιτικής P1 (Τουρισμός – Πολιτισμός) δείχνει ότι κατάλληλη για ένα σενάριο, ενώ η θέση της πολιτικής P2 (Ενίσχυση του πολυδιάστατου ρόλου της αγροτικής γης – πολυλειτουργικότητα αγροτικού χώρου) υποδεικνύει ότι είναι λιγότερο κατάλληλη σε σχέση με τις άλλες για την υλοποίηση των δύο σεναρίων.

Μελετώντας το χάρτη εγγύτητας πολιτικών σεναρίων (Χάρτης 7.4) διαπιστώνεται ότι η πολιτική P1 (Τουρισμός – Πολιτισμός) είναι περισσότερο κατάλληλη (ως προς τα δύο σεναρία) για το σενάριο 1 (S1) ενώ και η πολιτική P2 (Ενίσχυση του πολυδιάστατου ρόλου της αγροτικής γης – πολυλειτουργικότητα αγροτικού χώρου) είναι περισσότερο αποδοτική για το σενάριο 1 (S1) σε σχέση με το σενάριο 2 (S2), ενώ η πολιτική P3 (Ανάπτυξη δικτύων υποδομών – μεταφορές – ΤΠΕ) είναι πιο κατάλληλη για την υλοποίηση του σεναρίου 2 (S2).

7.2.3 Σχολιασμός αποτελεσμάτων

Τα αποτελέσματα της αξιολόγησης υποδεικνύουν τον τρόπο υλοποίησης του κάθε σεναρίου μέσα από συγκεκριμένες πολιτικές και μέτρα. Σύμφωνα με αυτά, για την υλοποίηση του **σεναρίου 1** πιο αποδοτική είναι η πολιτική 1 (Τουρισμός – Πολιτισμός) που δίνει έμφαση στον τουρισμό και τον πολιτισμό. Το αποτέλεσμα αυτό είναι αναμενόμενο, δεδομένου ότι στα πλαίσια του σεναρίου 1 επιδιώκεται η τουριστική ανάπτυξη συνολικά της περιοχής μελέτης και συγκεκριμένα η ανάπτυξη της μορφής τουριστικής δραστηριότητας που μπορεί να στηριχτεί σε κάθε περιοχή, δεδομένων των συγκριτικών πλεονεκτημάτων αυτής. Η ανάπτυξη τουριστικής δραστηριότητας στις περισσότερες περιοχές συνδέεται άμεσα με την ενίσχυση της πολιτιστικής δραστηριότητας, που μπορεί να αφορά στην αύξηση της επισκεψιμότητας και την προβολή των πολιτιστικών μνημείων (αρχαιολογικών και ιστορικών – πολιτιστικός τουρισμός), την ενίσχυση της παράδοσης μέσα από την αναβίωση των εθίμων αλλά και την προώθηση των τοπικών παραδοσιακών προϊόντων. Η ισόρροπη τουριστική ανάπτυξη της περιοχής μελέτης επιτυγχάνεται μέσα από την ανάδειξη νέων πόλων ήπιας τουριστικής ανάπτυξης (ανάπτυξη αγροτουρισμού / οικοτουρισμού / πολιτιστικού τουρισμού στις ορεινές και πεδινές περιοχές, τα αστικά κέντρα και τις περιοχές περιβαλλοντικής σημασίας – μέτρα A3, A4 και A6), την προώθηση του τουριστικού προϊόντος με τη χρήση σύγχρονων μεθόδων (μέτρο A7), την ανάπτυξη υποδομών ευρυζωνικών δικτύων (μέτρο A12) που συμβάλουν στην προώθηση του τουριστικού προϊόντος και την αναβάθμιση των

παρεχόμενων υπηρεσιών στον τουριστικό τομέα, την εκπαίδευση και πληροφόρηση του ανθρώπινου δυναμικού και την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας (μέτρο Α14) για αύξηση της ανταγωνιστικότητας, δηλαδή η ισόρροπη τουριστική ανάπτυξη του αστικού διπόλου Άργους – Ναυπλίου υλοποιείται με μέτρα που εμφανίζουν υψηλή απόδοση ως προς την πολιτική 1.

Η πολιτική 1 (Τουρισμός – Πολιτισμός) έχει σχεδόν την ίδια απόδοση με την πολιτική 3 (Ανάπτυξη δικτύων υποδομών – μεταφορές – ΤΠΕ) ως προς το σενάριο 2 – *Ισόρροπη ανάπτυξη όλων των παραγωγικών τομέων*. Η υλοποίηση του **σεναρίου 2** μπορεί να επιτευχθεί ακολουθώντας την πολιτική 1 (Τουρισμός – Πολιτισμός), που δίνει έμφαση στον τομέα του τουρισμού και του πολιτισμού μέσα από την ανάπτυξη ήπιων μορφών τουρισμού (μέτρα Α3, Α4 και Α6), τη βελτίωση των τηλεπικοινωνιακών δικτύων (ευρυζωνικά δίκτυα – μέτρο Α12), την προώθηση του τουριστικού προϊόντος (Α7) και την ανάπτυξη επιχειρηματικότητας στον αγροτικό και τουριστικό τομέα (μέτρο Α14), μέτρα που συμβάλουν στην τόνωση της αλληλεπίδρασης μεταξύ των παραγωγικών τομέων και τη βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών σε κάθε κλάδο.

Επίσης το **σενάριο 2** μπορεί να υλοποιηθεί ακολουθώντας την πολιτική 3 (Ανάπτυξη δικτύων υποδομών – μεταφορές – ΤΠΕ) που δίνει έμφαση στην ανάπτυξη δικτύων (μεταφορικών και τηλεπικοινωνιακών) και στην ενίσχυση της δικτύωσης μεταξύ των επιχειρήσεων. Δράσεις όπως η ανάπτυξη αγροτουρισμού / οικοτουρισμού / ορεινού / πολιτιστικού τουρισμού, εναλλακτικών δηλαδή μορφών τουρισμού σε περιοχές πλούσιες σε φυσικά και πολιτιστικά διαθέσιμα (μέτρα Α3, Α4 και Α6) συμβάλουν στην ανάπτυξη του τριτογενούς τομέα, αλλά και του πρωτογενούς και δευτερογενούς μέσα από την παραγωγή και μεταποίηση των παραδοσιακών προϊόντων που παράγονται στον αγροτικό τομέα. Άλλες δράσεις με υψηλή απόδοση ως προς την πολιτική 3, άρα δράσεις μέσα από τις οποίες επιτυγχάνεται το επιθυμητό αποτέλεσμα (σενάριο 2) μέσα από την κατεύθυνση δράσης που έχει επιλεγεί (πολιτική 3), είναι η προώθηση των προϊόντων με σύγχρονες μεθόδους (μέτρο Α7), η υιοθέτηση και η εξάπλωση της χρήσης ΤΠΕ σε όλους τους τομείς (μέτρο Α9), η δικτύωση των επιχειρήσεων, η ανάπτυξη ευρυζωνικών υποδομών, η προώθηση της επιχειρηματικότητας με έμφαση στην καινοτομία, την εισαγωγή νέων προϊόντων, την προώθηση των προϊόντων στις αγορές, αλλά και την ενίσχυση της εξαγωγικής δραστηριότητας (μέτρο Α15). Ωστόσο τα μέτρα που είναι καταλληλότερα για την υλοποίηση της πολιτικής 3 (εμφανίζουν την υψηλότερη απόδοση στην πολιτική 3 σε σχέση με τις άλλες πολιτικές) είναι η δικτύωση επιχειρήσεων (μέτρο Α7), η υιοθέτηση και χρήση τεχνολογιών πληροφόρησης και επικοινωνίας από τις δραστηριότητες (μέτρο Α9), η ανάπτυξη και επέκταση σύγχρονων ευρυζωνικών υποδομών (μέτρο Α12) και η ενίσχυση της εξαγωγικής δραστηριότητας (μέτρο Α15), η προώθηση της γυναικείας επιχειρηματικότητας στις ορεινές και πεδινές αγροτικές περιοχές (μέτρο Α11) που κατ' επέκταση συμβάλουν στην τόνωση της απασχόλησης στον δευτερογενή και τριτογενή τομέα στις περιοχές αυτές, αλλά και η ανάπτυξη και αναβάθμιση των ενδοπεριφερειακών και διαπεριφερειακών συνδέσεων (μέτρο Α13) για την εξυπηρέτηση της μετακίνησης των τουριστών και της διακίνησης των εμπορευμάτων.

Η πολιτική 3 (Ανάπτυξη δικτύων υποδομών – μεταφορές – ΤΠΕ) εμφανίζει υψηλή απόδοση και ως προς το σενάριο 1, γεγονός που υποδεικνύει τη σημαντικότητα των δικτύων τόσο των μεταφορικών όσο και των τηλεπικοινωνιακών στη χωρική

ανάπτυξη του αστικού διπόλου Άργους – Ναυπλίου και της ζώνης επιρροής του, που είναι ο κεντρικός στόχος για την περιοχή μελέτης, ο οποίος επιδιώκεται μέσα από τα δύο σενάρια. Στα πλαίσια του σεναρίου 1 η αναβάθμιση των μεταφορικών υποδομών αφορά κυρίως στη βελτίωση των ενδοπεριφερειακών και διαπεριφερειακών συνδέσεων για την απρόσκοπτη ροή των τουριστικών επισκεπτών μεταξύ των περιοχών, ενώ η αναβάθμιση των τηλεπικοινωνιακών υποδομών αφορά στην επέκταση των ευρυζωνικών υποδομών προς όλες τις περιοχές για την καλύτερη εξυπηρέτηση των τουριστών, την προώθηση του τουριστικού προϊόντος, την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας κ.ά.

Τέλος, το σενάριο 1 υλοποιείται και από την πολιτική 2 (Ενίσχυση του πολυδιάστατου ρόλου της αγροτικής γης – πολυλειτουργικότητα). Η πολιτική 2 εμφανίζει υψηλή απόδοση ως προς το σενάριο 1 αλλά συγκριτικά μικρότερη σε σχέση με τις άλλες δύο πολιτικές (πολιτική 1 και πολιτική 3). Μέτρα όπως η ανάπτυξη αγροτουρισμού/ οικοτουρισμού (A3), η ανάπτυξη και ανάδειξη των ορεινών όγκων (A6), η προώθηση της επιχειρηματικότητας (A14), η υιοθέτηση και χρήση ΤΠΕ σε όλους τους τομείς (A9), η ανάπτυξη βιολογικής γεωργίας και κτηνοτροφίας (A2), μέτρα που εμφανίζουν υψηλή απόδοση ως προς την πολιτική 2 συμβάλουν στην ενίσχυση του πολυδιάστατου ρόλου της αγροτικής γης και τελικά στην ισόρροπη τουριστική ανάπτυξη της περιοχής μελέτης.

Στον Πίνακα 7.3 καταγράφονται συνολικά οι πολιτικές που υλοποιούν κάθε σενάριο και τα πακέτα δράσεων που υλοποιούν κάθε πολιτική, όπως αυτά προέκυψαν από τον πίνακα απόδοσης δράσεων ως προς τις πολιτικές.

Πολλές από τις δράσεις, αποδίδουν εξίσου καλά ως προς το σύνολο των πολιτικών. Ως εκ τούτου είναι κατάλληλες για την υλοποίηση και των τριών προτεινόμενων πολιτικών.

Σενάριο	Πολιτικές	Δράσεις (Μέτρα Πολιτικής)
Σενάριο (S1) Ισορροπη Τουριστική Ανάπτυξη	P1 Τουρισμός- Πολιτισμός	<ul style="list-style-type: none"> • Ισορροπη κατανομή πληθυσμού (A1) • Ανάπτυξη αγροτουρισμού / οικότουρισμού (A3) • Ανάπτυξη πολιτιστικού τουρισμού (A4) • Αξιοποίηση / ανάδειξη ορεινών όγκων (A6) • Προβολή / προώθηση τουριστικού προϊόντος με σύγχρονες μεθόδους (A7) • Χωροθέτηση οργανωμένων παραγωγικών υποδομών (ΒΕΠΕ) (A8) • Υιοθέτηση / χρήση τεχνολογιών πληροφόρησης και επικοινωνίας από τις δραστηριότητες (A9) • Προώθηση γυναικείας επιχειρηματικότητας/ ανάπτυξη γυναικείων συνεταιρισμών μεταποίησης- εμπορίας αγροτικών προϊόντων στις αγροτικές περιοχές (A11) • Ανάπτυξη / επέκταση σύγχρονων ευρυζωνικών υποδομών (A12) • Προώθηση επιχειρηματικότητας σε όλους τους κλάδους και τις δραστηριότητες (καινοτομία, νέα προϊόντα, σύγχρονοι μέθοδοι προώθησης και εμπορίας κ.λπ.) (A14)
	P3 Ανάπτυξη δικτύων υποδομών – Μεταφορές – Δίκτυα Πληροφόρησης και επικοινωνίας – Δικτύωση επιχειρήσεων	<ul style="list-style-type: none"> • Ισορροπη κατανομή πληθυσμού (A1) • Ανάπτυξη αγροτουρισμού / οικότουρισμού (A3) • Ανάπτυξη πολιτιστικού τουρισμού (A4) • Ανάπτυξη θαλάσσιου τουρισμού (A5) • Αξιοποίηση / ανάδειξη ορεινών όγκων (A6) • Προβολή / προώθηση τουριστικού προϊόντος με σύγχρονες μεθόδους (A7) • Χωροθέτηση οργανωμένων παραγωγικών υποδομών (ΒΕΠΕ) (A8) • Υιοθέτηση / χρήση τεχνολογιών πληροφόρησης και επικοινωνίας από τις δραστηριότητες (A9) • Δικτύωση επιχειρήσεων (A10) • Προώθηση γυναικείας επιχειρηματικότητας/ ανάπτυξη γυναικείων συνεταιρισμών μεταποίησης- εμπορίας αγροτικών προϊόντων στις αγροτικές περιοχές (A11) • Ανάπτυξη / επέκταση σύγχρονων ευρυζωνικών υποδομών (A12) • Ανάπτυξη / αναβάθμιση ενδοπεριφερειακών – διαπεριφερειακών συνδέσεων (A13) • Προώθηση επιχειρηματικότητας σε όλους τους κλάδους και τις δραστηριότητες (καινοτομία, νέα προϊόντα, σύγχρονοι μέθοδοι προώθησης και εμπορίας κ.λπ.) (A14) • Ενίσχυση εξαγωγικής δραστηριότητας (A15)
	P2 Ενίσχυση του πολυδιάστατου ρόλου της αγροτικής γης – πολυλειτουργικότητα	<ul style="list-style-type: none"> • Ισορροπη κατανομή πληθυσμού (A1) • Ανάπτυξη βιολογικής γεωργίας – κτηνοτροφίας (A2) • Ανάπτυξη αγροτουρισμού / οικότουρισμού (A3) • Αξιοποίηση / ανάδειξη ορεινών όγκων (A6) • Χωροθέτηση οργανωμένων παραγωγικών υποδομών (ΒΕΠΕ) (A8) • Υιοθέτηση / χρήση τεχνολογιών πληροφόρησης και επικοινωνίας από τις δραστηριότητες (A9) • Ανάπτυξη / αναβάθμιση ενδοπεριφερειακών – διαπεριφερειακών συνδέσεων (A13) • Προώθηση επιχειρηματικότητας σε όλους τους κλάδους και τις δραστηριότητες (καινοτομία, νέα προϊόντα, σύγχρονοι μέθοδοι προώθησης και εμπορίας κ.λπ.) (A14) • Ενίσχυση εξαγωγικής δραστηριότητας (A15) • Παραγωγή ενέργειας από ΑΠΕ (αιολική, ηλιακή, βιοκαύσιμα) (A16)

Πίνακας 7.3: Πολιτικές και πακέτα δράσεων που συμβάλλουν στην προώθηση του σεναρίου 1

Σενάριο 2 (S2) Ισόρροπη Ανάπτυξη όλων των Παραγωγικών Τομέων	P1 Τουρισμός – Πολιτισμός	<ul style="list-style-type: none"> • Ισόρροπη κατανομή πληθυσμού (A1) • Ανάπτυξη αγροτουρισμού / οικουρισμού (A3) • Ανάπτυξη πολιτιστικού τουρισμού (A4) • Αξιοποίηση / ανάδειξη ορεινών όγκων (A6) • Προβολή / προώθηση τουριστικού προϊόντος με σύγχρονες μεθόδους (A7) • Χωροθέτηση οργανωμένων παραγωγικών υποδομών (ΒΕΠΕ) (A8) • Υιοθέτηση / χρήση τεχνολογιών πληροφόρησης και επικοινωνίας από τις δραστηριότητες (A9) • Προώθηση γυναικείας επιχειρηματικότητας/ ανάπτυξη γυναικείων συνεταιρισμών μεταποίησης- εμπορίας αγροτικών προϊόντων στις αγροτικές περιοχές (A11) • Ανάπτυξη / επέκταση σύγχρονων ευρυζωνικών υποδομών (A12) • Προώθηση επιχειρηματικότητας σε όλους τους κλάδους και τις δραστηριότητες (καινοτομία, νέα προϊόντα, σύγχρονοι μέθοδοι προώθησης και εμπορίας κ.λπ.) (A14)
	P3 Ανάπτυξη δικτύων υποδομών – Μεταφορές – Δίκτυα Πληροφόρησης και επικοινωνίας – Δικτύωση επιχειρήσεων	<ul style="list-style-type: none"> • Ισόρροπη κατανομή πληθυσμού (A1) • Ανάπτυξη αγροτουρισμού / οικουρισμού (A3) • Ανάπτυξη πολιτιστικού τουρισμού (A4) • Ανάπτυξη θαλάσσιου τουρισμού (A5) • Αξιοποίηση / ανάδειξη ορεινών όγκων (A6) • Προβολή / προώθηση τουριστικού προϊόντος με σύγχρονες μεθόδους (A7) • Χωροθέτηση οργανωμένων παραγωγικών υποδομών (ΒΕΠΕ) (A8) • Υιοθέτηση / χρήση τεχνολογιών πληροφόρησης και επικοινωνίας από τις δραστηριότητες (A9) • Δικτύωση επιχειρήσεων (A10) • Προώθηση γυναικείας επιχειρηματικότητας/ ανάπτυξη γυναικείων συνεταιρισμών μεταποίησης- εμπορίας αγροτικών προϊόντων στις αγροτικές περιοχές (A11) • Ανάπτυξη / επέκταση σύγχρονων ευρυζωνικών υποδομών (A12) • Ανάπτυξη / αναβάθμιση ενδοπεριφερειακών – διαπεριφερειακών συνδέσεων (A13) • Προώθηση επιχειρηματικότητας σε όλους τους κλάδους και τις δραστηριότητες (καινοτομία, νέα προϊόντα, σύγχρονοι μέθοδοι προώθησης και εμπορίας κ.λπ.) (A14) • Ενίσχυση εξαγωγικής δραστηριότητας (A15)

Πίνακας 7.4: Πολιτικές και πακέτα δράσεων που συμβάλλουν στην προώθηση του σεναρίου 2

7.3 Συμπεράσματα

Η παρούσα διπλωματική εργασία εκπονήθηκε με σκοπό το σχεδιασμό ενός πλαισίου αναπτυξιακών κατευθύνσεων / παρεμβάσεων για την επιδίωξη της *ανάπτυξης και χωρικής ολοκλήρωσης* της ενιαίας λειτουργικής ενότητας που περιλαμβάνει το αστικό δίπολο Άργους – Ναυπλίου και το σύνολο των οικισμών γύρω από αυτό, που βρίσκεται κάτω από την επιρροή του, αποτελώντας έτσι μία λειτουργική ενότητα. Η ανάπτυξη της εν λόγω χωρικής ενότητας επιδιώκεται μέσα από την τόνωση της αλληλεπίδρασης στη βάση σχέσεων συμπληρωματικότητας και συνεργειών τόσο μεταξύ των επιμέρους χωρικών ενότητων, όσο και των παραγωγικών δραστηριοτήτων. Για το σκοπό αυτό στηρίζεται στα εργαλεία του σχεδιασμού, όπως αυτά απορρέουν από το ισχύον θεσμικό πλαίσιο, αλλά και στις γενικές κατευθύνσεις που δίνονται από τα παραπάνω επίπεδα σχεδιασμού για την περιοχή μελέτης, μέσα από τα σχετικά κείμενα (ΕΣΠΑ 2007-13, Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δυτικής Ελλάδας – Πελοποννήσου και Ιονίων Νήσων 2007-13, Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης, Ειδικά Πλαίσια Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τη Βιομηχανία, τον Τουρισμό και τις ΑΠΕ και Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Περιφέρειας Πελοποννήσου).

Ακολουθώντας τα στάδια της διαδικασίας σχεδιασμού, η παρούσα διπλωματική εργασία εστιάζει στη δόμηση και αξιολόγηση σεναρίων ανάπτυξης και χωρικής ολοκλήρωσης της περιοχής μελέτης, που αποτελείται από μία διευρυμένη σχεδιαστική χωρική ενότητα, η οποία περιλαμβάνει συνολικά 10 Καποδιστριακούς δήμους, που συγκροτούν μια ενιαία λειτουργική εδαφική περιφέρεια, με κέντρο της το αστικό δίπολο Άργους – Ναυπλίου. Στα πλαίσια της εργασίας αυτής δομήθηκαν δύο σενάρια, εκ των οποίων το πρώτο σενάριο αφορά στην «Ισόρροπη τουριστική ανάπτυξη – αξιοποίηση των φυσικών και πολιτιστικών πόρων» και το δεύτερο στην «Ισόρροπη ανάπτυξη όλων των παραγωγικών τομέων». Η δόμηση των σεναρίων στηρίζεται στη μελέτη: α) της υπάρχουσας κατάστασης της περιοχής μελέτης, β) της δυναμικής της, που διαμορφώνεται από τις τάσεις εξέλιξης των διαφόρων μεταβλητών και γ) των εθνικών και περιφερειακών αναπτυξιακών προτεραιοτήτων, που συνθέτουν το πλαίσιο κεντρικών αναπτυξιακών επιλογών για την περιοχή.

Για τις ανάγκες της παρούσας εργασίας, η περιοχή μελέτης χωρίστηκε σε ζώνες με ομοιογενή αναπτυξιακά χαρακτηριστικά (ορεινή / πεδινή / παράκτια ζώνη, αστικά κέντρα) και προσδιορίστηκαν για την καθεμία εξ αυτών συγκεκριμένες αναπτυξιακές κατευθύνσεις. Έτσι, στο Σενάριο 1 - «Ισόρροπη τουριστική ανάπτυξη – αξιοποίηση των φυσικών και πολιτιστικών πόρων», έμφαση δόθηκε στην τουριστική ανάπτυξη της κάθε ζώνης και συγκεκριμένα στην ανάπτυξη ήπιων μορφών τουριστικής δραστηριότητας σε επιμέρους χωρικές ενότητες της περιοχής, ανάλογα με τα φυσικά διαθέσιμα κάθε ενότητας και τις δυνατότητες ανάπτυξής της προς συγκεκριμένες κατευθύνσεις εναλλακτικού τουρισμού, αλλά και τη στροφή προς τον ποιοτικό τουρισμό στις τουριστικά ανεπτυγμένες περιοχές. Στο σενάριο 2 - «Ισόρροπη ανάπτυξη όλων των παραγωγικών τομέων», το βάρος δίνεται στην ενδυνάμωση της αγροτικής παραγωγής και των τοπικών προϊόντων με έμφαση στην ποιότητα, στην ανάπτυξη βιομηχανίας – βιοτεχνίας με έντονη εξαγωγική δραστηριότητα, στην ανάδειξη νέων πόλων ήπιας τουριστικής δραστηριότητας στην περιοχή μελέτης, καθώς και στην ενίσχυση ή συγκράτηση των ήδη υπαρχόντων.

Τα δύο σενάρια αξιολογήθηκαν με τη βοήθεια του μοντέλου πολυκριτηριακής ανάλυσης MULTIPOLE. Το εν λόγω μοντέλο στηρίζεται, για την αξιολόγηση, στα κριτήρια αξιολόγησης των σεναρίων, τα οποία απορρέουν από τους υποστόχους που έχουν τεθεί στην εργασία, τα σενάρια που τίθενται προς αξιολόγηση, τις στρατηγικές κατευθύνσεις (πολιτικές) που επιλέγονται για την υλοποίηση των σεναρίων και τις δράσεις (μέτρα πολιτικής) που εξυπηρετούν κάθε στρατηγική κατεύθυνση (πολιτική). Το αποτέλεσμα της αξιολόγησης δεν είναι ένα επικρατέστερο σενάριο, αλλά στρατηγικές κατευθύνσεις (πολιτικές) και δράσεις (μέτρα πολιτικής) που υλοποιούν καλύτερα κάθε ένα από τα προτεινόμενα σενάρια. Η επιλογή του σεναρίου που θα υλοποιηθεί, στο πλαίσιο αυτό, αφήνεται στην τοπική κοινωνία και τους φορείς της, οι οποίοι μέσα από διαδικασίες συμμετοχικού σχεδιασμού, καλούνται να αποφασίσουν ποιο μέλλον ταιριάζει καλύτερα στην τοπική κοινωνία. Ο σχεδιασμός αφήνει ανοικτή αυτή την επιλογή, δίνοντας για κάθε σενάριο τις πολιτικές και τις δράσεις, οι οποίες εξυπηρετούν καλύτερα την υλοποίησή του.

Η αξιολόγηση με τη βοήθεια του μοντέλου MULTIPOLE έδειξε ότι κυρίαρχες δράσεις προτεραιότητας για την επίτευξη της ισόρροπης ανάπτυξης και της χωρικής ολοκλήρωσης της περιοχής μελέτης αποτελούν: η *ορθολογική αξιοποίηση των φυσικών και πολιτιστικών πόρων*, η *ανάπτυξη ήπιων μορφών τουρισμού*, η *βελτίωση των μεταφορικών υποδομών και η αναβάθμιση των τηλεπικοινωνιακών δικτύων* (ανάπτυξη και επέκταση ευρυζωνικών υποδομών) για την προώθηση της αξιοποίησης των ΤΠΕ και των εφαρμογών τους για την προβολή των προϊόντων (τουριστικών, αγροτικών) και τη δικτύωση / αλληλεπίδραση των επιχειρήσεων.

Τέλος, μέσα από την ανάλυση προέκυψε ότι η ανάπτυξη και χωρική ολοκλήρωση της περιοχής μελέτης πρέπει να στηριχτεί σε δράσεις που αφορούν στην αξιοποίηση των πλούσιων φυσικών και πολιτιστικών πόρων για την ενίσχυση του πρωτογενούς και τριτογενούς τομέα, την αναδιάρθρωση του αγροτικού και τουριστικού τομέα προς μία φιλικότερη περιβαλλοντική προσέγγιση (οργανική γεωργία – εναλλακτικός τουρισμός) και την ενίσχυση και χωρική οργάνωση του δευτερογενούς, που επιτυγχάνεται κυρίως με την ανάπτυξη δραστηριοτήτων που λειτουργούν συμπληρωματικά ως προς τον πρωτογενή και τριτογενή τομέα (μεταποίηση αγροτικών προϊόντων), η υλοποίηση των οποίων πρέπει να διέπεται από τις αρχές της βιωσιμότητας.

8. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Αραβαντινός, Α. (1997), *Πολεοδομικός Σχεδιασμός. Για μια Βιώσιμη Ανάπτυξη του Αστικού Χώρου*, Εκδόσεις Συμμετρία, Αθήνα

Ασημακόπουλος, Γ. “Εκοτεχνικά” (2007), *Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (Ν. 2742/1999,) Α΄ Φάση: Υποστηρικτική Μελέτη*, Υπουργείο Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, Αθήνα

Βάσου, Β. (2008), *Η Συμβολή των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας στην Βιώσιμη Τουριστική Ανάπτυξη της Κύπρου*, Διπλωματική Εργασία, Τομέας Γεωγραφίας και Περιφερειακού Σχεδιασμού, Σ.Α.Τ.Μ, Ε.Μ.Π, Αθήνα

COM(2004) 60 τελικό, *Προς μια Θεματική Στρατηγική για το Αστικό Περιβάλλον*, Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στο Συμβούλιο, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στην Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή Περιφερειών, 11.02.2004, Βρυξέλλες

COM(2005) 718 τελικό, *Σχετικά με μια Θεματική Στρατηγική για το Αστικό Περιβάλλον* {SEC(2006) 16}, Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στο Συμβούλιο και στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, 11.01.2006, Βρυξέλλες

COM(1998) 605 τελικό, *Αειφόρος Αστική Ανάπτυξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση: Πλαίσιο Δράσης*, Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στο Συμβούλιο, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στην Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή Περιφερειών, 28.10.1998, Βρυξέλλες

Γιαουτζή, Μ. και Α. Στρατηγέα (2005), *Σημειώσεις Χωροταξίας*, Τομέας Γεωγραφίας και Περιφερειακού Σχεδιασμού, Σ.Α.Τ.Μ., Ε.Μ.Π., Αθήνα

Γιαουτζή, Μ. και Α. Στρατηγέα (2007), *Ολοκληρωμένα Προγράμματα Ανάπτυξης, Σχεδιασμός Σεναρίων (Παρουσίαση του Μοντέλου LIPSOR)*, Τομέας Γεωγραφίας και Περιφερειακού Σχεδιασμού Σ.Α.Τ.Μ., Ε.Μ.Π., Αθήνα

Δελλαδέτσιμας, Π. (1997), *Η Έννοια της Βιώσιμης Ανάπτυξης, ο Σχεδιασμός του Χώρου και η Περίπτωση της Ελλάδας*, Περιοδικό **ΤΟΠΟΣ: Επιθεώρηση Αστικών και Περιφερειακών Μελετών**, Τεύχος 12/97, σσ. 31-53

Δήμος Άργους (2008), *Στρατηγικός Σχεδιασμός του Δήμου Άργους για την τετραετία 2007 – 2010*.

Διάμετρος Ε.Π.Ε (2008), *Επιχειρησιακό Σχέδιο Δράσης Δήμου Ναυπλίου 2008 – 2010*, Στάδιο Α΄, Δήμος Ναυπλίου.

EDP SA, Γ. Γιαζόγλου, Γ. Σίμου και Μ. Χουσιανάκου (2002), *Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο Δήμου Άργους – Α΄ Φάση*, Δήμος Άργους.

EDP SA, Γ. Γιαζόγλου, Γ. Σίμου και Μ. Χουσιανάκου (2004), *Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο Δήμου Άργους – Β1 Φάση*, Δήμος Άργους.

EDP SA, Γ. Γιαζόγλου, Γ. Σίμου και Μ. Χουσιανάκου (2007), *Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο Δήμου Άργους – Β2 Φάση*, Δήμος Άργους.

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δυτικής Ελλάδας – Πελοποννήσου - Ιόνιων Νήσων 2007 – 2013 (2007), Αθήνα.

Ζαμπέλης, Χ. και Θ. Γιαλύρη (2001), *Ο Χωροταξικός Σχεδιασμός ως Εργαλείο Διαφοροποίησης και Αναβάθμισης των Ορεινών Περιοχών του Εθνικού Χώρου και Δημιουργίας Νέας Εταιρικής Σχέσης Πόλης Υπαίθρου.*, Πρακτικά του 3ου Διεπιστημονικού Διαπανεπιστημιακού Συνεδρίου του Ε.Μ.Π «Η Ολοκληρωμένη Ανάπτυξη στις Ορεινές Περιοχές. Θεωρία και Πράξη», 7-10 Ιουνίου, Μέτσοβο

Hall, Tim (2005), *Αστική Γεωγραφία*, Εκδόσεις Κριτική, Αθήνα
Ινστιτούτο Τοπικής Αυτοδιοίκησης (2006), Έκθεση Επιστημονικής Επιτροπής, *Πολεοδομικός Σχεδιασμός: Προβλήματα Εφαρμογής και Προτάσεις Μεταρρύθμισης*.

Κατσακώρη, Χ. (2008), *Ολοκληρωμένη Αγροτική ανάπτυξη του Νομού Αιτωλοακαρνανίας*, Διπλωματική Εργασία, Τομέας Γεωγραφίας και Περιφερειακού Σχεδιασμού, Σ.Α.Τ.Μ, Ε.Μ.Π, Αθήνα

Σαρτζετάκης, Ε. και Α. Παπανδρέου (2002), *Βιώσιμη Ανάπτυξη: Οικονομική Επιστήμη και Διεθνές Θεσμικό Πλαίσιο*, Περιοδικό **Αγορά Χωρίς Σύνορα**, Τριμηνιαία Επιθεώρηση Διεθνούς Οικονομίας και Πολιτικής του Ινστιτούτου Διεθνών Οικονομικών Σχέσεων, Τόμος 8, Τεύχος 2, Σεπτέμβριος - Οκτώβριος - Νοέμβριος 2002, σελ. 103 – 117
(<http://www.idec.gr/iier/new/index1.htm>)

Stratigea, A. M. Giaoutzi & C. Papadopoulou (2008), *A Methodological Framework for Foresight Analysis in AG2020, The Case of Herakleion - Crete Region*, 2nd Draft, Prepared in the context of AG2020 Project: Foresight Analysis for World Agricultural Markets (2020) in Europe, 6th Framework Programme - Priority I: Sustainable Management of Europe's Natural Resources, National Technical University Athens

Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδος (2006), Νομοθεσία για το Χωροταξικό και Πολεοδομικό Σχεδιασμό (απόσπασμα)

Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδος, Σύλλογος Πολεοδόμων και Χωροτακτών (2006), *Χωρικός Σχεδιασμός και Αναπτυξιακός Προγραμματισμός των ΟΤΑ: Ο ρόλος των ΓΠΣ – ΣΧΟΟΑΠ*, Πρακτικά Ημερίδας 31.05.2006, Αθήνα

Τσουκαλά Α. (2005), *Προβλήματα Εφαρμογής των Εργαλείων Πολεοδομικού Σχεδιασμού*, Δημερίδα «Πολιτεία – Χωροταξικός και Πολεοδομικός Σχεδιασμός», 8-9 Απριλίου, Κέρκυρα.

Υπουργείο Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων (2002), *Εθνική Στρατηγική προς τη Βιώσιμη Ανάπτυξη*.
<http://www.minenv.gr/4/41/g4110/00/ethniki.stratigiki.biosimi.anaptixi.pdf>

Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, Γενική Γραμματεία Επενδύσεων και Ανάπτυξης (2007), *Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς 2007 – 2013*, Αθήνα

Υπουργείο Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων (2007), *Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού για τη Βιομηχανία*, Σχέδιο ΚΥΑ.

Υπουργείο Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων (2008), *Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού για τον Τουρισμό*, Σχέδιο ΚΥΑ.

Υπουργείο Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων (2008), *Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης*, Σχέδιο Νόμου.

ΦΕΚ 209/Δ/07.04.2000, Υ.Α. 9572/1845/2000, *Τεχνικές Προδιαγραφές μελετών Γενικών Πολεοδομικών Σχεδίων (Γ.Π.Σ.) και Σχεδίων Οικιστικής Οργάνωσης Ανοικτής Πόλης (ΣΧΟΟΑΠ) και αμοιβές μηχανικών για την εκπόνηση μελετών.*

ΦΕΚ 207/Α/07.10.1999, Ν. 2742/1999, *Χωροταξικός Σχεδιασμός και Αειφόρος Ανάπτυξη και άλλες διατάξεις.*

ΦΕΚ 33/Α/14.03.1983, Ν. 1337/1983, *Επέκταση των Πολεοδομικών Σχεδίων, Οικιστική Ανάπτυξη και Σχετικές Ρυθμίσεις.*

ΦΕΚ 124/Α/13.06.1997, Ν. 2508/1997, *Βιώσιμη Οικιστική Ανάπτυξη των Πόλεων και Οικισμών της Χώρας και Άλλες Διατάξεις.*

ΦΕΚ 1485/Β/10.10.2003, Αριθ. 25294, *Έγκριση Περιφερειακού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Περιφέρειας Πελοποννήσου.*

Δικτυακοί Τόποι

<http://openarchives.gr/>

<http://oreinoi.blogspot.com/>

http://europa.eu/index_el.htm

<http://www.arcci.gr/>

http://www.argolida.gr/index.php?option=com_content&task=view&id=69&Itemid=140

<http://www.argolidalife.gr>

<https://www.argos.gr>

<http://www.argosculture.gr/>

<http://www.assini.gr>

<http://www.dimoslernas.gr/>

http://www.economics.gr/AllMedia/_gr/

<http://www.evonymos.org>

<http://www.lirkia.gr>

<http://www.midea.gov.gr>

<http://www.mikines.gov.gr/>

<http://www.minenv.gr/1/12/123/12305/g1230500.html>

<http://www.moriasculture.gr/>

<http://www.nafplio.gr/>

<http://www.nafplio-tour.gr>

<http://www.neakios.gr/>

<http://www.peloponnisos.gr/index.php?option=content&task=view&id=85>

<http://www.statistics.gr/portal/page/portal/ESYE/PAGE-database>

<http://thiseas.ypes.gr>

<http://www.tirins.gr/kofini.htm>

ΠΙΝΑΚΕΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ 3 - ΥΠΑΡΧΟΥΣΑΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

	Δήμος Άργους		Δήμος Ναυπλίου		Νομός Αργολίδας		Π. Πελοποννήσου		Χώρα	
	Αριθμός κατοίκων	%	Αριθμός κατοίκων	%	Αριθμός κατοίκων	%	Αριθμός κατοίκων	%	Αριθμός κατοίκων	%
<i>Επίπεδο Εκπαίδευσης</i>										
Διδακτορικό	25	0,1	38	0,2	80	0,1	475	0,1	27209	0,2
Μάστερ	63	0,2	74	0,5	195	0,2	1178	0,2	55422	0,5
Πτυχίο ΑΕΙ	1906	6,5	1825	11,3	5465	5,3	31526	5,3	857776	7,8
Πτυχίο Ανώτερης Σχολής	611	2,1	551	3,4	2028	2,0	11625	1,9	323829	3,0
Πτυχίο Μεταδευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (ΙΕΚ, Κολέγια κλπ)	717	2,4	512	3,2	2318	2,3	12260	2,1	363273	3,3
Απολυτήριο Λυκείου ή ΕΠΑ	6007	20,4	3650	22,6	17877	17,5	109674	18,4	2300850	21,0
Πτυχίο ΤΕΑ	555	1,9	315	2,0	1865	1,8	9911	1,7	216178	2,0
Πτυχίο ΤΕΣ	486	1,6	220	1,4	1597	1,6	7629	1,3	182429	1,7
Απολυτήριο 3τάξιου Γυμνασίου	3351	11,4	1669	10,4	11693	11,4	72797	12,2	1159451	10,6
Απολυτήριο Δημοτικού	9828	33,3	4246	6,4	36555	35,7	204255	34,2	3139907	28,7
Φοιτά στο Δημοτικό	1861	6,3	1055	6,5	6323	6,2	35368	5,9	654322	6,0
Εγκατέλειψε το Δημοτικό, αλλά γνωρίζει γραφή και ανάγνωση	1725	5,8	710	4,4	7506	7,3	44688	7,5	644699	5,9
Δεν γνωρίζει γραφή και ανάγνωση	2370	8,0	1248	7,7	8890	8,7	56236	9,4	1008752	9,2

Πίνακας 3-1: Μορφωτικό επίπεδο πληθυσμού στο Δ. Άργους, στο Δ. Ναυπλίου, στο Ν. Αργολίδας, στην Π. Πελοποννήσου και στο σύνολο της χώρας.

Πηγή: ΕΣΥΕ, 2001

Φύλο	Ομάδες ηλικιών	Δήμος Άργους		Σύνολο	Δήμος Ναυπλίου		Σύνολο
		Ζητούσε εργασία	Ζητούσε εργασία για πρώτη φορά		Ζητούσε εργασία	Ζητούσε εργασία για πρώτη φορά	
Άρρενες	10-14	0	6	6	0	2	2
	15-19	8	59	67	3	31	33
	20-24	61	183	244	29	83	112
	25-29	64	91	155	27	43	70
	30-34	48	28	76	23	21	44
	35-39	46	14	60	17	6	23
	40-44	39	1	40	15	0	15
	45-49	43	0	43	21	0	21

	50-54	31	0	31	17	0	17
	55-59	33	0	33	25	0	25
	60-64	0	0	0	0	0	0
	65-69	0	0	0	0	0	0
	70-74	0	0	0	0	0	0
	75+	0	0	0	0	0	0
Θήλεις	10-14	0	4	4	0	0	0
	15-19	9	54	63	3	15	18
	20-24	57	145	202	19	70	89
	25-29	78	60	138	44	31	75
	30-34	51	24	75	42	13	55
	35-39	43	21	64	19	11	30
	40-44	34	10	44	33	6	39
	45-49	26	6	32	16	1	17
	50-54	22	2	24	11	0	11
	55-59	12	0	12	12	0	12
	60-64	22	0	22	7	0	7
	65-69	0	0	0	0	0	0
	70-74	0	0	0	0	0	0
	75+	0	0	0	0	0	0

Πίνακας 3-2: Αριθμός και ποσοστό μη απασχολούμενων στο Δ. Άργους και στο Δ. Ναυπλίου ανά φύλλο
Πηγή: ΕΣΥΕ, 2001

	Δ. Άργους		Δ. Ναυπλίου		Ν. Αργολίδας		Π. Πελοποννήσου		Χώρα	
	Αριθμός κατοίκων	%	Αριθμός κατοίκων	%	Αριθμός κατοίκων	%	Αριθμός κατοίκων	%	Αριθμός κατοίκων	%
Κύρια Ασχολία										
Άτομα κάτω των 10 ετών	2969	10,0	1661	10,3	9967	9,7	56154	9,4	1074504	9,8
Εργαζόμενος (-ή)	11817	40,0	6591	40,9	40275	39,3	223405	37,4	41022089	37,5
Ζητούσε εργασία	727	2,5	383	2,4	2400	2,4	10464	1,8	265984	2,4
Ζητούσε εργασία για πρώτη φορά	708	2,4	333	2,1	2364	2,3	12734	2,1	246426	2,3
Μαθητής (-τρια) / Σπουδαστής (-τρια)	3571	12,1	1983	12,3	11565	11,3	66622	11,1	1392076	12,7
Συνταξιούχος	4861	16,5	2448	15,2	19458	19,0	135967	22,8	2033808	18,6
Εισοδηματίας	96	0,3	63	0,4	380	0,4	2200	0,4	31011	0,3
Οικιακά	4235	14,4	2170	13,4	13656	13,3	77656	13	1533818	14,0
Άλλη περίπτωση	521	1,8	481	3,0	2327	2,3	12420	2,1	254381	2,3

Πίνακας 3-3: Απασχόληση των κατοίκων στο Δ. Άργους, στο Δ. Ναυπλίου, στο Ν. Αργολίδας, στην Π. Πελοποννήσου και στο σύνολο της χώρας
Πηγή: ΕΣΥΕ, 2001

	Δ. Άργους		Δ. Ναυπλίου		Ν. Αργολίδας	
	Αριθμός κατοίκων	%	Αριθμός κατοίκων	%	Αριθμός κατοίκων	%
<i>Θέση στο Επάγγελμα</i>						
Αυτοαπασχολούμενος (-η)	2557	21,6	1190	18,1	10934	27,1
Βοηθός στην οικογενειακή επιχείρηση	661	5,6	216	3,3	3468	8,6
Εργοδότης (-τρια)	1685	14,3	924	14,0	5009	12,4
Μισθωτός ή ημερ/σθιος	6914	58,5	4261	64,6	20864	51,8

Πίνακας 3-4: Αριθμός και ποσοστό απασχολούμενων στο Δ. Άργους, στο Δ. Ναυπλίου και στο Ν. Αργολίδας ανά θέση στο επάγγελμα.

Πηγή: ΕΣΥΕ, 2001

	Δ. Άργους		Δ. Ναυπλίου		Ν. Αργολίδας		Π. Πελοποννήσου		Χώρα	
	Αριθμός κατοίκων	%	Αριθμός κατοίκων	%	Αριθμός κατοίκων	%	Αριθμός κατοίκων	%	Αριθμός κατοίκων	%
Κλάδος οικονομικής δραστηριότητας										
Γεωργία, κτηνοτροφία, θήρα, δασοκομία	2113	99,6	532	94,5	11999	96,3	74872	98,2	573716	97,0
Αλιεία	8	0,4	31	5,5	455	3,7	1336	1,8	17953	3,0
<i>Σύνολο Πρωτογενή</i>	<i>2121</i>	<i>18,0</i>	<i>563</i>	<i>8,5</i>	<i>12454</i>	<i>30,9</i>	<i>76208</i>	<i>43,1</i>	<i>591669</i>	<i>14,4</i>
Ορυχεία και λατομεία	12	0,5	37	3,4	99	1,4	440	1,1	11346	1,3
Μεταποιητικές βιομηχανίες	1262	52,3	508	46,5	3178	46,5	16191	42,2	492911	55,2
Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου και νερού	96	4,0	57	5,2	254	3,7	3288	8,6	37236	4,2
Κατασκευές	1043	43,2	490	44,9	3302	48,3	18464	48,1	350694	33,3
<i>Σύνολο Δευτερογενή</i>	<i>2413</i>	<i>20,4</i>	<i>1092</i>	<i>16,6</i>	<i>6833</i>	<i>17,0</i>	<i>38383</i>	<i>17,2</i>	<i>892187</i>	<i>21,8</i>
Χονδρικό και λιανικό εμπόριο, επισκευή αυτοκινήτων οχημάτων, μοτοσυκλετών και ειδών ατομικής και οικιακής χρήσης	1985	31,1	917	19,7	4745	26,0	24687	25,2	605452	25,2
Ξενοδοχεία και εστιατόρια	545	8,5	775	16,7	2701	14,8	11329	11,6	234325	9,8
Μεταφορές, αποθήκευση και επικοινωνίες	604	9,5	328	7,1	1894	10,4	10636	10,9	267844	11,2
Ενδιάμεσοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί	233	3,6	164	3,5	586	3,2	3601	,7	105915	4,4
Διαχείριση ακίνητης περιουσίας, εκμισθώσεις και επιχειρηματικές	652	10,2	421	9,1	1699	9,3	7896	8,1	238339	9,9

δραστηριότητες										
Δημόσια διοίκηση και άμυνα, υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση	647	10,1	797	17,1	2178	11,9	13497	13,8	320876	13,4
Εκπαίδευση	775	12,1	573	12,3	1906	10,5	10915	11,1	249694	10,4
γεία και κοινωνική μέριμνα	453	7,1	349	7,5	1107	6,1	6950	7,1	184710	7,7
Δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών υπέρ του κοινωνικού ή ατομικού χαρακτήρα	356	5,6	246	5,3	1050	5,8	6336	6,5	135868	5,7
Ιδιωτικά νοικοκυριά που απασχολούν οικιακό προσωπικό	143	2,2	81	1,7	371	2,0	2175	2,2	57064	2,4
Σύνολο Τριτογενή	6393	54,1	4651	70,6	18237	45,3	98022	43,9	2400087	58,5
Μη δυνάμενοι να καταταγούν κατά κλάδο.	890	7,5	285	4,3	2751	6,8	10786	4,8	217065	5,3

Πίνακας 3-5: Απασχόληση κατοίκων στο Δ. Άργους, στο Δ. Ναυπλίου, στο Ν. Αργολίδας, στην Π. Πελοποννήσου και στο σύνολο της χώρας ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας και επάγγελμα.

Πηγή: ΕΣΥΕ, 2001

ΝΟΜΟΣ ΑΡΓΟΛΙΔΟΣ	
Κατηγορία Παραγωγής	
Ίπποι	87
Ημίονοι - Γίνοι	117
Όνοι	226
Βοοειδή	1228
Βουβάλια	0
Χοίροι	7602
Πρόβατα	118590
Αίγες	120544
Κουνέλια	22191
Όρνιθες	272745
Χήνες	150
Πάπιες	270
Ινδιάνοι	5353
Στρουθοκάμηλοι	0
Μέλισσες	22840
Σύνολο	571943

Πίνακας 3-6: Πλήθος ανά είδος των οικόσιτων ζώων στις κτηνοτροφικές μονάδες στο Ν. Αργολίδας.

Πηγή: ΕΣΥΕ, 2006

ΔΗΜΟΣ ΑΡΓΟΥΣ		
Έργα υπό ένταξη		
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΕΡΓΟΥ	ΥΠΟΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ σε ευρώ
Ανάπλαση των πηγών Κεφαλαρίου	2	100000
Διαμόρφωση - Ανάδειξη ευρύτερης περιοχής Αρχαίας Αγοράς	2	150000
Έργα αναβάθμισης και αναμόρφωσης ιστορικού κέντρου της πόλης του Άργους	2	478000
Ηλεκτροφωτισμός του κάστρου της Λάρισας	3	200000
Μελέτη αναστήλωσης και ανάδειξης του κάστρου της Λάρισας	3	200000
Μελέτη αρχιτεκτονικής τεκμηρίωσης, αποκατάστασης και στερέωσης του Ι.Ν. του Αγίου Κωνσταντίνου στο Άργος	3	30000
Μελέτη οργάνωσης και λειτουργίας των υπηρεσιών του δήμου Άργους - Διαχείριση ανθρώπινων πόρων - Κατάρτιση του Ο.Ε.Υ σύμφωνα με το προφίλ του δήμου	1	60000
Τεχνική μελέτη περιβαλλοντικής αποκατάστασης ΧΑΔΑ Άργους	2	10000
Έργα σε εξέλιξη		
Ανάδειξη του παραδοσιακού κέντρου της πόλης	3	950000
Αποκατάσταση οροφωγραφιών – τοιχογραφιών Κωνσταντινούπολεις Μεγάρου	3	200000
Ασφαλτοστρώσεις οδών δήμου Άργους	2	180000
Κατασκευή έργου διαμόρφωσης βόρειας εισόδου της πόλης του Άργους (Ε.Ο. Κορίνθου)	2	382000
Κατασκευή εσωτερικού δικτύου ύδρευσης και δικτύου αποχέτευσης λυμάτων και όμβριων. Τμήμα επεκτάσεων Σχεδίου Πόλης Άργους	2	1009408
Κτηματογράφηση/Αναθεώρηση/Σύνταξη Πράξης Εφαρμογής των πολεοδομικών ενοτήτων «Γεφύρια» και «Θεάτρου» του εγκεκριμένου Σχεδίου Πόλεως	2	280000
Κυκλοφοριακή μελέτη δήμου Άργους	2	200000
Μελέτη αναβάθμισης και διαμόρφωσης του ιστορικού κέντρου του δήμου Άργους	2	300000
Υδροδότηση δήμων Μηδέας και Μυκηνών – Κατασκευή τροφοδότη αγωγού από αντλιοστάσιο Άργους έως δεξαμενή Αγίας Τριάδας και Ηραίου	2	1900000
Έργα που έχουν ολοκληρωθεί		
Αποκατάσταση κύριου τροφοδότη αγωγού μεταφοράς νερού από τις πηγές της Λέρνης έως τη δεξαμενή Αγίου Γεωργίου Άργους	2	1450000
Ολοκλήρωση οδικού δικτύου βορείου τμήματος Σχεδίου Πόλης	2	600000
ΔΗΜΟΣ ΝΑΥΠΛΙΟΥ		
Έργα υπό ένταξη		
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΕΡΓΟΥ	ΥΠΟΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ σε ευρώ
Αποχέτευση λυμάτων Δ.Ε.Α.Ν.-Ολοκλήρωση εσωτερικού δικτύου λυμάτων Δ.Δ.Λευκακίων	2	320000
Ασφαλτόστρωση οδών Τριπόλεως, Καλαμάτας, Μεσολογίου και κάθετων οδών	2	146000

Κατασκευή πεζοδρομίων και ηλεκτροφωτισμός στην περιοχή Νέο Βυζάντιο	2	270000
Έργα σε εξέλιξη		
Αναπαλαίωση κτιρίου Ιατρού (πρώην Δημαρχείο)	3	120000
Παροχή υπηρεσιών συμβούλου επιχειρησιακού σχεδιασμού Δ.Ναυπλίου	1	95200
Προμήθεια απορριμματοφόρου και κλειστών containers απορριμμάτων με σύστημα συμπίεσης	2	302000
Σ.Χ.Ο.Ο.Α.Π-Γ.Π.Σ Δ.Ναυπλίου	2	124000
Έργα που έχουν ολοκληρωθεί		
Απαλλοτριώσεις ακινήτων	2	988000
Κατασκευή πεζοδρομίων και ηλεκτροφωτισμός Δ.Ναυπλίου,	2	930000
Κτίριο βρεφονηπιακού σταθμού εργατικών κατοικιών	3	136600

*Πίνακας 3-7: Έργα ενταγμένα στο πρόγραμμα Θησέας στο Δ.Αργους και στο Δ.Ναυπλίου
Πηγή: thiseas.ypes.gr*

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ 2

<i>“Προς ένα πιο ισόρροπο και πολυκεντρικό σύστημα πόλεων και μία νέα σχέση πόλεων-υπαίθρου”</i>	
Στόχοι Πολιτικής	Επιλογές πολιτικής
<i>Συμπληρωματικότητα και συνεργασία των πόλεων</i>	<p>α) Προώθηση ολοκληρωμένων στρατηγικών ανάπτυξης του χώρου για ομάδες πόλεων, ειδικότερα σε διασυνοριακές περιφέρειες.</p> <p>β) Συνεργασία στο πλαίσιο δικτύων πόλεων σε διακρατικό και Ευρωπαϊκό επίπεδο, μικρότερων πόλεων σε αραιοκατοικημένες ζώνες της υπαίθρου και σε ένα αριθμό περιφερειών με οικονομική καθυστέρηση.</p> <p>γ) Βελτίωση των διασυνδέσεων εθνικών / διακρατικών δικτύων και περιφερειακών/ τοπικών δικτύων.</p> <p>δ) Ενίσχυση της συνεργασίας σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο με πόλεις της Ανατολικής και Κεντρικής Ευρώπης και χώρες της Μεσογείου.</p>
<i>Δημιουργία δυναμικών, ελκυστικών και ανταγωνιστικών πόλεων</i>	<p>α) Ανάπτυξη του Ευρωπαϊκού στρατηγικού ρόλου παγκοσμίων πόλεων και των "πόλεων πυλών" με ιδιαίτερη προσοχή στις απομακρυσμένες περιφέρειες του Ευρωπαϊκού χώρου.</p> <p>β) Βελτίωση της ελκυστικότητας των πόλεων έναντι των κεφαλαίων που δεν έχουν γεωγραφικούς δεσμούς, ειδικότερα στις μειονεκτικότερες περιφέρειες.</p> <p>γ) Διαφοροποίηση της οικονομικής βάσης των πόλεων οι οποίες εξαρτώνται έντονα από ένα συγκεκριμένο τομέα.</p> <p>δ) Ενίσχυση της οικονομίας των μικρών πόλεων σε αγροτικές ζώνες.</p>
<i>Αειφόρος αστική ανάπτυξη</i>	<p>α) Ανταλλαγές εμπειριών και στήριξη αποτελεσματικών μεθόδων για τη μείωση της επέκτασης των δομημένων περιοχών και ελάφρυνση της υπερβολικής αστικής πίεσης σε ορισμένες παραθαλάσσιες περιοχές.</p> <p>β) Βελτίωση των επιχειρηματικών και περιβαλλοντικών υποδομών και των υποδομών κοινωνικών υπηρεσιών των πόλεων μειονεκτικών περιοχών συμπεριλαμβανομένων των λειτουργιών βασικών αναγκών.</p> <p>γ) Προώθηση συνεκτικών στρατηγικών αστικού σχεδιασμού με στόχο την κοινωνική και λειτουργική ποικιλομορφία για την καταπολέμηση ιδιαίτερα του κοινωνικού διαχωρισμού συμπεριλαμβανομένης της αξιοποίησης οικοπέδων τα οποία έχουν χρησιμοποιηθεί προηγουμένως.</p> <p>δ) Προώθηση της σόφρονος διαχείρισης του αστικού οικοσυστήματος, συμπεριλαμβανομένης της προστασίας και της ανάπτυξης ανοικτών αστικών χώρων και περιοχών πρασίνου.</p> <p>ε) Προώθηση της αειφόρου προσπελασιμότητας των αστικών ζωνών διαμέσου κατάλληλων πολιτικών εγκατάστασης και σχεδιασμού των χρήσεων γης.</p>
<i>Ανάπτυξη και ενίσχυση της εταιρικής σχέσης μεταξύ πόλης και υπαίθρου</i>	<p>α) Προώθηση στρατηγικών επανεγκατάστασης και περιβαλλοντικά μέτρα σε αγροτικές περιοχές υπό πίεση.</p> <p>β) Διατήρηση ενός ελαχίστου επιπέδου υπηρεσιών σε πόλεις μικρού και μεσαίου μεγέθους σε αγροτικές περιοχές που βρίσκονται σε παρακμή ή είναι εγκαταλελειμμένες .</p> <p>γ) Στήριξη για την ανάπτυξη του ενδογενούς δυναμικού στις εν λόγω περιοχές.</p>

<p><i>Διαφοροποίηση των αγροτικών περιοχών</i></p>	<p>α) Διαφοροποίηση της οικονομίας σε περιοχές με ασθενείς διαρθρώσεις. β) Διασφάλιση μίας αειφόρου γεωργίας. Προώθηση γεωργο-περιβαλλοντικών μέτρων και διαφοροποίηση της γεωργικής χρήσης γης σε ιδιαίτερα παραγωγικές γεωργικές περιοχές. γ) Αξιοποίηση των ευκαιριών για την ανάπτυξη ανανεώσιμων πηγών ενέργειας σε αγροτικές περιοχές με συνεκτίμηση των τοπικών συνθηκών, ειδικότερα της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς.</p>
--	---

Πίνακας 4 -1: Στόχοι του ΣΑΚΧ για ένα πιο ισόρροπο και πολυκεντρικό σύστημα πόλεων και μία νέα σχέση πόλεων-υπαίθρου και επιλογές πολιτικής για την επίτευξη κάθε στόχου.

Πηγή: <http://www.minenv.gr/>

**ΠΙΝΑΚΕΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΕΙΣΟΔΟΥ ΥΠΟΜΟΝΤΕΛΟΥ
MULTIPOL - ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ,
ΔΡΑΣΕΩΝ (ΜΕΤΡΩΝ**

a/a	ΥΠΟΣΤΟΧΟΙ	ΚΡΙΤΗΡΙΑ	a/a
1	Ανάπτυξη υποδομών μεταφορών – τηλεπικοινωνιών	Αναβάθμιση δικτύων μεταφορών	1
		Αναβάθμιση τηλεπικοινωνιακού δικτύου	2
2	Τόνωση της διασύνδεσης των παραγωγικών τομέων	Διασύνδεση των παραγωγικών τομέων	3
3	Αναβάθμιση ανθρώπινου δυναμικού – προώθηση καινοτομίας / τεχνολογίας	Αναβάθμιση δεξιοτήτων ανθρώπινου δυναμικού	4
		Νέες θέσεις εργασίας	5
4	Ανάπτυξη επιχειρηματικότητας	Ανάπτυξη επιχειρηματικότητας τουριστικού τομέα	6
		Ανάπτυξη επιχειρηματικότητας αγροτικού τομέα	7
5	Ανάπτυξη ήπιων μορφών ενέργειας	Χωροθέτηση μονάδων ΑΠΕ - Παραγωγή αιολικής – ηλιακής ενέργειας	8
		Παραγωγή βιοκαυσίμων	9
6	Ορθολογική αξιοποίηση – προστασία φυσικών πόρων	Προστασία βιοποικιλότητας	10
		Προστασία εδαφικών πόρων	11
		Προστασία υδατικών πόρων	12
7	Ανάδειξη / προστασία πολιτιστικών πόρων	Προστασία πολιτιστικών πόρων	13
8	Ενδυνάμωση του ρόλου του αστικού διπόλου – Τόνωση της εξωστρέφειας της περιοχής	Ενίσχυση ρόλου – εξωστρέφεια αστικού διπόλου και περιοχής επιρροής του	14

Πίνακας 7-1: Οι υποστόχοι και τα κριτήρια που απορρέουν από αυτούς.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ		
α/α	ΚΡΙΤΗΡΙΑ	Περιγραφή
1	Αναβάθμιση των δικτύων μεταφορών	Αναβάθμιση των οδικών συνδέσεων μεταξύ όλων των περιοχών με το αστικό δίπολο και μεταξύ τους, βελτίωση διασύνδεσης με τους κύριους εθνικούς άξονες.
2	Αναβάθμιση τηλεπικοινωνιακού δικτύου	Επέκταση ευρυζωνικού δικτύου προς όλες τις περιοχές για την απρόσκοπτη διάχυση γνώσης και πληροφορίας και την χρήση σύγχρονων υπηρεσιών προώθησης και προβολής των δραστηριοτήτων που αναπτύσσονται στην περιοχή.
3	Διασύνδεση των παραγωγικών τομέων	Ανάπτυξη συμπληρωματικών δραστηριοτήτων μεταξύ πρωτογενούς, δευτερογενούς και τριτογενούς τομέα – τόνωση της αλληλεπίδρασής τους.
4	Αναβάθμιση δεξιοτήτων ανθρώπινου δυναμικού	Εκπαίδευση του ανθρώπινου δυναμικού πάνω στις νέες τεχνολογίες και εξειδίκευση αυτού στην εφαρμογή νέων καινοτόμων μεθόδων που υιοθετούνται κυρίως στον αγροτικό και τουριστικό τομέα αλλά και στις υπηρεσίες.
5	Νέες θέσεις εργασίας	Δημιουργία νέων θέσεων εργασίας για τόνωση της απασχόλησης και συγκράτηση του πληθυσμού στην ύπαιθρο
6	Ανάπτυξη επιχειρηματικότητας στον τουριστικό τομέα	Αναβάθμιση δυνατοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού που εργάζεται στον τουριστικό τομέα, εξειδίκευση στο αντικείμενο εργασίας, υιοθέτηση καινοτόμων πρακτικών και συνεχής ενημέρωση και εκπαίδευση πάνω σε αυτές.
7	Ανάπτυξη επιχειρηματικότητας στον αγροτικό τομέα	Αναβάθμιση δυνατοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού που εργάζεται στον αγροτικό τομέα, εξειδίκευση στο αντικείμενο εργασίας, υιοθέτηση καινοτόμων πρακτικών και συνεχής ενημέρωση και εκπαίδευση πάνω σε αυτές.
8	Χωροθέτηση μονάδων ΑΠΕ – παραγωγή αιολικής – ηλιακής ενέργειας	Αξιοποίηση του αιολικού δυναμικού που υπάρχει σε συγκεκριμένες περιοχές και δέσμευση της ηλιακής ακτινοβολίας για παραγωγή φιλικής ενέργειας.
9	Παραγωγή βιοκαυσίμων	Αξιοποίηση αγροτικών κατάλοιπων για την παραγωγή βιοκαυσίμων.

10	Προστασία βιοποικιλότητας	Προστασία των φυσικών πόρων και της βιοποικιλότητας της περιοχής μελέτης, διαχείριση υπό όρους και ανάδειξη περιοχών περιβαλλοντικής σημασίας
11	Προστασία εδαφικών πόρων	Υιοθέτηση καινοτόμων μεθόδων καλλιέργειας της αγροτικής γης (βιολογικές καλλιέργειες, υδροπονία, γεωργία ακριβείας) για την προστασία των εδαφών, ρύθμιση χρήσεων γης.
12	Προστασία υδατικών πόρων	Ορθολογική αξιοποίηση των υδατικών αποθεμάτων των πλούσιων πηγών της περιοχής για την αποφυγή εξάντλησής τους, στροφή προς νέες μεθόδους καλλιέργειας φιλικές προς το περιβάλλον που δεν επιβαρύνουν τον υδροφόρο ορίζοντα
13	Προστασία πολιτιστικών πόρων	Ανάδειξη όλων των πολιτιστικών μνημείων και ρύθμιση όρων προστασίας και διαχείρισης αυτών, υλοποίηση εργασιών συντήρησης/αναστήλωσης αρχαιολογικών/ιστορικών μνημείων.
14	Ενίσχυση του ρόλου και τόνωση της εξωστρέφειας του αστικού δίπολου και της περιοχής επιρροής του	Ανάδειξη του αστικού δίπολου σε περιοχή διαπεριφερειακής εμβέλειας και αύξηση της αλληλεπίδρασης συνολικά της περιοχής με το εξωτερικό περιβάλλον.

Πίνακας 7-2: Κριτήρια αξιολόγησης και περιγραφή αυτών

ΠΟΛΙΤΙΚΗ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
<p>P1: Τουρισμός - Πολιτισμός</p>	<p>Η πολιτική αυτή στηρίζεται στην αποτελεσματική αξιοποίηση των φυσικών και πολιτιστικών πόρων της περιοχής για την ανάπτυξη αντίστοιχων, ήπιας μορφής, δραστηριοτήτων του τουριστικού τομέα. Η άνθιση των δραστηριοτήτων αυτών θα αποτελέσει το “όχημα” για την ανάπτυξη και των άλλων παραγωγικών τομέων και τη διασύνδεσή τους με την τουριστική δραστηριότητα</p>
<p>P2: Ενίσχυση του πολυδιάστατου ρόλου της αγροτικής γης – πολυλειτουργικότητα αγροτικού χώρου</p>	<p>Ανάπτυξη και άλλων δραστηριοτήτων εκτός των παραδοσιακών αγροτικών δραστηριοτήτων που σχετίζονται όμως με τον αγροτικό τομέα - π.χ. αγροτουρισμός, οικότουρισμός, παραγωγή ενέργειας, μεταποίηση αγροτικών προϊόντων, κ.λπ.</p>
<p>P3: Ανάπτυξη δικτύων υποδομών – Μεταφορές – Δίκτυα Πληροφόρησης και επικοινωνίας – δικτύωση επιχειρήσεων</p>	<p>Αναβάθμιση / επέκταση δικτύου μεταφορών για την αποτελεσματικότερη αλληλεπίδραση μεταξύ όλων των περιοχών μεταξύ τους αλλά και με το αστικό δίπολο Άργους - Ναυπλίου και την ευρύτερη περιοχή</p> <p>Χρήση τεχνολογιών πληροφόρησης και επικοινωνίας για την αύξηση της αποδοτικότητας όλων των τομέων δραστηριότητας με στόχο:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Την αναβάθμιση των γνώσεων και δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού - Τη προώθηση των παραγόμενων προϊόντων με τη συμβολή των ΤΠΕ (π.χ. ηλεκτρονικό εμπόριο) - Δικτύωση μεταξύ των επιχειρήσεων – στενή αλληλεπίδραση μεταξύ των τομέων παραγωγής - Στην προώθηση του τουριστικού προϊόντος της περιφέρειας - Στην κοινωνική ισότητα και συνοχή, μέσα από την πρόσβαση των πολιτών σε υπηρεσίες ή/και την παροχή υπηρεσιών προς αυτούς μέσω διαδικτύου (e-learning, e-government κ.ο.κ)

Πίνακας 7-3: Πολιτικές υλοποίησης σεναρίων και περιγραφή αυτών

ΔΡΑΣΕΙΣ
A1: Ισόρροπη κατανομή πληθυσμού
A2: Ανάπτυξη βιολογικής γεωργίας - κτηνοτροφίας
A3: Ανάπτυξη αγροτουρισμού / οικοτουρισμού
A4: Ανάπτυξη πολιτιστικού τουρισμού
A5: Ανάπτυξη θαλάσσιου τουρισμού
A6 Ανάπτυξη / ανάδειξη ορεινών όγκων
A7 Προβολή / προώθηση τουριστικού προϊόντος με σύγχρονες μεθόδους
A8 Χωροθέτηση οργανωμένων παραγωγικών υποδομών (ΒΕΠΕ)
A9 Υιοθέτηση / χρήση τεχνολογιών πληροφόρησης και επικοινωνίας από τις δραστηριότητες
A10 Δικτύωση επιχειρήσεων
A11: Προώθηση γυναικείας επιχειρηματικότητας (αγροτικές ή/και ορεινές απομακρυσμένες περιοχές – παραδοσιακά προϊόντα – ανάπτυξη γυναικείων συνεταιρισμών)
A12 Ανάπτυξη ευρυζωνικής υποδομής
A13 Ανάπτυξη / αναβάθμιση ενδοπεριφερειακών – διαπεριφερειακών συνδέσεων
A14: Προώθηση επιχειρηματικότητας (καινοτομία, νέα προϊόντα, προώθηση κ.λπ.)
A15 Προώθηση εξαγωγικής δραστηριότητας
A16 Παραγωγή ενέργειας από ΑΠΕ (αιολική, ηλιακή, βιοκαύσιμα)

Πίνακας 7-4: Πίνακας δράσεων – μέτρων

α/α	ΚΡΙΤΗΡΙΑ	ΒΑΡΟΣ
1	Αναβάθμιση δικτύων μεταφορών	4
2	Αναβάθμιση τηλεπικοινωνιακού δικτύου	4
3	Διασύνδεση των παραγωγικών τομέων	3
4	Αναβάθμιση δεξιοτήτων ανθρώπινου δυναμικού	3
5	Νέες θέσεις εργασίας	4
6	Ανάπτυξη επιχειρηματικότητας τουριστικού τομέα	3
7	Ανάπτυξη επιχειρηματικότητας αγροτικού τομέα	3
8	Χωροθέτηση μονάδων ΑΠΕ - Παραγωγή αιολικής – ηλιακής ενέργειας	5
9	Παραγωγή βιοκαυσίμων	5
10	Προστασία βιοποικιλότητας	5
11	Προστασία εδαφικών πόρων	5
12	Προστασία υδατικών πόρων	5
13	Προστασία πολιτιστικών πόρων	5
14	Ενίσχυση ρόλου – εξωστρέφεια αστικού διπόλου και περιοχής επιρροής του	4

Πίνακας 7-5: Πίνακας βαρών κριτηρίων

α/α	ΠΟΛΙΤΙΚΗ	ΒΑΡΟΣ
1	P1: Τουρισμός - Πολιτισμός	5
2	P2: Ενίσχυση του πολυδιάστατου ρόλου της αγροτικής γης – πολυλειτουργικότητα αγροτικού χώρου	4
3	P3: Ανάπτυξη δικτύων υποδομών – Μεταφορές – Δίκτυα Πληροφόρησης και επικοινωνίας – δικτύωση επιχειρήσεων	5

Πίνακας 7-6: Πίνακας βαρών πολιτικών

α/α	ΣΕΝΑΡΙΟ	ΒΑΡΟΣ
1	S1: Ισορροπη τουριστική ανάπτυξη – Αξιοποίηση φυσικών και πολιτιστικών πόρων Η ήπια τουριστική ανάπτυξη σε συνδυασμό με το θαλάσσιο και τον ήδη υπάρχοντα μαζικό τουρισμό ως “όχημα” για την ανάπτυξη της περιοχής και την τόνωση της εξωστρέφειας της	5
2	S2: Ισορροπη ανάπτυξη όλων των παραγωγικών τομέων στη βάση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων τους - Αποκέντρωση δραστηριοτήτων στις επιμέρους χωρικές ενότητες της περιοχής μελέτης με βάση τα συγκριτικά πλεονεκτήματά τους	4

Πίνακας 7-7: Πίνακας βαρών σεναρίων

α/α	ΚΡΙΤΗΡΙΑ	ΒΑΡΟΣ
1	Αναβάθμιση δικτύων μεταφορών	4
2	Αναβάθμιση τηλεπικοινωνιακού δικτύου	4
3	Διασύνδεση των παραγωγικών τομέων	3
4	Αναβάθμιση δεξιοτήτων ανθρώπινου δυναμικού	3
5	Νέες θέσεις εργασίας	4
6	Ανάπτυξη επιχειρηματικότητας τουριστικού τομέα	3
7	Ανάπτυξη επιχειρηματικότητας αγροτικού τομέα	3
8	Χωροθέτηση μονάδων ΑΠΕ - Παραγωγή αιολικής – ηλιακής ενέργειας	5
9	Παραγωγή βιοκαυσίμων	5
10	Προστασία βιοποικιλότητας	5
11	Προστασία εδαφικών πόρων	5
12	Προστασία υδατικών πόρων	5
13	Προστασία πολιτιστικών πόρων	5
14	Ενίσχυση ρόλου – εξωστρέφεια αστικού διπόλου και περιοχής επιρροής του	4

Πίνακας 7-8: Πίνακας βαρών Κριτηρίων

Κριτήρια	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Πολιτικές														
P1: Τουρισμός – Πολιτισμός	16	17	6	9	5	8	1	5	1	8	1	1	8	14
P2: Ενίσχυση του πολυδιάστατου ρόλου της αγροτικής γης – πολυλειτουργικότητα αγροτικού χώρου	12	8	10	5	2	1	14	2	8	4	11	5	8	10
P3: Ανάπτυξη δικτύων υποδομών – Μεταφορές – Δίκτυα Πληροφόρησης και επικοινωνίας – δικτύωση επιχειρήσεων	15	15	12	10	2	10	5	2	2	4	3	3	4	13

Πίνακας 7-9: Πίνακας αξιολόγησης πολιτικών ως προς τα κριτήρια

Κριτήρια Σενάρια	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
S1	11	11	6	4	6	8	6	1	1	8	11	6	10	11
S2	10	9	8	6	8	8	5	5	5	5	6	8	9	8

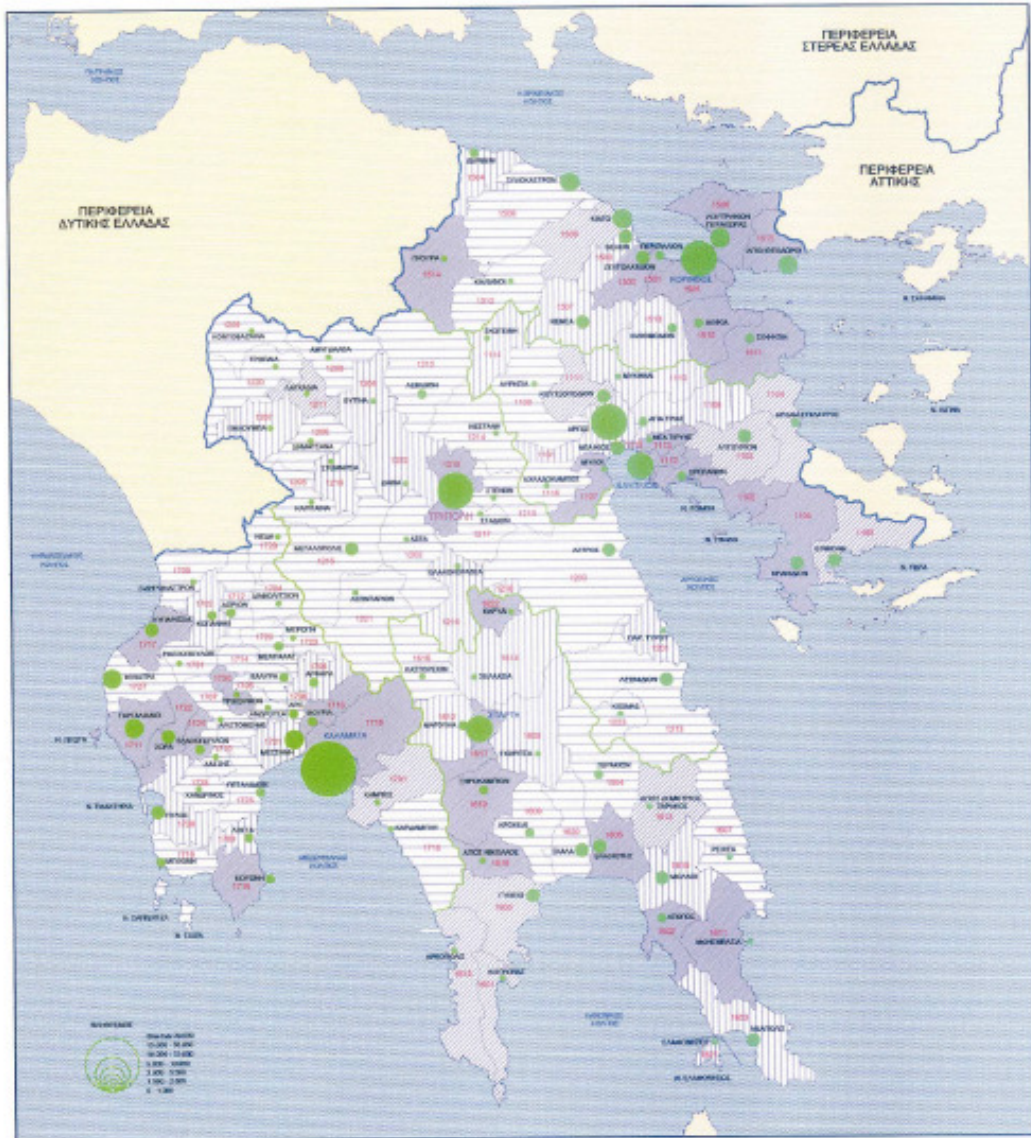
Πίνακας 7-10: Πίνακας αξιολόγησης σεναρίων ως προς τα κριτήρια

Κριτήρια	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Μέτρα														
Μέτρο 1	18	15	10	10	2	10	18	2	16	18	5	12	12	12
Μέτρο 2	10	2	10	16	16	5	16	10	18	20	20	20	5	14
Μέτρο 3	18	10	20	18	18	16	20	10	12	20	20	18	18	16
Μέτρο 4	18	18	18	16	18	18	16	2	2	14	2	14	20	20
Μέτρο 5	5	18	15	14	14	18	12	2	2	2	2	10	14	18
Μέτρο 6	15	18	18	18	18	20	18	18	18	18	10	16	18	18
Μέτρο 7	12	20	16	18	18	20	14	2	8	10	2	5	20	20
Μέτρο 8	15	12	15	14	14	2	12	18	16	5	10	2	2	16
Μέτρο 9	10	18	15	20	10	20	18	2	2	12	15	12	16	18
Μέτρο 10	10	18	20	18	14	18	20	2	10	8	5	2	10	18
Μέτρο 11	5	12	16	18	18	10	18	2	2	2	2	2	18	14
Μέτρο 12	15	20	18	20	14	20	16	2	2	2	2	2	18	20
Μέτρο 13	18	2	10	2	8	18	18	2	12	2	2	2	16	20
Μέτρο 14	15	18	18	16	20	20	16	16	14	5	10	2	16	18
Μέτρο 15	18	18	18	14	18	10	20	2	2	2	15	10	5	18
Μέτρο 16	6	0	14	14	18	10	16	20	18	8	12	2	2	16

Πίνακας 7-11: Πίνακας αξιολόγησης δράσεων ως προς τα κριτήρια.

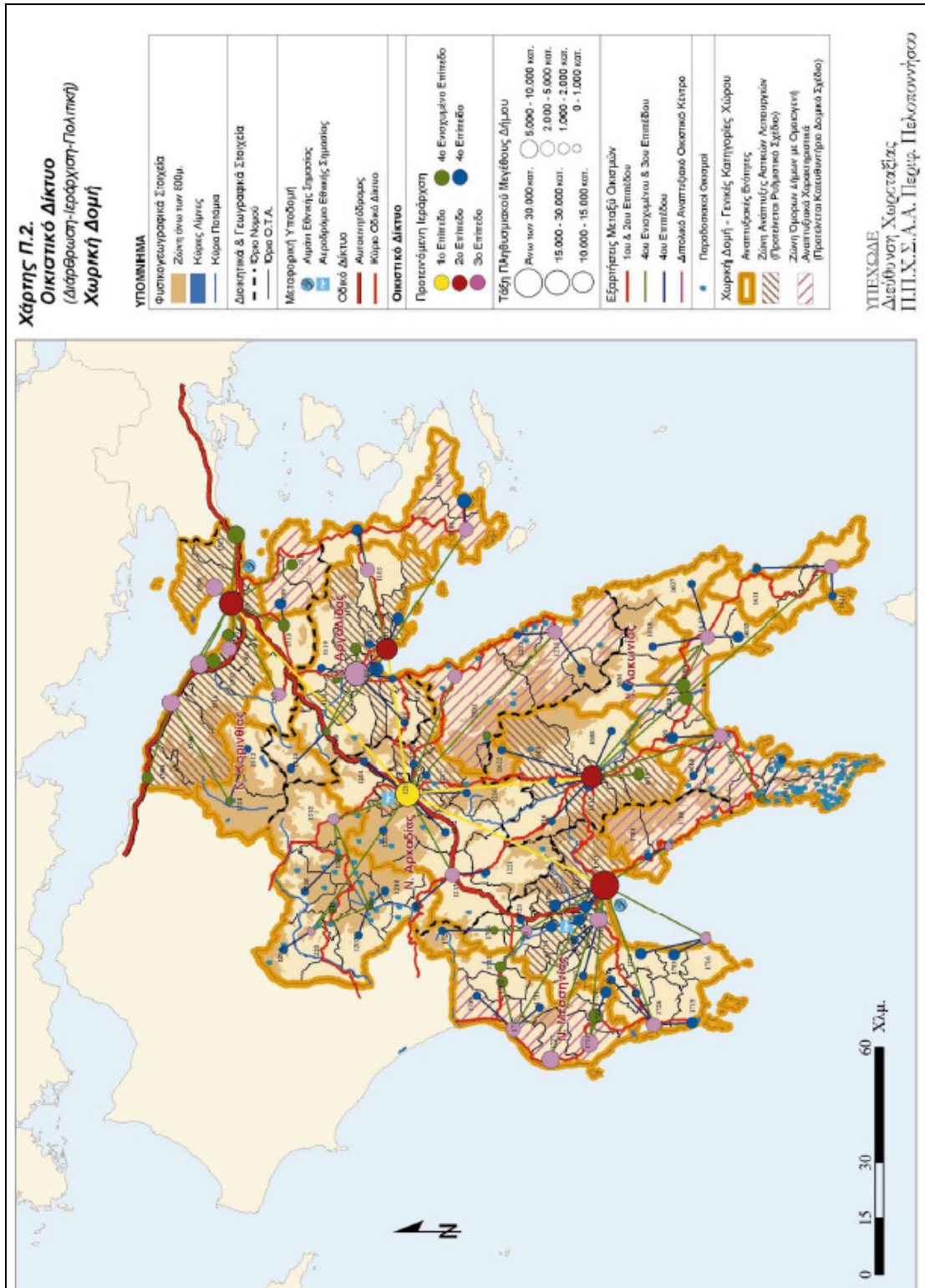
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙV

ΧΑΡΤΕΣ

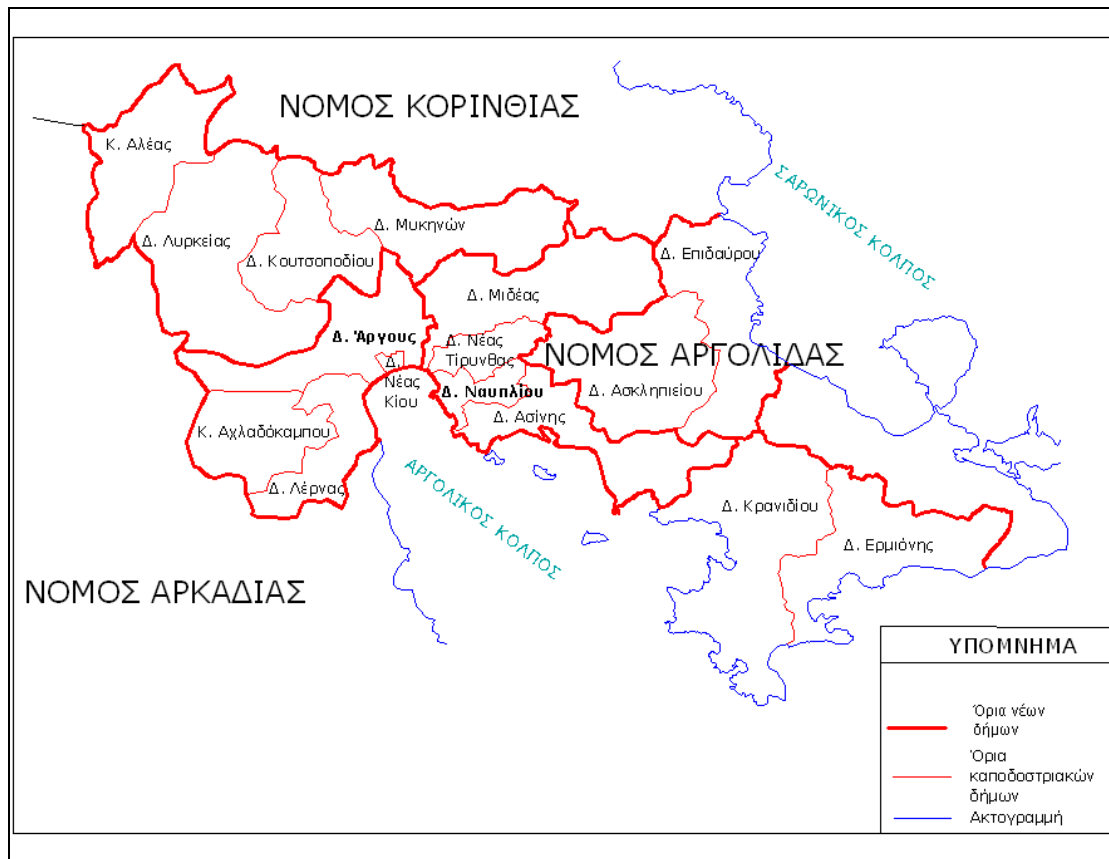

<p>Υ.ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ. ΓΕΝ. Δ/ΝΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ Δ/ΝΣΗ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ</p> <p>ΧΑΡΤΗΣ Β.1. ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ 1991 - 2001 ΑΝΑ (ΝΕΟ) ΔΗΜΟ</p>	<p>ΥΠΟΜΝΗΜΑ</p>	
	<p>— Οριο Περιφέρειας</p> <p>— Οριο Νομού</p> <p>— Οριο Νέου Δήμου</p> <p>— ΤΡΙΠΩΝΗ Εδρα της Περιφέρειας</p> <p>— ΣΠΑΡΤΗ Εδρα Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης</p>	<p>■ Αύξηση μεγαλύτερη της εθνικής</p> <p>■ Αύξηση μεταξύ εθνικής και περιφερειακής</p> <p>■ Αύξηση μικρότερη της περιφερειακής</p> <p>■ Μείωση</p>
<p>Πηγή: ΕΣΥΕ 1991 - 2001</p>		

Χάρτης Δ.1: Χάρτης απεικόνισης μεταβολής πληθυσμού 1991 – 2001 ανά καποδοστριακό δήμο της Π. Πελοποννήσου.
 Πηγή: ΠΠΧΣΑΑ Π. Πελοποννήσου, ΥΠΕΧΩΔΕ.

Χάρτης 4.3: Οικιστικό Δίκτυο (διάρθρωση – ιεράρχηση – πολιτική) και Χωρική δομή οικισμών Π. Πελοποννήσου.
 Πηγή: ΠΠΧΑΑ Π. Πελοποννήσου, ΥΠΕΧΩΔΕ

Εικόνα Δ.4: Οι νέοι δήμοι του Ν. Αργολίδας σύμφωνα με το σχέδιο Καλλικράτης.

